

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**BAKIRKÖY MERYEM ANA ROSARIO
(NOTRE DAME DU ROSAIRE PAROISSE) KİLİSESİ KORUMA PROJESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kübra YALÇINKAYA

**Mimarlık Anabilim Dalı
Restorasyon Programı**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Umut ALMAÇ

HAZİRAN 2024

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**BAKIRKÖY MERYEM ANA ROSARIO
(NOTRE DAME DU ROSAIRE PAROISSE) KİLİSESİ KORUMA PROJESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Kübra YALÇINKAYA
(502151211)**

**Mimarlık Anabilim Dalı
Restorasyon Programı**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Umut ALMAÇ

HAZİRAN 2024

ISTANBUL TECHNICAL UNIVERSITY ★ GRADUATE

**CONSERVATION PROJECT OF MERYEM ANA ROSARIO (NOTRE DAME
DU ROSAIRE PAROISSE) CHURCH IN BAKIRKÖY**

M.Sc. THESIS

**Kübra YALÇINKAYA
(502151211)**

**Department of Architecture
Restoration Program**

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Umut ALMAÇ

JUNE 2024

İTÜ, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nün 502151211 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi Kübra YALÇINKAYA, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “BAKIRKÖY MERYEM ANA ROSARİO (NOTRE DAME DU ROSAIRE PAROISSE) KİLİSESİ KORUMA PROJESİ” başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Doç. Dr. Umut ALMAÇ**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Tez Danışmanı : **Doç. Dr. Zeynep Eres ÖZDOĞAN**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Tez Danışmanı : **Dr. Öğr. Üyesi Banu Ç. YERGÜN**
Yıldız Teknik Üniversitesi

Teslim Tarihi : **05 Haziran 2024**

Savunma Tarihi : **24 Haziran 2024**

Pes etmeyen herkese,

ÖNSÖZ

Bakırköy sahil şeridi işe yetişmek için her sabah geçtiğim bir güzergâh iken İstanbul 1 Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurlu Müdürlüğü'nde çalışmaya başlamam ile tarihi mahalleleri keşfetmemi sağlayan keyif aldığım bir yol oldu. Bu mahallelerden özellikle bir tanesi, çocukluğumu hatırlatan yerli yabancı bin bir çeşit ses ve rengin sokaklara hem yüz binalar ile size eşlik ettiği, Sakızağacı Mahallesi'dir. Bu mahallede yer alan Küçük Yalı Sokakta arazi incelemesine gittiğim sıcak bir temmuz sabahında, bitişik nizamlı sıradan binalar arasında ihtişamlı cephesi ile bizi karşılarken avlusunda soluklanma şansı yakaladığımız, uzun süre etkisinde kaldığım Meryem Ana Rosario (Notre Dame Du Rosaire Paroisse) Kilisesi ile karşılaştım. Dominiken Cemaati'ne ait ayakta kalan 3 Latin Katolik kilisesinden biri olan bu değerli anıt esere ilişkin bir çalışma hazırlamak benim için keyifle araştırıp yeni bilgiler öğrendiğim değerli bir süreç oldu.

Bu yolculukta bana yol gösteren, bilgisi tecrübesi ve anlayışı ile her zaman yardımcı olan saygıdeğer Danışman Hocam Doç. Dr. Umut ALMAÇ' a;

Tez konumun belirlenmesinde ve araştırmamda bana yardımcı olan disiplini, çalışma arzusu ve başarısıyla örnek aldığım bu mesleğe gönül vermemi sağlayan, anne yarım sevgili ablam Yüksek Mimar Gonca ER'e;

Alan çalışması ve sonraki süreç boyunca, gece gündüz demeden kapılarını ardına kadar açan Dominiken cemaati üyelerine, tüm bilgilere ve kilise arşivine ulaşmamı sağlayan el yazısı ile yazılmış İtalyanca belgeler ile Fransızca metinlerin çevirisinde bana yardımcı olan sorularıma içtenlikle cevaplayan güler yüzünü esirgemeyen saygıdeğer Peder Luca Refatti' ye;

Bu yolculukta maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen değerli annem Nilgün ER ve kardeşim Taha Yasin ER'e,

Çocuk yaştan bu yana, disiplini, azmi ve eğitimi ile bizlere örnek olan desteğini her zaman yanımda hissettiğim biricik babam Hasan Hüseyin ER'e,

Tanıştığım ilk günden bu yana, zorlu hayat yolculuğunda bilgisi, deneyimi, bakış açısıyla bana destek olan ve hep yanımda olan sevgili eşim Ahmet YALÇINKAYA'ya; varlıkları ile uykusuz geçen gecelerimi aydınlattıkları, düşüğüm her noktada beni sevgileri ile kaldırdıkları için sonsuz teşekkür ederim.

Haziran 2024

Kübra YALÇINKAYA

(Mimar)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	vii
KISALTMALAR	xiii
ŞEKİL LİSTESİ	xv
ÖZET	xxxv
SUMMARY	xxxix
1. GİRİŞ	1
1.1 Tezin Amacı	2
1.2 Kapsam ve Yöntemi	3
2. KİLİSENİN YER ALDIĞI ÇEVRE	5
2.1 Sakızağacı Mahallesi	5
2.2 Sakızağacı ve Yakın Çevresinin Tarihsel Gelişimi	5
3. DOMİNİKEN TARİKATI VE İSTANBUL KİLİSELERİ	9
3.1 Galata Santi Pietro ve Paolo Kilisesi	11
3.2 Yedikule Notre Dame de L'Assomption Kilisesi	13
4. BAKIRKÖY MERYEM ANA ROSARIO KİLİSESİ	15
4.1 Kilisenin Konumu	15
4.2 Kilisenin Tarihçesi	16
4.3 Kilisenin Mülkiyet Durumu ve Kurul Kararları	20
4.4 Kilise Parselindeki Diğer Yapılar	23
4.5 Kilise Kompleksinin Mimari Özellikleri	25
4.5.1 Kilise yapısının plan özellikleri	25
4.5.1.1 D K Z01 Rüzgarlık	28
4.5.1.2 K Z02 Narteks	28
4.5.1.3 K M01 ve K M02 Merdiven	29
4.5.1.4 K Z03 Naos	30
4.5.1.5 K Z04 Presbiterium	34
4.5.1.6 K Z05 Hol	36
4.5.1.7 K Z06 Şapel	37
4.5.1.8 K Z07 Sakristi	37
4.5.1.9 K Z08 Hol	38
4.5.1.10 K Z09 Oda	39
4.5.1.11 K 101, K 102 ve K 103 Galeri (balkon)	40
4.5.1.12 K M03 Merdiven holü	42
4.5.1.13 K 104 Oda	43
4.5.1.14 K 105 Oda	44
4.5.2 Kagir Apartman (Lojman) plan özellikleri	44
4.5.2.1 A B01 Kömürlük	45
4.5.2.2 A B02 Depo	46
4.5.2.3 A Z01 Giriş holü	47
4.5.2.4 A Z02 Oda	47
4.5.2.5 A Z03 Oda	48
4.5.2.6 A Z04 Merdiven	48

4.5.2.7 A 101 Hol	49
4.5.2.8 A 102 Hol	49
4.5.2.9 A 103 Mutfak	50
4.5.2.10 A 104 Islak hacim	50
4.5.2.11 A 105 Oda	51
4.5.2.12 A 106 Oda	51
4.5.2.13 A 107 Oda	51
4.5.2.14 A 201 Hol	52
4.5.2.15 A 202 Mutfak	52
4.5.2.16 A 203 Oda	53
4.5.2.17 A 204 Islak hacim	53
4.5.2.18 A-205 Oda	53
4.5.2.19 A-206 Oda	53
4.5.2.20 A 207 Oda	54
4.5.3 Müştemilat yapısının plan özellikleri	54
4.5.4 Kilisenin cephe özellikleri	55
4.5.4.1 Güney cephesi	56
4.5.4.2 Kuzey cephesi	58
4.5.4.3 Doğu cephesi	61
4.5.4.4 Batı cephesi	63
4.5.5 Strüktür özellikleri	65
4.5.5.1 Duvarlar	68
4.5.5.2 Döşeme ve merdivenler	69
4.5.5.3 Sütunlar	70
4.5.5.4 Örtü sistemi	72
4.5.6 Malzeme özellikleri	73
4.5.7 Mimari elemanlar	76
4.5.7.1 Kapılar	76
4.5.7.2 Pencereler	78
4.5.8 Yapının dekoratif öğeleri	79
4.5.8.1 İç mekân	79
4.5.8.2 Tablolar	80
4.5.8.3 Duvar resimleri	82
4.5.8.4 Liturjik öğeler	83
4.6 Hasar Analizi	84
4.6.1 Strüktürel bozulmalar	84
4.6.2 İnsan kaynaklı bozulmalar	85
4.6.2.1 Niteliksiz müdahaleler	85
4.6.2.2 Niteliksiz ekler	87
4.6.2.3 Malzeme bozulmaları	88
5. RESTİTÜSYON	91
5.1 Restitüsyona Temel Oluşturan Kaynaklar	91
5.1.1 Kilise arşivi	91
5.1.1.1 Defterler	92
5.1.1.2 Zarflar	99
5.1.1.3 Eski tarihli fotoğraflar	104
5.1.1.4 Diğer belgeler	106
5.1.2 Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu arşivi	108
5.1.3 Hava fotoğrafları	112
5.1.4 Necip bey haritası	114

5.1.5 Kişisel görüşmeler.....	116
5.2 Restitüsyon Sorunları	118
5.3 Restitüsyon önerisi	119
5.3.1 Vaziyet planı restitüsyonu.....	120
5.3.2 Plan restitüsyonu	121
5.3.3 Cephe restitüsyonu	122
6. RESTORASYON	124
6.1 Kullanım Önerisi	124
6.2 Müdahale Önerisi	125
6.2.1 Nemin giderilmesi.....	125
6.2.2 Ahşap elemanların onarımı	125
6.2.3 Yüzey temizliği	126
6.2.4 Korozyona yönelik müdahale	126
6.2.5 Niteliksiz ek ve uygulamaların kaldırılması	127
6.2.6 Bitki temizliği	127
6.2.7 Bütünleme	128
6.2.7.1 Yenileme ve yeniden yapım.....	128
6.2.8 Sağlamlaştırma (çatlak onarımı)	129
6.2.9 Basit onarım	130
7. SONUÇ	131
KAYNAKLAR	135
EKLER	137
ÖZGEÇMİŞ.....	263

KISALTMALAR

Cm	: Santimetre
M	: Metre
M²	: Metrekare
C	: Cilt
S	: Sayfa
ICOMOS	: Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi
GEEAYK	: Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu
HGM	: Harita Genel Müdürlüğü
SPPKA	: Saint Pierre ve Paolo Kilisesi Arşivi
İBB	: İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı
KUDEB	: Koruma Uygulama ve Denetim Bürosu
K.V.K.B.K.	: Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
K.V.K.B.K.M.	: Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 3.1: Plan ve kesit üzerinde yapının bölümleri (Prifti, 2017, s. 50).....	12
Şekil 3.2: Yedikule’de bulunan Notre Dame Du L’Assomption Kilisesi (Prifti, 2017, s.12-13).	13
Şekil 4. 1 : Kırmızı ile gösterilen alan kilise parseli ve yakın çevresi (Google haritalar).....	15
Şekil 4. 2 : Kilisenin kapısında yer alan ve günümüzde şapel duvarına taşınmış olan 1887 tarihli yazı (Yalçinkaya, 2022).....	20
Şekil 4. 3 : Ahşap lojman yapısı (Yalçinkaya, 2022).	23
Şekil 4. 4 : Kagir apartman (lojman) yapısı (Yalçinkaya, 2022).....	24
Şekil 4. 5 : Müştemilat yapısı (Yalçinkaya, 2022).	24
Şekil 4. 6 : Vaziyet plan krokisinde; mavi renk müştemilat yapısı, kırmızı kilise yapısı, turuncu apartman yapısı, yeşil ahşap lojman yapısı.	25
Şekil 4. 7 : +2,70 m kotlu planda ve 1-1 kesit üzerinde kilisenin bölümleri (Yalçinkaya, 2023).....	26
Şekil 4. 8 : Naos mekânından tavana bakış (Yalçinkaya, 2022).	27
Şekil 4. 9 : Drone fotoğrafı (Yalçinkaya, 2022)	27
Şekil 4. 10 : Rüzgarlık mekanının kilise içindeki konumu ve mekâna ait fotoğraf (Yalçinkaya, 2022).....	28
Şekil 4. 11 : Narteks mekanının kilise içindeki konumu ve güney duvarına bakış (Yalçinkaya, 2022).....	29

Şekil 4. 12 : Merdivenlerin kilise içindeki konumu ve K M01 merdiven holü (Yalçinkaya, 2022).	30
Şekil 4. 13 : Soldaki alt kotta yer alan sağdaki galeri kotunda yer alan pencere K- M01merdiven holündeki dairesel pencereler (Yalçinkaya, 2022).	30
Şekil 4. 14 : Naos mekanının kilise içindeki konumu ve narteksten naosa bakış (Yalçinkaya, 2022).	31
Şekil 4. 15 : Presbiteriumdan 3 neften oluşan naos mekanına bakış (Yalçinkaya, 2022).	31
Şekil 4. 16 : Sütun ve pilastrların kilise içindeki konumu ve Naostan kubbeye bakış (Yalçinkaya, 2022).	32
Şekil 4. 17 : Batı beden duvarında yer alan ve müştemilat yapısı tarafında kapatılmış durumda olan P04 kodlu pencereler (Yalçinkaya, 2022).	33
Şekil 4. 18 : Kilise iç mekân duvarlarını çevreleyen silmeler ve konsol frizler (Yalçinkaya, 2022).	33
Şekil 4. 19 : Presbiterium mekanının kilise içindeki konumu ve naostan presbiterium mekanına bakış (Yalçinkaya, 2022).	35
Şekil 4. 20 : K Z05 hol mekanının kilise içindeki konumu ve holden K 06 kodlu kapıya bakışa ait fotoğraf (Yalçinkaya, 2022).	36
Şekil 4. 21 : K Z06 şapel mekanının kilise içindeki konumu ve şapele ait fotoğraf (Yalçinkaya, 2022).	37
Şekil 4. 22 : Sakristi mekanının kilise içindeki konumu ve mekâna ait fotoğraf (Yalçinkaya, 2022).	38
Şekil 4. 23 : Hol mekanının kilise içindeki konumu ve mekâna ait fotoğraf (Yalçinkaya, 2022).	39
Şekil 4. 24 : K Z09 oda mekanının kilise içindeki konumu ve naostan mekâna bakış (Yalçinkaya, 2022).	39

Şekil 4. 25 : Galeri mekanlarının kilise içindeki konumu ve presbiteriumdan galeriye bakış (Yalçinkaya, 2022).	40
Şekil 4. 26 : Galeri (balkon) mekânı zemin döşemesi (Yalçinkaya, 2022)	41
Şekil 4. 27 : K-101 mekân tavanı (Yalçinkaya, 2022)	41
Şekil 4. 28 : K-102 ve K-103 mekân tavanları (Yalçinkaya, 2022)	41
Şekil 4. 29 : K M03 merdiven holünün kilise içindeki konumu ve A 101 holden K M03 hole bakış (Yalçinkaya, 2022).	42
Şekil 4. 30 : K 104 kodlu oda mekanının kilise içindeki konumu ve odaya ait fotoğraf (Yalçinkaya, 2022).	43
Şekil 4. 31 : K 105 oda mekanının kilise içindeki konumu ve mekâna ait fotoğraf (Yalçinkaya, 2022).	44
Şekil 4. 32 : Kagir apartman (lojman) yapısının parsel içindeki konumu ve parselde ait hava fotoğrafı (Yalçinkaya, 2022)	45
Şekil 4. 33 : Kagir apartman yapısının bodrum kat plan şeması ve kömürlük mekanına ait fotoğraf.	46
Şekil 4. 34 : +2,70 m kotlu kat planında sütun ve pilastrların konumları.	71
Şekil 4. 35 : Ana sunakta yer alan 1886 tarihli tablo.	80
Şekil 4. 36 : Soldan sağa doğru; batı beden duvarında yer alan sunak ile doğu beden duvarında yer alan sunak (Yalçinkaya, 2022).	81
Şekil 4. 37 : Yarım kubbe yüzeyinde yer alan üçlü birliği temsil eden İsa Mesih, Hz. Meryem ve Kutsal Ruh tasvirine ait duvar resmi (Yalçinkaya, 2022).	82
Şekil 4. 38 : Kubbenin merkezindeki simge (Yalçinkaya, 2022).	83
Şekil 4. 39 : Risk Analizi Araştırma Raporu (SPPKA).	85
Şekil 5.1 : İnşaat defterinin cildi.	92

Şekil 5.2 : İnşaat defterinin kapağı (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884-1887).	93
Şekil 5.3 : Kilise inşası için Olivo ailesi ile Dominikenler arasında düzenlenen antlaşma (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884-1887, s.202).....	94
Şekil 5.4 : Kilise tamiratını bitirmek için Olivo ailesinden alınan ve ödenen borç miktarları (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884-1887, s.203).	95
Şekil 5.5 : Kilise inşasına ait ödenen borç ve faizler ile inşa kasasının iflas ettiğine dair bilgiler (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884-1887, s.204).	96
Şekil 5.6 : Kilisenin inşası için yapılan pazarlıklar (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884-1887, s.205).	97
Şekil 5.7 : Kilisenin inşasında kullanılan malzemeler ve tamiratlar için Parochus tarafından verilen altın ve gümüş miktarları (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884-1887, s.273).	98
Şekil 5.8 : 39-3 nolu zarf (SPPKA).	100
Şekil 5.9 : 39-3 numaralı zarfın içinde yer alan Makriköydeki Kutsal Tesbih Hanımefendisi'nin yeni kilisesinin iki sayfalık kuruluş belgesi (SPPKA).	101
Şekil 5.10 : 39-4 nolu zarf (SPPKA).	101
Şekil 5.11 : 39-4 nolu zarf içinde yer alan antlaşma başlıklı sayfa (SPPKA).	102
Şekil 5.12 : 39-4 nolu zarf içinde yer alan 6 Mayıs 1884 Makrikoy başlıklı sayfa (SPPKA).	103
Şekil 5.13 : Kagir lojman yapısının teras çatısından çekilen 1913-1920 arası tarihlenen fotoğraflar (SPPKA).	105
Şekil 5.14 : Kilisenin güney ve doğu cephesinin yer aldığı 1913-1920 yılları arasında tarihlenen fotoğraf (SPPKA).	106
Şekil 5.15 : 30 Mayıs 1866 tarihli çizim, soldaki çizimde sokaklar renklendirilmiştir. (SPPKA).	107

Şekil 5.16 : 1866 tarihli belge (SPPKA).....	107
Şekil 5.17 : Kilise ve kagir apartman (lojman) yapısının cephelerine ait 01.03.2018 tarihli fotoğraflar (İstanbul I Numaralı K.V.K.B.K.M arşivi).	111
Şekil 5.18 : Ahşap çan kulesine ait 01.03.2018 tarihli fotoğraf (İstanbul I Numaralı K.V.K.B.K.M arşivi).....	112
Şekil 5.19 : 1982 tarihli hava fotoğrafı (HGM).....	113
Şekil 5.20 : 1937 tarihli hava fotoğrafı (HGM).....	113
Şekil 5.21 : Necip Bey'in 1918 tarihli 1/5000 ölçekli haritası (İBB Atatürk Kitaplığı).	114
Şekil 5.22 : 1918 ile günümüz haritasının karşılaştırılmış hali (Yalçınkaya, 2024) ...	115
Şekil 5.23 : 1918 ile günümüz haritasının karşılaştırılmış hali (Yalçınkaya, 2024) ...	115
Şekil 5.24 : Kilisenin iç mekanına ait fotoğraf (SPPKA).....	122
Şekil A.1 : Sakızağacı Mahallesi ve çevresine ait hava fotoğrafı. (Bakırköy Kentrehberi)	138
Şekil A.2 : İstanbul Şehir Haritası üzerinde İstanbul'daki Dominikenlere ait kiliseler, 3 nolu kilise Yedikule'de bulunan Notre Dame Du L'Assomption Kilisesi , 2 nolu kilise Meryem Ana Rosario Kilisesi,1 nolu kilise Galata Santi Pietro ve Paolo Kilisesi (Prifti, 2017, s.11).	138
Şekil A.3 : Plan ve kesit üzerinde yapının bölümleri (Prifti, 2017, s.50).	139
Şekil A.4 : Yedikule Notre Dame de L'Assomption Kilisesi plan krokisi (Prifti, 2017, s.12).	139
Şekil A.5 : Kilisenin naosundan bemasına bakış (Prifti, 2017, s.13).	140
Şekil A.6 : Galeri katından bahçe giriş kapısına bakış (Prifti, 2017, s.13).....	140

Şekil B.1 : Yeni kilise inşası için Mimar Cristo Goccio, Paolo Bugeja ve oğlu Salvatore Vassallo tarafından Malta taşlarının tasarım ve ölçüm çalışmaları ile yapıda kullanılan malzemelere ilişkin bilgiler (SPPKA No. 39. 4).	141
Şekil B.2 : Makriköy'de inşa olunacak Fransız kilisesine ruhsat verilmesi.....	142
Şekil B.3 : Makriköy'de Dominiken rahiplerine ait olup Fransa himayesinden İtalya himayesine geçen kilise ve mekteb ile sair müştemilatın tashih-i kayıtları (B.O.A., Şura-yı Devlet, 2788-27).....	142
Şekil B.4 : Olivo ailesinin Dominiken Rahipleri ile anlaşma (SPPKA No. 39. 3)..	143
Şekil B.5 : Markriköy'deki Kutsal Tesbih Hanımefendisi'nin Yeni Kilisesinin Kuruluş Belgesi (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884, s. 200).	143
Şekil B.6 : Markriköy'deki Kutsal Tesbih Hanımefendisi'nin Yeni Kilisesinin Kuruluş Belgesi (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884, s. 201).	144
Şekil B.7 : Saint Piye baş rahibi ile tas ustalarının şirketi olan Salvatore Vassallo e figli arasında 10 Mayıs 1884 tarihinde yapılan anlaşma (SPPKA, NO: 39.6)..	145
Şekil B.8 : Ahşap ev yapımı için Dominiken Rahip ile ve Makriköydeki müteahhit Nıcephore kalfa arasında 01.10.1894 tarihinde yapılan anlaşma (SPPKA, NO: 39.6).	146
Şekil B.9 : Ahşap ev yapımı için Dominiken Rahip ile ve Makriköydeki müteahhit Nıcephore kalfa arasında 01.10.1894 tarihinde yapılan anlaşma (SPPKA, NO: 39.6).	147
Şekil B.10 : Ahşap ev yapımı için Dominiken Rahip ile ve Makriköydeki müteahhit Nıcephore kalfa arasında 01.10.1894 tarihinde yapılan anlaşma (SPPKA, NO: 39.6).	148
Şekil B.11 : Kagir lojman yapısının teras çatısından 1913-1920 tarihleri arasında çekildiği düşünülen fotoğraflardır (SPPKA).....	148
Şekil B.12 : 1913-1920 tarihleri arasında çekildiği düşünülen fotoğraf (SPPKA)..	149

Şekil B.13 : Makrikoydeki yeni kilise inşasına ilişkin Malta taslari ve tasarımı için yapılan antlaşma (SPPKA NO: 39.4).....	150
Şekil B.14 : Ön cephe onarımına ait fotoğraf (SPPKA).....	151
Şekil B.15 : Kilisenin iç mekanına ait 1912-1920 arası tarihlenen fotoğraf (SPPKA).	151
Şekil C.1 : Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Yüksek Kurulunun 31.01.1986 tarih ve 1775 sayılı kararı (İstanbul I Numaralı KVKBKM arşivi).	152
Şekil C.2 : İstanbul VII Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 09.11.2010 tarih ve 359 sayılı kararı (İstanbul I Numaralı KVKBKM arşivi).	153
Şekil C.3 : İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 12.03.2021 tarih ve 5905 sayılı kararı (İstanbul I Numaralı KVKBKM arşivi).	154
Şekil C.4 : İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 28.07.2022 tarih ve 7410 sayılı kararı (İstanbul I Numaralı KVKBKM arşivi).	155
Şekil C.5 : İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 28.04.2023 tarih ve 8179 sayılı kararı (İstanbul I Numaralı KVKBKM arşivi).	156
Şekil C.6 : Çan kulesinin 2010 yılına ait fotoğrafı (İstanbul I Numaralı KVKBKM arşivi)	156
Şekil D.1 : 1932 tarihli hava fotoğrafı (HGM).....	157
Şekil D.2 : 1942 tarihli hava fotoğrafı (HGM).....	157
Şekil D.3 : 1954 tarihli hava fotoğrafı (HGM).....	158
Şekil D.4 : 1959 tarihli hava fotoğrafı (HGM).....	158
Şekil D.5 : 1966 tarihli hava fotoğrafı (HGM).....	159

Şekil D.6 : 1976 tarihli hava fotoğrafı (HGM).	159
Şekil D.7 : 1982 tarihli hava fotoğrafı (HGM).	160
Şekil E.1 : Rüzgarlık mahali.	161
Şekil E.2 : Narteks mahali.	161
Şekil E.3 : Narteks mekanının doğu yönündeki duvarında yer alan kapı.	162
Şekil E.4 : Narteks mekanına açılan rüzgarlığın doğu yönündeki kapısı.	162
Şekil E.5 : Narteks mekanına açılan rüzgarlığın batı yönündeki kapısı.	163
Şekil E.6 : Narteksin batı duvarında yer alan ahşap kapı.	163
Şekil E.7 : K M01 merdiven.	164
Şekil E.8 : Galeri katına çıkan merdiven holü.	164
Şekil E.9 : Naos bölümünde doğu yönünde 1,44 m genişleyen kısım.	165
Şekil E.10 : Naos mekanında 1.44 m genişleyen batı yönündeki kısım.	165
Şekil E.11 : Narteksin güneybatı köşesinden naos ve presbiterium mekanlarına bakış.	166
Şekil E.12 : Presbiterium önünden narteks ve naos mekanlarına bakış.	166
Şekil E.13 : Kubbe.	167
Şekil E.14 : Kubbede yer alan 11 adet ahşap görünümlü kemerli formda pvc pencere.	167
Şekil E.15 : Nartekste yer alan 4 adet pilastr.	168
Şekil E.16 : Naos mekanında yer alan 10 adet pilastr ve sütunlar.	168
Şekil E.17 : Naos mekanında yer alan pilastr ve sütunlar.	169
Şekil E.18 : Doğu beden duvarında yer alan yan sunak.	169

Şekil E.19 : Doğu beden duvarında yer alan yan sunak.	170
Şekil E.20 : Batı beden duvarındaki yan sunağın güneyinde yer alan kiliseye hizmet eden rahiplere ait dikdörtgen formdaki iki adet mermer mezar taşı.	170
Şekil E.21 : Doğu beden duvarındaki yan sunağın güneyinde yer alan Olivo ailesine ait dikdörtgen formdaki iki adet mermer mezar taşı.	171
Şekil E.22 : Presbiterium mekânının doğusu ve batısında yer alan kapı ve pencereler.	171
Şekil E.23 : Presbiterium mekanında yer alan yarım daire formundaki kubbe, beşik kemer ve demir gergi elemanı.	172
Şekil E.24 : Ana sunak.	172
Şekil E.25 : Naosun kuzey duvarında, presbiteriumun batısında yer alan ahşap kapı ve pencere.	173
Şekil E.26 : Naosun kuzey duvarında, presbiteriumun doğusunda yer alan ahşap kapı ve pencere.	173
Şekil E.27 : K Z05 hol mekânından şapele geçişi sağlayan K 05 kodlu çift kanatlı ahşap kapı.	174
Şekil E.28 : K Z05 hol mekânından presbiteriuma geçişi sağlayan K 07 kodlu ahşap tek kanatlı kapı.	174
Şekil E.29 : K Z05 hol mekân tavanındaki volta döşemeye ait putrel izleri.	175
Şekil E.30 : K Z05 hol mekanının kuzey duvarındaki mermer levha üzerine Latince yazılmış olan kitabe.	175
Şekil E.31 : K Z06 şapel mekanı içinde yer alan niş.	176
Şekil E.32 : K Z06 şapel mekanı içinde yer alan P 03 kodlu ahşap pencere.	176
Şekil E.33 : K Z07 sakristi mekanının tavanı.	177
Şekil E.34 : K Z08 hol mekânı.	177

Şekil E.35 : K Z09 mekan içinde yer alan heykeller.	178
Şekil E.36 : Galeri katı.	178
Şekil E.37 : Kilisedeki K M03 merdiven holünden kiliseye ait K 104 oda mekan girişine bakış.	179
Şekil E.38 : Kilisedeki K M03 merdiven holünden, apartman yapısının ikinci katında yer alan A 201 hol mekanına bakış.	179
Şekil E.39 : Çan kulesinden inen askı ipleri.	180
Şekil E.40 : Apartman yapısının çatısında yer alan metal çatı kapağı.	180
Şekil E.41 : K 104 oda mekanına açılan K02kodlu kapı.	181
Şekil E.42 : K 104 oda mekanı.	181
Şekil E.43 : K 104 oda mekanındaki iç avluya bakan P 06 kodlu pencere.	182
Şekil E.44 : K 104 oda mekanındaki P 06 kodlu pencere.	182
Şekil E.45 : K 104 oda mekanında, kilisenin naos bölümüne bakan ve ard arda konumlanan P 08 ve P 09 kodlu pencereler.	183
Şekil E.46 : K 104 oda mekanında, kilisenin presbiterium bölümüne bakan ve ard arda konumlanan P 08 ve P 09 kodlu pencereler	183
Şekil E.47 : K 105 oda mekanının doğu duvarında yer alan niş.	184
Şekil E.48 : K 105 oda mekanının kuzey duvarında yer alan P 07 kodlu pencere..	184
Şekil E.49 : K 105 oda mekanının güney duvarında yer alan P 09 kodlu pencere..	185
Şekil E.50 : K 105 oda mekanının batı duvarında yer alan P 09 kodlu pencere.	185
Şekil E.51 : Kagir apartman yapısının ikinci katına çıkan dairesel merdiven.	186
Şekil E.52 : Apartman yapısının bodrum katındaki kömürlük mekanı.	186
Şekil E.53 : Apartman yapısının bodrum katındaki depo mekanı.	187

Şekil E.54 : Apartman (kagir lojman) yapısının çift kanatlı demir doğramalı giriş kapısı.	187
Şekil E.55 : Apartman (kagir lojman) yapısının giriş holü.	188
Şekil E.56 : Kilisenin K Z08 hol mekânından apartman yapısının giriş holüne açılan K 02 kodlu tek kanatlı ahşap doğramalı kapı.	188
Şekil E.57 : A Z03 oda mekanını giriş holüne bağlayan K 02 kodlu ahşap tek kanatlı kapı.	189
Şekil E.58 : Apartman yapısının giriş holünde yer alan ve A Z02 kodlu oda mekanına açılan K 03 kodlu tek kanatlı ahşap doğramalı kapı.	189
Şekil E.59 : Apartman yapısının zemin katında yer alan ve A Z02 kodlu oda mekanı.	190
Şekil E.60 : Apartman yapısının zemin katında yer alan ve A Z02 kodlu oda mekanındaki ahşap doğramalı pencere.	190
Şekil E.61 : Apartman yapısının zemin katında yer alan ve A Z03 oda mekanı.	191
Şekil E.62 : A Z03 oda mekânında yer alan ve avluya açılan demir kapı.	191
Şekil E.63 : A Z03 oda mekânının güney duvarında yer alan pvc doğramalı iki adet pencere.	192
Şekil E.64 : A Z03 oda mekânının batı duvarında yer alan iki adet gömme dolap.	192
Şekil E.65 : A Z03 oda mekânının doğu ve batı duvarında karşılıklı olarak yer alan çelik kolonlar.	193
Şekil E.66 : A Z04 merdiven.	193
Şekil E.67 : Apartman yapısında bodrumm kata inen merdiven önündeki kapı.	194
Şekil E.68 : A 101 hol mekanı.	194
Şekil E.69 : Bodrum katta yer alan kapatılmış durumdaki pencere açıklığı.	195

Şekil E.70 : A 101 hol mekanının doğu duvarında yer alan pvc doğramalı pencere.	195
Şekil E.71 : A Z04 kodlu merdivenin kuzey duvarında yer alan pvc doğramalı pencere.	196
Şekil E.72 : A 102 hol mekanı.	196
Şekil E.73 : A 103 mutfak mekanı.	197
Şekil E.74 : A 103 mutfak mekanının kuzey ve batı duvarındaki pvc doğramalı pencereler.	197
Şekil E.75 : A 104 ıslak hacim mekanı.	198
Şekil E.76 : A 105 oda mekanı.	198
Şekil E.77 : A 106 oda mekanı.	199
Şekil E.78 : A107 oda mekanı.	199
Şekil E.79 : A 201 hol mekanı.	200
Şekil E.80 : A 201 hol mekanı.	200
Şekil E.81 : A 202 mutfak mekanı.	201
Şekil E.82 : A 203 oda mekanı.	201
Şekil E.83 : A 204 ıslak hacim mekanı.	202
Şekil E.84 : A 204 ıslak hacim mekanındaki pvc doğramalı pencere.	202
Şekil E.85 : A 205 oda mekanı.	203
Şekil E.86 : A 206 oda mekanı.	203
Şekil E.87 : A 207 oda mekanı.	204
Şekil E.88 : Müştemilat yapısı önündeki mermer basamaklar.	204

Şekil E.89 : Müştemilat yapısının girişindeki rüzgarlık.....	205
Şekil E.90 : Müştemilat yapısı zemin katındaki M Z02 fuaye mekanı.	205
Şekil E.91 : Müştemilat yapısı zemin katındaki M Z03 teknik oda mekanı.	206
Şekil E.92 : Müştemilat yapısı zemin katındaki M M01 merdiven holü.....	206
Şekil E.93 : Müştemilat yapısı zemin katındaki M Z04 salon mekanı.....	207
Şekil E.94 : Müştemilat yapısı zemin katındaki M Z09 mutfak mekanı.....	207
Şekil E.95 : Müştemilat yapısı zemin katındaki M Z05 sahne mekanı.	208
Şekil E.96 : Müştemilat yapısı zemin katındaki M Z06 sahne odası.	208
Şekil E.97 : Kilisenin güney cephesi.....	209
Şekil E.98 : Kilisenin güney cephesi.....	209
Şekil E.99 : Kilisenin giriş kapısı.....	210
Şekil E.100 : Giriş kapısı üzerinde yer alan Dominiken simgesi.....	210
Şekil E.101 : Güney cephede, zemin katta yer alan nişlerin altındaki süslemeli konsol.....	211
Şekil E.102 : Küçük Yalı Sokaktan kiliseye bakış.....	211
Şekil E.103 : Kagir apartman (lojman) yapısının güney cephesi.....	212
Şekil E.104 : Kilisenin, müştemilat yapısının ve de kagir apartman yapısının kuzey cephesi.....	212
Şekil E.105 : Müştemilat yapısının kuzey cephesi.....	213
Şekil E.106 : Kilise yapısının kuzey cephesi.	213
Şekil E.107 : Kilisenin kuzey cephesinde zemin ve birinci katta yer alan pencereler.....	214

Şekil E.108 : Kilisenin kuzey cephesinde zemin ve birinci katta yer alan pencereler.	214
Şekil E.109 : Kilise ile Rüya Sokak arasında yer alan bahçe ve bahçe duvarı.....	215
Şekil E.110 : Kilise ile kagir apartman (lojman) yapısı arasındaki bağlantıyı sağlayan kısım.	215
Şekil E.111 : Kagir apartman (lojman) yapısının kuzey cephesi.	216
Şekil E.112 : Yapıların çatıları. En soldaki yapı kagir apartman, ortadaki kilise, en sağdaki yapı ise müstemilat yapısı.	216
Şekil E.113 : Rüya Sokaktan kiliseye bakış.	217
Şekil E.114 : Kilisenin doğu cephesi.....	217
Şekil E.115 : Kilisenin doğu cephesi (Rüya Sokak tarafı)	218
Şekil E.116 : Kilisenin doğu cephesi (Küçük Yalı Sokak tarafı).	218
Şekil E.117 : Kilisenin doğu cephesindeki çatı örtüsü.	219
Şekil E.118 : Kilisenin batı cephesi.....	219
Şekil E.119 : Kilisenin batı cephesinde arkadan görünüşe giren kubbe ve çan kulesi.	220
Şekil E.120 : Kilisenin batı cephesi.....	220
Şekil E.121 : Kilise doğu cephesi.....	221
Şekil E.122 : Batı cephesine dahil olan kagir apartman (lojman) yapısı.....	221
Şekil E.123 : Kilisenin beşik tonozlu tavanını taşıyan sütunlar.	222
Şekil E.124 : Galeri kat döşemesindeki kirişler.	222
Şekil E.125 : K Z07 sakristi mekanı tavanındaki demir putrel izleri	223
Şekil E.126 : K 104 oda mekan tavanı.	223

Şekil E.127 : K 105 oda mekan tavanı.	224
Şekil E.128 : K 102 galeri (balkon) mekanı tavan döşemesi	224
Şekil E.129 : Galeri katının yan kolları arasında kalan ve kubbeye kadar devam eden beşik tonoz ile geçilen ve üzeri kalem işi uygulaması ile kaplanmış tavan.	225
Şekil E.130 : Haç kollarının kesişimindeki kubbe, presbiterium mekanı üzerindeki yarım kubbe ile yan sunakların üzerindeki beşik tonozlu tavan.	225
Şekil E.131 : Tavandaki dökülmeler sonucunda açığa çıkan demir putreller.	226
Şekil E.132 : A Z02 oda mekan tavanı ve mekanda güçlendirme amacıyla yapılmış olan çelik kolonlar ve kiriş.	226
Şekil E.133 : A 101 hol mekan tavanındaki volta döşemeye ait putrel izleri.	227
Şekil E.134 : Sıva dökülmesi sonucu açığa çıkan moloz taş örgü.	227
Şekil E.135 : K 104 oda mekanı üzerine denk gelen çatı arası mekanındaki tuğla duvar örgüsü ve sıvalı durumdaki yarım kubbe.	228
Şekil E.136 : Çan kulesi.	228
Şekil E.137 : Kilise iç avlusundaki beton parke zemin kaplaması.	229
Şekil E.138 : Rüya Sokak tarafında yer alan beton saçaklı arka girişin seramik kaplı zemini.	229
Şekil E.139 : Kilisenin kuze cephe duvarı ile bahçe duvarı arasında kalan beton kaplı zemini.	230
Şekil E.140 : Küçük Yalı Sokaktan kilise bahçesine geçişi sağlayan kesme taş basamaklar.	230
Şekil E.141 : Kilisenin karo mozaik kaplı zemini.	231
Şekil E.142 : K M01 merdiven holündeki kesme taş basamaklar.	231
Şekil E.143 : Vaftiz bölmünün karo mozaik kaplı zemini.	232

Şekil E.144 : K 102 galeri (balkon) mekanının ahşap zemin kaplaması.	232
Şekil E.145 : K 105 oda mekanının ahşap zemin kaplaması.	233
Şekil E.146 : A Z04 merdivene ait kesme taş basamaklar.	233
Şekil E.147 : A B02 depo mekanına ait beton zemin.	234
Şekil E.148 : Kubbeyi taşıyan ST3 sütunu kenet şeklindeki bağlantı elamanı ile batı beden duvarına sabitlenmiştir.	234
Şekil E.149 : ST1 sütunu ile P1 pilastr.	235
Şekil E.150 : ST2' sütunu.	235
Şekil E.151 : ST3-ST4 ve ST3'-ST4' sütunları.	236
Şekil E.152 : Pandantiflerde yer alan Dominiken tarikatının üyesi olan dört azizin tasvirine ait duvar resimleri.	236
Şekil E.153 : ST4-ST5 sütunları ile ST4'-ST5' sütunları.	237
Şekil E.154 : ST5-ST6 sütunları ile ST5'-ST6' sütunları.	237
Şekil E.155 : Kubbe strüktürünü oluşturan 26 adet demir putrelin sıva altından görünüşü.	238
Şekil E.156 : Güney cephedeki taş malzemeden yapılmış olan; silmeler, üçgen alınlıklar, frizler, kapı ve pencerelerin yanlarındaki pilastrlar, pencere söveleri ve nişler.	238
Şekil E.157 : K 104 oda mekanının üzerine denk gelen çatı arasındaki ahşap çatı strüktürü.	239
Şekil E.158 : Kagir apartman yapısının çatı arasındaki ahşap çatı strüktürü.	239
Şekil E.159 : Beşik kemerlerin üzengi kotundaki demir gergi elemanları.	240
Şekil E.160 : Vaftiz bölümü önündeki süslemeli demir korkuluk.	240
Şekil E.161 : A Z04 merdiven holüne ait demir küpeşte ve korkuluk.	241

Şekil E.162 : Kilisenin batı cephesinde yer alan sundurma çatı.	241
Şekil E.163 : Sütun ve pilastrların gövdeleri ve kaideleri, ana ve yan sunaklarda yer alan pilastr gövdeleri ve kaideleri, sunakların çevresinde yer alan renkli yüzeyler, stucco malzemesi ile kaplıdır.	242
Şekil E.164 : Marsilya kiremit ile kaplı olan kilise, kagir apartman ve ahşap lojman çatıları ile kumlu membran örtü ile kaplı olan müstemilat yapısı çatısı.	242
Şekil E.165 : K 06 kodlu ard arda konumlandırılmış olan iki adet çift kanatlı demir doğramalı kapılar.	243
Şekil E.166 : K 08 kodlu ahşap doğramalı kapı.	243
Şekil E.167 : K 07 kodlu ahşap doğramalı tek kanatlı kapı.	244
Şekil E.168 : K 05 kodlu çift kanatlı ahşap doğramalı kapı.	244
Şekil E.169 : K 02 kodlu tek kanatlı ahşap doğramalı kapı.	245
Şekil E.170 : K 21 kodlu çift kanatlı ahşap doğramalı kapı.	245
Şekil E.171 : K 04 kodlu çift kanatlı demir doğramalı giriş kapısı.	246
Şekil E.172 : K 01 kodlu tek kanatlı demir doğramalı kapı.	246
Şekil E.173 : K 03 kodlu tek kanatlı ahşap doğramalı kapı.	247
Şekil E.174 : K 19 kodlu tek kanatlı kapı.	247
Şekil E.175 : K 16 kodlu tek kanatlı ahşap doğramalı kapı.	248
Şekil E.176 : Kilisenin kuzey cephe duvarında zemin katta yer alan P03 kodlu ahşap doğramalı pencereler.	248
Şekil E.177 : P 05 kodlu dairesel demir doğramalı pencereler.	249
Şekil E.178 : P 04 kodlu ahşap görünümlü PVC doğramalı pencereler.	249
Şekil E.179 : Kilisenin kuzey cephe duvarında birinci katta yer alan sırası ile soldan sağa doğru P 07 ve P 06 kodlu pencereler.	250

Şekil E.180 : Galeri katında yer alan P 09 kodlu ahşap doğramalı pencereler.....	250
Şekil E.181 : P 02 kodlu ahşap doğramalı pencere.	251
Şekil E.182 : Kilisedeki korint başlıklar, stucco kaplı yüzeyler, sütun başlıkları üzerinde tüm kiliseyi çevreleyen frizli süslemeler ve farklı renkteki yüzeyler.	251
Şekil E.183 : Beşik tonozların iç yüzeylerindeki çeşitli form ve motiflerden oluşan renkli kalem işi uygulamaları.	252
Şekil E.184 : Beşik kemer üzerindeki kabartmalı formlar.	252
Şekil E.185 : Zafer kemeri ile süslenen ana sunak.	253
Şekil E.186 : Batı beden duvarında yer alan yan sunak.	253
Şekil E.187 : Doğu beden duvarında yer alan yan sunak.	254
Şekil E.188 : Ana sunakta yer alan liturjik öğeler.	254
Şekil E.189 : Din adamlarının oturduğu özel bir taht.	255
Şekil E.190 : Kilisenin ön bahçesindeki kesme taş basamaklarda yer alan çatlak.	255
Şekil E.191 : Kilisenin batı cephesindeki çimento uygulamaları.	256
Şekil E.192 : Kilisenin ön bahçesindeki basamaklarda çimento esaslı malzeme ile yapılan tamamlamalar.	256
Şekil E.193 : Kubbedeki ve batı cephesindeki pvc doğramalı pencereler.....	257
Şekil E.194 : Kilisenin doğu beden duvarında, zemin katta yer alan ve müştemilat yapısı nedeniyle dışardan kapanmış durumdaki pencereler.	257
Şekil E.195 : Kilisenin batı cephesinde yer alan mermer basamaklar.	258
Şekil E.196 : A 101 hol mekanında yer alan muhdes duvar.....	258
Şekil E.197 : Kilisenin bahçe duvarında meydana gelmiş olan malzeme kaybı.	259

Şekil E.198 : Batı cephesinde yer alan taş silmedeki ve cephedeki yüzey kirliliği. 259

Şekil E.199 : Kuzey cephe duvarı ve bahçe zemininde meydana gelmiş olan nem, rutubet ve yosunlanma. 260

Şekil E.200 : Kuzey cephe duvarındaki sıva dökülmeleri..... 260

Şekil E.201 : Doğu cephe duvarında yer alan dairesel penceredeki ve pencere altındaki pas izi. 261

Şekil E.202 : A Z02 oda mekanının ahşap zemin kaplamasındaki çürüme ve renk değişimi. 261

BAKIRKÖY MERYEM ANA ROSARIO (NOTRE DAME DU ROSAIRE PAROISSE) KİLİSESİ KORUMA PROJESİ

ÖZET

Tez çalışması kapsamında, İstanbul İli, Bakırköy İlçesi, Sakızağacı Mahallesi, 26 ada 29 parselde yer alan Meryem Ana Rosario (Notre Dame Du Rosaire Paroisse) Kilisesi ve kilise ile aynı parselde yer alan kagir apartman (lojman) ve müştemilat yapılarının mevcut durumlarının saptanması için belgeleme çalışması yapılmıştır. Koruma önerileri ile de kilise ve kâgir lojman yapıların yaşamlarına devam ederek gelecek nesillere aktarılması hedeflenmiştir. Aynı parselde yer alan mevcut durumda metruk durumda bulunan ahşap lojman yapısı çalışma kapsamına dahil edilmemiştir.

Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu’nun 31.01.1986 tarih ve 1775 sayılı kararı ile kilise tescil edilmiştir. İstanbul VII Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu’nun 09.11.2010 tarih ve 359 sayılı kararı ile kilisenin koruma gurubu “I” olarak belirlenmiş, kagir lojman yapısı korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiş ve koruma gurubu “II” olarak belirlenmiştir.

Kilise yapısı; Neo-Barok cephe mimarisi, giriş kapısının her iki yanında yer alan iyon başlıklı pilastrların üzerinde yükselen üçgen alınlığı, alınlığın ortasındaki Dominiken Tarikatı simgesi, saçak silmesi üzerinde yer alan büyük üçgen alınlığı ve ortasındaki dairesel penceresi, Latin haç plan şeması, haç kollarının kesişiminde iç yüksekliği 20.48’ m olan kubbesi, kubbe kasnağı üzerindeki on adet kemerli penceresi, tavanlarında yer alan çeşitli geometrik form ve renklerden oluşan kalem işleri, kalem işleri üzerindeki kabartma motifleri, pandantiflerin üzerinde yer alan aziz betimlemeleri, batı beden duvarında yer alan yan sunağındaki Aziz Joseph ve Çocuk İsa tasvirinin yer aldığı tablosu, doğu beden duvarında yer alan yan sunağındaki Sacre Coeur de Jesus tablosu ve ana sunağında yer alan ve kilisenin kuruluşuna esas olan Tespihli Meryem Anayı tasvir eden 1886 tarihli ve Consoli Pinse imzasını taşıyan tablosu, presbiterium mekanını örten yarım kubbe üzerindeki duvar resimleri gibi sahip olduğu tarihi, mimari, yapım tekniği, sanatsal simgesel ve estetik özellikleri açısından bulunduğu bölgedeki diğer yapılardan farklılaşmıştır. İstanbul 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 2010 yılındaki tescil kararı ile de devlet malı niteliği taşıyan ve koruma altına alınan yapılardan olmuştur.

Bu çalışma ile kilise, kagir lojman ve müştemilat yapılarının; mevcut durumlarının tespiti için rölöve çizimleri, özgün durumlarının tespiti için restitüsyonları ve restitüsyonları esas alan koruma ve müdahale önerilerini içeren restorasyon projeleri hazırlanmıştır.

Yapıların yer aldığı Bakırköy ilçesi tarihte önemli bir yere sahiptir. Bu yerleşim yerinin bilinen ilk ismi Latince yedinci manasına gelen Septemon’dur. Bizans döneminde ise yedinci anlamına gelen Hebdomon ismi kullanılmıştır. Bölgenin

geçmiş büyük Roma İmparatorluğuna kadar gitmektedir. Bilinen ve önemli bir yer halini alması ise Bizans'ın ilk dönemi İmparator I. Konstantinos ile olur. Bu dönemde mimarisi ile dikkat çeken köşkler, saraylar, sarnıçlar gibi birçok anıtsal ve sivil mimari örneği ile bölge ön plana çıkmıştır. Latin işgali ile Hebdomon talan edilmiş ve önemini yitirerek Uzak Köy anlamına gelen Makri Hori olarak anılmıştır. 1925 yılından sonra Makri Köy Bakırköy olmuştur. Bakırköy bölgesi, geçmiş ile günümüz arasında, sosyal, kültürel ve dini değerler açısından önemli bir bağ oluşturmaktadır. Sakızağacı Mahallesi de bu bağ bünyesinde barındırdığı tescilli sivil yapı örneklerinin yanı sıra anıtsal bir mimarlık örneği olan Meryem Ana Rosairo Kilisesi ile sağlamaktadır. Bu kilise Dominiken cemaatine ait günümüze kadar ayakta kalan 3 Latin Katolik Kilisesinden birisidir. 19. yüzyılın ikinci yarısında inşasına başlanan ve yapımı üç yıl süren kilisenin mimari Cristo Goccio'dur. Kilise günümüzde Dominikenlere ait bir cemaat kalmadığı için Süryaniler tarafından kullanılmaktadır.

Çalışma kapsamında 7 ana başlık oluşturulmuştur. Giriş bölümünde, çalışma yönelik incelenen kaynakların neler olduğu, tezin amacı, kapsamı ve yöntemi hakkında bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde, kilisenin bulunduğu Sakızağacı Mahallesi ve yakın çevresi anlatılmıştır. Kilise ile aynı adada yer alan diğer yapıların kat sayıları, fonksiyonları, konumlanma şekilleri ve Sakızağacı Mahallesinde yer alan yeşil alanlar hakkında bilgiler verilmiştir. Bakırköy İlçesi ve Sakızağacı bölgesinin yapı ölçeğinde geçmişten günümüze gerçekleşen değişimine kısaca değinilmiştir.

Üçüncü bölümünde, geçmişte kalabalık bir cemaatin oluşturduğu, günümüzde ise az sayıda kişiden oluşan Dominiken tarikatına ilişkin; cemaatin oluşma süreci, kuruluş amaçları, nasıl ve kim tarafından kurulduğu, İstanbul'da hangi tarihten bu yana varlıklarını sürdürdükleri, İstanbul'da hangi kiliselere sahip oldukları gibi çeşitli bilgilere yer verilmiştir. Bu bölüm Galata Santi Pietro ve Paolo Kilisesi ve Yedikule Notre Dame de L'Assomption Kilisesi olmak üzere iki alt başlık altında incelenmiştir. Bu alt başlıklarda kiliselerin inşa tarihleri, mimarları, plan şemaları, cepheleri, bulundukları parsel içinde nasıl konumlandıkları kısaca anlatılmıştır.

Dördüncü bölümde, Meryem Ana Rosairo Kilisesi ile onunla aynı parselde yer alan kagir apartman (lojman) ve de müştemilat yapısının; tarihçeleri, mülkiyet durumları, parsel içindeki konumları, yapılara yönelik alınan kurul kararları, bürokratik süreçler, yapılarda ne tarz onarımlar yapıldığı, basit onarım yapıp yapılmadığı vb. bilgilere yer verilmiştir. Bu bilgiler dışında yine bu bölümde kilise kompleksinin mimari özellikleri; plan özellikleri, cephe özellikleri, strüktür özellikleri (duvarlar, döşeme ve merdivenler, sütunlar, örtü sistemi) mimari elemanlar (kapılar, pencereler), yapının dekoratif öğeleri (iç mekân, tablolar, duvar resimleri, liturjik öğeler) şeklindeki alt başlıklar ile açıklanmıştır. Ayrıca yapıda doğal yoldan gelişen ve bir müdahale sonucu oluşan hasarların neler olduğu açıklanmıştır. Söz konusu hasarların analiz paftalarına, hangi yöntemler kullanılarak işlendiği ifade edilmiştir. Yapıdaki hasarların; strüktürel, insan kaynaklı ve de malzeme bozulmaları şeklinde üç ana başlık altında ele alındığı ve söz konusu hasarların yapılardaki yerleri açıklanmıştır.

Beşinci bölümde, parselde yer alan yapıların rölöve çizimleri ile restitüsyon çalışmasına esas olan; eski tarihli bilgi ve belgelerin, hava fotoğraflarının, yapıların üçüncü boyutlarına ilişkin elde edilen eski tarihli fotoğrafların, eski haritaların, kilisenin eski pederi Luca Refatti ve kagir apartman yapısının eski sakini olan Jak Sak ile yapılan kişisel görüşmelerden elde edilen bilgilerin tamamı karşılaştırılarak

yapılara yönelik bir restitüsyon önerisi hazırlanmıştır. Bu öneri hazırlanırken restitüsyona esas olan kaynaklar, kilise arşivi, İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğü arşivi, hava fotoğrafları, Necip Bey Haritası ve kişisel görüşmeler alt başlıklarında ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Kilise arşivi; kitaplar (1884-1888 arası tarihlenen adsız kitap ile 1884-1887 arası tarihlenen Fabbrica Della Chiesa in Makriköy başlıklı kitap), zarflar (39-3, 39-4 ve 39-6 olarak numaralandırılan ve içinde çeşitli bilgilerin yer aldığı belgeler), eski tarihli fotoğraflar ve diğer (30 Mayıs 1866 tarihli çizim ve Osmanlıca yazılan metin) belgelerden oluşmaktadır. Kitap ve zarfta yer alan metinler, 19. yüzyılın ikinci yarısında el yazısı ile İtalyanca olarak yazılan belgelerdir. Kilisenin eski pederi Luca Refatti'den alınan izin ile belgeler ilk olarak fotoğraflanmış olup sonrasında çalışma için gerekli olan metinler Luca Refatti tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Kilise arşivinden elde edilen ve restitüsyona esas olan diğer önemli kaynak 20. yüzyılın ilk yarısında (1913-1920) çekilmiş olan kiliseye ait fotoğraflardır. Bu kaynaklar dışında başvurulmuş diğer kaynaklar; İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü arşivinden elde edilen kurul kararları, Harita Genel Müdürlüğü'nden elde edilen 1937-1982 tarihli hava fotoğrafları ve 1908 tarihli Necip Bey Haritasıdır. Ulaşılabilen tüm bu kaynaklar ile yapının mevcut durumu karşılaştırılarak restitüsyon sorunları belirlenmiştir. Sonraki aşamada restitüsyon önerisi açıklanarak vaziyet planı restitüsyonu, plan restitüsyonu ve cephe restitüsyonu alt başlıklarında sunulan restitüsyon önerilerine yönelik yapılan düzenlemeler detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

Altınca bölümde restorasyon projesi kapsamında, kilise ve kâgir apartman (lojman) yapısının özgün işlevleri ile korunarak yaşamlarına devam etmesi, günümüzde nikah/düğün/tören vb. uygulamalara ev sahipliği yapan ve kilise arşivindeki bilgi ve belgelerden özgün olmadığı anlaşılan müstemilat yapısının kaldırılarak bu alanın bir kısmının yeşil alan, kalan kısmında ise günümüzdeki müstemilat yapısından daha küçük bir oturma alanına sahip çok amaçlı salon olarak kullanılan bir yapının önerilmesi, tez kapsamı dışında kalan ahşap lojman yapısının da kiliseye gelir sağlayacak bir işlev ile restore edilmesi amaçlanmıştır. Bu hedefe yönelik kullanım ve müdahale önerilerinde bulunulmuştur.

Yedinci bölüm sonuç bölümünü oluşturmaktadır. Bakırköy İlçesindeki hızlı değişimlerin yanı sıra Sakızağacı Mahallesinde azalan ve neredeyse bitme noktasına gelen Dominiken cemaati nedeniyle, kilise, kâgir apartman ve müstemilat yapılarının kullanım haklarının Süryanilerine verilmesinden bahsedilmiştir. Kullanıcı profiline göre değişmesine rağmen kilise ve kâgir apartman (lojman) yapılarının özgün işlevleri ile aktif bir şekilde kullanıldığı, ahşap lojman yapısının kullanılmadığı ve metruk bir durumda olduğu, söz konusu yapının rölövesinin onaylanmasına rağmen ekonomik sebeplerden dolayı restorasyon aşamasına geçilemediği belirtilmiştir. Yapıların sürekli bakımlar ile özgün durumlarını koruyarak yaşamlarına devam etmelerinin sadece yapı kullanıcıları değil aynı zamanda çevreyi de ekonomik ve sosyal açılardan olumlu yönde etkileyeceğinden bahsedilmiştir. Alanda yapılan belgeleme çalışmaları sonucunda hazırlanan rölöve ile restitüsyon ve restorasyon projelerinin dışında, koruma kavramının bir yaşam biçimi haline gelmesi ile yapıların gerçek anlamda korunabileceği ifade edilmiştir. Bu konuda toplumun bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi gerektiği anlatılmıştır. Bilinçli kitleler ile anıtsal ya da sivil mimariye sahip olan tescilli ya da tescillenmeyi bekleyen birçok kültür varlığı korunarak gelecek nesillere aktarılabilir. Köklü bir geçmişe sahip olan yapıların; içinde bulunduğu yapı

adası ile bir bütün olarak korunması ve insanların dini, kültürel ve sosyal amaçlarla bir araya geldiği bir çekim noktası haline gelmesi amaçlanmıştır.

CONSERVATION PROJECT OF MERYEM ANA ROSARIO (NOTRE DAME DU ROSAIRE PAROISSE) CHURCH IN BAKIRKÖY

SUMMARY

Within the scope of this study, a documentation study was conducted to determine the current status of the Meryem Ana Rosario (Notre Dame Du Rosaire) Church located at parcel 29 of block 26 in Sakızağacı Neighborhood, Bakırköy District, Istanbul, and the masonry lodgings and outbuildings located on the same parcel as the church. With the protection recommendations, it is aimed that the church and the masonry lodgings will continue their existence and be passed on to future generations. The wooden lodging building on the same parcel, which is currently abandoned, was not included in the scope of this study.

The church was registered by the Supreme Council of Immovable Cultural and Natural Heritage with the decision dated 31.01.1986 and numbered 1775. The church's protection group was determined as "I" and the masonry lodging building was registered as a cultural asset that needs to be protected, with the protection group determined as "II" by the Istanbul No. VII Regional Council for the Protection of Cultural and Natural Heritage with the decision dated 09.11.2010 and numbered 359.

The structure of the church features Neo-Baroque façade architecture, with Ionic pilasters flanking the entrance door, a triangular pediment rising above them with a Dominican Order seal in the center of the pediment, a large triangular pediment above the cornice, and a circular window in the center. The Latin cross plan scheme, the dome with an internal height of 20.48 meters at the intersection of the cross arms, ten arched windows on the dome drum, geometric forms and colors on the ceilings, relief motifs on the decorations, saint depictions on the pendentives, the side altar on the west wall featuring a depiction of Saint Joseph and Child Jesus, the side altar on the east wall with a Sacre Coeur de Jesus painting, and especially the 1886 painting by Consoli Pinse depicting the Rosary Madonna, which is the basis for the church's foundation, and the wall paintings on the semi-dome covering the presbytery are elements that differentiate this church from other structures in the region in terms of its historical, architectural, artistic, symbolic, and aesthetic construction techniques. The decision of the Istanbul No. 1 Regional Council for the Protection of Cultural Heritage in 2010 has also made it a state-owned and protected structure.

With this study, measured drawings for the determination of the current conditions, restitution projects to determine the original conditions, and restoration projects containing conservation and intervention proposals based on the restitution projects were prepared for the church, masonry lodgings, and outbuildings.

Bakırköy district, where the structures are located, has a significant place in history. The first known name of this settlement is Septemon, which means "seventh" in Latin. During the Byzantine period, the name Hebdomon, also meaning "seventh," was used. The region's history dates back to the Great Roman Empire. Its

prominence began with Emperor Constantine I in the early Byzantine period, marked by monumental and civil architectural examples like mansions, palaces, and cisterns. The Latin invasion led to the plundering of Hebdomon, and it lost its importance, becoming known as Makri Hori, meaning "Distant Village." After 1925, Makri Köy became Bakırköy. Bakırköy forms an important link between the past and the present in terms of social, cultural, and religious values. Sakızağacı Neighborhood maintains this link with its registered civil architectural examples and the monumental architecture of the Meryem Ana Rosario church. This church is one of the three Latin Catholic Churches belonging to the Dominican community that have survived to this day. Construction began in the second half of the 19th century and took three years to complete, designed by architect Cristo Goccio. Since there is no longer a Dominican community today, the church is used by the Syrians.

In the study, seven main sections were formed. The introduction provides information on the sources examined within the scope of the study, the purpose, scope, and method of the thesis.

The second section describes the Sakızağacı Neighborhood and its surroundings. Information is provided on the number of floors, functions, and positioning of other buildings in the same block as the church, as well as the green areas in the Sakızağacı Neighborhood. The structural changes in the Bakırköy District and Sakızağacı region from past to present are addressed.

The third section covers the Dominican order, which once had a large congregation and now consists of a few individuals, detailing the formation process, founding purposes, by whom and how it was established, the churches they own in Istanbul, and their presence in Istanbul since which dates. This section is examined under two subheadings: Galata Santi Pietro and Paolo Church and Yedikule Notre Dame de L'Assomption Church, briefly describing their construction dates, architects, plan schemes, façades, and positioning within their parcels.

The fourth section details the history, ownership status, and positioning within the parcel of the Meryem Ana Rosario Church and the masonry apartment (lodgings) and outbuildings on the same parcel. Information on council decisions taken by protection councils regarding these buildings, bureaucratic processes, any simple repairs, the types of repairs made, etc., are provided. Additionally, the architectural features of the church complex are explained under subheadings such as plan features, façade features, structural features (walls, floors, and stairs, columns, covering system), architectural elements (doors, windows), and decorative elements (interior paintings, wall paintings, liturgical elements). Damages to the structure, both naturally occurring and externally induced, are described. The methods used to document these damages on analysis sheets are explained. Damages are categorized under three main headings: structural, human-induced, and material deterioration.

In the fifth chapter, a restitution proposal for the structures located on the parcel was prepared by comparing the measured drawings of the buildings with historical data, documents, aerial photographs, old photographs depicting the three-dimensional aspects of the buildings, old maps, and information obtained from personal interviews with Luca Refatti, the former priest of the church, and Jak Sak, a former resident of the masonry apartment building. While preparing this proposal, the sources used for the restitution, including the church archives, the archives of the Istanbul No. 1 Regional Board for the Protection of Cultural Heritage, aerial photographs, Necip Bey Map, and personal interviews, were elaborately discussed

under separate subheadings. The church archive consists of books (an untitled book dated between 1884-1888 and a book titled *Fabbrica Della Chiesa in Makriköy* dated between 1884-1887), envelopes (numbered 39-3, 39-4, and 39-6 containing various documents), old photographs, and other documents (a drawing dated May 30, 1866, and a text written in Ottoman Turkish). The texts in the books and envelopes are handwritten documents in Italian from the second half of the 19th century. With permission obtained from the former priest of the church, Luca Refatti, these documents were first photographed, and the necessary texts for the study were translated into Turkish by Luca Refatti. Another significant source from the church archive essential for the restitution is the photographs of the church taken in the first half of the 20th century (1913-1920). Other sources consulted include the board decisions obtained from the archives of the Istanbul No. 1 Regional Board for the Protection of Cultural Heritage, aerial photographs dated between 1937-1982 from the General Directorate of Mapping, and the 1908 Necip Bey Map. By comparing all these accessible sources with the current state of the structure, restitution problems were identified. In the subsequent phase, the restitution proposal was explained, detailing the arrangements made for the restitution proposals presented under the subheadings of site plan restitution, plan restitution, and façade restitution.

In the sixth chapter, within the scope of the restoration project, it is aimed to preserve the original functions of the church and the masonry apartment (lodging) building, allowing them to continue their use. Additionally, it is proposed to remove the auxiliary structure, which currently hosts weddings, ceremonies, and similar events and is understood from the church archive to be non-original. A portion of this area will be converted into green space, while the remaining part will feature a new auxiliary structure with a smaller footprint than the current one. Furthermore, the wooden lodging building, which is outside the scope of this thesis, is intended to be restored with a function that will generate income for the church. Proposals for usage and intervention aimed at these objectives have been made.

The seventh chapter constitutes the conclusion section. It discusses the transfer of usage rights of the church, masonry apartment, and auxiliary buildings to the Syriacs, due to the rapid changes in the Bakırköy District and the declining, nearly extinct Dominican community in the Sakızağacı Neighborhood. Despite the change in user profile, it is noted that the church and the masonry apartment (lodging) buildings continue to be actively used with their original functions, whereas the wooden lodging building is unused and in a derelict state. Although the measured drawings of the wooden lodging building have been approved, restoration could not proceed due to economic reasons. It is emphasized that maintaining the buildings through continuous care, preserving their original conditions, will positively affect not only the building users but also the surrounding environment in economic and social aspects. Beyond the measured drawings, restitution, and restoration projects prepared as a result of the documentation work conducted in the area, it is stated that the concept of preservation must become a way of life for the buildings to be genuinely protected. The necessity of raising public awareness and education on this matter is stressed. With conscious communities, many cultural assets, whether monumental or civil architecture, registered or awaiting registration, can be preserved and passed on to future generations. The goal is to protect the buildings with a deep-rooted history as a whole with the block they are located in and to turn them into a focal point where people gather for religious, cultural, and social purposes.

1. GİRİŞ

İstanbul Tarihi Yarımada'yı saran sur duvarlarından sonra Zeytinburnu semti geçildiğinde, eski havalimanına giden yolda, Marmara sahil şeridi boyunca büyük bir alana sahip olan Bakırköy semti yer alır. Bu semt, İstanbul'un en eski yerleşim yerlerinden biri olup geçmiş Roma İmparatorluğu'na kadar dayanmaktadır (Doğaner, 2012, s. 213). Bakırköy semti köklü tarihi ile geçmişle günümüzü bir araya getirerek sosyal, kültürel ve dini değerler açısından önemli bir köprü görevi üstlenmektedir. Sakızağacı Mahallesi de tescillenmiş sivil mimari örneklerinin yanı sıra Meryem Ana Rosario Kilisesi gibi anıtsal bir yapı ile bu baği güçlendiren semtlerden biridir. Söz konusu anıtsal yapı çalışma konusu olan Meryem Ana Rosario kilisesidir. Dominiken cemaatine ait günümüze ulaşan üç Latin Katolik kilisesinden biridir (Sevinç, 1997, s. 164-192). 19. Yüzyılın ikinci yarısında inşa edilmiştir (De Obaldia, 2022, s. 151). Mimari Cristo Goccio'dur (Şekil B.1). Kilise günümüzde Dominikenler'e ait bir cemaati kalmadığı için Süryaniler tarafından kullanılmaktadır.

Tespimli Meryem Ana adına adanmış olan kilisenin Küçük Yalı Sokağı'ndan ulaşılan kapısında "Meryem Ana Rosario Kilisesi Parrocchia N.S.del Rosario PP. Domenicani Rosary Catholic Church" yazmaktadır. Eski haritalar, Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi ve de Saint Pierre ve Paolo Kilisesi Arşivi'nde yapılan incelemelerde kilisenin ismiyle ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı arşivinde yapılan taramalarda kilise genel olarak, "Fransız kilisesi" veya Fransız elçiliğinin himayesindeki kilise şeklinde geçmektedir (Şekil B.2, Şekil B.3). Fransız büyükelçiliğinin aracılığıyla kiliseye inşaat izni verilmiş ve Fransa'nın etkisi ile dini mülklerde vergi muafiyeti aranmıştır. Dominik rahipleri İtalyan olmasına rağmen, kiliseye verilen Fransızca isme, Norte Dame Du Rosaire'ye bile yansımıştır (De Obaldia, 2022, s. 157).

Sezim SEZER SEVİNÇ'e ait "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e İstanbul'da Latin Katolik Yapıları" başlıklı doktora tezi, İrem GÜÇLÜ PRİFTİ'nin "Galata Santi Pietro ve Paolo (Saint Pierre) Kilisesi Koruma Projesi" başlıklı tezi, Hakan GÜNDOĞAN'ın

“Galata Sn. Pierre Kilisesi’nin Tarihi” başlıklı tezi, Deniz AYDIN’ın “Bakırköy’ün Kültür Varlıklarının Saptanması, Topluma Sunum ve Koruma Projesi” başlıklı tezinde söz konusu kiliseden genel anlamda bahsedilmiş. Ancak yapının mevcut durumu, özgün durumu, koruma sorunları ve müdahale yöntemlerinin ele alındığı akademik bir çalışma bulunmamaktadır. Bu anlamda kilise ve aynı parselde yer alan kagir lojman yapılarının korunarak gelecek nesillere aktarabilmesi adına bu çalışma hazırlanmıştır.

1.1 Tezin Amacı

19. yüzyılın ikinci yarısında Malta kökenli varlıklı bir ailenin bağışı ile Bakırköy’de inşa edilen Meryem Ana Rosairo Kilisesi kütlesi, konumu, hareketli cephesiyle hem bulunduğu bölgedeki yapılar ile ilişki kuran hem de anıtsal duruşu ile diğer yapılardan ayrılan önemli bir anıttır. Yapı Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu’nun 31.01.1986 tarih ve 1775 sayılı genel kararı ile tescil edilmiştir (Şekil C.1). İstanbul VII Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu’nun 09.11.2010 tarih ve 359 sayılı kararı ile koruma grubu I. grup olarak belirlenmiştir. Aynı karar ile kilisenin üzerinde bulunduğu 26 ada 29 parseldeki diğer yapılar, ahşap lojman ve kagir lojman yapıları tescil edilmiştir. Ahşap yapının koruma grubu 1. grup, kagir lojman yapısının koruma grubu ise 2. grup olarak belirlenmiştir (Şekil C.2).

Çalışmanın amacı, Meryem Ana Rosairo Kilisesi’nin mevcut durumunun belgelenmesi ve korunması için önerilerin geliştirilmesidir. Bu kapsamda, kilise ile aynı parselde bulunan ve kiliseye kuzeybatıdan bitişen kagir lojman yapısı ile kilisenin doğu cephesinde zemin katta kiliseye bitişik olan betonarme müstemilat yapısı da incelenmiş ve belgelenmiştir. Parsel içindeki bir diğer yapı olan ahşap lojman yapısı, bu çalışma kapsamına dahil edilmemiş, sadece vaziyet planlarında gösterilmiştir.

Bu çalışma ile Bakırköy Meryem Ana Rosario Kilisesinin bulunduğu Sakızağacı Mahallesi ve Bakırköy İlçesinin tarihsel gelişimi, kilisenin bağlı olduğu Dominiken tarikatı ve bu tarikatın İstanbul’daki kiliseleri, kilisenin tarihçesi, mülkiyet durumu, kiliseye yönelik olarak Koruma Kurulu Müdürlüklerine yapılan başvurular, alınan kurul kararları, yapılarda gerçekleştirilen basit onarımlar, kilise ile aynı parseldeki

kagir apartman (lojman) ve de müştemilat yapılarının mimari özellikleri, yapılardaki bozulmalar, yapıların özgün durumlarına ilişkin restitüsyon önerisi, yapıların yaşamlarına devam edebilmesi adına gerekli müdahaleleri içeren koruma önerileri anlatılmıştır.

1.2 Kapsam ve Yöntemi

Bakırköy Meryem Ana Rosario Kilisesi ve ona bağlı kagir lojman (apartman) ve müştemilat yapılarının mevcut durumlarının belgelenmesi adına rölöve çalışması gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte yapıların bulundukları bölgenin tarihsel gelişimi, Dominiken tarikatı, gelişim süreci ve tarikatın İstanbul'daki kiliseleri hakkında bilgi verilmiştir.

Yapıların mevcut durumlarının belgelenmesi adına öncelikli olarak kilise ve kiliseye bağlı diğer iki yapı fotoğraflanmış olup sonrasında binaların tamamı lazer tarayıcı ile üç boyutlu olarak taranmıştır. Yapıların üst kotlarındaki ulaşılamayan noktalar drone ile fotoğraflanmıştır. Drondan elde edilen fotoğraflar ile ortofotolar oluşturulmuştur. Ortofotolar lazer taramasında elde edilen altlıklar ile çakıştırılarak yapılarda ulaşılamayan bazı kısımların (kilisenin kubbesi, çan kulesi, kilise ve diğer iki yapının çatısı, cephelerde lazer tarama ile ulaşılamayan alanlar) rölöve çizimleri için veri oluşturulmuştur. Bilgisayar programından elde edilen tarama verileri ile kubbe ve yüksek kotta kalan diğer kısımlar için ortofotolarla oluşturulan çizimlerin çıktıları alınarak kilise yapısı, kagir lojman (apartman) ve müştemilat yapılarının ölçü kontrolleri yapılmıştır. Detaylar için şerit metre kullanılmıştır. Rölöve çiziminde; planlar, kesitler ve görünüşler 1/50 ölçeğe, vaziyet planı 1/200 ve 1/500 ölçeğe çizilmiştir. Vaziyet planları için ilgili idaresinden alınan halihazır haritası altlık olarak kullanılmış olup söz konusu harita, tarama verileri ve Google Earth haritası ile çakıştırılmıştır. Yapıların mevcut durumlarındaki hasarlar, malzemeler ve de dönem analizi için lejantlar oluşturularak rölöve çizimlerinde gösterilmiştir.

Restitüsyon çalışmasında, bu çalışmaya esas olan tüm bilgi belge ve görseller ile yapının mevcut durumu karşılaştırılarak yapılardaki müdahale ve değişiklikler tespit edilmeye gayret edilmiştir. Bu aşamada, Dominiken cemaatinin titizlikle tuttuğu ve günümüze oldukça korunmuş biçimde ulaşan inşaat defterlerinden yararlanılmıştır. Özgünlüklerini büyük ölçüde koruyan yapıların restitüsyon önerilerinde, yapılara

sonradan eklenen niteliksiz ek ve uygulamalar (müstemilat yapısı, müstemilat yapısı önünde yer alan rüzgarlık ve önündeki mermer basamaklar, kilise avlusunda yer alan sundurma çatı ve wc yapısı, klima üniteleri, kablolar, antenler, muhdes pvc doğramlar vb.) kaldırılarak yapılar özgün mimarisine uygun şekilde önerilmiştir.

Günümüzde özgün işlevleri korunan kilise ve kagir apartman (lojman) yapısının özgün işlevleriyle birlikte yaşamlarına devam etmesine, harita genel müdürlüğünden elde edilen hava fotoğraflarından özgün olmadığı sonradan yapıldığı anlaşılan müstemilat yapısının kaldırılmasına, tez kapsamı dışında kalan ahşap lojman yapısının da kilise cemaatine ek bir gelir sağlayacak şekilde kiralanmasına yönelik kullanım ve müdahale önerilerinde bulunulmuştur.

2. KİLİSENİN YER ALDIĞI ÇEVRE

2.1 Sakızağacı Mahallesi

Bakırköy ilçesinde toplamda 16 mahalle bulunur. Çalışmaya konu Meryem Ana Rosairo Kilisesi Sakızağacı Mahallesi'nde yer alır. Sakızağacı Mahallesi'nin kuzeyinde Yenimahalle, güneyinde Marmara Denizi, doğusunda Osmaniye Mahallesi ve batısında Cevizlik Mahallesi bulunmaktadır (Şekil A.1). Sakızağacı mahallesinde konut fonksiyonlu yapılar çoğunluktadır. Caddeye bakan yapılarda zemin katlar dükkân olarak işlevlendirilmiştir. Yapılar bodrum, zemin, dört veya beş normal kattan oluşmaktadır. Bitişik nizamlı olarak konumlanmışlardır. Ön cephe hatları, çekme mesafesi olmadan parsel sınırına oturan ve bulunduğu sokaktan cephe alan yapıların arka cepheleri genel olarak parsel sınırları içinde yer alan iç bahçelerine bakmaktadır. Aytekin Kotil Parkı, Sakızağacı Parkı ve Taşhan Parkı Sakızağacı Mahallesi'nde yer almaktadır. Bu parklar dışında herhangi bir yeşil alanı bulunmamaktadır. Tescilli sivil mimari yapıların büyük çoğunluğu konut işlevli olan metruk durumdaki ahşap konstrüksiyonlu yapılardır. Sakızağacı Mahallesi'nde anıt eser (1. grup) olarak tescilli edilen iki yapı yer almaktadır. Söz konusu yapılar; 26 ada 29 parselde yer alan çalışma konusu Meryem Ana Rosairo Kilisesi ile aynı parselde yer alan ahşap lojman yapısıdır.

2.2 Sakızağacı Mahallesi ve Yakın Çevresinin Tarihsel Gelişimi

Bakırköy ilçesinin Kent merkezine olan mesafesi ve sahilde yer alması ilçenin geçmişten günümüze iskân açısından uygun bir lokasyon olmasına olanak sağlamıştır. Bu yerleşim yeri ilk olarak Septemom adını almıştır. Bu ad Latince'de yedinci manasına gelmektedir. Yunancada yedinci anlamına gelen Hebdomon ismi ise Bizans döneminde kullanılmıştır. Söz konusu isimleri almasının sebebi Ayasofya'da yer alan Million taşına yedi mil mesafede olmasıdır (Doğaner, 2012, s. 215).

Hebdomon 'un geçmişi Roma İmparatorluğu'na kadar gider. Önem bir yer halini almaya başlaması, Bizans İmparatoru Büyük Constantin döneminde, bölgede inşa edilen sivil ve anıtsal eserler (bahçeler, köşkler, yazlık saraylar, sarnıçlar, vb.) İle olmuştur. Hebdomon doğal su kaynakları ve sahip olduğu geniş arazi avantajıyla bölge halkının acil durumlarda sığınması için kullandığı bir yer olmuştur. Ayrıca sahip olduğu bu avantajları, bölgenin askeri bir karargâh olarak kullanılmasına imkân vermiştir. Hebdomon Makri Hori olarak ufak bir balıkçı köyü haline gelene kadar Vaftizci Yahya adına yaptırılan kiliseler gibi birçok önemli dini yapıyı bünyesinde barındırmıştır. 13. yüzyıldaki Latin işğali sırasında Hebdomon yakılıp yıkılarak talan edilmiş ve işgal sonrasında önemi kaybederek Uzak Köy anlamına gelen Makri Hori olarak anılmıştır. Osmanlı döneminde Makri Hori, Makri Köy olarak adlandırılmış ve 1925 yılına dek bu adı korumuştur. 1925 yılında yer adlarının Türkçeleştirilmesi ile Makri Köy, Bakırköy olmuştur (Tuna, 1996, s. 13-21).

1894 yılında İstanbul'da meydana gelen büyük deprem; Marmara kıyısındaki yapılaşmayı çok büyük yıkıma uğratmıştır ve Bakırköy'de yıkıma uğrayan yerler arasındadır (Sezer, 1996, p. 171). Deprem sonrası Bakırköy'de İstanbul geneli gibi daha sağlam ve daha görkemli yapılar inşa edilmiştir. Bu yeni ve güzel örnekler içeren yapılaşmanın mimarları genellikle Rum ve Levanten topluluklardandır (Doğaner, 2012, s. 224). Ermeni ve Rumların yoğun olduğu Sakızağacı ve Zeytinlik mahallelerinde, Müslümanların yoğun olduğu Zuhuratbaba ve Kartaltepe ve mahallelerinde çok sayıda köşk inşa edilmiştir (Doğaner, 2012, s. 224-225). Günümüzde Bakırköy ilçesinde bir ada ya da mahalle bazında korunmuş bir doku bulunmamaktadır. Günümüze ulaşabilen yapılar ise tek yapı ölçeğinde olup bütünsel bir doku oluşturmamaktadır. Aynı şekilde Sakızağacı Mahallesiindeki tescilli yapıların da bir bütün oluşturmadığı görölmektedir.

Bakırköy safiye yeri olma özelliğini, varlıklı aile ve üst düzey yöneticilerinin yalı ve köşkleri ile 1950'li yıllara kadar korumuştur. 1960'lı yıllarda sahil şeridi arkasında yer alan ev ve ahşap köşkler kat karşılığı verilerek bitişik nizamlı apartmanlara dönüşmüştür. Bu nedenle İstanbul Caddesinde, kıyıda ve kıyı gerisinde yer alan köşkler ve bitişik konumdaki ahşap yapılar korunamamıştır. Ataköy Toplu konut projesi ile kıyıdan E-5 karayoluna ve Aya Mama Deresine kadar olan arazilerin tamamı yapılaşmaya açılmıştır. 1970'li yılların sonuna gelindiğinde Bakırköy tamamıyla konutlaşmayla dolmuş ve merkeze doğru ticaret alanı oluşmuştur. Konut

yerleşim alanı dolması nedeniyle çevre köyleri konut inşası için açarak kent merkezine dahil etmiştir. İkinci büyük dönüşümü 1988-1990 yılları arasında kıyının doldurularak rekreasyon alanı yapılması, yat limanının yapılması, ilk AVM olan Galleria'nın yapılması, karayolunun 6 şeritli olması ile yaşamıştır. İstanbul'da 2000'li yıllarda başlanan ve günümüzde de artarak devam eden gökdelencilik akımına Bakırköy'de uymuştur. Rezidans, ofis, otel olarak gerçekleştirilen yapılaşma ile sahil şeridinin 1970'lerde kazandığı blok nizamlı apartmanlardan oluşan silüeti değiştirmiştir. İki burun üzerinde devam ederek Bakırköy-Kazlıçeşme hattına ulaşan gökdelenleşmeye rağmen Zeytinlik, Cevizlik ve Sakızağacı mahallelerinde 1960'lı yıllara ait parsel nizamları ve yapılaşmalar kalmıştır (Doğaner, 2012, s. 243-244).

3. DOMİNİKEN TARİKATI VE İSTANBUL KİLİSELERİ

Bilinen ismi Domingo de Guzman olan ve Dominikenler olarak bilinen “Vaiz Keşişler Tarikatı”nın kurucusu 1170-1221 tarihleri arasında yaşamış olan Aziz Dominik’tir Katolik öğretisi ve yetkilerinin sıkı bir denetimden geçtiği bir dönemde kilisede yeniliklerin yapılması gerektiğine inanmıştır (Gündoğar, 2006, s. 1).

Aziz Dominik gereksinim duyulan her yerde çalışabilecek tecrübeli kişiler yetiştirmek, o kişileri görevlendirmek amacıyla tarikat kurmak için harekete geçmiştir. Ancak 13. yüzyılın ilk yarısında toplanan IV. Lateran Konsili dini tarikatların oluşması konusunda oldukça katı bir tutum sergilediği için o dönemki Papa III. Innocent Aziz Dominik’in düşüncesini ilke olarak makul görse de yürürlüğe koymamıştır. Bunun üzerine Dominik arkadaşları ile Aziz Augustine’nin cemaatine girmiştir. Aziz Augustine’nin öğretilerini benimsemiştir. Daha sonra onun öğretilerine Premonstratensian adlı topluluktan öğrendiği bilgileri de ilave ederek kendi sistemini geliştirmiştir. Sonraki süreçte III. Honorius yeni papa olarak Dominik’in tarikatını “Vaizler Tarikatı” olarak onaylamıştır. Dominik’in birleştirici karakteri tarikatın özünü oluşturmuştur. Bu karakteri sayesinde tarikatın düşünce biçimi ile bunun uygulamaya konulmuş hali arasındaki dengeyi iyi bir şekilde yakalamıştır. Aziz Dominik kutsal metinlere ve de kutsallığa erişme düşüncesine yoğunlaşmıştır. Dominik tarikatı kendi kiliselerine sahip olduktan sonra cemaatlerine toplu ibadet yapma konusunda vaazlar verse de kişisel ibadetin ne kadar önemli olduğu konusunda hatırlatmalar yapmıştır. Toplu ve kişisel ibadet arasında bir fark görmemişlerdir. Havarilerin yolundan gitmek için bazı koşulları bir araç olarak önemsemişlerdir. Fakirlikte özü itibari ile onlar için bir değer değil amaca ulaşmak için bir vasıta olmuştur. Keşişler için manastırda yaşamak beden ve ruhlarını dünyadan soyutlama anlamına gelirken Dominik cemaatinde üyelerin dünya çapında bir çalışmaya davet edilmesi nedeniyle manastırları sakin yerlerde değil şehirlerin merkezlerinde kurulmuştur. Aziz Dominik kurulan bu manastırları gezginci vaizliğin yaşam şekline uygun hale getirmiş ve keşişlerini genel olarak dışarı göndermiştir. Gündelik ihtiyaçları sebebiyle bu keşişlerin zaman zaman manastırlara geri

dönembilmelerine izin verilmiştir (Prifti, 2017, s.11). Bu açıdan Dominiklerin faaliyetlerini iki yönlü olarak sürdürdükleri söylenebilir. Sağlıklı bir kişilik ile dini inanç ve değerlerin bir arada yürütülmesine olanak sağlayacak şekilde bir yaşam sürdürmüşlerdir. Geleneksel yaşam ve gündelik yaşamı arasındaki bağlantıyı sağlamışlardır. Tarikat keskin ve dönüştürülemez bir kurallar bütününe sahip değildir. Belirli kurallardan oluşan yasal bir tüzüğe sahiptir. Genel kurul tarikatın asıl hedefi ve ona ulaşma gereçleri dışında kalan kuralları değiştirme yetkisine sahiptir. Bu da cemaatin kendisini parçalanmadan bünyesine yeni şeyleri almasını, keşişlerin de değişen gündelik şartlara göre hizmetlerini güncellemesini sağlamıştır. Tarikat faaliyetleri 1217 yılından sonra, batının skolastik merkezleri de olan Paris ve Bologna'ya kaymaktadır (Tarakçı, 2005, s.41). Tarikat Avrupa'daki çoğu üniversitede yer alması nedeniyle bu coğrafyada etkili olmuştur. Kısacası Dominik tarikatına bağlı kişiler, halkın dini gereksinimlerini karşılamak için belirli bir manastıra dahil olmadan kilise öğretilerini gezerek anlatan ve fakir bir yaşantıyı benimseyen kişilerden oluşmaktadır. Tarikat, Avrupa'nın çeşitli yerlerinde bulunan üyelerine ait yapıları, dini merkez gibi kullanmıştır. Tarikat Cologne, Paris, Oxford gibi birçok eğitim kurumu içerisinde yer almıştır. Albertus Magnus ve Thomas Aquinas gibi tarikatın ünlü din adamları Aristo felsefesine bilimle birlikte güncel bir Hristiyan felsefesi ortaya koymuşlardır. Bu düşünce yapısı dini anlatmaya ihtiyaç duyulan her yerde Dominiklere büyük bir rahatlık sağlamıştır (Güngör, 2002, s.35).

Dominiken tarikatı İstanbul'a kurulan en eski tarikatlardan biridir. Dallegio İmparatorluk başkentinde bir Dominiken Manastırının olabileceğini belirterek, eyyah papazları, 1228 yılında İstanbul'da Dominiken Manastırını kurmak için bir araya getirmiştir (Kösebay, 1996, s.72).

Bu toplantıdan sonra, Dominiken Rahiplerin İstanbul'a 1233 yılında gelmişlerdir. Önce Galata'daki San Paolo Kilisesi civarına yerleşerek bir manastır kurmuşlardır (Dominikenler, Düünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, 1994, s.99).

1261 yılına kadar Fransa ve Venedik himayesindeki tüm manastırlar gibi Dominiken Manastırının da lağvedilmiş olduğu bilinmekte olup Bizanslılar, Fransiskanlar ile Dominikenleri birleştirmişlerdir (Kösebay, 1996, s.73). İstanbul'da faaliyet göstermesi için 1298 yılında gelen Frere Bernard Guillaume de Gaillac, 1298 yılında İstanbul'a gelerek burada bir ikinci manastır kurmuştur. Bahsi geçen manastırın,

Sainte Catherina de Pera Kilisesi'nin daha sonraları Saint Pierre Kilisesi'nin temelini oluşturduğu söylenmektedir (Sevinç, 1997, s.35).

Konstantinopolis'deki varlıkları 12. yüzyılın ilk yarısına dayanmakta olup St. Nicholas (Kefeli Camii), St. Theodosia (Gül Camii), St. Paul and St. Dominic (Arap Camii) ve Manuel Manastırına sahiplerdi. Günümüzde ise Meryem Ana Rosario (Notre Dame Du Rosaire) Kilisesi dahil üç kiliseleri bulunmaktadır (Şekil A.2). Galata'da yer alan Galata Santi Pietro ve Paolo Kilisesi ve Yedikule'de bulunan Notre Dame Du L'Assomption Kilisesi diğer iki kilisedir (Oyhon & Etingü, 1999, s.80).

3.1 Galata Santi Pietro ve Paolo Kilisesi

Dominikenler günümüzdeki Santi Pietro ve Paolo Kilisesine sahip olana dek farklı yapılar kullanmışlardır. 13.yüzyıla kadar İstanbul'da herhangi bir varlık göstermemişlerdir. 1228 yılında manastır inşa etmek için bir araya gelmişlerdir. Bu yapı, eski Bizans kilise kalıntısı üzerine inşa edilen San Paolo kilisesine komşudur. İstanbul'un fethinden sonra Galata'yı terkederek Cenevizlilerin yerine bu bölgeye yerleşenler arasında İspanya'dan gelen Araplar da yer alıyordu. Müslüman nüfüsündeki artış sebebiyle sıfırdan bir cami inşa etmek yerine Dominekenlere ait olan İstanbul'daki San Paolo e San Domenico Kilisesi Fatih Sultan Mehmet tarafından camiye dönüştürülmüştür. Yapı bu tarihten sonra Arap Camii olarak anılmaya başlamıştır. Sonraki süreçte kilisesiz kalan Dominikenli din adamları Basticcina'nın yaptırdığı kiliseye birtakım şartlarla yerleşmişlerdir. Bu antlaşmanın şartları 1535 yılına kadar 12 yılda bir yenilenmiştir. Söz konusu kilise, yapıyı ziyaret eden Monsenyör Pietro tarafından erkekler, kadınlar ve koro ile altar için ayrılan üç bölümlü, geniş olmayan duvarlara sahip bir yapı şeklinde tasvir edilmiştir. Basticcina tarafından inşa edilmiş olan küçük bir alana sahip olan kilise 1603 yılında yeniden yapılmıştır. Yeniden inşa edilecek olan kilise izni için Fransa elçisinden yardım alınmıştır. Söz konusu kilisenin tavan ve duvarlarında aziz resimleri yer almakta olup kilise 17 metre uzunluğunda ve 9 m genişliğindedir. Galata'da 1660 yılında çıkan ve oldukça büyük hasara neden olan yangın ile bu kilise de yok olmuştur. Yangında, kiliseye ait manastır binası zarar görmemiş ve din adamları faaliyetlerini bu yapıda devam ettirmiştir. Yeni kilise için yeterli bütçelerinin olmaması nedeniyle aynı arazide derme çatma bir kilise yapılmış ve sırdan bir şekilde dekore edilmiştir. Galatada

büyük bir zarara neden olan ve 21 Temmuz 1730 tarihinde meydana gelen yangında kilise de yok olmuştur. 1731 yılında Sultan Mahmut'un fermanı ile kilise inşaatına izin verilmiş ve 1732 yılında tamamlanmıştır. Bu kilise yanan kilisenin olduğu yerde ahşap ve taş kullanılarak eski manastırın olduğu alanı da içine alacak şekilde inşa edilmiştir. Ahşap malzemenin dayanıksızlığı nedeniyle beş altırlı bu son kilise de dayanıklı bir kilise yapılması amacıyla 1841 yılında yıktırılmıştır. 1838 yılında Sultan II Mahmut yeni kilise inşasına izin vermiştir. Dominikenler tarafından inşa ettirilen ve inşası 1843'te tamamlanan kilisenin mimarı İtalyan Gaspare Fossati'dir. (Prifti, 2017, s.21-22-23).

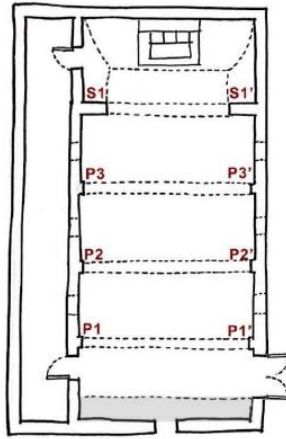
Yapı kuzeybatı güneydoğu yönüne göre konumlanmaktadır. Ziyaretçi kapısı, güneybatı yönünde bulunan ikinci kapıdır. Zemin katta apsis, bema, naos ve narteks bulunmaktadır (Şekil 3.1). Üst örtüsü koro bölümünde kubbe, nefte ise beşik tonozdan oluşmaktadır. Kubbeye geçiş pandantifler ile olmaktadır. Apsisi yarım kubbe ile örtülüdür (Sevinç, 1997, s.171). İç mekân yarım daire formu ile sonlanmaktadır. Naos mekânı genişleyerek bema ve narteksten farklılaşır (Şekil A.3), (Prifti, 2017, s.53).

Şekil 3.1: Plan ve kesit üzerinde yapının bölümleri (Prifti, 2017, s. 50)

3.2 Yedikule Notre Dame de L'Assomption Kilisesi

Yedikule Notre Dame de L'Assomption Kilisesi 1886 yılında inşa edilmiştir. Kilise, 1913 yılında ekler yapılarak genişletilmiştir (Sevinç, 1997, s. 192). Kilise tek nefli dikdörtgen plan şemasına sahiptir (Şekil 3.2). Şemanın ölçüleri yaklaşık olarak 6,9 m x 16, 7 m' dir. Kilise yapısının içinde narteks, naos, balkon ve bema bulunmaktadır (Prifti, 2017, s. 12). Narteks güneybatı beden duvarı ve P1-P1' pilastr aksı arasında kalmaktadır (Şekil A.4). Giriş kapısı güney doğu bahçesinden çift kanatlı ahşap kapı ile sağlanmaktadır. Balkon narteksin hemen üstünde yer alır. Şekil 3.2'de gri renge boyanmış mekân galeri katıdır. Bütün pilastr aksları tavanda birleşerek kemer formunu alır. Naos P1-P1' pilastr ve S1-S1' sütun aksları arasında kalmaktadır. Bema'nın tavanı tonoz olup, S1-S1' sütun aksları ve kuzeydoğu beden duvarı arasında kalan mekandır (Şekil A.5). Bema ve narteks arasındaki koridor kuzeybatı duvarındaki kapıya kadar devam etmektedir (Prifti, 2017, s12).

Şekil 3.2: Yedikule'de bulunan Notre Dame Du L'Assomption Kilisesi (Prifti, 2017, s.12-13).

Kilisenin bahçe duvarı nedeni ile dışarıdan algılanan bir cephesi yoktur. Kilise bahçe duvarı ve kilise çanı sokak silüeti içinde algılanmaktadır. Bahçe duvarı ortasında yer alan üzerinde haç bulunan üçgen alınlıklı demir malzemeli kapı ile bahçe avlusuna açılmaktadır (Şekil A.6). Bahçe, yol kotunun altında olduğundan basamaklarla inilerek ulaşılabilir. Yapının avlu kotunda inşa edilen bitişik yapı kilisenin cephelerinin görülmesini engellemektedir.

4. BAKIRKÖY MERYEM ANA ROSARIO KİLİSESİ

4.1 Kilisenin Konumu

Kilise, İstanbul İli, Bakırköy İlçesi, Sakızağacı Mahallesi, 26 ada, 29 parselde yer almaktadır. Kilise yapısı bulunduğu ve komşuluğunda kaldığı diğer adalar içinde yoğun bir konut dokusu içerisinde bulunmaktadır (Şekil 4.1). Söz konusu parselin kuzey cephe hattı Rüya Sokaktan, güney cephe hattı ise Küçük Yalı Sokaktan cephe almaktadır. 29 parsel bitişik nizamlı bir parsel olup sağ yan parseli olan 28 parselde, çok katlı betonarme sistemle inşa edilmiş konut fonksiyonlu bir yapı, sol yan parseli olan 34 ve 44 parsellerde ise aynı şekilde betonarme sistemle inşa edilmiş konut fonksiyonlu birer adet yapı yer almaktadır.

Şekil 4. 1 : Kırmızı ile gösterilen alan kilise parseli ve yakın çevresi (Google haritalar)

Kilisenin parsel üzerinde konumlanmasına etki eden ana unsurlar, Rüya Sokak ve Küçük Yalı Sokağın bir araya geliş şekilleri ve de parselin yer aldığı arazideki eğimdir. Parselin ön ve arka cephe hattının yer aldığı sokaklar arasında kot farkı bulunmaması ve her iki sokaktan da cephe alıyor olması kilisenin doğu-batı yönde

değil de kuzey-güney doğrultuda konumlanmasına neden olmuştur. Bu nedenle ana sunağın yer aldığı yarım daire formundaki presbiterium mekânı diğer kiliselerin aksine kilisenin doğu beden duvarında değil de kuzey beden duvarında yer almaktadır.

4.2 Kilisenin Tarihçesi

Bakırköy olarak bilinen Marmara kıyısındaki balıkçı köyü, Romalılar tarafından yedinci anlamına gelen Septimum, Bizans döneminde ise Hebdomon olarak anılırdı. Bu isimleri almasının nedeni Ayasofya'da yer alan Million taşına yedi mil mesafede olmasıdır. İstanbul'un on dört km uzağında yer alması sebebiyle Osmanlı'nın 1453'teki fethinden sonra, uzak köy anlamına gelen Makri Hori ve ardından Makriköy olarak ismi değiştirilmiştir (Tuna, 1996, s. 13-21).

Köyün büyük bölümü Hristiyan demografik yapısından oluşmakla birlikte 17. yüzyılın ilk yarısında gelen Müslüman nüfus ile değişime uğrayarak bu değişim 1601 veya 1650'lerde inşa edilen hamamlar, köşkler, konaklar ve Pazar Camii (Çarşı Cami) gibi camilerin inşa edilmesiyle sonuçlanmıştır. Müslüman nüfus Makriköy 'e 17. Yüzyılın başlarında gelse bile Rum ailelerin 1780'de Yanya'dan, 19. Yüzyılın başlarında ise Sakız Adası'ndan göçleri, bunun dışında Baruthanede görev almak üzere aynı dönemde Ermenilerin yerleştirilmesi, bölgedeki Hristiyan nüfusu artırmıştır. 19. yüzyılın ilk yıllarında gerçekleştirilen teknolojik gelişmeler, 19. yüzyılın ikinci yarısında inşa edilen demiryolu hattı gibi birçok yenilik Makriköy 'de hem Osmanlı akınına hem de misyonerler dahil olmak üzere yabancı nüfusun artmasına neden olmuştur. 19. yüzyılda Makriköy, ağırlıklı olarak Müslümanlar, Ermeniler ve Rumlar ile daha az ölçüde Yahudi ve Latin Katolik Levanten ailelerin yaşadığı kozmopolit bir semt haline dönüşmüştür. Bu dönüşüm bölgedeki gayrimüslimlere ait ibadet yeri ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle Dominiken Tarikatı olarak anılan Latin Katolik Vaizler Tarikatı, 16. yüzyıldan günümüze bölgenin tek Latin Katolik kilisesi olarak faaliyet verecek ilk yeni ibadet alanlarını bu banliyöde inşa etmeyi seçmiştir. 1883 yılında İstanbul'da yeni bir Dominik kilisesinin yapılması, Konstantinopolis'in Latin İmparatorluğu (1204-1261) döneminde 1233'ten bu yana şehirde varlığını sürekli sürdüren Dominikliler için mülkiyetlerini muhafaza etme uğraşlarının uzun tarihinde bir zaferi temsil etmektedir (De Obaldia, 2022, s. 140-141).

İstanbul'un 1453'te Osmanlı tarafından fethedilmesinden sonra Müslüman nüfusundaki artış ve yangın deprem gibi doğal afetler nedeniyle kiliseler zor dönemler yaşamıştır. Artan Müslüman nüfusu nedeniyle Dominikenler'e ait San Paolo e San Domenico Kilisesi camiye çevrilmiştir (Palazzo & Raineri, 1943, s. 7-16).

Osmanlı fetihlerini takip eden ilk yüzyıllarda, yeniden bir kilise inşa ettirmek çok ender bir durumdu. Aynı şekilde bu kiliselerin onarımlarını yapmak ve yeniden inşa etmek için izin almak oldukça zordu. Bu süreç Tanzimat'tan (1839-1876) kısa bir süre önce farklılaşmaya başladı ve geç reform hareketi ile prosedürler daha doğru bir şekilde tanımlandı. Bu tanımlamayla birlikte kiliseler, 19. yüzyılın sonu 20. yüzyılın ilk yarısında, sıfırdan, öncesinde herhangi bir kilisenin bulunmadığı arazilerde inşa edildi. Bu reformlar sayesinde, Osmanlı ile Vatikan arasında diplomatik ilişkiler kurulmuş ve Latinler tarafından ibadet yerlerinin giderlerine ilişkin finansal destek sağlamıştır. En önemli reform Makriköy 'de yeni kiliselerin inşaatını meşrulaştıran 1885 imparatorluk fermanı olmuştur. I. Abdülmecid'in (1839-1861) tahta çıkışına dair Hatt-i Hümayun'un ilanı, Latin Katolikler açısından dini tarikatların ve cemaatlerin artması, kısıtlamaların azalması, şapel ve yeni kiliselerin inşası ile eğitim kurumlarının açılmasına olanak tanınması anlamına gelmekteydi. Söz konusu reformlar sadece Latin Katoliklere değil tüm gayrimüslimlere sağlanması inşaat çalışmalarının Makriköy' de artmasına neden olmuştur (De Obaldia, 2022, s. 142-143).

Franciscan Conventuals'e ait olan bir arsada 1849 yılında küçük bir şapel inşa edilmiştir. Daha sonra arsayı bir Latin Katolik satın almış ve Episkopsa yeni kilise inşası için daha uygun bir arsa ile takas etmeyi teklif etmiş ve Episkopsa teklifi kabul etmiştir. Ancak, arsa sahibinin vefat etmesi nedeniyle satış ilişkin işlemler tamamlanamadan, mirasçılar tarafından arsa satışa çıkarılmıştır. Dominiken rahiplerinin baş rahibi Cambiaso başrahibe sormadan arsayı satın almıştır (Belin, 1894, s. 407). Dominiken Rahibi, borçları sonrasında ödemek üzere erteleyerek, kiliseyi ve iki taş binayı elde etmiştir. 3 Ağustos 1863 tarihli mektuba göre R. P. Cambiaso'nun isteğine yönelik olarak bankacılar Tubini ve Corpi, Bakırköy'de bir şapel ve bir evi 1100 liraya satın almışlardır. Episkoposun vekili Brunoni Saint Pierre et Saint Paul'e bağlı bir mahalle kilisesinin inşası için Dominikenleri görevlendirmiştir. Baş rahip Cambiaso şapelde bazı eklemeler ve onarımlar yapmış,

ayrıca bir manastırı da rahipler için konut olarak inşa ettirmiştir. 1864 ve 1883 yılları arasında kiliseye büyük ilgi gösterilmiştir (Sezer Darnault, 2010, s. 146). 1864'ten itibaren 1883 yılına kadar geçen süre zarfında neredeyse her yıl kiliseye eklemeler ve süslemeler yapılmıştır. (Belin, 1894, s. 408)

19. yüzyılın ikinci yarısında Malta kökenli, Tine Adasında bilinen Levanten bir aile olan ve büyük bir mirasa konan Olivo ailesi, sahip oldukları bu mirasın bir kısmı ile Makriköy' de bir kilise inşa ettirmek isterler. Bu nedenle aile ve Dominikli rahipler arasında bir sözleşme düzenlenir. Bu sözleşmeye göre 3000 Osmanlı Türk lirası tutarında taştan bir kilise inşa edilecektir (Şekil B.4).

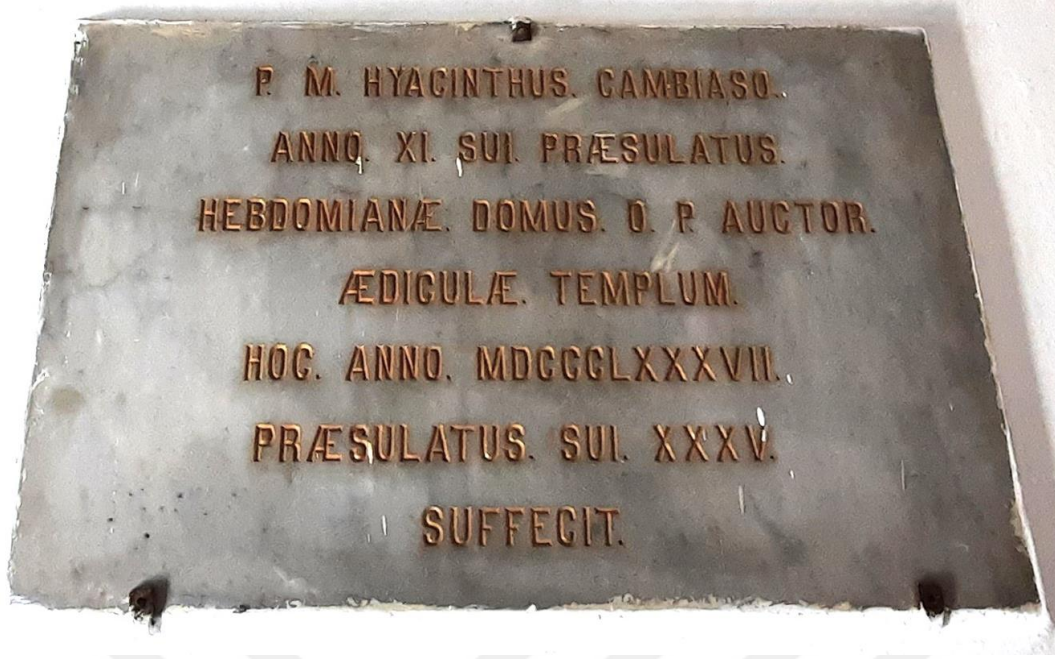
Alessandro, Teresa, Maria ve Emilia'nın temsil ettiği Olivo ailesi ile Fr Giacinto Cambiaso ve Fr Domenico Marengo'nun temsil ettiği Dominikli rahipler arasında 19.03.1884 tarihinde, Sayın Luigi Rogelio'nun huzurunda Dominik Başsavcısı'nın izniyle Makriköydeki Kutsal Tesbih Hanımefendi'sinin Yeni Kilisesinin kuruluşuna ait 3 maddelik bir sözleşme düzenlenmiştir. Sözleşmede ilk madde ile Dominiken Misyonu, yetersiz olarak kabul edilen şimdiki kilise yerine, Kutsal Tesbihin Hanımefendisi adıyla, köyün cemaatinin hizmetine adanmış yeni bir kilise inşa edilmesi amacıyla, 1000 m2'lik bir arsa verileceği ifade edilmiştir. İkinci madde de Olivo ailesi tarafından merhum Dr. Aristide Olivo'nun vasiyetinin yerine getirilerek söz edilen arsada, boyutları ve şekli iki tarafın da kabul ettiği plana göre 3000 Osman lirası tutarında bir taş kiliseyi eviyle beraber inşa edilmesine söz verildiği ifade edilmiştir (Şekil B.5). Üçüncü madde de Dominiken Misyonunun sonsuz teşekkürlerinin karşılığı olarak Olivo ailesinin kilisenin kurucusu ve hayırseveri olarak tanındığı ve bunun da aileye şu hakları sağladığı; Kilisede rahibelerin özel tribününden hariç aile için yeterli özel bir tribünün olacağı, rahiplerin ve rahibelerin mezarlığından hariç soylu bir mezarlığa sahip olacakları, söz edilen kurucular ve aynı soyadı olan çocuklarından hariç, amcaları Marco Olivo ile Feriköydeki mezarlığında defnedilen vefat eden Aristide Giovanni Olivo'nun da burada defnedilme hakkının olduğu, her yıl 16 şubat'ta Aristide Giovanni Olivo'nun ölüm yıldönümü ile 4 Mart'ta Marco Olivo'nun ölüm yıldönümünü hatırlamak amacıyla ayin yapılacağı, her ayın ilk cumartesi gününde Olivo ailesinin tüm ölülerinin ruhlarının kurtuluşu için Kutsal Tesbih adağı ayini yapılacağı, ifade edilmiştir (Şekil B.6).

Olivo ailesinin tüm ölüleri için ebediyen yapılması istenilen ayine ikinci Vatikan konsilinden sonra son verilmiştir (Refatti, kişisel görüşme, 10 Aralık 2022).

Kilisenin ilk taşı 25 Nisan 1884 tarihinde konulur. Mali zorluk ve ruhsat için gerekli süre gibi nedenlerden dolayı kilisede inşaat çalışmalarının durdurulmasına karar verilir. 1884 Kasım ayında Fransız Büyükelçiliği tarafından dışişleri bakanlığına emire uyulduğu ve inşaatın durdurulduğuna dair bir rapor gönderilir (De Obaldia, 2022, s. 149).

13 Nisan 1885 tarihli Sultan II. Abdülhamid fermanı ile kilisenin inşa çalışmalarına kilise ölçüleri; genişliği 18 metre, uzunluğu 26 metre ve yüksekliği 20 metre olması şartı ile izin verilir. Diğer bir şart da kilisenin yapım ve onarım sürecinin aksatılmaması ve de verilen büyüklüklerin aşılmamasıdır. Saint Peter ve Saint Paul Kilisesinin bütçesini zorlayan inşa 3 sene sürmüştür. Fransa Büyükelçisi Sayın Le Comte de Montebello, Phacusa Piskoposu Sayın Charles Testa ve başpiskoposun huzurunda kutsanarak kilisenin açılışı gerçekleştirilmiştir. Açılış için gerçekleştirilen görkemli tören 3,4 ve 5 Haziran 1887 tarihlerinde üç gün boyunca devam etmiştir. İlk gün Victor generalinin resmi açılışı, sonraki gün Dominik kilisesinde D Angelo Spartali tarafından düzenlenen bir ayin, ertesi gün Kilikya Patriği Sayın Azaryan tarafından Ermeni ayini ile büyük bir tören, son olarak da Yunan krallığı piskoposu Beniaminos Euseviadis tarafından Yunan töreni düzenlenmiştir. 16 Haziran 1887 tarihinde Edirne'nin Bulgar birliği piskoposu Sayın Michele Petkoff tarafından kilisenin sunağı kutsanmıştır (De Obaldia, 2022, s. 151).

Kilisenin inşasını gösteren kitabesi ilk başta yapının cephesinde olup sonraki süreçte şapel kapısına taşınmıştır. Bu kitabe şu şekildedir: "P.M. hyacinthus Cambiaso... Anno XI Sui Præsulatus... Hebdomiæ Domus Ord. Prædicatorum. Auctor ædicule Templum hoc anno M.D.CCC" (De Obaldia, 2022, s. 151) (Şekil 4.2). Kitabe incelendiğinde, dikdörtgen formda olduğu ve memmer bir levha üzerine Latince olarak yazıldığı görülmektedir. Kitabede, kilisenin 1887 yılında Peder Cambiaso tarafından yapıldığı anlatılmaktadır (Refatti, kişisel görüşme, 20 Ocak 2023).

Şekil 4. 2 : Kilisenin kapısında yer alan ve günümüzde şapel duvarına taşınmış olan 1887 tarihli yazı (Yalçinkaya, 2022).

4.3 Kilisenin Mülkiyet Durumu ve Kurul Kararları

İstanbul İli, Bakırköy İlçesi, Sakızağacı Mahallesi, 26 ada 29 parselde yer alan Meryem Ana Rosario (Notre Dame Du Rosaire) Kilisesi İstanbul Dominiken Rahipleri Cemaati mülkiyetinde olup “Kilise ve Müştemilatı” vasıflı ve de 1606.31 m2 yüzölçümlü bir parsel üzerinde yer almaktadır. Kilise yapısı tescilli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir. Bu işlem Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu’nun 31.01.1986 tarih ve 1775 sayılı kararı ile gerçekleşmiştir (Şekil C.1).

21. yüzyıla gelindiğinde, yapı ilgililerinin 17.08.2010 tarihli başvurusu ile İtalyan Katolik Kilisesi ve eklentilerinin 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu Kapsamında korunması gerekli kültür varlığı niteliği taşıyıp taşımadığının taraflarına bildirilmesi talep edilmiştir. Bunun üzerine Koruma Kurulu üyelerince söz konusu parsel ve üzerindeki yapılara yönelik olarak alınan İstanbul VII Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu’nun 12.10.2010 tarih ve 347 sayılı kararı ile yapıların tescil durumuna açıklık getirilmesi ve de koruma gruplarının değerlendirilebilmesi için taşınmazların yerinde incelemesine karar verilmiştir.

Yerinde inceleme kararı sonrasında, İstanbul VII Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 09.11.2010 tarih ve 359 sayılı kararı ile Meryem Ana Rosario Kilisesinin koruma gurubunun "I" olarak güncellenmesine, aynı parselde yer alan sıralı ev formundaki Ahşap Lojman yapısının korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine ve koruma gurubu "I" olarak belirlenmesine, yine aynı parselde yer alan ve kiliseye bitişik olarak inşa edilen kagir lojman yapısının da korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine ve koruma gurubu "II" olarak belirlenmesine, ahşap lojman yapısının mevcut durumu sebebiyle yapıya ait rölöve çizimi ile restitüsyon ve restorasyon projesinin iletilmesine karar verilmiştir ( ekil C.2). Sonraki süreçte 26 ada 29 parseldeki tescilli kilise yapısı ile aynı parselde bulunan tescilli ahşap ve de kagir lojman yapılarının koruma alanları İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 12.03.2021 tarih ve 5905 sayılı kararı ile belirlenmiştir. Söz konusu karar ile tescilli kilise yapısının koruma alanının 2863 sayılı yasa ve de Kültür Varlıkları ve Sitlerin Tespit ve Tescil Yönetmeliği kapsamında 31 ada 1-3-4-5-20-21-33 parseller ile 26 ada 28-34-44-46-49-51-52-55-62-77- 83 parseller olarak belirlenmesine, söz konusu parsellerde Kurul kararı alınmadan herhangi bir inşai ve fiziki müdahalede bulunulmamasına, bahsi geçen parsellerin tapu ve fen kayıtlarındaki ilgili kısımlara koruma alanında kaldığına ilişkin şerh düşülmesine karar verilmiştir ( ekil C.3).

12.03.2021 tarih ve 5905 sayılı kurul kararın sonrasında 30.06.2022 tarihine kadar yapılara yönelik herhangi bir başvuruda bulunulmadığı gibi koruma bölge kurulunca alınmış bir kurul kararına rastlanılmamıştır. 2022 yılının haziran ayına gelindiğinde ise parsel ilgililerince bir başvuruda bulunulmuştur. Başvurunun içeriği incelendiğinde söz konusu 29 parselde yer alan Ahşap Lojman yapısının güncel durumunun çevrenin can ve mal güvenliği açısından tehlike arz ettiği, yapının saçak altı ahşapları ve cephedeki ahşap kaplamalarında kopmalar ve düşmeler meydana geldiği bu sebeple rölöve çizimleri hazırlanıncaya kadar geçen süre zarfında ahşap yapı çevresinin 20.00 m x 6.00 m boyutlarında  elik konstrüksiyon elemanları ve sa  malzeme ile kapatılmak istendiği bunun için gerekli izin verilmesinin talep edildiği görülmektedir (İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi).

Yapı ilgililerinin başvurusuna yönelik olarak konu kurul gündemine alınmış İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 28.07.2022 tarih ve 7410

sayılı kararı ile Koruma Uygulama ve Denetim Müdürlüğü'nün ve de yapı sahipleri denetiminde ahşap yapı ve çevresinin bahsi geçen 20.00 m x 6.00 m boyutlardaki çelik konstrüksiyonlu saç malzeme ile kapatılmasının ilgili yasa kapsamında uygun olduğuna, ahşap yapının hayatına devam edebilmesi adına mevcut durumdaki hasarlı çatısı üzerine, çatısından 3.00 m yüksekliğe koruma iskelesi ile bağlantılı koruma çatı yapılmasına, uygulamanın sonucuna ilişkin fotoğraflar ve raporun ayrıca ahşap yapıya ait istenilen rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerin koruma kuruluna iletilmesine karar verilmiştir (Şekil C.4).

Söz konusu taşınmazlara ait İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünde yapılan arşiv araştırmasında 28.07.2022 tarih ve 7410 sayılı kurul kararı sonrasında Ahşap Lojman yapısına ait ilgisinin 25.11.2022 kayıt tarihli başvurusu ile yapıya ait iletilen rölöve çiziminin değerlendirilmesi talep edilmiştir. Söz konusu başvuruya ilişkin olarak İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 21.12.2022 tarihli yazısı ile rölöve çiziminde mimari çizim ve ifade tekniğinde bir kısım eksiklikler olması nedeniyle çizimin 05.11.1999 tarih ve 660 sayılı ilke kararına göre hazırlanarak iletilmesi istenmiştir (İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi).

Sonraki süreçte ilgisinin 19.01.2023 tarihli başvurusu ile ahşap lojman yapısına ilişkin rölövenin değerlendirilmesi talep edilmiş ve İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 28.04.2024 tarih ve 8179 sayılı kararı ile iletilen rölövenin uygun olduğuna, yapıdaki hasarları ayrıntılı olarak tanımlayacak hasar analiz paftasının iletilmesine, I. grup olarak tescilli yapının iklim koşullarından daha fazla zarar görmesinin önlenmesi için 28.07.2020 tarih ve 7410 sayılı kurul kararında belirtildiği şekilde koruma çatısının ivedilikle yapılarak kurula bilgi vergilemesine karar verilmiştir. (Şekil C.5).

Güncel durumda İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün arşivinde yapılan incelmede ise 26 ada 29 parseldeki tescilli kilise ve kagir lojman yapılarına ait onaylı bir rölöve çizimi ile restitüsyon ve restorasyon projelerinin bulunmadığı, ahşap lojman yapısının rölövesinin koruma kurulunun 28.04.2024 tarih ve 8179 sayılı kararı ile uygun olduğuna karar verildiği görülmektedir.

4.4 Kilise Parselindeki Diğer Yapılar

Meryem Ana Rosario Kilisesi'nin yer aldığı 26 ada, 29 parseldeki diğer üç yapıdan biri ahşap lojman yapısı olup kilisenin güneybatısında yer almaktadır. Yapı Rüya Sokak'tan cephe alır. Ahşap lojman yapısı birbirinden bağımsız üç ana girişi olan üç yapıdan oluşmaktadır (Şekil 4.3). Bu yapılar birbirine bitişik nizamda olup tek bir kırma çatı altında birleşmiştir.

Şekil 4. 3 : Ahşap lojman yapısı (Yalçinkaya, 2022).

29 parselde yer alan bir diğer yapı; bodrum+zemin+2 normal katlı, Rüya Sokak ve kilisenin avlusundan cephe alan, kırma çatısı teras çatına ait parapet duvarları içerisinde yer alan, çatısı Marsilya kiremit ile kaplı olan, zemin katında, kilise avlusundan ulaşılan büyük bir holü, Rüya Sokaktan ulaşılan küçük bir holü ve bir odası olan, birinci katı kilisenin pederi tarafından kullanılan, ikinci katı ise kiliseyle ilgilenen bir aile tarafından kullanılan, kagir apartman (lojman) yapısıdır (Şekil 4.4). Apartman yapısı kilisenin kuzeybatısında yer almaktadır. Sol yan cephesi Rüya Sokağa, ön ve sağ yan cephesi ise kilise avlusuna bakmaktadır. Yapının kilise ile bağlantısı, içerisinde dairesel bir merdivenin yer aldığı, ahşap çan kulesi ile sonlanan ve kagir apartman yapısının arka cephesine bitişik olan dikdörtgen bir kütle ile sağlanmıştır.

Şekil 4. 4 : Kagir apartman (lojman) yapısı (Yalçınkaya, 2022).

Kilise ile kagir apartman yapısı arasındaki bağlantıyı sağlayan söz konusu kütle, 212 cm x 317 cm'lik oturma alanına sahip olup zemin katta K-Z08 hol mekânı ile bir ve ikinci katlarda ise K-M03 merdiven holleri ile kilise yapısına bağlanmıştır.

26 ada, 29 parselde yer alan diğer bir yapı, müstemilat yapısı olarak ifade ettiğimiz, günümüzde nikah/düğün/toplantı vb. etkinliklerin gerçekleştirildiği, bodrum ve zemin kattan oluşan, beşik çatılı, betonarme sistemli, cephe duvarlarının büyük bölümü sağır duvar olan ve kiliseye bitişik olarak inşa edilen bir yapıdır (Şekil 4.5).

Şekil 4. 5 : Müstemilat yapısı (Yalçınkaya, 2022).

Kilisenin dini işlevi dışında turistik bir uğrak noktası haline gelme nedenlerinden biri de müştemilat yapısının günümüzde nikah/düğün/toplantı vb. etkinliklere ev sahipliği yapıyor olmasıdır. Yapının kilise yapısı ile aynı parselde ve ona bitişik yapılması nedeniyle müştemilat yapısı da çalışmamıza dahil edilmiştir.

4.5 Kilise Kompleksinin Mimari Özellikleri

4.5.1 Kilise yapısının plan özellikleri

Bakırköy Meryem Ana Rosario Kilisesi, kendi parselinde dikdörtgen formda 4 yapıdan oluşmaktadır (Şekil 4.6). Parselin en doğusunda bodrum ve zemin katlı, beşik çatılı, betonarme sistemli müştemilat yapısı yer alır. Müştemilat yapısının batısında, zemin katta doğu cephesi müştemilat yapısına bitişik, zemin ve galeri katından oluşan merkezde bir kubbe ve etrafı kırma çatı ile örtülü, yığma sistemle inşa edilmiş kilise yapısı yer alır. Kilise yapısının kuzeybatısında ise üst kotta çan kulesi, alt kotlarında hol mekanlarının yer aldığı dikdörtgen bir kütle ile kiliseye bağlanan bodrum, zemin ve iki normal kattan oluşan, kırma çatılı, kagir yapım sistemli apartman yapısı konumlanır. Parselin güney batısında ise ahşap lojman yapısı yer almaktadır.

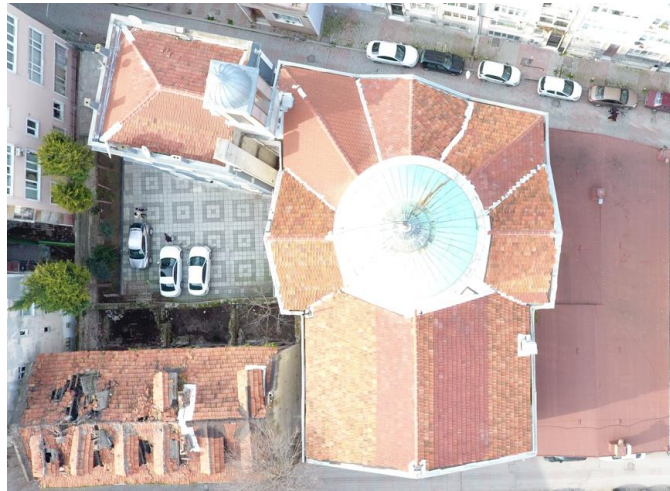
Şekil 4. 6 : Vaziyet plan krokisinde; mavi renk müştemilat yapısı, kırmızı kilise yapısı, turuncu apartman yapısı, yeşil ahşap lojman yapısı.

Orta ve yan neflerin üst örtüsü beşik tonoz olup üzerlerinde kalem işi uygulaması yapılmıştır. Latin haç planına ait kolların kesişim noktası kubbe, presbiteriumun üst örtüsü ise yarım kubbedir (Şekil 4.8).

Şekil 4. 8 : Naos mekânından tavana bakış (Yalçınkaya, 2022).

Kilisede biri ana, diğerleri yan sunak olmak üzere üç sunak yer almaktadır. Kilise zeminde 467 m²'lik bir alana oturmaktadır. Yapının dış duvar uzunlukları; kuzey yönünde (çan kulesinin olduğu kısım dahil) 21,36 m, güneyde (çan kulesinin olduğu kısım dahil) 18,60 m, doğuda 23.95 m, batı yönünde ise 27.95 m'dir. Kilisenin dikdörtgen olan formu, narteks mekanının galeri döşemesinin bitim noktasından itibaren doğu ve batı yönünde 1,44 m genişlemesi ile haç formundaki şekle dönüşmüştür. Söz konusu plan şekli drone fotoğrafından net olarak anlaşılmaktadır (Şekil 4.9).

Şekil 4. 9 : Drone fotoğrafı (Yalçınkaya, 2022)

Bu genişleme ile beden duvarları arasındaki mesafe naos mekânında 19.16 m'ye ulaşmıştır.

4.5.1.1 D K Z01 Rüzgarlık

Kilisenin ana giriş kapısının yer aldığı boşluk; her iki yanında yer alan iyon başlıklı sütunlar ve bu sütunlar üzerinde oturan üçgen alınlık ile vurgulanmıştır. Kapı boşluğunun üst kısmı kemer formundadır. Giriş kapısına iki adet mermer basamaktan çıkılarak ulaşılır. K11 kodlu giriş kapısı 2,00 m x 3,00 m boyutlarındadır. Söz konusu çift kanatlı demir kapıdan geçildiğinde ahşap doğramalar ile oluşturulmuş 4.47 m²'lik bir alana sahip dikdörtgen formdaki rüzgarlık kısmına ulaşılır (Şekil 4.10). Bu kısmın zemini karo mozaik kaplı, tavan ve duvarları ahşaptır. Rüzgarlığın kuzey duvarını oluşturan çift kanatlı ahşap kapı ve de doğu ve batısındaki tek kanatlı ahşap kapılar ile narteks mekanına ulaşılır (Şekil E.1).

Şekil 4. 10 : Rüzgarlık mekanının kilise içindeki konumu ve mekâna ait fotoğraf (Yalçınkaya, 2022).

4.5.1.2 K Z02 Narteks

Kilisede rüzgarlık kapısından geçildiğinde ulaşılan ilk mekân nartekstir (Şekil E.2). Bu mekân 22,00 m²'dir. Galeri katına ait dikdörtgen kısmın izdüşümü altında yer alan alan Narteksi oluşturur (Şekil 4.11). Bu mekânın üç kenarı duvar ile çevrili, dördüncü kenarında ise herhangi bir duvar yer almayıp ST1 ve ST1'olarak adlandırdığımız iki adet Korint başlıklı sütun yer almaktadır.

Şekil 4. 11 : Narteks mekanının kilise içindeki konumu ve güney duvarına bakış (Yalçınkaya, 2022)

Sütunların çapları 0,40 m, aralarındaki mesafe 2.6 m'dir. Duvar uzunluklarına bakıldığında, batı duvar uzunluğu 3,12 m, doğu duvar uzunluğu 3,14 m, güney duvarı uzunluğu 8.28 m'dir. Zemini mozaik kaplı, tavanı sıvalı ve boyalıdır. Tavan döşemesinde üç adet aydınlatma elemanı yer alır. Mekânın güney duvarında rüzgarlığın her iki yanında üst kısmı basık kemer formunda olan birer adet niş bulunmaktadır. Rüzgarlığın batısında yer alan nişin derinliği 0,44 m, yüksekliği 2,40 m, yerden yüksekliği 0.90 m'dir. Rüzgarlığın doğusunda yer alan nişin derinliği 0,40 m, yüksekliği 2,40 m, yerden yüksekliği 0.90 m'dir. Rüzgarlığın batısında yer alan nişin hemen batısında radyatör peteği yer alır. Mekânın doğu ve batı duvarlarında birer adet ahşap doğramalı tek kanatlı kapı (K 08) yer alır. Bu kapılar, galeri katına ulaşımı sağlayan dairesel formdaki merdivenlerin yer aldığı hollere açılmaktadır (Şekil E.3, E.6). K 08 kodlu kapı, 1,00 m genişliğinde ve 2,40 m yüksekliğinde üst kısmı basık kemer formunda olan açıklığa oturmaktadır. Bu kapıların üzerinde birer adet aydınlatma elemanı yer alır. Narteks mekanının duvarları yerden 0,20 m yüksekliğinde mermer süpürgelik ile çevrelenmiştir. Rüzgarlığın doğu ve batı yönünde yer alan ahşap kapılar narteks mekanına açılmaktadır. (Şekil E.4, E.5).

4.5.1.3 K M01 ve K M02 Merdiven

Yapının güneydoğu ve güneybatı köşelerinde, dairesel formda, kemse taş basamaklı, demir korkuluk ve küpeşteli, birer adet sırası ile K M01 ve K M02 kodlu merdivenler yer almaktadır (Şekil 4.12).

Şekil 4. 12 : Merdivenlerin kilise içindeki konumu ve K M01 merdiven holü (Yalçınkaya, 2022).

Söz konusu merdivenlerin bulunduğu hole ahşap doğramalı çift kanatlı bir kapı (K 08) ile ulaşılmaktadır. K 08 kodlu kapının genişliği 100 m, yüksekliği ise 2.40 m’dir. Holün zemini mermer kaplı tavanı sıvalı ve boyalıdır. Zemin kat merdiven holünden 15 basamak çıkılarak döşemesi mermer olan ara sahanlığa ulaşılmaktadır (Şekil E.7). Zemin kat holünden 27 basamak çıkıldığında ise zemini mermer kaplı olan galeri kat holüne ulaşılır (Şekil E.8). Merdiven ara sahanlığında, 0,76 m çapında dairesel formda demir doğramalı bir pencere yer almaktadır (Şekil 4.13).

Şekil 4. 13 : Soldaki alt kotta yer alan sağdaki galeri kotunda yer alan pencere K-M01merdiven holündeki dairesel pencereler (Yalçınkaya, 2022).

4.5.1.4 K Z03 Naos

Narteksin kuzey sınırı oluşturan ST1 ve ST1’ olarak adlandırdığımız sütunlar ile presbiterium hacminin doğu ve batısında yer alan ST5 ve ST5’ olarak adlandırdığımız sütunlar arasında kalan hacim naos mekanını oluşturur (Şekil 4.14). Naos kuzey-güney yönünde 3 neften oluşmaktadır (Şekil 4.15). Kilisenin dikdörtgen

formdan çıkıp Latin haç formunu almasının nedeni ST4 ve ST4' sütunları ile ST5 ve ST5' sütunları arasında doğu-batı yönünde genişlemesidir (Şekil E.9, E.10).

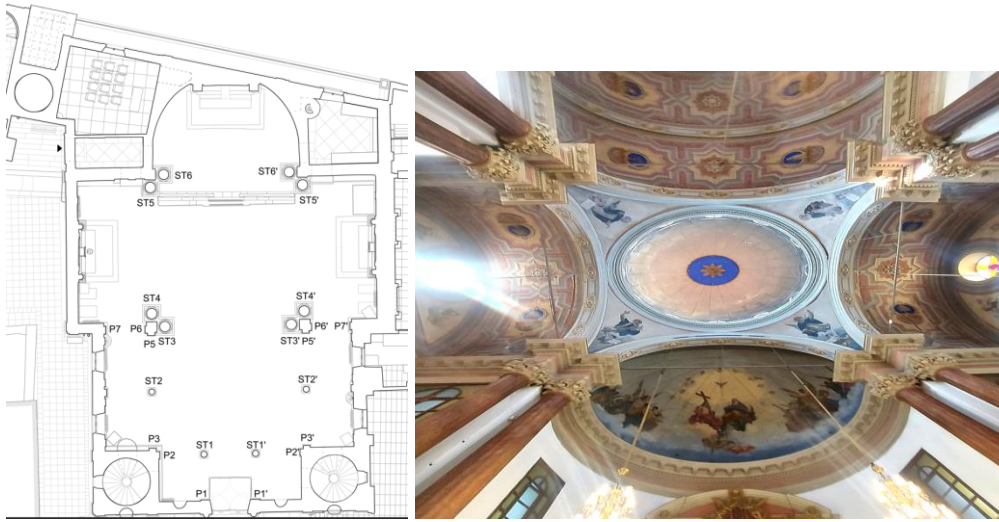

Şekil 4. 14 : Naos mekanının kilise içindeki konumu ve narteksten naosa bakış (Yalçınkaya, 2022).

Şekil 4. 15 : Presbiteriumdan 3 neften oluşan naos mekanına bakış (Yalçınkaya, 2022).

ST1, ST1', ST2 ve ST2' nolu sütunlar galeri katına ait kagir döşemeyi taşıırken ST3, ST3', ST4, ST4', ST5, ST5', ST6, ST6' Sütunları kubbenin oturduğu 4 adet kemer ile bu kemerler arasındaki pandantiflerin taşıdığı yükleri zemine aktarır (Şekil 4.16). Naosun güney yönündeki kenarı 14,50 m, doğu ve batı yönündeki uzun kenarları 7,45 m, kuzey yönündeki uzun kenar uzunluğu 17,40 m, doğu ve batı yönündeki kısa kenar uzunlukları 8,33 m, kuzey yönündeki kısa kenar uzunlukları ise 1.60 m'dir (Şekil E.11, E.12).

Şekil 4. 16 : Sütun ve pilastrların kilise içindeki konumu ve Naos'tan kubbeye bakış (Yalçınkaya, 2022).

Kuzey-güney ve doğu-batı doğrultusundaki haç kollarının kesişiminde 20,48 m yüksekliğinde kubbe yer alır (Şekil E.13). Kubbe üzerinde, üst kısmı kemer formunda ve sabit, alt kısmı dikdörtgen formda ve açılır çift kanatlı, ahşap görünümlü pvc doğramalı on iki adet pencere bulunmaktadır (Şekil E.14). P1, P1', P2, P2', P3, P3'.... P7, P7' olmak üzere toplamda on dört adet pilastr yer alır. Bu pilastrlardan P1, P1', P2 ve P2' narteksin güney duvarı ile doğu ve batı duvarlarında yer alır (Şekil E.15). P3, P3'...P7' pilastrları ise naosda yer alır (Şekil E.16, E.17). Pilastr genişlikleri 40 ile 43 cm arasında değişmektedir. Kilisenin Latin haç formunu almasına neden olan ST4 ve ST4' sütunları ile ST5 ve ST5' sütunları arasında doğu-batı yönünde genişleyen bu kısımda, karşılıklı konumlanan birer adet yan sunak yer alır (Şekil E.18, E.19). Yan sunaklar da ana sunakta olduğu gibi iki basamakla ulaşılan dikdörtgen formdaki mermer bir döşeme üzerinde yer alır. Bu kısımlarda, Hz. İsa'nın tasvir edildiği, dikdörtgen formda bir adet yağlı boya tablosu yer alır.

Galeri katının yan kolları izdüşümü altına denk gelen naosa ait alanda, doğu ve batı beden duvarında, karşılıklı konumlanan ikişer adet ahşap görünümlü pvc doğramalı pencereler (P04) yer alır. P 04 kodlu pencerelerin, üst kısmı kemer formunda ve sabit, alt kısmı ise dikdörtgen formda ve çift kanatlı olup 1,06 m x 2,10m ölçülerindedir. Kilisenin doğu beden duvarı zemin katta müstemilat yapısı ile ortak olmasından dolayı bu duvardaki P 04 kodlu iki pencere kilise tarafında yer alırken müstemilat tarafında ise kapatılmış durumdadır (Şekil 4.17).

Şekil 4. 17 : Batı beden duvarında yer alan ve müştemilat yapısı tarafında kapatılmış durumda olan P04 kodlu pencereler (Yalçınkaya, 2022).

+8,59 m kotunda başlayan herhangi bir süsleme ögesine sahip olmayan alçı silme kilisenin tüm iç mekân duvarlarını çevreleyerek +8.94 kotunda sonlanır. +9,00 m kotunda başlayan konsollu friz de aynı şekilde kilisenin tüm duvarlarını çevreler ve iç mekânı canlandırarak +9,54 m kotunda sonlanmaktadır (Şekil 4.18).

Şekil 4. 18 : Kilise iç mekân duvarlarını çevreleyen silmeler ve konsol frizler (Yalçınkaya, 2022)

Naos 242 m²'lik bir alan kaplamaktadır. Zemini karo mozaik kaplı, duvarları sıvalı ve boyalıdır. Tavanı ise 4 bölümden oluşmakta olup ilk bölüm galeri katının yan kolları arasında kalan beşik tonoz ile örtülü olan kısımdır. Bu kısım ST2, ST2', ST3 ve ST3' sütunları tarafından taşınmaktadır. Tonozlar dıştan Marsilya kiremit kaplı olan beşik çatı ile örtülüdür. Tonozların iç yüzeyleri ise kalem işi uygulamalar ile mekân mimarisini zenginleştirmiştir.

İkinci bölüm haç kollarının kesişiminde yer alan kubbe ile örtülü kısımdır. Kubbenin yükü ST3, ST3', ST4, ST4', ST5, ST5', ST6, ST6 sütunları ile zemine aktarılır.

Kubbe yüzeyi sıva üzeri boyalıdır. Kubbenin çapı 2,08 m olan dairesel bir motif yer alır.

Üç ve dördüncü bölüm, yan sunakları örten beşik tonozlu bölümlerdir. Bu tonozlar dıştan beşik çatı ile örtülü olup Marsilya kiremit kaplıdır. İç yüzeylerinde ise çeşitli geometrik form ve renklerden oluşan kalem işleri yer alır. Ayrıca kemer yüzeylerinde kalem işi dışında kabartma motifleri de yer alır. Pandantiflerde ise Dominiken tarikatının üyesi olan 4 adet azizin tasvir edildiği duvar resimleri bulunmaktadır. Kilisenin büyük bir bölümünü oluşturan K Z03 naos mekânı sahip olduğu mimari öğeler ile Neo-Barok tarzını yansıtmaktadır.

Kilisenin doğu beden duvarında yer alan yan sunağın güneyinde, iki adet dikdörtgen formda mermer mezar taşı yer alır. Bu mezar taşları kiliseye hizmet etmiş rahiplere aittir. Aynı şekilde batı beden duvarındaki yan sunağın güneyinde iki adet dikdörtgen formda mezar taşı yer alır. Bu taşlar Olivo ailesine aittir (Şekil E.20, E.21).

Mekânın kuzey yöndeki duvarını oluşturan presbiteriumun doğu ve batısında yer alan duvarlarda, birer adet tek kanatlı ahşap doğramalı, 1,00 m x 2,42 m ölçülerinde, K 07 kodlu tek kanatlı kapı yer alır. Bu kapılar naos mekanını sırası ile K-Z05 hole ve K-Z07 sakristi mekanına bağlamaktadır. Aynı duvarlarda, +5,89 m kotunda birer adet P 09 kodlu 2,20 m x 2,70 m ölçülerinde ahşap doğramalı vitray pencere yer almaktadır (Şekil E.22).

4.5.1.5 K Z04 Presbiterium

Presbiterium mekânı, naos mekânında yer alan ST5 ve ST5' sütunları ile kilisenin kuzey yöndeki dairesel formlu beden duvarı arasında kalan 34,00 m²'lik bir taban alanına sahiptir (Şekil 4.19). Bu mekânda, ST6 ve ST6' sütunları ile bu sütunlara yükünü aktaran bir adet beşik kemer yer alır. Bu kısım yarım kubbe ile örtülmüştür. Beşik kemerin üzengi kotunda bir adet demir gergi elemanı bulunmaktadır. Bu gergi elemanı kubbeyi taşıyan tüm kemerlerde aynı kotta yer alır (Şekil E.23)

Şekil 4. 19 : Presbiterium mekanının kilise içindeki konumu ve naostan presbiterium mekanına bakış (Yalçınkaya, 2022)

Presbiterium ile naos mekânı arasında 0.35 m'lik bir kot farkı bulunmaktadır. Mekanlar, mermer iki basamak ve ST5 ve ST5' sütunları arasında yer alan 0,82 m yüksekliğindeki mermer parapet ile birbirinden ayrılır. Presbiterium mekanının zemini karo mozaik kaplıdır. Duvarları 9,95 m kotuna kadar sıva üzeri boyalı olup bu kottan sonra yarım kubbe yüzeyinde duvar resmi yer alır.

Presbiterium mekânında yer alan ana sunak, mermer iki basamak ile yükseltilmiş mermer bir platform üzerinde, kuzey beden duvarına bitişik olarak konumlanmaktadır. (Şekil E.24). Sunağın sağ ve sol yanında, Korint başlıklı, yivli gövdeli, birer adet pilastr yer alır. Bu pilastrlar basık kemer formundaki alınlık ile sonlanmaktadır. Ana sunakta Tespihli Meryem Anayı tasvir eden ahşap büyük dikkörtgen bir tablo bulunmaktadır.

Mekânın doğu ve batı duvarında birer adet tek kanatlı ahşap doğramalı kapı (K 07) yer alır. K 07 kodlu kapı 1,00 m x 2,42 m ölçülerindedir. Doğü duvarındaki kapı ile K-Z07 soyunma odasına, batı duvarındaki kapı ile de K-Z05 hole ulaşılmaktadır. +5,89 m kotunda presbiteriumun doğu ve batı duvarında birer adet P 09 kodlu 1,20 m x 2,00 m ölçülerinde ahşap doğramalı vitray pencereler yer almaktadır (Şekil E.25, E.26).

4.5.1.6 K Z05 Hol

Kilisenin hol mekanına, batı cephesinde bulunan 1,00 m genişliğinde 2,22 m yüksekliğinde olan çift kanatlı demir doğramalı K 06 kapısından giriş sağlanmaktadır. Hol mekânı, presbiterium, şapel ve naos mekanlarına geçişi sağlar (Şekil 4.20). Holün kuzey duvarında bulunan 1,14m genişliğinde 2,36 m yüksekliğinde çift kanatlı ahşap kapı (K 05) ile şapel mekanına geçilir (Şekil E.27). Holün doğu duvarında bulunan 1,00 m genişliğinde 2,42 m yüksekliğinde ahşap tek kanatlı kapı (K.07) ile presbiterium mekanına geçilir (Şekil E.28). Holün güney duvarında bulunan 1,00 m genişliğinde 2,42 m yüksekliğindeki tek kanatlı ahşap kapı (K.07) ile naos mekanına geçilmektedir. Hol 9, 00 m²'lik bir alana sahip olup zemini mermer kaplıdır. Holün tavanı ve duvarı sıva malzeme üzerine boya ile kaplı olup volta döşemeye ait demir putrel izleri tavanda görülmektedir (Şekil E.29).

Şekil 4. 20 : K Z05 hol mekanının kilise içindeki konumu ve holden K 06 kodlu kapıya bakışa ait fotoğraf (Yalçınkaya, 2022).

Mekânın kuzey duvarında, şapel mekanına ait K 05 kodlu kapının sol yanında, dikdörtgen mermer bir levha üzerinde, kilisenin 1887 yılında Peder Cambiaso tarafından yapıldığı anlatan Latince bir kitabe yer almaktadır (Şekil E.30).

4.5.1.7 K Z06 Şapel

KZ06 kodlu şapel mekânı kilisenin kuzeybatı köşesinde, presbiteriumun batısında yer alır (Şekil 4.21). Bu mekâna, K Z05 hol mekanındaki K 05 kodlu ahşap çift kanatlı kapı ve de K Z08 hol mekanındaki K 02 kodlu ahşap tek kanatlı kapı ile ulaşılmaktadır.

Şapel mekânı 24.06 m²'lik bir alana sahip olup zemini 0,75 m x 0,75 m ölçülerindeki mermer ile kaplı olup tavan ve duvarları sıvalı ve boyalıdır. Şapelin doğu duvarı ve kuzey duvarının kesiştiği yerde zemini beton malzemeden, duvarları ve tavanı sıva üstü boyalı olan 1.7 m²'lik bir alana sahip fazla eşyaların konulmuş olduğu bir niş bulunmaktadır (Şekil E.31).

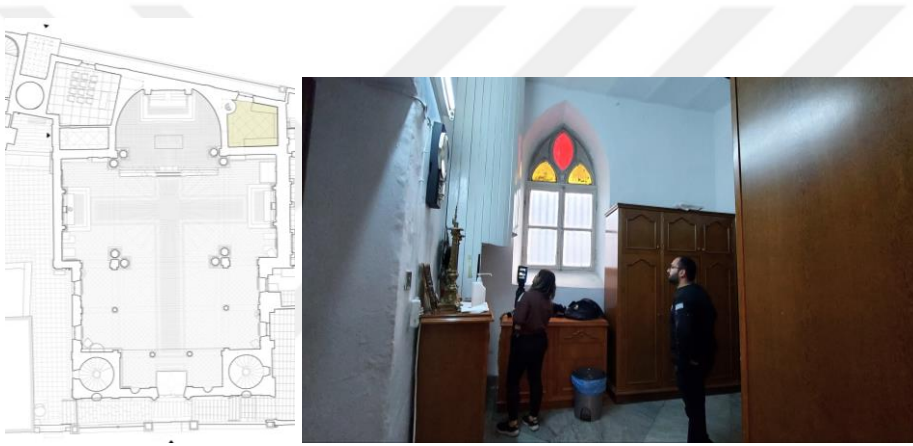
Şekil 4. 21 : K Z06 şapel mekanının kilise içindeki konumu ve şapele ait fotoğraf (Yalçınkaya, 2022).

Şapelin kuzey beden duvarında zeminden 1,40 m yüksekliğinde, üst kısmı sivri kemer, alt kısmı dikdörtgen formda, P 03 kodlu, ahşap doğramalı bir pencere yer alır (Şekil E.32). Bu pencere 1,24 m genişliğinde, 2,60 m yüksekliğinde olup kilisenin arka cephesindeki ahşap doğramalı üç pencereden birisidir.

4.5.1.8 K Z07 Sakristi

Kilise görevlilerin giyinme soyunma dolapları ile kiliseye ait eşyaların bulunduğu bu mekân kilisenin kuzeydoğu köşesinde, presbiteriumun doğusunda yer almaktadır (Şekil 4.22). Mekâna, K 07 kodlu 1,00 m x 2,42 m ölçülerindeki tek kanatlı ahşap

doğramalı, presbiterium mekanının doğu duvarı ile naos mekanının kuzey duvarında yer alan birer adet kapıdan ulaşılmaktadır. Sakristi ile presbiterium mekânı arasında kot farkı bulunmazken naos mekânından soyunma odasına, K 07 kodlu kapı önündeki naos mekânında yer alan mermer iki basamaktan çıkılarak ulaşılır. K 105 kodlu +5,05 m kotundaki oda mekanına, sakristinin kuzeybatı köşesinde bulunan 19 basamaklı ahşap dairesel merdiven ile ulaşılmaktadır. Sakristinin kuzey, güney ve doğu duvarlarında ahşap dolaplar yer alır. Mekân 15.17 m²'lik bir alana sahip olup zemin döşemesi mermerdir. Duvarları ve tavanı sıva ve boyalıdır. Tavanda volta döşemesine ait demir putrel izleri gözükmemektedir (Şekil E.33). Mekânın kuzey duvarında, bir adet P 03 kodlu, 1,24 m x 2,60 m ölçülerinde, üst kısmı sivri kemer, alt kısmı dikdörtgen formda olan ahşap doğramalı çift kanatlı pencere yer alır.

Şekil 4. 22 : Sakristi mekanının kilise içindeki konumu ve mekâna ait fotoğraf (Yalçınkaya, 2022).

4.5.1.9 K Z08 Hol

K Z08 kodlu hol mekânı dairesel forma sahip olup apartman yapısının giriş holünü kilisenin şapel mekanına bağlamaktadır (Şekil 4.23). Hol mekânı doğu duvarında yer alan 0,90 m genişliğinde 2,26 m yüksekliğindeki ahşap tek kanatlı kapı (K 02) ile K Z06 şapel mekanına bağlanmaktadır.

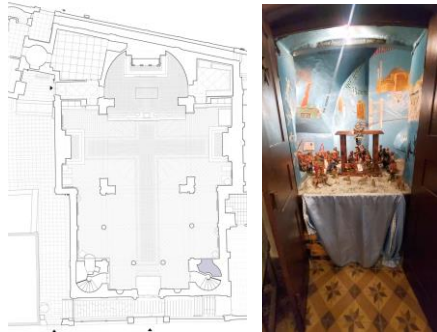

Şekil 4. 23 : Hol mekanının kilise içindeki konumu ve mekâna ait fotoğraf (Yalçınkaya, 2022)

Mekânın batı duvarında bulunan 0,90 m genişliğinde 2,26 m yüksekliğinde ahşap tek kanatlı kapı (K 02) ile apartman yapısının A Z01 kodlu holüne ulaşılmaktadır. Mekânın güney duvarında 0,99 m genişliğinde 0,36 m derinliğinde, 2,28 m yüksekliğinde bir niş bulunmaktadır (Şekil E.34). Nişte elektrik kutusu yer almaktadır. Mekân 4,00 m²'lik bir alana sahip olup zemini mermer kaplıdır. Mekânın duvar ve tavanı sıvalı ve boyalıdır.

4.5.1.10 K Z09 Oda

Bu mekân kilisenin güneydoğu köşesinde yer alan K M01 merdiven holünün kuzeyinde ve merdiven altına denk gelen dairesel alan içerisinde yer almaktadır (Şekil 4.24). Mekânın taban alanı 2,67 m² olup zemini beton kaplı, duvarları ve tavanı sıvalı ve boyalıdır. Mekânın kuzey duvarında, naos mekânına açılan K 08 kodlu, 1,10 m x 2,13 m ölçülerinde bir adet ahşap doğramalı çift kanatlı kapı yer almaktadır. Mekân içinde bir masa ve üzerinde alçıdan küçük heykeller yer almaktadır (Şekil E.35).

Şekil 4. 24 : K Z09 oda mekanının kilise içindeki konumu ve naos mekâna bakış (Yalçınkaya, 2022).

4.5.1.11 K 101, K 102 ve K 103 Galeri (balkon)

Kilisenin güneydoğu ve güneybatı köşesinde yer alan K M01 ve K M02 kodlu taş basamaklı merdivenlerden 27 basamak çıkılarak +5,25 m kotundaki galeri (balkon) katına ulaşılmaktadır (Şekil 4.25). Galeri mekânı üç kısımdan oluşur. K-101 kodlu ilk kısım, K 102 ve K 103 kodlu olan diğer iki mekânın ortasında yer alır (Şekil E.36). Dikdörtgen bir alana sahip olan ilk kısmın genişliği 2,50 m, uzunluğu 8.48 m'dir. Diğer iki kısım K 102 ve K 103 kodlu galeri mekanları olup K 101 kodlu mekâna kilisenin güneydoğu ve güneybatı köşesindeki merdiven holleriyle birlikte dik olarak bağlanırlar. Bu iki mekân birbirinin simetriğidir. Galeri mekânı söz konusu üç mekân (K 101, K 102 ve K 103) ile “u” formunu oluşturur. Dikdörtgen forma sahip K 102 ve K 103 mekân genişlikleri 3,13 m, uzunlukları 7,47 m'dir. K-101 mekanının güney duvarında iki adet, ahşap görünümlü pvc doğramalı, üst kısmı kemer formunda ve sabit, alt kısmı dikdörtgen formda ve açılır kanatlı pencere yer alır. K-102 ve K-103 galeri mekanlarının cephe duvarlarında da aynı özelliklere sahip ikişer adet pencere karşılıklı olarak konumlanır. Bu mekanların zemin döşemesi ahşaptır (Şekil 4.26). Duvarları sıva üzeri boyalıdır. K-101 mekanının tavanı beşik tonoz olup kalem işi uygulama yapılmıştır (Şekil 4.27). K-102 ve K-103 mekanlarının tavanları aynalı tonoz formunda olup sıvalı ve boyalıdır (Şekil 4.28).

Şekil 4. 25 : Galeri mekanlarının kilise içindeki konumu ve presbiteriumdan galeriye bakış (Yalçınkaya, 2022).

Şekil 4. 26 : Galeri (balkon) mekânı zemin döşemesi (Yalçinkaya, 2022)

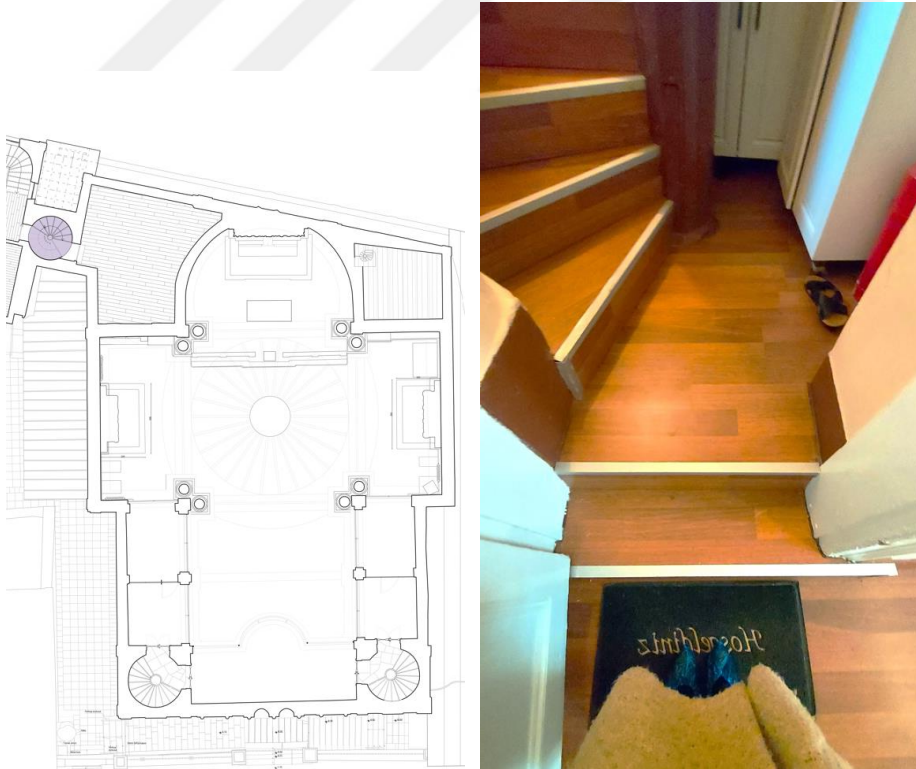
Şekil 4. 27 : K-101 mekân tavanı (Yalçinkaya, 2022)

Şekil 4. 28 : K-102 ve K-103 mekân tavanları (Yalçinkaya, 2022)

4.5.1.12 K M03 Merdiven holü

Apartman yapısının birinci katında, +3,80 m kotunda, A 101 kodlu hol mekânının doğu duvarında, hole açılan K 02 kodlu ahşap tek kanatlı bir kapı yer alır. Söz konusu kapı önündeki iki basamaktan çıkılarak +4,00 m kotunda yer alan K M03 merdiven holüne ulaşılır (Şekil 4.29). Merdiven holü dairesel formda olup zemini laminant parke kaplı, duvarları ve tavanı sıvalı ve boyalıdır. Holdeki dairesel formlu basamakları laminant parke kaplı merdiven ile +5,01 m kotundaki kiliseye ait K 104 kodlu oda mekânı ile +7,33 m kotundaki apartman yapısına ait A 201 kodlu hole ulaşılmaktadır (Şekil E.37, Şekil E.38). Merdiven holünün tavanından sarkan iki adet ip çan kulesinden inen askı ipleridir (Şekil E.39). Bu ipler pazar günleri ayin öncesinde çekilerek çan çalınır. Çan kulesine K M03 merdiven hólünden bir ulaşım bulunmamaktadır. Çan kulesine, apartman yapısının çatısında yer alan metal çatı kapağından ulaşılmaktadır (Şekil E.40). Bu hol aynı zamanda apartman yapısının çatı arasına ulaşımı da sağlamaktadır.

Şekil 4. 29 : K M03 merdiven holünün kilise içindeki konumu ve A 101 holden K M03 hole bakış (Yalçınkaya, 2022).

4.5.1.13 K 104 Oda

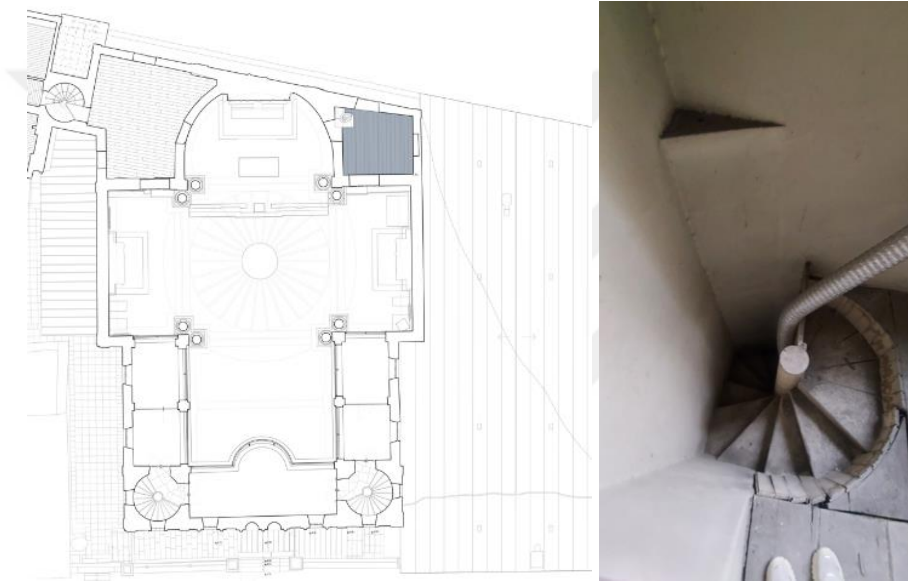
Kilisenin kuzeybatı köşesinde, K Z06 kodlu şapel mekânı üzerinde K 104 oda mekânı yer alır (Şekil 4.30). Apartman yapısındaki A Z04 kodlu taş basamaklı merdiven ile +3,80 m kotundaki A 101 kodlu hol mekanına ulaşılır. Holün doğu duvarında yer alan K 02 kodlu 90 m x 2,26 m ölçülerindeki ahşap tek kanatlı kapı +5,01 m kotunda yer alan K 104 kodlu oda mekanına açılmaktadır (Şekil E.41). Odaya kapı önündeki iki basamaktan inilerek ulaşılır. Mekân 34, 00 m²'lik bir taban alanına sahip olup zemini ahşap parke kaplı, duvarları sıvalı ve boyalıdır. (Şekil E.42). Tavanı asma tavandır. Mekânda 6 adet pencere bulunmaktadır. Bu pencerelerden iki tanesi mekânın batı ve kuzey duvarlarında yer alan P 06 kodlu pencerelerdir. Üst kısımları beşik kemer formunda ve ahşap doğramalı, alt kısımları dikdörtgen formunda, açılır kanatlı ve pcv doğramalıdır (Şekil E.43, Şekil E.44). Batı duvarındaki P 06 kodlu pencere 1,00 m x 2,30 m ölçülerinde, kuzey duvarındaki P 06 kodlu pencere 1, 20 m x 2, 60 m ölçülerindedir. Geriye kalan 4 pencereden 2'si mekânın güney duvarında, iki ise doğu duvarında karşılıklı konumlanır (Şekil E.45, Şekil E.46). Güney duvarında, iç mekân tarafında yer alan pvc doğramalı pencere P 08 kodlu, kilise tarafında yer alan ahşap doğramalı pencere ise P 09 kodludur. P 08 kodlu pencere 2,20 m x 2,60 m ölçülerinde, P 09 kodlu pencere 2,20 m x 2,70 m ölçülerindedir. Doğu duvarında da güney duvarında olduğu gibi karşılıklı konumlanan P 08 ve P 09 kodlu birer adet pencere yer alır. P 08 kodlu pencere 1,20 m x 2,60 m ölçülerinde, P 09 kodlu pencere 1,20 m x 2,00 m ölçülerindedir.

Şekil 4. 30 : K 104 kodlu oda mekanının kilise içindeki konumu ve odaya ait fotoğraf (Yalçınkaya, 2022).

4.5.1.14 K 105 Oda

Kilisenin kuzeydoğusunda, K Z07 kodlu sakristi mekanının üzerine denk gelen alanda, K 105 kodlu oda mekânı bulunmaktadır (Şekil 4.31). +5,05 m kotundaki mekâna, sakristi mekanının kuzeybatı köşesinde yer alan ahşap basamaklı küçük bir döner merdiven ile ulaşılmaktadır. Mekânın taban alanı 15,09 m² dir. Zemini ahşap kaplı, duvarları ve tavanı sıvalı ve boyalıdır. Tavanda volta döşemeye ait demir putrel izleri gözükmemektedir. Kuzey ve güney ve batı yöndeki duvarlarında birer adet pencere, doğu duvarında ise bir adet niş yer alır. Nişin derinliği 0,32 m, genişliği 1,26 m'dir (Şekil E.47).

Şekil 4. 31 : K 105 oda mekanının kilise içindeki konumu ve mekâna ait fotoğraf (Yalçınkaya, 2022).

Mekânın kuzey duvarında yer alan P 07 kodlu ahşap doğramalı pencere, 1,00 m x 2,00 m ölçülerinde olup pencerenin üst kısmı sivri kemer, alt kısmı ise dikdörtgen formundadır (Şekil E.48). Güney duvarında yer alan P 09 kodlu ahşap doğramalı pencere 2,20 m x 2,70 m ölçülerinde olup dikdörtgen formdadır. Pencerenin hemen altında iki basamak şeklinde birer adet seki yer alır (Şekil E.49). Batı duvarında yer alan P 09 kodlu ahşap doğramalı pencere dikdörtgen formunda olup 1,20 x 2,00 m ölçülerindedir (Şekil E.50).

4.5.2 Kagir apartman (Lojman) plan özellikleri

Kâgir Apartman yapısı kilise yapısına ait lojman binası olarak kullanılmakta olup çan kulesi altında denk gelen ve iç duvarları dairesel formda olan hol mekânı ile kiliseye

bağlanmaktadır (Şekil 4.32). Apartman yapısının giriş holü ile kilisenin şapel mekânı arasındaki geçiş söz konusu hol ile sağlanır. Apartman yapısı, bodrum, zemin, iki normal kat ve çatı arasından oluşan, kırma çatısı Marsilya kiremit kaplı olan kagir yapım sistemli bir yapıdır. Bodrum katında, kömürlük mekânında yer alan çelik kolonlar ve onları bağlayan çelik kirişler ile zemin, bir ve ikinci katlarda yer alan düşey ve yatay yöndeki taşıyıcılardan, yapıda güçlendirme yapıldığı anlaşılmaktadır. Dikdörtgen formda olan yapı zeminde 97,54 m²lik bir alana sahiptir. Rüya Sokağa bakan kuzey cephesinde yapıya ait herhangi bir giriş kapısı yer almaz. Yapının giriş kapısı batı cephesinde olup bu cepheye iç avludan ulaşılmaktadır. Güney cephesi de iç avluya bakmaktadır. Doğu cephesi sağır cephedir. Bu cephe, çan kulesi altına denk gelen ve dıştan dikdörtgen içten dairesel formda olan hol mekanlarının yer aldığı hacimler ile kiliseye bağlanmaktadır. Apartman yapısının zemin katında, giriş holü, iki oda ve birinci kata çıkan çift kollu bir merdiven bulunmaktadır. Bir ve ikinci katında bir bağımsız bölüm (daire), bodrum katında kömürlük ve depo mekanları yer alır. Birinci kattaki daire kilisenin eski pederi tarafından haftanın belirli günlerinde, ikinci kattaki daire ise kiracılar tarafından kullanılmaktadır. İkinci kata kiliseye ait dairesel formda olan basamakları laminant parke kaplı merdiven ile ulaşılmaktadır (Şekil E.51).

Şekil 4. 32 : Kahir apartman (lojman) yapısının parsel içindeki konumu ve parsele ait hava fotoğrafı (Yalçinkaya, 2022)

4.5.2.1 A B01 Kömürlük

Zemin kattaki A Z01 kodlu hol mekanının kuzey duvarında yer alan 0,90 x 2,42 m ölçülerindeki ahşap doğramalı kapı (K.02) ile bodrum kata inen çift kollu merdivene ulaşılır. Bu merdiven +0,20 m kotundaki zemin kat holünü -2,10 m kotundaki kömürlük mekanına bağlar (Şekil 4.33). A B01 kodlu kömürlük mekânı 24.14m²'lik alana sahip olup mekân döşemesi şap, duvarları sıvalıdır (Şekil E.52). Mekânın

tavanı volta döşemeli olup tavanın ilk 4,00 m’lik kısmı sıvalı kalan kısmında tavandaki demir putreller arasında yer alan tuğla dolgular açıktadır. Mekânın doğu ve batı duvarında karşılıklı konumlanan, yapının güçlendirilmesi amacıyla yapılmış birer adet kolon yer alır. Bu iki kolon tavan kotunda bir kiriş ile birbirine bağlanmıştır. Mekânın güney duvarında 0,80 m genişliğinde, 0,42m yüksekliğinde, bir doğraması olmayan demir parmaklıklı, tel file ile kapatılmış bir pencere açıklığı yer alır. Kömürlük mekanındaki pvc tesisat boruları, söz konusu pencere açıklığından dış mekâna ulaşır. Mekânın batı duvarında yer alan ahşap kasalı 0,75 x 2,42 m ölçülerindeki kapı boşluğundan geçilerek A B02 depo mekanına ulaşılır. Mekânın kuzeyinde, merdivenin hemen doğusunda, 0,62 m derinliğinde, 0,72 m genişliğinde, mekânın tavanına kadar devam eden bir niş yer almaktadır.

Şekil 4. 33 : Kagir apartman yapısının bodrum kat plan şeması ve kömürlük mekanına ait fotoğraf.

4.5.2.2 A B02 Depo

Bodrum katında bulunan A-B02 kodlu depo mekânı 9.6m²’lik alana sahip olup, zemini şap kaplı, duvarları sıvalıdır (Şekil E.53). Mekânın kuzey duvarı ile batı duvarının birleşimi yarım dairesel formadır. Mekânın tavanı volta döşemeli olup sıvasız olmasından dolayı demir putreller arası tuğla dolgular açıktadır. Mekâna A B01 kömürlük mekanının batı duvarındaki kapı boşluğundan ulaşılır. Güney duvarının önünde, zeminden 0,36 m yükseklikte, 2,07 m genişlikte taş bir seki yer alır. Bu duvarda, taş sekiden 1,70 m yüksekte, 0,80 m genişliğinde, 0,42 m

yüksekliğinde, herhangi bir doğraması olmayan tel file ile kapatılmış demir parmaklıklı bir pencere açıklığı yer alır.

4.5.2.3 A Z01 Giriş holü

Kagir apartman (lojman) yapısı kullanıcılarının giriş yaptığı, doğu cephesinde yer alan K 04 kodlu giriş kapısından geçilerek A Z01 kodlu giriş holü mekanına ulaşılmaktadır (Şekil E.54). K 04 kodlu kapı, iki kanatlı demir doğramalı olup kapının ölçüleri 1, 00 x 2,60 m'dir. Hol 9 m² lik bir alan kaplamaktadır. Zemini seramik kaplı, duvar ve tavanı sıvalı ve boyalıdır (Şekil E.55). Mekânın doğu duvarında yer alan çift kollu taş basamaklı merdiven ile bodrum kat ve birinci kata ulaşılmaktadır. K 02 kodlu ahşap doğramalı tek kanatlı kapıdan geçilerek bodrum kata inen taş basamaklara ulaşılır. K02 kodlu kapı, tek kanatlı ve ahşap doğramalıdır. Kapı ölçüleri 0,90 x 2,42 m'dir. Mekânın doğu duvarında yer alan K 02 kodlu, tek kanatlı ve ahşap doğramalı kapı ile kilisenin K Z08 kodlu hol mekanına ulaşılır (Şekil E.56). Mekânın batı duvarında yer alan K 02 kodlu tek kanatlı, ahşap doğramalı kapı ile A Z03 oda mekanına ulaşılır (Şekil E.57). Mekânın güney duvarında yer alan K 03 kodlu tek kanatlı ahşap doğramalı kapı ile A Z02 kodlu oda mekanına ulaşılır (Şekil E.58).

4.5.2.4 A Z02 Oda

Apartman yapısının giriş holünden ulaşılan A-Z02 kodlu oda mekânı 9.00 m²'lik alana sahip olup zemini ahşap üzerine muşamba kaplıdır. Mekânın duvarları ve tavanı sıva ve boyalıdır (Şekil E.59). Tavandaki volta döşemeye ait putrel izleri gözükmemektedir. Mekâna, kuzey duvarındaki 0,90 m genişliğinde 2,26 m yüksekliğinde ahşap tek kanatlı kapı (K.03) ile ulaşılmaktadır. Doğu ve batı duvarında karşılıklı konumlanan dış yüzeyi boyalı, yapının güçlendirilmesi amacıyla yapılmış, birer adet kolon yer alır. Bu iki kolon tavan kotunda, dış yüzeyi boyalı bir kiriş ile birbirine bağlanmıştır. Doğu duvarındaki kolon 0.15 x 0,26 m ölçülerinde, batı duvarındaki kolon 0.14 x 0,22 m ölçülerindedir. Giriş kapısının karşısında, mekânın güney duvarında, 1,00 x 1,85 m ölçülerinde, bir adet dikdörtgen formda, ahşap doğramalı pencere (P.02) yer alır. Pencerenin üstteki iki bölmesi sabit alttaki iki bölmesi çift kanatlıdır (Şekil E.60).

4.5.2.5 A Z03 Oda

A-Z03 kodlu oda mekanına apartman binasının A-Z01 kodlu giriş holündeki 0,90 x 2,42 m ölçülerindeki K 02 kodlu tek kanatlı ahşap doğramalı kapıdan ulaşılmaktadır. Mekân 51.20 m²'lik bir alana sahip olup zemin döşemesi seramik kaplıdır (Şekil E.61). Duvar yüzeyleri sıvalı ve boyalıdır. Tavanı ise asma tavan olup üzeri boyalıdır. Mekânın batı duvarında, K 01 kodlu, 0,95 x 1,90 m ölçülerindeki tek kanatlı demir doğramalı bir kapı ile apartman yapısının batısında yer alan ve bir basamak düşük kotta yer alan iç avluya ulaşılır (Şekil E.62). Kapının hemen üzerinde, tek bölmeden oluşan 0,50 m yüksekliğinde, 1,10 m genişliğinde, demir doğramalı camlı kısım yer alır. Mekânda ikisi güney biri batı duvarında olmak üzere toplam üç adet, üst kısımları sabit ve iki bölmeli, alt kısımlarının tek bölmesi sabit diğer bölmesi açılır kanatlı olan pvc doğramalı pencereler yer alır. Mekânın güney duvarındaki P 01 kodlu pvc doğramalı iki pencere 0,95 x 1,90 m ölçülerindedir (Şekil E.63). Mekânın batı duvarındaki P 01 kodlu pvc doğramalı bir adet pencere, 0,95 x 1,82 m ölçülerindedir. Batı duvarındaki pencerenin güneyinde, birbirinden farklı formda olan iki adet gömme dolap yer alır (Şekil E.64). Pencereye yakın olan dolap ahşap doğramalıdır. Dolabın derinliği 0,31 m, genişliği 1,09 m, yüksekliği 1,75 m'dir. Alt ve üst kısmı tek bölmeli ve bölmeler çift kanatlıdır. Kanatların iç kısmı camdır. Kapı tarafındaki dolap ahşap doğramalı ve beyaz boyalıdır. Dolabın derinliği 0,46 m, genişliği 1,20 m, yüksekliği 2,30 m'dir. Diğer dolapta olduğu gibi bu dolabında alt ve üst kısmı tek bölmeli ve bölmeler çift kanattan oluşmaktadır. Mekânın doğu ve batı duvarında karşılıklı konumlanan dış yüzeyi boyalı, yapının güçlendirilmesi amacıyla yapılmış, ikişer adet kolon yer alır (Şekil E.65). Kolonların genişlikleri 0,15m, derinlikleri 0,20 m'dir.

4.5.2.6 A Z04 Merdiven

A-Z04 kodlu merdiven, giriş holünün kuzey duvarına bitişik konumdadır. Çift kollu olan merdivenin basamakları kesme taştır (Şekil E.66). Basamak genişliği 0,30 m, yüksekliği ortalama 0,18 m olup on dokuz adet basamak ile +3,80 m kotundaki birinci kat sahanlığına ulaşılmaktadır (Şekil E.67). Merdiven korkuluğu demir korkulup olup kalınlığı 0,10m'dir. Merdiven, giriş holünün içinde 7 m²'lik bir alan kaplamaktadır. Merdivenin çıkış kolunun altında kalan kısımda 0,90 m genişliğinde 2,42 m yüksekliğindeki ahşap tek kanatlı kapı (K.02) yer alır (Şekil E.68). Bu kapı

merdivenin ilk basamağı üzerine açılmaktadır. Merdivenin yan duvarları ve tavanı sıvalı ve boyalıdır. Tavanda, volta döşemeye ait demir putrel izleri gözükmemektedir. K 02 kodlu kapıdan geçildiğinde on dokuz adet taş basamaktan inilerek -2,10 m kotunda bodrum katta yer alan A B01 kömürlük mekanına ulaşılır. Merdivenin doğu duvarında kapatılmış durumda 0,50 x 0,60 m ölçülerinde pencere açıklığı yer almaktadır (Şekil E.69).

4.5.2.7 A 101 Hol

+3,80 m kotundaki A 101 hol mekanına, +0,20 m kotundaki zemin kat holünde yer alan çift kollu taş basamaklı merdivenden (A Z04) çıkılarak ulaşılır. Mekânın zemini ahşap parke ile kaplıdır. Duvarları sıvalı ve boyalı, tavanı asma tavan olup sıvalı ve boyalıdır. Mekân 3,00 m² lik bir alana sahiptir. Mekânın doğu ve batı duvarlarında birer adet ahşap doğramalı, tek kanatlı kapı yer alır. Batı duvarında yer alan 0,90 x 2,20 m ölçülerindeki K 19 kodlu ahşap kapı ile bu kattaki dairenin A 102 kodlu hol mekanına ulaşılır. Mekânın doğu duvarında yer alan 0,90 x 2,40 m ölçülerindeki K 02 kodlu ahşap doğramalı bir kapı ile kilisenin K M03 kodlu merdiven holüne ulaşılır. Mekânın doğu duvarında, K 02 kodlu kapının sol yanında, 0,90 x 2,00 m ölçülerinde pvc doğramalı, dikdörtgen formda, üst kısmı sabit ve tek bölmeli, alt kısmı iki bölmeli ve oluşan bir pencere yer alır (Şekil E.70). Merdivenin yer aldığı kuzey duvarında da bir adet P 05 kodlu aynı form ve boyuttaki pvc doğramalı pencere yer alır (Şekil E.71).

4.5.2.8 A 102 Hol

Apartman yapısının birinci katında bulunan A-102 kodlu hol mekânı 12.00 m²'lik bir alana sahip olup zemini ahşap parke ile kaplıdır. Mekânın duvarları sıvalı ve boyalı, tavanı asma tavanıdır (Şekil E.72). Mekânın doğu duvarında bulunan 0,90 x 2,20 m ölçülerindeki ahşap tek kanatlı kapı (K.19) ile A-101 hol mekânından A 102 hol mekanına geçilmektedir. Mekânın güney duvarındaki 0,90 x 2,26 m ölçülerindeki ahşap tek kanatlı kapı (K.02) ile A 106 oda mekanına geçilmektedir. Mekânın kuzey duvarındaki 0,80 x 2,40 m ölçülerindeki ahşap tek kanatlı kapı (K.02) ile A 104 ıslak hacim mekanına geçilmektedir. Mekânın batı duvarında 0,90 x 2,40 m ölçülerindeki ahşap tek kanatlı yan yana konumlanmış iki adet kapı (K.02) ile A 105 oda ve A 103 kodlu oda mekanlarına geçilmektedir.

4.5.2.9 A 103 Mutfak

Apartman yapısının birinci katında bulunan A 103 kodlu oda mekanına, A 102 hol mekânındaki 0,90 x 2,40 m ölçülerindeki ahşap tek kanatlı kapı (K.02) ile ulaşılır. Mekânın doğu duvarında, 0,60 m genişliğinde, 2,38 m boyunda, doğu duvarına bitişik olarak konumlanan mutfak tezgâhı yer alır. Aynı duvarda tezgâhın 0,60 m üzerinde duvar boyunca devam eden ahşap mutfak dolapları yer alır. Tezgâh ile dolap arasındaki kısmın 0,25 x 0,20 m ölçülerindeki seramikler ile kaplıdır. Mutfak tezgâhının da yer aldığı 3,6 m²'lik alanın zemini seramik ile kaplıdır. Bu alan dışında kalan alanın zemini ahşap parke kaplıdır. Oda mekânı 15.00 m²'lik bir alana sahiptir. Mekânın duvarları sıvalı ve boyalı, tavanı asma tavandır (Şekil E.73). Kuzey ve batı beden duvarlarında, birer adet dikdörtgen formda pencere yer alır (Şekil E.74). Kuzey duvarındaki P 05 kodlu pencere 1,00 x 2,00 m ölçülerinde olup üst kısmı tek bölmeli ve sabit, alt kısmı iki bölmeli ve açılır kanattan oluşur. Mekânın batı duvarındaki P 05 kodlu pencere 0,80 x 2,00 m ölçülerindedir. Söz konusu pencerenin üst kısmı tek bölmeli ve sabit, alt kısmı iki bölmeli ve açılır kanattan oluşur. Mekânın batı duvarında yer alan P 05 kodlu pencerenin solunda, dış yüzeyi boyalı, yapının güçlendirilmesi amacıyla yapılmış olan bir adet kolon yer alır.

4.5.2.10 A 104 Islak hacim

Merdiven holünün batısında konumlanan A 104 kodlu ıslak hacim mekânına, A 102 hol mekanının kuzey duvarında yer alan 0,80 x 2,40 m ölçülerindeki K 02 kodlu ahşap doğramalı tek kanatlı kapı ile ulaşılır. Kapının iç yüzeyinde neme bağlı olarak boya dökülmelerinin olduğu görülmektedir. Zemin döşeme kotu, A 102 hol mekân kotundan 0,10 m yüksek, +3 ,90 m kotundadır. Mekân 4.00 m²'lik bir alana sahip olup zemini fayans kaplıdır. Mekânın duvarları yerden 1,80 m yüksekliğe kadar fayans kaplı olup kalan kısım tavana kadar sıvalı ve boyadır (Şekil E.75). Mekânın tavanı asma tavandır. Kapının solunda, mekânın batı duvarında bir adet lavabo yer alır. Kapının karşısında, kuzey beden duvarında klozet ve hemen yanında 0,80 m genişliğinde 0,80 m derinliğinde duşa kabin bulunmaktadır. Mekânın kuzey duvarında yerden 1,80 m yükseklikte fayans kaplama bitim hizasının hemen üzerinde 0,52 x 1,00 m ölçülerinde, tek bölmeden oluşan tek kanatlı, pvc doğramalı bir adet pencere (P 10) yer alır.

4.5.2.11 A 105 Oda

Apartman yapısının güneybatı köşesinde yer alan birinci kattaki A 105 kodlu oda mekanına, hol mekânında bulunan 0,90 x 2,40 m ölçülerindeki ahşap tek kanatlı kapı (K.02) ile ulaşılır. Oda mekânı 16,00 m²'lik bir alana sahip olup zemini ahşap parke kaplı, duvarları sıvalı ve boyalı, tavanı asma tavandır (Şekil E.76). Mekânın güney ve batı beden duvarlarında birer adet pvc doğramalı, dikdörtgen formda pencere yer alır. Batı duvarındaki P 05 kodlu pencere 0,80 x 2,00 m ölçülerinde olup üstü tek bölmeli ve sabit, altı iki bölmeli ve açılır kanatlıdır. Mekânın güney duvarındaki P 05 kodlu pencere, 1,00 x 2,00 m ölçülerinde, üstü tek bölmeli ve sabit, altı iki bölmeli ve açılır kanatlıdır. Batı duvarında, dış yüzeyi boyalı, yapının güçlendirilmesi amacıyla yapılmış bir adet kolon yer alır. Söz konusu kolon, sağ ve sol yanında düşey olarak konumlanan ikişer adet ankraj elemanı ile duvar yüzeyine sabitlenmiştir.

4.5.2.12 A 106 Oda

Apartman yapısının birinci katında bulunan A-106 kodlu oda mekanına, hol mekânının güney duvarında yer alan 0,90 x 2,26 m ölçülerindeki ahşap tek kanatlı kapı (K.02) ile ulaşılır. Oda mekânı 14,00 m²'lik bir alana sahip olup zemini ahşap parke kaplıdır. Mekânın duvarları sıva üzeri boya malzemeden olup tavanı asma tavandır (Şekil E.77). Mekânın güney duvarında P 05 kodlu, 1,00 x 2,00 m ölçülerinde, üstü tek bölmeli ve sabit, altı iki bölmeli ve açılır kanatlı, pvc doğramalı bir adet pencere yer alır. Pencerenin sağ yanında, 0,15x 0,20 m ölçülerinde güçlendirme amacıyla yapılmış olan dış yüzeyi boyalı bir adet kolon yer alır. Mekânın doğu duvarında bulunan 0,90 x 2,40 m ölçülerindeki ahşap tek kanatlı kapı (K.19) ile A 107 kodlu oda mekanına ulaşılmaktadır. Söz konusu oda mekanına holden ulaşım bulunmamaktadır.

4.5.2.13 A 107 Oda

Apartman yapısının birinci katında bulunan A 107 kodlu oda mekanına kat holünden ulaşım bulunmamaktadır. A 106 kodlu oda mekanının doğu duvarındaki 0,90 x 2,40 m ölçülerinde olan ahşap tek kanatlı kapı (K.02) ile mekâna ulaşılır. Oda mekânı 10,00 m²'lik bir alana sahip olup zemini ahşap parke kaplıdır. Mekânın duvarları sıvalı ve boyalı, tavanı asma tavandır (Şekil E.78). Mekânın güney duvarında 1,00 x

2,00 m ölçülerinde, üstü tek bölmeli ve sabit, altı iki bölmeli ve açılır kanatlı olan, pvc doğramalı bir adet pencere (P 05) bulunmaktadır. Doğu duvarında 0,17 x 0,26 m ölçülerinde, dış yüzeyi boyalı, güçlendirme amacıyla yapılmış bir adet kolon yer alır.

4.5.2.14 A 201 Hol

A 201 kodlu hol, apartman yapısının ikinci katında yer alan dairenin hol mekanıdır. +7,33 m kotundaki söz konusu hole K M03 kodlu merdiven holünün batı duvarında yer alan 0,90 x 2,40 m ölçülerindeki ahşap doğramalı tek kanatlı kapıdan (K 02) geçilerek ulaşılır. Hol mekânı 17,00 m²'lik bir alana sahip olup zemini ahşap parke kaplı, duvarları sıvalı ve boyalı, tavanı asma tavandır (Şekil E.79). Mekanının batı duvarında 1,00 x 2,00 m ölçülerinde, üstü tek bölmeli ve sabit, altı iki bölmeli ve açılır kanatlı, pvc doğramalı, bir adet pencere (P 05) yer alır (Şekil E.80). Hol mekanının kuzey duvarındaki ilk kapı, 0,90 x 2,40 m ölçülerindeki K 02 kodlu, ahşap doğramalı tek kanatlı kapıdır. Bu kapı ile A 202 kodlu mutfak mekanına ulaşılır. Hol mekanının kuzey duvarındaki ikinci kapı 0,90 x 2,40 m ölçülerindeki K 18 kodlu, ahşap doğramalı tek kanatlı kapı olup söz konusu kapı ile A 204 kodlu ıslak hacim mekanına ulaşılır. Kuzey duvarındaki son kapı olan K 02 kodlu ahşap doğramalı tek kanatlı kapı ile A 203 kodlu oda mekanına ulaşılır. Holün güney duvarında yer alan K 02 kodlu ilk kapı ile A 207 kodlu oda mekanına, K 02 kodlu ikinci kapı ile A 205 kodlu oda mekanına ulaşılır.

4.5.2.15 A 202 Mutfak

A 202 kodlu mutfak mekanına 0,90 x 2,40 m ölçülerindeki ahşap tek kanatlı kapı (K 02) ile girilmektedir. Kapının hemen karşısında, mekânın kuzey duvarında 1,00 x 2,00 m ölçülerinde, üstü tek bölmeli ve sabit, alt kısmı iki bölmeli ve açılır kanatlı, pvc doğramalı bir adet pencere (P 05) yer alır. Mutfak mekânı 12,00 m²'lik bir alana sahip olup zemini ahşap parke kaplı, tezgâh ile dolaplar arasında kalan duvar yüzeyleri seramik bunun dışında kalan duvar yüzeyleri sıvalı ve boyalı, tavanı asma tavandır (Şekil E.81). Mutfak mekanının kuzey ve batı duvarlarında “L” tipi bir mermer tezgâh ve tezgâh altında ahşap bir mutfak dolabı yer alır. Mekânın batı duvarında, güçlendirme amacıyla yapılmış dış yüzeyi boyalı bir adet kolon yer alır. Mekânın doğu duvarında 0,13 m derinliğinde 1,11 m genişliğinde, 2,14 m yüksekliğinde bir niş yer alır.

4.5.2.16 A 203 Oda

A 203 kodlu oda mekânı 17,00 m²'lik bir alana sahip olup zemini ahşap parke kaplıdır (Şekil E.82). 0,90 x 2,40 m ölçülerindeki ahşap tek kanatlı kapı (K 02) ile mekâna ulaşılır. Mekânın duvarları sıvalı ve boyalı, tavanı asma tavandır. Mekânın batı ve kuzey duvarlarında, birer adet, 1,00 x 2,00 m ölçülerinde, üstü tek bölmeli ve sabit, altı iki bölmeli ve açılır kanatlı, pvc doğramalı pencere (P 05) yer alır. Mekânın batı duvarında, P 05 kodlu pencerenin sol yanında 0,14 x 0,21 m ölçülerinde, güçlendirme amacıyla yapılmış olan dış yüzeyi boyalı, bir adet kolon yer alır.

4.5.2.17 A 204 Islak hacim

A 204 kodlu ıslak hacim mekânı, A 201 kodlu hol mekân kotundan 0,10 m yüksekte, +7,43 m kotundadır. Mekân 4.00 m²'lik bir alana sahip olup zemini fayans kaplıdır (Şekil E.83). Mekânın duvarları yerden 1,80 m yüksekliğe kadar fayans kaplı olup kalan kısım tavana kadar sıvalı ve boyadır. Tavanı asma tavandır. Mekâna 0,90 x 2,40 m ölçülerindeki tek kanatlı pvc doğramalı kapı (K 02) ile ulaşılır. Kapının sağ yanında, mekânın batı duvarında, lavabo ve klozet yer alır. Kapının karşısında kuzey duvarında, 1,08 m genişliğinde 0,80 m derinliğinde, 1,80 m yüksekliğinde duşa kabin bulunmaktadır. Mekânın kuzey duvarında, fayans kaplama bitim hizasında 0,52 x 1,00 m ölçülerinde, tek bölmeli ve tek kanatlı pvc doğramalı, bir adet pencere (P 06) yer alır (Şekil E.84).

4.5.2.18 A-205 Oda

Apartman yapısının ikinci katında bulunan A-205 kodlu oda mekanına, hol mekânındaki 0,90 m x 2,40 m ölçülerindeki ahşap tek kanatlı kapı (K 02) ile ulaşılır. Oda mekânı 11.00 m²'lik bir alana sahip olup zemini ahşap parke kaplı, duvarları sıvalı ve boyalı, tavanı asma tavandır (Şekil E.85). Mekânın güney ve batı duvarında, 1,00 x 2,00 m ölçülerinde, üstü tek bölmeli ve sabit, altı iki bölmeli ve açılır kanatlı, pvc doğramalı, bir adet pencere (P 05) yer alır. Mekânın batı duvarında, pencerenin sağ yanında bir adet güçlendirme amacıyla yapılmış, dış yüzeyi boyalı, bir adet kolon yer alır.

4.5.2.19 A-206 Oda

A-206 kodlu oda mekanına, mekânın doğusunda yer alan A-207 kodlu oda mekanının batı duvarındaki 0,90 x 2,40 m ölçülerindeki ahşap tek kanatlı kapı (K 02)

ile ulaşılır. Oda mekânı 9.00 m²'lik bir alana sahip olup zemini ahşap parkedir. Mekânın duvarları sıva üzeri boyalı olup tavanı asma tavadır (Şekil E.86). Mekânın güney duvarında 1,00 m x 2,00 m ölçülerinde, üstü tek bölmeli ve sabit, altı iki bölmeli ve açılır kanatlı, pvc doğramalı bir adet pencere (P 05) bulunmaktadır.

4.5.2.20 A 207 Oda

Apartman yapısının ikinci katında bulunan A 207 kodlu oda mekanına hol mekânındaki 0,90 m x 2,40 m ölçülerindeki ahşap tek kanatlı kapı (K 02) ile ulaşılır. Oda mekânı 12.00 m²'lik bir alana sahip olup zemini ahşap parke kaplı, duvarları sıvalı ve boyalı, tavanı asma tavadır (Şekil 87). Mekânın güney duvarında 1,00 x 2,00 m ölçülerinde, üstü tek bölmeli ve sabit, altı iki bölmeli ve açılır kanatlı, pvc doğramalı bir adet pencere (P 05) yer alır. Mekânın batı duvarındaki 0,90 x 2,40 m ölçülerindeki ahşap tek kanatlı kapı (K 02) ile A 206 kodlu oda mekanına ulaşılır.

4.5.3 Müştemilat yapısının plan özellikleri

Müştemilat yapısı kilise binasının doğu cephesine bitişik olarak inşa edilmiştir. Yapı, bodrum ve zemin katlı, betonarme yapım sistemli, beşik çatılı, çatısı kumlu membran çatı örtüsü ile kaplı, günümüzde nikah, düğün töreni, toplantı vb. organizasyonların gerçekleştirildiği çok amaçlı salon olarak kullanılmaktadır. Müştemilat yapısının batı cephesine bitişik olan rüzgarlık mekanına kilise yapısının ön bahçesinde yer alan dört adet mermer basamaktan çıkılarak ulaşılır (Şekil E.88). Rüzgarlık, müştemilat yapısının batı cephesine eklenen dikdörtgen formda, zemini mermer kaplı bir mekân olup 3,12 m²'lik bir alan kaplamaktadır. Çatısı beşik tonoz formundadır. Rüzgarlık mekanının güney duvarı cam tuğladan, kuzey duvarı kilise yapısının güney cephe duvarının bir kısmından, doğu duvarı müştemilat yapısına girişi sağlayan alt ve üst kısmı üç bölmeli çift kanatlı ahşap doğramalı kapıdan, batı duvarı ise metal doğramalı cam bölmeleri olan ve ortasında çift kanatlı metal doğramalı bir kapıdan meydana gelir (Şekil E.89).

Müştemilat yapısının zemin katı; 35,00 m²'lik bir alan kaplayan mermer zeminli, asma tavanlı M Z02 kodlu fuaye mekanından (Şekil E.90), 8,00 m²'lik bir alan kaplayan mermer zeminli, asma tavanlı, duvarları sıvalı ve boyalı olan M Z03 kodlu teknik odadan (Şekil E.91), M M01 kodlu 10,00 m²'lik bir alan kaplayan zemini mermer kaplı, tavanı asma tavan, duvarları sıvalı ve boyalı olan merdiven holünden

(Şekil E.92), M Z04 kodlu 180,55 m²lik bir alan kaplayan zemini seramik kaplı, tavanı asma tavan, duvarları sıvalı ve boyalı salon mekanından (Şekil E.93), M Z09 kodlu 13,26 m²lik bir alan kaplayan zemini seramik kaplı, duvarları sıvalı ve boyalı, tavanı asma tavan olan mutfak mekanından (Şekil E.94), M Z05 kodlu, 28,47 m²lik bir alan kaplayan duvarları alçıpan, döşemesi pvc, tavanı asma tavan olan sahne mekanından (Şekil E.95), M Z06 ve M Z08 kodlu sahne odalarından (Şekil E. 96) oluşmaktadır.

Müştemilat yapısının bodrum katı; 33,00 m²lik bir alan kaplayan M B01 hol mekanından, 45,00 m²lik bir alan kaplayan M B02 mutfak mekanından, 10,00 m²lik bir alan kaplayan M B03 bayan wc mekanından, 8,00 m²lik alan kaplayan M B04 soğuk hava deposu mekanından, 13,00 m²lik alan kaplayan M B05 kodlu bay wc mekanından, 2,26 m²lik bir alan kaplayan M B06 kodlu tesisat mekanından, 9,00 m²lik bir alan kaplayan M B07 giyinme odası mekanından, 12,30 m²lik bir alan kaplayan M B08 kodlu hol mekanından, 28,00 m²lik bir alan kaplayan M B09 kodlu derslik mekanından, 12,30 m²lik bir alan kaplayan M B10 kodlu hol mekanından, 8,35 m²lik bir alan kaplayan M B11 kodlu depo mekanından, 15,45 m²lik bir alan kaplayan M B12 kodlu hol mekanından, 56,00 m²lik bir alan kaplayan M B13 kodlu derslik mekanından meydana gelmektedir.

4.5.4 Kilisenin cephe özellikleri

Notre Dame Du Rosaire Kilisesi İstanbul'daki diğer Dominiken kiliselerinden farklı olarak bulunduğu sokaklar ile direk ilişki kurmaktadır. Bu ilişkiyi kilisenin cephe aldığı (Rüya ve Küçük Yalı) sokaklar arasında açık ve kapalı herhangi bir mekân olmaması sağlamıştır. Kilise, Rüya Sokak ile Küçük Yalı Sokak arasında kuzey-güney yönünde konumlanmıştır. Kilise yapısı, bulunduğu parseldeki diğer yapılarla birlikte her iki sokaktan da algılanabilmektedir. Giriş cephesi olan güney cephesi, Küçük Yalı Sokak üzerinde, presbiteriumun yer aldığı kuzey cephesi ise Rüya Sokak üzerindedir. Kilisenin doğusunda kiliseye bitişik olan betonarme yapım sistemli, günümüzde nikah, düğün, toplantı vb. organizasyonların gerçekleştirildiği çok amaçlı salon olarak kullanılan müştemilat yapısı, güneybatısında ahşap lojman yapısı, kuzeydoğusunda ise kâgir lojman yapısı bulunmaktadır. Kilisenin doğu cephesi, bu cephede kiliseye bitişik olarak konumlanan, bodrum ve zemin kattan oluşan müştemilat yapısı nedeniyle zemin katta kapanmış, birinci katta ise müştemilat

yapısının tek katlı olması nedeniyle kapanmamıştır. Kilisenin dört cephesi sıvalı olup ön cephesi dışındaki diğer cepheler, sade bir mimari tarza sahiptir. Ön cephe, taş malzemeden yapılmış silmeler, dairesel söveler, giriş kapısının her iki yanındaki İyon başlıklı pilastrlar ve bu pilastrların üzerinde yer alan üçgen alınlık, galeri kat tavan döşemesi hizasına denk gelen kat silmesi üzerinde yükselen ortasında dairesel büyük bir pencerenin yer aldığı üçgen alınlık, ön cepheyi üçe bölen Dor başlıklı pilastrlar, çatı seviyesinde yer alan üçgen alınlığın altında yer alan ve belirli aralıklarla bir araya gelen taş frizler gibi birçok mimari eleman ile süslenmiştir. Bu detaylar, diğer cephelerindeki sadeliğin aksine, kilisenin hareketli ve özgün bir cephe karakteri kazanmasını sağlamıştır.

4.5.4.1 Güney cephesi

Kilisenin ana giriş kapısının yer aldığı güney cephesi, Küçük Yalı sokak üzerinde yer almaktadır (Şekil E.97). Kilise ile aynı parselde yer alan müstemilat yapısı ile kagir lojman yapısı bu cephede görünüşte kalmaktadır. Müstemilat yapısı kilisenin doğusunda ve kiliseye bitişik olarak konumlanır. Kilisenin ön cephe hattı ile aynı hizada, kilisenin batısında yer alan ahşap lojman yapısı tez kapsamı dışında kaldığından cephesinden bahsedilmemiştir.

Müstemilat yapısının güney cephe duvarında, bodrum katta, cephenin doğusunda, üç bölmeli, ortası açılır kanatlı, yanları sabit olan 2,00 x 0,60 m ölçülerinde bir adet pencere yer alır. Bu pencere dışında cephede herhangi bir açıklık yer almaz. Cephesi beşik çatı ile son bulmaktadır. Cephe, beşik kemer ile üst kotta bağlanan iki pilastır ile düşeyde üç bölüme ayrılmıştır. Beşik kemerin merkezinde 0,50 m genişliğinde, 0,87 m yüksekliğinde kilit taşı formunda bir süsleme ögesi yer alır. Çatı kaplamasının 0,40 m yüksekliğindeki kısmı saçak seviyesinde, cephe genişliğince cephe yüzeyinde devam eder. Cephenin en batısında bir adet doğalgaz sayaç kutusu yer alır. Söz konusu kutudan çıkan bir adet demir boru, cephenin doğusunda, bodrum kat seviyesinde bulunan pencerenin ilk bölmesinden yapı içine ulaşır. Dikdörtgen formdaki bacası Küçük Yalı Sokak üzerinden algılanmaktadır. Ayrıca, müstemilat yapısının batı (ön) cephesinde yer alan dikdörtgen planlı, beşik tonoz formundaki çatı ile örtülü, sonradan yapılmış olan rüzgârlığın güney (sağ yan) cephesi, bu görünüşe girmektedir.

Kilise yapısının güney cephesi Neo- Barok özellikleri ile bulunduğu sokak üzerinde fark edilmektedir. Cephe, dikdörtgen formdaki kaideler üzerinde yükselen Dor başlıklı pilastrlar ile düşey yönde üç bölüme ayrılmıştır. Ortadaki bölüm, zemin kattaki giriş kapısı üzerinde yer alan üçgen alınlık ve ortasındaki Dominiken simgesi, galeri katındaki iki adet niş üzerinde yer alan ve ortasında papalık (Katolik) simgesinin yer aldığı basık kemer, bu kemerin sağ ve sol yanında yer alan küçük üçgen alınlıklar ve bu alınlıkları taşıyan Korint başlıklı pilastrlar ile anıtsal bir görünüme kavuşmuştur (Şekil E.98). Aynı zamanda cepheye arkadan dahil olan bakır kubbe ve çan kulesinin bir araya gelerek oluşturduğu ihtişamlı mimari, yer aldığı sokağa hareket vermiştir.

+0.00 kotundaki giriş kapısına iki basamak çıkılarak ulaşılır. Cepheyi simetrik bir şekilde ortalayan giriş kapısı iki bölümden oluşur (Şekil E.99). Alt kısmı çift kanatlı ve dikdörtgen formda, üst kısmı sabit ve beşik kemer formundadır. Beşik kemer formunun ortasında 0,25 x 0,50 m ölçülerinde kilit taşı görünümünde bir süsleme ögesi yer alır. Giriş kapısının her iki yanında, İyon başlıklı birer adet pilastr yer alır. Pilastr gövdeleri +1,12 m kotunda başlayıp başlıkların yer aldığı +4,30 m kotunda sonlanır. Ortasında Dominiken simgesinin yer aldığı üçgen alınlık söz konusu pilastrlar üzerine oturmaktadır. (Şekil E.100). Zemin katta kapı dışında başka bir açıklık bulunmamaktadır. Giriş kapısının sağ ve sol yanı ile cephenin en solunda birer adet aydınlatma elemanı yer alır. Bu elemanların bağlandığı elektrik kablosu, zemin kat cephesi boyunca devam eder. Pilastrlarla üç bölüme ayrılan cephenin orta kısma göre daha dar bir alana sahip olan yan bölümlerinde, zemin katta birer adet niş yer alır. Nişlerin hemen altında yer alan yarım daire formundaki yüzey, altındaki süslemeli konsol ile desteklenmektedir (Şekil E.101). Geçmişte bu nişlerde birer adet heykelin yer aldığı bilgisine ulaşılmıştır (Refatti, kişisel görüşme, 10 Aralık 2022). Galeri kotunda, bu nişlerin üzerine denk gelen kısımlarda, K M01 kodlu merdiven holü ile K M02 kodlu merdiven holüne ait, dairesel formlu, çevresinde 0,12 m genişliğinde sövesi olan ait birer adet pencere yer alır. Aynı kotta cephenin orta bölümünde, dikdörtgen kaideli, Korint başlıklı yedi adet pilastr yer alır. İlk üç pilastr, giriş kapısı üzerindeki iki adet nişin, yanlarında ve ortasında birer adet olacak şekilde yer alır. Ortasında papalık simgesi bulunan basık kemer formundaki alınlık söz konusu üç pilastr üzerine oturmaktadır. Kalan dört pilastr, nişlerin sağ ve sol yanında bulunan birer adet pencerenin kenarlarında yer alacak şekilde konumlanır. Söz konusu

pencerelerin üst kısımları sabit ve beşik kemer formunda, alt kısmı açılır kanatlı ve dikdörtgen formdadır. Pencerelerin üzerinde bulunan üçgen alınlıklar, Korint başlıklı pilastrların üzerine oturmaktadır.

Cephe büyük üçgen alınlık ile son bulur. Alınlığın tepesinde, kaide üzerinde yükselen haç figürü görülmektedir. Alınlığın ortasında, çapı 1,50 m olan dairesel formda bir pencere ve pencerenin çevresinde 0,23m genişliğinde söve yer alır. Frizli silme üçgen alınlığın tüm kenarları boyunca devam eder. İç mekânda galeri katının tavanını oluşturan beşik tonoz, dışta kubbeye kadar beşik çatı ile örtülü olup çatı örtüsü üçgen alınlığın arkasında kalmaktadır. Küçük Yalı Sokağın çeşitli noktalarından, kilisenin beşik çatısı, tepesinde haç figürü olan kubbesi, kubbe kasnağı üzerindeki üst kısımları beşik kemer formunda ve sabit alt kısımları dikdörtgen formda ve açılır kanatlı olan pencereleri, görülebilmektedir (Şekil E.102). Kilisenin ön cephe hattı bulunduğu parsel sınırının gerisinde konumlanması nedeniyle, ahşap lojman yapısı ile müstemilat yapısı arasında yer alan demir parmaklıklı bahçe duvarı, ön cepheyi Küçük Yalı Sokaktan ayırmaktadır. Bahçe duvarında iki adet demir doğramalı bahçe kapısı yer alır. Bu kapılardan ortadaki kapı ile kilisenin ana giriş kapısına, batı tarafındaki kapı ile de parselin iç avlusuna ulaşılmaktadır.

Kagir lojmanın cephe hattı kilisenin ön cephe hattının 20,23 m gerisinde kilisenin iç bahçesinde yer alır (Şekil E.103). Zemin katta, üst kısımları iki bölmeli ve sabit, alt kısımları bir sabit ve bir açılır kanatlı, dikdörtgen formlu ve parmaklıklı üç adet pencere yer alır. Bu pencerelerden cephenin sol yanında yer alan iki pencere pvc doğramalı, sağında yer alan pencere ahşap doğramalıdır. Bir ve ikinci katta, dikdörtgen formlu üçer adet pencere yer alır. Bu pencereler pvc doğramalı olup üst kısımları tek bölmeli ve sabit, alt kısımları iki bölmeli ve açılır kanatlıdır. Zemin ve birinci kat arasında ve de çatıya ait parapet duvarı alt kotunda, birden fazla yatay şeritten oluşan kat silmesi yer alır. Cephedeki pencere denizliklerinin altında, süsleme amaçlı yapılmış olan iki küçük konsol yer alır.

4.5.4.2 Kuzey cephesi

Bu cephe; doğu yönünde kiliseye bitişik olarak konumlanan müstemilat yapısının sağır cephesi, orta kısımda, müstemilat yapısından daha hareketli bir cepheye sahip olan kilise cephesi, batı yönünde kilise yapısına bitişik olan kagir apartman (lojman)

yapısının cephesi ile kagir apartman yapısı girişı ile müstemilat yapısı arasında yer alan demir parmaklıklı bahçe duvarından oluşur (Şekil E.104).

Müstemilat yapısının kuzey cephesi, güney cephesi ile aynı olup güney cephesinden farklı olarak bu cephede herhangi bir açıklık yer almaz. Cephenin batısında yoğun bir şekilde sıva dökülmesi, kullanıcı müdahalesi olarak yapılan grafiti uygulamaları ile zemin kotunda bitkilenmeler görülmektedir (Şekil E.105)

Kilise yapısının kuzey cephesi; zemin katta, dikdörtgen kaideli, Dor başlıklı, tavan döşeme hizasına kadar devam eden pilastr ile birinci katta ise zemin kattaki pilastrlar ile aynı hizada yer alan ve birinci kattaki silme hizasına kadar devam eden, başlığı ve kaidesi olmayan aynı genişlikteki pilastr ile üç bölüme ayrılır (Şekil E.106). Yandaki iki kısma göre daha büyük bir alan sahip orta bölümde, herhangi bir açıklık yer almaz. Bu bölümde, birinci kattaki iki pilastrın arasında, merkezinde kilit taşının yer aldığı cepheyi hareketlendirme amacıyla yapılmış olan beşik kemer formu yer alır. Bu kemerin üzerinde, birinci kat tavan döşemesi hizasında, birkaç sıradan oluşan ve cephe boyunca devam eden kat silmesi yer alır. Söz konusu silme ile saçak arasında, cephe boyunca devam eden konsollu friz yer alır. Silmeler ve konsollu friz üzerinde yer yer kirlenmeler yer almaktadır. Birinci kat döşeme hizasında, birkaç sıradan oluşan silmenin hemen üzerinde, herhangi bir süsleme ögesi yer almamaktadır. 0,50 m yüksekliğindeki bu kısmın orta ve yan bölümlerinde, birer adet 0,30 m çapında havalandırma deliği yer alır. Cephenin sağ ve sol yanında yer alan ve cephenin orta bölümüne göre daha az bir alan kaplayan cephenin bu yan kısımlarında, zemin ve birinci katta birer adet pencere yer alır. Bu pencerelerden zemin kattakiler; üst kısımları sivri kemer formunda ve bu kısmın içinde badem şeklindeki üç sabit bölmesi olan, alt kısımları dikdörtgen formunda, çift kanatlı, her bir kanadın düşeyde iki eş parçalı olduğu, ahşap doğramalı pencerelerdir (Şekil E.107). Pencerelerin çevresi, merkezinde kilit taşının yer aldığı aynı formdaki taş söve ile çevrelenmiştir. Bu kattaki pencerelerde, taş denizlik ve demir parmaklık yer alır. Birinci katta, zemin kattaki pencerelerin üst hizasına denk gelen kısımlarda birer adet pencere yer alır. Bu pencerelerden müstemilat yapısına yakın olan tarafta yer alan pencere; üst kısmı beşik kemer formu altında daire ve yarım daire şeklindeki üç sabit bölmeden, altı kısmı dikdörtgen formunda ve kendi içinde düşeyde iki bölmeye ayrılan, üst ve alt bölmeleri çift kanatlı ve kanatlarında düşey yönde ikiye ayrıldığı, tamamı ahşap doğramalı bir penceredir (Şekil E.108). Pencerenin hemen altında, cephenin orta

bölüme kadar devam eden kat silmesi yer alır. Bu silmenin altında, pencerenin kenar hizalarına denk gelen kısımlarda, dikdörtgen formda ve ortasında süsleme motifleri olan birer adet küçük konsol yer alır. Birinci katta kagir apartman yapısı tarafında yer alan pencere, dikdörtgen formdaki bir büyük ve bir küçük olacak şekilde yan yana getirilen farklı boyutlardaki taş söve ile çevrilidir. Bu pencere, müstemilat yapısı tarafındaki pencereden farklı olarak alttaki kısmı pvc doğramalı ve de bölme sayısı farklıdır. Kilisenin kuzey cephesinde; zemine yakın kısımlarda biyolojik oluşumların (yosun vb.) meydana geldiği, cephenin kimi yerlerinde niteliksiz müdahalelerin (çimento müdahalesi, ahşap doğramaların pvc doğrama ile değiştirilmesi, pvc kablolar vb.) olduğu, saçak altında, kat silmelerinde, pencere sövelerinde ve genel olarak cephe yüzeyinde, yüzey kirliliğinin olduğu, saçak altındaki konsollu frizlerde yer yer malzeme kayıplarının yaşanmış olduğu görülmektedir. Kilisenin arka cephe hattı bulunduğu parsel sınırının gerisinde konumlanması nedeniyle, parsel sınırı ile cephe arasında kalan, 0,75 m ile 0,90 m arasında değişen genişliğe sahip olan alan, kilisenin arka bahçesi ile kagir apartman yapısının girişini oluşturur. Arka bahçe ile kuzey cephenin baktığı Rüya Sokak arasında, demir parmaklıklı bahçe duvarı yer alır (Şekil E.109). Cephede; zemin katta, cephe boyunca devam eden pvc kablo, doğalgaz kutusu ve ona ait demir boru, birinci katta, cephenin en sağındaki pencereden çıkan ve kagir apartman yapısının terasına ulaşan pvc kablo tarzında niteliksiz müdahalelerin olduğu görülmektedir.

Kuzey cephede, kagir apartman yapısı ile kilise yapısı arasındaki bağlantıyı sağlayan, kilise yapısına ait ve çatı kotunda ahşap çan kulesinin yer aldığı bağlantı kısmı yer almaktadır (Şekil E.110). Bu kısım kilisenin devamı olması nedeniyle kilisenin cephe hattı ile aynı hizada yer alır. Bağlantı kısmının cephesine bakıldığında; zemin katta herhangi bir açıklığın olmadığı, zemin kat ile saçak seviyesindeki silme arasında, K MO3 kodlu merdivene ait olan ve düşeyde aynı konumda hizalanan, dairesel formda, çapı 0,52 m olan taş söveli iki adet pencere yer almaktadır. Dairesel pencereler cephe boyunca devam eden kat silmesi ile ayrıldığı, +11,28 m kotunda birden fazla yatay şeritten oluşan kat silmesinin olduğu görülmektedir. Ayrıca bu cephede, kagir apartman yapısının giriş kapısının olduğu yarı açık alanı tanımlayan ve sütun formundaki iki ayak üzerine oturan, +3,15 m kotunda sonlanan, 0,40 m yüksekliği ve 2,86 m genişliği olan beton bir saçak yer alır. Bu saçığın altında, kilisenin arka

bahçesine ve kagir apartman yapısının ana girişine ulaşımı sağlayan, çift kanatlı demir doğramalı bir bahçe kapısı yer alır.

Kuzey cephe görünüşünde yer alan cephelerden biri de kagir apartman (lojman) yapısının cephesidir (Şekil E.111). Bu cephe, kilise cephesinin, 1,14 m önünde yer alır. Cephe, bina yüksekliği boyunca devam eden üç pilastrlar ile düşeyde iki bölüme ayrılmıştır. Bu bölümlerde, zemin ve birinci katta biri büyük diğeri küçük boyutlu olan pvc doğramalı ikişer adet pencere yer alır. Bu pencerelerden cephe kenarında olanlar 1,00 x 2,00 m ölçülerinde, üst kısımları tek bölmeli ve sabit, altı kısımları çift kanatlıdır. Islak hacimlere ait olan küçük pencereler, 0,50 x 1,10 m ölçülerinde, tek bölmeli ve üstten açılan formdadır. Bu pencerelerin alt kısımlarında taş bir denizlik kenarlarında ise taş söve yer alır. Denizliklerin altında, süsleme amacıyla yapılmış olan iki adet küçük dikdörtgen konsol bulunur. Zemin katta herhangi bir kapı ve pencere açıklığı yer almaz. Bu katta, birinci kat pencereleri ile aynı hizada yer alan, ikisi büyük ikisi küçük boyutlu toplamda 4 adet çerçeve şeklinde söve yer alır. Son kat tavan döşeme hizasında ve de zemin ve birinci kat arasında, birden fazla yatay şeritten oluşan kat silmesi yer alır. Son kattaki silmelerin üzerinde, teras çatıya ait 0,90 m yüksekliğinde, yapının beden duvarlarını çevreleyen parapet duvarı yer alır. Yapının çatısı, kırma çatı formunda, Marsilya kiremit ile kaplı ve teras çatı içerisinde yer alır (Şekil E.112)

Çatılarına bakıldığında; kilisenin presbiterium mekanının yer aldığı yarım kubbenin üzerini örten çatı yüzeyi ile presbiterium mekanının doğu ve batısında yer alan K 104 ve K 105 oda mekanlarının üzerine denk gelen çatı yüzeyi, kırma çatı formunda olup Marsilya kiremit ile kaplıdır. Kırma çatı yüzeylerinin bir kısmı, bu yüzeylerin arkasında yer alan kubbenin bir bölümü ve de ahşap çan kulesi, Rüya Sokağın çeşitli noktalarından görülebilmektedir (Şekil E.113).

4.5.4.3 Doğu cephesi

Doğu cephesi, zemin katta, kiliseye bitişik olan müstemilat yapısının cephesinden meydana gelmekte olup cephe herhangi bir kapı ve pencere açıklığının yer almadığı, sağır bir cephe yüzeyinden oluşur (Şekil 114). Müstemilat yapısının çatısı, beşik çatı formunda, çatının en yüksek mahya kotu +5,40 m'dir. Bu kottan sonra kilisenin galeri kat cephesi yer alır. Galeri katı, biri diğerine göre 1,44 m önde yer alan iki bölümden oluşur. İlk bölüm, kilisenin yan sunağı ile K 105 kodlu oda mekanının dış

beden duvarlarından oluşan cephenin önde olan kısmıdır (Şekil E.115). Rüya Sokak tarafında yer alır. Bu kısımda, kat boyunca devam eden, ikisi yan, birisi ortada bulunan üç pilastr yer alır. Kilisenin yan sunağına ait dış beden duvarlarının yer aldığı cephe yüzeyi üçgen alınlık ile sonlanır. Üçgen alınlığın altında, Dor başlığa sahip iki adet pilastr yer alır. Cephenin en sağında yer alan pilastrda başlık bulunmaz. Bu pilastr, galeri kat tavan döşeme hizasındaki kat silmesi ile birleşmektedir. Üçgen alınlık taş konsollu friz ile çevrelenmektedir. Alınlığın ortasında, dairesel formda, demir doğraması haç şeklinde olan, taş söveli bir pencere yer alır. Doğramada, korozyon meydana gelmiş olduğu, buna bağlı olarak da doğrama ve pencerenin alt yüzeyinde pas izi olduğu görülmektedir. Üçgen alınlığın arkasında kalan kısım beşik çatı ile kapatılmış olup Marsilya kiremit ile kaplıdır. Beşik çatının arkasında yer alan kubbe, Rüya Sokağın çeşitli noktalarından görülebilmektedir. K 105 kodlu oda mekanına denk gelen cephe yüzeyi ise kırma çatı ile sonlanır. Önde kalan bu cephe bölümünde; yüzey kirlilikleri ve niteliksiz müdahaleler olduğu görülmektedir.

Kilisenin galeri katı ile K M01 kodlu merdiven holüne ait beden duvarların yer aldığı kısım, Rüya Sokak tarafındaki cephe bölümünün 1,44 m gerisindedir (Şekil E.116). Bu bölümde; üst kısmı beşik kemer formunda, iki bölmeli ve sabit, alt kısmı çift kanatlı, kanatların düşeyde iki bölmeye ayrıldığı, pvc doğramalı iki pencere ve dış beden duvarına sabitlenmiş üç adet klima ünitesi yer alır. Pencere dıştan tel kafes ile güvenlik amacıyla kapatıldığı düşünülmektedir. Söz konusu tel kafes örtü, pencere çevresindeki muhtes demir profiller ile sabitlenmiştir. Profillerde meydana gelen korozyon nedeniyle pencerelerin alt yüzeylerinde pas lekesi oluşmuştur. +6,17 m kotundaki pencerelerin hemen altında yer alan silme, cephenin önde kalan bölüme kadar devam eder. Arkada kalan bu bölüm, eşit olmayan iki alana ayrılmıştır. Pencerelerin yer aldığı bölüm, Küçük Yalı Sokak tarafındaki kısma göre daha büyük bir alan kaplamaktadır. Küçük Yalı Sokak tarafındaki kısımda, cephe boyunca devam eden Dor başlıklı iki adet pilastr yer alır. Bu pilastrların ortasında K M01 kodlu merdiven holüne ait bir adet dairesel formda, demir doğramalı pencere yer alır. Bu pencere doğramasında korozyon meydana gelmiş ve buna bağlı olarak pencerenin altındaki cephe yüzeyinde pas lekesi oluşmuştur. Önde kalan cephe bölümünde olduğu gibi bu bölümde de saçak altında yer alan konsollu frizler cephe genişliği boyunca devam eder. Bu kısımlarda, çatlaklar ve kirlenmeler olduğu görülmektedir.

Bu bölüm, beşik çatı formunun doğu yönündeki tek yöne eğimli yüzeyinden meydana gelir (Şekil E.117). Çatının bu yüzeyinde bir adet baca yer alır.

4.5.4.4 Batı cephesi

Batı cephesine yapının avlusundan ulaşılması nedeniyle Küçük Yalı Sokak ve Rüya Sokak'tan söz konusu cephe algılanmamaktadır. Cephe, kâgir apartman yapısının giriş cephesi ile kilise yapısının sol yan cephesinden oluşmaktadır (Şekil E.118). Kubbe ve çan kulesi geriden batı cephesine dahil olur (Şekil E.119).

Kilise yapısının cephesi iki kısımdan oluşur. İlk kısım, yan sunağın ve de giriş kapısının olduğu batı duvarından meydana gelmektedir (Şekil 120). İkinci kısımdaki dış beden duvarı, ilk kısmın 1,50 metre gerisinde yer alır ve bu kısım naos ve narteks mekanlarının batı duvarından oluşmaktadır (Şekil 121). Kilise yapısında cephenin iki kısmı da neoklasik bir tarzda, sade bir düzende inşa edilmiştir. İlk kısımda; apartman yapısının ön cephesinin 3,14 metrelik kısmı kilise yapısının önünde yer alması nedeniyle zemin kattaki çift kanallı demir giriş kapısı ve galeri katında yer alan dairesel kemerli pencere açıklığı bu cepheden algılanmaz. Cephe iki pilastır ile kendi içinde iki kısma ayrılmıştır. Bu pilastırlardan ilki, demir doğramalı giriş kapısının hemen sol yanında yer alır. Pilastrın gövdesi 8,50 metre uzunluğunda olup 1,26 metre yüksekliğindeki taş bir kaide üzerine oturur. Dor düzenine sahip 30 cm yüksekliğindeki başlık kısmı ise +9,66 metre kotundaki ilk silme hizasında son bulur. İki pilastr arasında 8,18 metre mesafe bulunur. İkinci pilastrda ilk pilastır ile aynı özellikleri taşır. Zemin katta kilise cephesinin ilk kısmında, taş kaideler arasında 11 adet dikdörtgen formda yüksekliği 1,06 metre, genişliği 0,54 metre ile 0,84 metre arasında değişen taş kaplamalar yer alır. Cephenin solundaki taş kaidenin önündeki mermerden yapılmış olan ve alüminyum korkuluklu 4 basamak ile apartman yapısı ile kilise yapısı arasındaki yarı açık alana ulaşılır. Bu alanın doğusunda yer alan batı cephe duvarında, kilisenin giriş holüne açılan ve aralarında 0,12 metre mesafe olan iki adet çift kanatlı demir doğramalı giriş kapısı yer alır. Duvar bitimi kat boyunca devam eden silme ile son bulur. İlk silme 15 cm yüksekliğinde olup üzerinde yer alan farklı yüksekliklerdeki 4 sıra silme ile cephe boyunca devam eder. Silmelerin hemen üzerinde yüzeyinde herhangi bir süsleme ögesi yer almayan 46 cm yüksekliğindeki friz kısmı yer alır. Friz kısmı ile korniş kısmı arasında, 20 adet dikdörtgen kesitli herhangi bir taşıma özelliği olmayan görsel amaçlı kullanılan konsol yer alır.

Kilisenin apartman yapısı arkasında kalan bu kısmın da ise 4 adet konsol yer alır. Batı cephesinin ilk kısmını oluşturan duvarlar üçgen alınlık ile son bulur. Üçgen alınlık ile kubbe arasındaki kapalı alan beşik çatı ile kapatılmıştır. Bu kısmın çatısı Marsilya kiremit kaplıdır. Üçgen alınlığın alt kenarında yer alan ve alınlık boyunca devam eden korniş, alınlığın diğer iki kenarında kenarlar boyunca iki ayrı kısım olarak devam eder. Üçgen alınlığın merkezinde çapı 1,54 metre olan demir doğramalı dairesel formlu pencere yer alır. Dairesel pencere haç formundaki demir profiller ile 4 bölüme ayrılmıştır. Pencere dairesel formdaki profil ile çevrelenmiştir. Aynı profil üçgen alınlığın tüm kenarları boyunca devam eder ve üçgen alınlığın alt kenarının orta noktası ile yan kenarların birleşim noktasında dairesel pencere çevresindeki profil ile birleşir. Cephenin bu kısmında 11,48 metre uzunluğunda, 3,96 metre genişliğinde, gölgelik amaçlı yapılan 3,52 metre yüksekliğinde metal konstrüksiyonlu muhdes bir sundurma çatı yer alır. Çatı yüzeyi trapez saç levha kaplı olup dikdörtgen kesitli metal profillere oluşturulan ızgara sistemi üzerine oturmaktadır. Çatı sağ ve sol tarafında yer alan dikdörtgen kesitli metal iki dikme ile taşınmaktadır.

Kilise yapısının naos ve narteks mekanlarının batı duvarından oluşan ve ilk kısmın 1,50 metre gerisinde yer alan ikinci kısmı, ilk kısmı gibi sade bir cephe düzenine sahip olup cephe ilk kısımdaki gibi üçgen alınlık ile son bulmaz. Çatısı beşik çatı formunda ve Marsilya kiremit ile kaplıdır. Bu kısım cephe boyunca devam eden iki pilastr ile eşit olmayan iki bölüme ayrılmıştır. İlk pilastr cephenin en sağında yer alır. İki pilastr arasında 2,50 metre mesafe bulunmaktadır. İkinci pilastrın solunda, zemin ve galeri katında, üst kısmı beşik kemer formunda, toplamda altı bölmeli, üst kısmındaki iki bölmesi sabit alt kısmı karşılıklı açılır kanatlı, ahşap görünümlü pvc pencere yer alır. Zemin kattaki pencerelerde demir parmaklık ve taş denizlik yer alır. Galeri katındaki pencerelerde demir parmaklık ve denizlik bulunmayıp denizlik yerinde cephedeki ikinci pilastra kadar devam eden kat silmesi yer alır. İki pilastr arasında zemin ve galeri katında birer adet dairesel formda çapları 0,75 m ve 0,80 m olan demir doğramalı sabit pencere yer alır. Cephe bitiminde ise cephenin ilk kısmında olduğu gibi profilsiz kat silmeleri ile onun üzerinde friz kısmı, friz kısmı ile korniş kısmı arasında ise 21 adet dikdörtgen kesitli konsol yer alır. İlk kısımdan farklı olarak friz kısmında 3 adet dairesel kesitli havalandırma açıklığı yer alır. Cephenin ilk kısmındaki dikdörtgen kesitli taş kaplamalar aynı şekilde cephenin bu

bölümünde de yer alır. İlk pilastra kadar 9 adet, iki pilastr arasında ise 3 adet 1,06 metre boyunda taş kaplama yer alır. Cephenin bu bölümünde diğer kısımdan farklı olarak zeminde 18 cm genişliğinde taş kaldırım yer alır.

Batı cephesine dahil olan ikinci yapı kagir apartman (lojman) yapısı olup zemin ve 2 normal kattan oluşmaktadır. Cephenin tamamı sıvalıdır (Şekil E.122). Cephede toplamda 5 adet, üst kısmı iki kısımdan oluşan ve sabit olan alt kısımda ise ilk bölümü açılır kanatlı diğeri sabit olan pvc doğramalı pencere yer alır. Pencerelerden ilki zemin katta giriş kapısının en solunda yer alır. Bu pencere 0,95 m x 1,82 m boyutlarındadır. Diğer pencerelerden farklı olarak bu pencerede demir parmaklık yer alır. Birinci katta, cephenin sağ ve sol yanında birer adet 0,80 m x 2,00 m ölçülerinde pencere yer alır. Cephenin sol tarafındaki pencere zemin kattaki pencere ile aynı hizada yer almaz. İkinci katta ise 1,00 x 2,00 m ölçülerinde iki adet pencere yer alır. Bu pencereler de birinci kattaki pencereler ile aynı hizada yer almaz. Cephedeki pencerelerin üç tarafı taş söve ile çevrilmiş olup alt taraflarında taş denizlik yer alır. Denizliklerin altında ise herhangi bir taşıma özelliği olmayan süs amaçlı yapılmış olan iki adet payanda yer alır. İkinci katta mevcut durumda iki adet pencere ve bu pencerelerin sağ yanında bir adet taş denizlik yer alır. Söz konusu denizlik ve de yapı kullanıcıların ifadeleri, denizliğin arkasındaki duvarın sonradan örüldüğünü, öncesinde bu kısımda bir pencere olduğunu doğrulamaktadır. İkinci kat profilli kat silmesi ile son bulur. Silme üzerinde ise apartman yapısına ait kırma çatıyı çevreleyen sıvalı ve boyalı parapet duvarı yer alır.

4.5.5 Strüktür özellikleri

Meryem Ana Rosario kilisesi zemin ve galeri katlı, apartman (lojman yapısı) bodrum, zemin ve iki normal katlı, müstemilat yapısı bodrum ve zemin katlıdır. Kilise ve apartman (lojman) yapısı kâgir yapım tekniği ile sonradan yapılmış olan müstemilat yapısı ise betonarme yapım tekniği ile inşa edilmiştir.

Müstemilat yapısının yatay ve düşey taşıyıcı sistemi betonarmedir. Duvarları, betonarme kolonlar aralarının tuğla dolgu malzemesi ile oluşmuştur. Beden duvarları beşik çatı strüktürü ile sonlanmaktadır.

Kilise yapısı; zemin ve galeri (balkon) katından oluşmaktadır. Galeri katı, “u” formunda olup bu formun ortasında, noas mekanına doğru çıkma yapan yarım daire formunda bir alan yer alır. Galeri katı formundan dolayı narteks ile naos

mekanlarının bir bölümü üzerinde konumlanır. Kagir duvarlar, pilastrlar ve on iki adet sütun kilisenin düşey taşıyıcılarını oluşturmaktadır. Bu sütunlardan sekiz tanesi, kilisenin haç kolları kesişiminde yer alan 20,48 m yüksekliğindeki kubbeyi, diğer dört sütun ise galeri kat döşemesini taşır. Bu dört sütundan iki tanesi aynı zamanda galeri katının uzun iki kolu arasında kalan beşik tonozlu tavanı da taşımaktadır (Şekil E.123). K Z02 narteks mekanının güneydoğu ve güneybatısında yer alan K M01 ve K M02 kodlu merdiven hollerinin tavan döşeme sistemine ilişkin bir tespit yapılamamıştır. Zemin kattan K Z02 narteks mekân tavanını oluşturan K 101 balkon döşemesi ile K 102 ve K 103 balkon mekanlarının zemin döşemelerine narteks mekânından bakıldığında, döşemede en ve boyuna paralel olacak şekilde kirişlerin yer aldığı, kirişlerin ve döşemenin sıvalı ve boyalı olduğu görülmektedir (Şekil E.124). Kiriş ve döşeme malzemesine ilişkin bir tespit yapılamamıştır. Kilisenin kuzeyinde yer alan K Z05 hol mekânı, K Z06 şapel mekânı ile K Z07 sakristi mekân tavanları sıvalı ve boyalıdır. Her üç mekânda, tavandaki volta döşemeye ait demir putrel izleri boya altından gözükmemektedir (Şekil E.125).

+5,00 m kotundaki galeri katında, kilisenin güneyinde yer alan “u” formundaki balkon kısmı ile kilisenin kuzey tarafında yer alan ve balkon kısmı ile bağlantısı olmayan K 104 ve K 105 kodlu oda mekânları yer alır. K 104 kodlu oda mekân tavanı asma tavadır (Şekil E.126). K 105 kodlu oda mekân tavanı sıvalı ve boyalı olup boya altından volta döşemeye ait demir putrel izleri görülmektedir (Şekil E.127). Galeri katını oluşturan yan iki kolun tavanı, her bir kolda yer alan iki dikdörtgen tabla üzerine oturan iki adet aynalı tonozla örtülmüştür (Şekil E.128). Galeri katının yan kolları arasında kalan ve kubbeye kadar devam kısmın tavanı ise beşik tonozla geçilmiştir (Şekil E.129). Presbiterium mekanının tavanı yarım kubbeyle, yan sunakların olduğu bölümlerin tavanları beşik tonoz ile haç kollarının kesişiminde yer alan naos bölümünün tavanı ise dört beşik kemer üzerinde yer alan dikdörtgen formdaki kubbe kasnağı üzerine oturan kubbe ile örtülmüştür (Şekil E.130). Kubbeyi taşıyan tüm kemerlerde, üzengi kotu olan +10,10 m kotunda, birer adet demir gergi elemanı bulunmaktadır.

Kubbe ve yarım kubbede belirli aralıklarla yerleştirilen demir putrel izleri, güneş ışığında sıvalı ve boyalı tavan yüzeyinde gözükmemektedir. Beşik tonozla örtülü ve kalem işi kaplı tavan yüzeylerinin bazı kısımlarında, kalem işlerinin dökülmüş olduğu ve bu kısımlarda beşik kemer formundaki demir putrellerin açığa çıktığı

görülmektedir. Örneğin, K 101 galeri (balkon) mekanının güney beden duvarı ile bu duvardan sonra gelen ilk beşik kemer arasında yer alan ve beşik tonoz ile örtülü tavanda, boya dökülmeleri sonucunda açığa çıkan ve korozyona uğramış olan demir putreller gözükmemektedir (Şekil E.131).

Kilisenin zemin döşeme sistemine ilişkin herhangi bir bilgiye ulaşılamamış olup narteks, naos, presbiterium ve rüzgarlık mekân zeminleri karo mozaik ile kaplıdır. K M01 ve K M02 merdiven holleri, K Z05 hol, K Z06 şapel, K Z07 oda zeminleri mermer kaplıdır.

Galeri katında balkon kısımlarının zemini ahşap ile kaplı, K 104 oda mekân zemini ahşap parke, K 105 oda mekân zemini ahşap kaplıdır. Naos mekânın doğu ve batı beden duvarlarında karşılıklı olarak yer alan yan sunakların zeminlerinde, ikişer adet dikdörtgen formda olan mermer mezar taşları yer alır. Bodrum katta, mezar taşları altında yer alan mezar odaları dışında herhangi bir mekân bulunmamaktadır (Refatti, kişisel görüşme, 20 Ocak 2023).

Kagir apartman yapısının düşey taşıyıcı sistemi, yığma beden duvarlar ve güçlendirme amacıyla yapılan çelik kolonlardan oluşmaktadır. Söz konusu kolonlar yapının bodrum, zemin, bir ve ikinci katında yer almaktadır. Bazı mekanlarda bu kolonların yine güçlendirme amacıyla yapılan kirişlerle bağlanmıştır. Yapının zemin katında yer alan A Z02 kodlu oda mekanının doğu ve batı duvarlarında karşılıklı olarak konumlanan 0,15 x 0,32 m ölçülerindeki kolonlar, 0,23 m yüksekliğindeki kiriş ile tavan kotunda birbirine bağlanmıştır (Şekil E.132). Kagir apartman yapısının yatay döşeme sistemini ilişkin herhangi bir tespit yapılamamış olup yalnızca A Z02 kodlu oda ve de A 101 hol mekân tavanlarında volta döşemeye ait demir putrel izleri tespit edilmiştir (Şekil E.133). Diğer mekânların tavan döşemeleri asma tavan üzeri sıvalı ve boyalıdır. Yapının çatısı kırma çatı olup ahşap çatı strüktürü ile oluşturulmuştur. Söz konusu çatı teras çatı içerisinde parapet duvarları ile çevrilidir.

Kilise ve kagir apartman yapısına ait temellerin toprak altında olması nedeniyle temellere ilişkin herhangi bir tespit yapılamamıştır. Ancak kiliseye ait anlaşmalar ve çeşitli faturalara ilişkin 1884 ve 1886 yılları arasındaki arşiv belgeleri incelendiğinde; Saint Piyer baş rahibi tarafından temsil edilen yeni kilisenin inşaa yönetimi ile tas ustalarının şirketi olan Salvatore Vassallo e figli arasında bir anlaşma yapıldığı, bu anlaşma ile fiyatlar konusunda anlaşıldığı görülmektedir. Anlaşmanın 8.

maddesinde “taşlı temel”, 12. maddede “küçük sütun temelleri”, 13. Maddede “sütunlar için mermer temel” denildiği görülmektedir (Şekil B.7).

Tespit yapılamayan kısımlarda, ilgili KUDEB denetiminde yapılacak kısmi raspa çalışmaları ile yatay ve düşey taşıyıcı sistemler ve bu sistemler arasında kullanan dolgu malzemelerine ilişkin bilgilere ulaşılabacaktır. Kilisenin ve kagir apartman (lojman) yapılarının temel sistemleri, ölçüleri, boyutları, formları ve bir araya geliş şekilleri hakkında net bilgilere ulaşabilmek adına müze denetimde söz konusu yapılarda temel kazı çalışmaları yapılmalıdır.

Tez kapsamında yapının strüktür sistemi, duvarlar, döşemeler, merdivenler ve örtü sistemi alt başlıkları altında incelenmiştir.

4.5.5.1 Duvarlar

Kilisenin dış beden duvarları ile iç bölücü duvar yüzeyleri sıvalı ve boyalıdır. Cephelerinde yapılan incelemede; saçak altı silmelerin, pencere sövelerinin, pilastr gövdeleri, pilastr başlıkları ve pilastr kaidelerinin, üçgen alınlıklar ve saçak altındaki frizlerin taş malzemeden olduğu görülmektedir. Ön cephedeki üçgen alınlığın merkezinde yer alan dairesel sövenin çevresinde, sıva dökülmeleri nedeniyle alttaki duvar örgüsünün moloz taş duvar örgüsünü olduğu anlaşılmaktadır (Şekil E.134). Ayrıca K 104 kodlu oda mekânı üzerine denk gelen çatı arasında, duvarların delikli ve ateş tuğlası ile örülmüş olduğu, yarım kubbe yüzeyinin ise sıvalı olduğu görülmektedir. (Şekil E.135). Yapının dış beden duvarları zemin katta ortalama 0,70 m genişliğinde iken doğu cephesine sonradan bitişik olarak inşa edilen müstemilat yapısı nedeniyle bu duvar genişliği 1,20 m’ye ulaşmaktadır. Galeri katında dış beden duvar genişlikleri ortalama 0,60 m’dir. Çan kulesi çatı kotundan yükselen yaklaşık 1,00 m’lik yığma kaide üzerinde yer alan ahşap duvardan oluşmaktadır (Şekil E.136).

Kagir apartman (lojman) yapısının dış beden duvarları ile iç bölücü duvarları sıvalı ve boyalıdır. Dış beden duvar genişlikleri, zemin katta ortalama 0,50 m, iç bölücü duvarları ortalamam 0,15 m genişliğindedir. Üst katlarda beden duvarları genişlikleri ortalama 0,30 m, iç bölücü duvar genişlikleri ortalama 12,5 m genişliğindedir. Bir ve ikinci katlarda yer alan ıslak hacim mekân duvarları belirli bir yüksekliğe kadar fayans kaplı olup kalan kısımları ise sıvalı ve boyalıdır.

Müştemilat yapısının da dış beden duvarları ile iç bölücü duvarları sıvalı ve boyalıdır. Bodrum katta yer alan ıslak hacim mekân duvarları ise belirli bir yüksekliğe kadar fayans kaplı, kalan kısmı sıvalı ve boyalıdır.

4.5.5.2 Döşeme ve merdivenler

Kilise ve apartman yapısı yığma sistemle, müştemilat yapısı ise betonarme sistemle ile inşa edilmiştir. Kilise ve apartman yapısının döşemeleri ve merdivenleri kagir yapım sistemine göre müştemilat yapısındaki ise betonarme yapım sistemine göre oluşturulmuştur. Kilisenin iç avlu zemini beton parke taşıdır (Şekil E.137). Ön cephe duvarı ile bahçe duvarı arasında kalan alanın bir bölümü kesme taş bir bölümü ise mermer kaplıdır. Rüya Sokak tarafında yer alan beton saçaklı arka giriş zemini seramik kaplıdır (Şekil E.138). Kilisenin arka cephe duvarı ile bahçe duvarı arasında kalan alan zemini beton kaplıdır (Şekil E.139). Kilise ile apartman yapısı arasında kalan giriş kısmı ve bu kısımdaki dört basamak mermer kaplıdır. Küçük Yalı Sokak tarafında yer alan ve kilise bahçesine ulaşımı sağlayan (birisi ahşap lojman tarafında diğer ise kilise giriş kapısı karşında yer alan ve kiliseyi yol kotundan ayıran) basamaklar kesme taş (Şekil E.140).

Kilise zemin katındaki K Z02 narteks, K Z03 naos ve K Z04 presbiterium mekân zeminleri karo mozaik malzeme ile kaplıdır (Şekil E.141). Mozaik deseni, naos presbiterium doğrultusunu dik kesen yan sunak doğrultusunda, kilisenin geneline göre farklılaşarak zeminde haç figürü ortaya çıkarmaktadır. K Z05 hol, K Z06 şapel ve K Z07 soyunma odası mekanlarının zeminleri mermer ile kaplı, tavanları da volta döşeme üzeri sıvalı ve boyalıdır. Kilisenin güney beden duvarının iki köşesinde yer alan K M01 ve K M02 merdiven hollerinin zeminleri mermer kaplı, kagir merdivenlere ait basamaklar kesme taş (Şekil E.142). K Z09 oda mekânının zemin döşemesinin beton olarak bırakıldığı görülmektedir. K M02 kodlu merdivenin altında denk gelen naos mekanına dahil olan altıgen formunda olan ve bir demir korkuluktan geçilerek ulaşılan vaftiz bölümü zemin kaplaması da karo mozaik kaplamadır (Şekil E.143). Zemin kat duvarları 0,20 m yüksekliğindeki karo mozaik kaplı süpürgelik ile çevrelenmiştir. Galeri katındaki K 101, K 102 ve K 103 balkon mekanları halı ile kaplı olup halı kaldırıldığında döşemelerin yatay yönde yerleştirilmiş ahşap elemanlardan oluştuğu görülmektedir (Şekil E.144). K Z03 naos mekânından K 101, K 102 ve K 103 balkon mekanlarının tavanlarına bakıldığında, kirişli bir döşeme

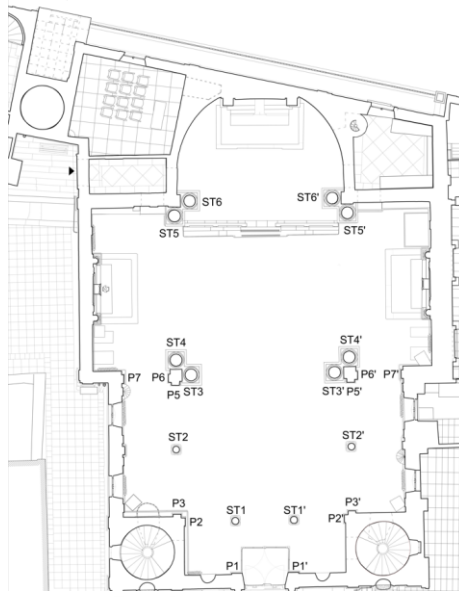
sisteminde sahip olduğu gör÷lmektedir. Ancak kirişler sıvalı ve boyalı olduğundan malzemesine ilişkin bir tespit yapılamamıştır. Galeri katının kuzeyinde yer alan K 104 oda mekân zemin parkedir. K 105 oda mekân zemini ise ahşap kaplıdır (Şekil E.145). K 105 oda mekân tavanı volta döşeme üzeri sıvalı ve boyalıdır. Kilise ile apartman yapısı arasındaki bağlantıyı sağlayan K M03 merdiven hol zemini ve basamakları laminant parkedir.

Apartman yapısında, zemin kattaki A Z01 giriş hol mekân zemini seramik, A Z02 oda mekân zemini ahşap üzeri muşamba, A Z03 oda mekân zemini seramik ile kaplıdır. A Z04 kodlu çift kollu yığma merdiven basamakları kesme taştır (Şekil E.146). Merdiven korkuluğu demir malzemeden yapılmıştır. A Z02 oda mekanının tavanı volta döşemedir. Apartman yapısının bir ve ikinci katında yer alan oda mekanları ile mutfak mekân zeminleri ahşap parke, ıslak hacim zeminleri seramik ile kaplıdır. Yapının bodrum katında yer alan A B01 kömürlük ve de A B02 depo mekân zeminleri şap, tavanları ise volta döşemedir (Şekil E.147).

Müştemilat yapısının M Z01 rüzgarlık, M Z02 fuaye ve M Z03 teknik oda mekân zeminleri mermer ile kaplı, M Z04 salon mekân zemini seramik ile kaplı, M Z05 sahne bölümü ahşap görünümlü pvc ile kaplıdır. Müştemilat yapısının bodrum katında yer alan mekân zeminleri ise seramik kaplıdır.

4.5.5.3 Sütunlar

Kilise yapısının düşey taşıyıcıları sütunlardan oluşmaktadır. Sütunlar naos presbiterium aksını dik kesen karşılıklı akslara yerleşmektedir (Şekil 4.34). Plan şeması üzerinde isimlendirilen sütunların ortak özelliği gövdelerinin stucco ile kaplı olması ve başlıkların taş malzemeden Korint düzende yapılmış olmasıdır. Gövdelerin stucco ile kaplı olmasından dolayı yapım tekniği ve malzemesi tespit edilememiştir. ST3-ST3', ST4-ST4', ST5-ST5', ST6-ST6' sütunları, gövde boylarının yarısına gelen bir yükseklikte, demir kenetler ile taşıyıcılara sabitlendiği gör÷lmektedir (Şekil E.148).

Şekil 4. 34 : +2,70 m kotlu kat planında sütun ve pilastrların konumları.

Giriş kapısını hizalayan karşılıklı ilk sütun ikilisi 0,40 m çapında dairesel kesitli ST1-ST1' sütunlarıdır (Şekil E.149). Bu sütunlar galeri katına ait K 101 kodlu balkonu taşımaktadır. ST1 ve ST1' sütunları güney beden duvarından 2,50 m içeride konumlanmaktadır. ST1-ST1' aks aralığı 3,00 m'dir. Söz konusu sütunlar, 0,50 x 0,50 m ölçülerindeki kare kesitli 0,40 m yüksekliğindeki sütun kaidelerine oturmaktadır. Sütun başlıkları 0,47 m, gövde çapları 0,44 m, gövde boyları 3,73 m uzunluğundadır.

ST2-ST2' sütunları kilisenin doğu ve batı yan beden duvarlarından 2,75 m içeride karşılıklı olarak konumlanmaktadır. ST2-ST2' aks aralığı 9,00 m olup 'u' formundaki galeri katının yan iki kolunu oluşturan K 102 ve K 103 kodlu balkonları taşımaktadırlar. Dairesel kesitli sütunların kaidesi 0,40 m yüksekliğinde, Korint başlıklar 0,46 m yüksekliğinde, gövde uzunlukları 3,73 m'dir. Galeri kotunda tekrar eden sütunların gövdesi dairesel kesitten dikdörtgen kesite dönmektedir (Şekil E.150). Söz konusu ST2-ST2' sütunları galeri kotunda naos mekanını örten beşik tonozu taşımaktadır.

ST3-ST3' sütun ikilisi 0,60 m çapında dairesel kesitli olup karşılıklı 7,36 m aks aralığında konumlanmışlardır. Sütunlar ST1-ST1' ve ST2-ST2' sütunlarından farklı olarak 1,06 x 0,95 m ölçülerinde, dikdörtgen kesitli, yüksekliği 2,00 m ve yüzeyi stucco kaplı olan kaidelerin üzerine oturmaktadırlar. Sütun başlıkları 0,70 m, gövde uzunlukları ise 5,55 m'dir. ST3-ST3' sütun ikilisi de ST2-ST2' sütunlarında olduğu gibi naos mekanını örten beşik tonozu taşımaktadır. Ayrıca kubbeyi taşıyan dört

pendantiften ikisi ST3-ST4 ve ST3'-ST4' sütünları ile yükünü zemine aktarır (Şekil E.151). Pendantiflerde Dominiken tarikatının aziz rahiplerinin freskleri bulunmaktadır (Şekil E.152). ST4-ST4' sütün ikilisinin ölçüleri ST3-ST3' sütünları ile aynıdır. ST4-ST5 ile ST4'-ST5' sütünları yan sunakların üzerini örten beşik tonozu taşımaktadır (Şekil E.153).

Yarım kubbe önündeki beşik kemeri taşıyan ve karşılıklı olarak konumlanan ST6-ST6' sütün ikilisi, dairesel kesitli olup 0,60 m çapındadır. Sütünların aks aralığı 7,33 m'dir. 5,55 m yüksekliğindeki sütün gövdeleri ST3-ST3' ile ST4-ST4' sütünlarında olduğu gibi dikdörtgen kesitli ve yüksekliği 2,00 m olan kaideler üzerine oturmaktadır. Korint düzenli sütün başlıkları 0,70 m yüksekliğindedir. Sütünlar aynı ölçülerdeki ST5-ST5' sütünları ile çalışarak ST5-ST6 ile ST5'-ST6' sütünları kubbeden gelen pendantiflerin birleşim noktasını oluşturarak yükün zemine aktarılmasını sağlarlar (Şekil E.154).

4.5.5.4 Örtü sistemi

Kilisenin güney beden duvarı ile kubbesi arasında kalan ve naos mekanına dahil olan kısmın tavanı beşik tonoz ile örtülmüştür. Bu kısım dış mekânda beşik çatı formunda olup Marsilya kiremit kaplı, iç mekânda ise tonoz yüzeyi yaprak motifleri, dikdörtgenler, kareler ve sekizgen yıldızlardan oluşan kalem işi ile kaplıdır. Çatı arasına erişim sağlamadığı için çatı sistemi tespit edilememiştir. Güney beden duvarı tarafında, dökülen kalem işleri altından beşik kemere ait paslanmış durumdaki demir putreller gözükmemektedir. Naos mekânında, dış mekâna doğru genişleyerek kilisenin haç formunu oluşturan yan sunakların yer aldığı, kısa iki kol beşik tonoz ile örtülüdür. Bu tonozlar iç yüzeyde kalem işi ile kaplı, dış mekânda beşik çatı ile örtülüdür. Haç kollarının kesişimi, iç yüksekliği 20,48 m, çapı 8,06 m olan bir kubbe ile son bulur. Kubbenin strüktürü belirli aralıklarla bir araya gelen ve dolgu malzemesi tarafımızca tespit edilemeyen 26 adet demir putrelden oluşmaktadır (Şekil E.155). Kubbenin dış yüzeyi bakır malzeme ile kaplı, iç yüzeyi ise sıvalı ve boyalıdır. Merkezinde 2,08 m çapında, iç yüzeyi mavi renge boyanmış güvercin sembolü yer almaktadır. Kubbe ile kuzey beden duvarı arasında yer alan presbiterium mekânı yarım kubbe ile örtülmüştür. Presbiterium mekanının doğusunda yer alan galeri kotundaki K 105 oda mekânı volta döşeme, batısında yer alan K 104 oda mekânı ise asma tavan ile kapatılmıştır. Yarım kubbenin iç yüzeyi

sıvalı ve boyalı, dış yüzeyi Marsilya kiremit kaplı beşik çatı ile sonlanmaktadır. K 104 ve K 105 oda mekân tavanları içten sıvalı ve boyalı, dış mekânda ise iki yöne eğimli ve Marsilya kiremit kaplı çatılar ile örtülmüştür.

Kagir apartman yapısının çatısı, kırma çatı formunda olup Marsilya kiremit kaplıdır. Bu çatı, teras çatıya ait parapet duvarları içerisinde yer almasından dolayı, dışardan bakıldığında gözükmemektedir. Kâgir döşeme üzerine oturan ahşap çatı strüktüründen oluşmaktadır.

Müştemilat yapısı, betonarme döşeme üzerine oturan kumlu membran kaplı beşik çatı formu ile sonlanmaktadır.

4.5.6 Malzeme özellikleri

Meryem Ana Rosario Kilisesi, kagir apartman ve müştemilat yapılarına ilişkin malzeme bilgileri, gözlemsel yapılan tespitler ile kilise arşivinden alınan bilgilere göre bir bütün olarak anlatılmıştır.

Kilise yapısının kagir duvar örgüsünde kesme taş ve moloz taş kullanılmıştır. Kilisenin ön cephesinde yer alan büyük üçgen alınlıkta, sıva dökülmelerinin olduğu alt kısmına bakıldığında, duvar örgüsünün moloz taş olduğu görülmektedir. Cephelerde ise pilastrlara ait gövde, başlık ve kaidelerde, giriş kapısı üzerindeki üçgen alınlıkta, dairesel pencere sövelerinde, frizlerde, silmelerde kesme taş kullanıldığı görülmektedir (Şekil E.156). Kilise arşivinden elde edilen belgede ise Malta taşlarının işçiliği bütün sanat ve tasarım kuralları çevresinde Paolo Bugeja ve oğlu Salvatore Vassallo tarafından tamamlandığı, mimar Cristo ile beraber ölçüldüğü ve taraflarca kabul edildiği ifade edilmiştir. Aynı belge altında, alınlık ile korniş, dış büyük korniş, küçük korniş ve evin korniş, pencerelerin pervazı, kubbenin dış korniş, iç korniş, arşitrav, mermer temelleri, sütun başları, temeller, küçük sütun başları, yarım sütun başları, küçük temeller, yarım temeller, dış sütun başları, dış temeller, merdiven ve ev ifadelerine yer verildiği, söz konusu ifadelerin karşılarında tutar ve miktarlarının yazılı olduğu görülmektedir. (Şekil B.7). Söz konusu belgeden bahsi geçen kısımlarda Malta taşı kullanıldığı anlaşılmaktadır. Yarım kubbenin yer aldığı çatı arasında duvar örgüsünün tuğla olduğu görülmektedir. Yapının temeline ilişkin olarak kilise arşivinden elde edilen belgeden Malta taşı ve mermer kullanıldığı anlaşılmaktadır (Şekil B.13).

Doğal taşlardan olan mermer kaplama amacıyla; presbiterium önündeki parapet duvarı ve presbiteriuma çıkan iki basamakta, dikdörtgen formdaki ana ve yan sunaklar ile bu sunakların yer aldığı platformda, zemin katta K Z05 hol, K Z06 şapel, K Z07 sakristi, K Z08 hol mekân zeminlerinde, K M01 ve K M02 merdiven hol mekân zeminlerinde, kilise ile kagir apartman yapısı arasındaki dış mekan zemininde, kullanılmıştır. Müştemilat yapısında ise M Z02 fuaye, M Z01 rüzgarlık ve M M01 merdiven hol mekanları ile müştemilat yapısının girişindeki zemin kaplamasında mermer kullanılmıştır.

Kilise yapısında, K 104 oda mekânı üzerine denk gelen çatı arasına ait çatı strüktüründe ahşap kullanılmıştır (Şekil E.157). Aynı şekilde kagir apartman yapısının kırma çatı strüktüründe de ahşap elemanlar kullanıldığı görülmektedir (Şekil E.158). Bunun dışında kilisedeki; rüzgarlık mekanının duvar ve tavanının, ana ve yan sunakların altında yer alan dolap kapaklarının, galeri katındaki korkuluk ve küpeşterlerin, tüm iç mekan kapı doğramalarının, K Z06 şapel mekanındaki pencere doğramasının, K Z07 sakristi mekanındaki pencere doğramasının, K 104 oda mekanının kiliseye bakan duvarının dış tarafında yer alan iki adet pencere doğramasının, K 106 oda mekanındaki pencere doğramasının, K 106 oda mekan içindeki döner merdiven basamaklarının, K 101 balkon, K 102 balkon ve K 103 balkon mekan zeminlerinin, kilisenin kuzey duvarında presbiterium mekanının doğusunda ve batısında yer alan birer adet gömme dolap doğramasının ve de çan kulesi duvarlarının, ahşap olduğu görülmektedir. Apartman yapısında; A Z03 oda mekanının batı duvarında yer alan iki adet gömme dolap doğramasının, iç mekân kapı doğramalarının, A Z02 oda mekanındaki zemin kaplaması ve pencere doğramasının, bir ve ikinci katında yer alan oda mekân zemin kaplamalarının ahşap olduğu görülmektedir.

Yapıdaki metal malzeme çoğunlukla demirdir. Kilisede; kubbe kaplaması bakır, kubbe eteği ile kiremit altında kullanılan levha çinko, çan kulesi ise kurşun kaplıdır. Çatıdaki haç figürleri demir direklerle çatıya sabitlenmiştir. Kubbe, yarım kubbe ve beşik tonozlara ait taşıyıcı putreller demirden yapılmıştır. Kilisedeki dairesel pencere doğramaları ile kilisenin arka cephesindeki zemin kat pencere korkulukları demirden yapılmıştır. Kilisenin ana giriş kapı doğraması demirdir. Kubbenin oturduğu dört adet beşik kemer üzengi kotunda demir gergiler ile birbirlerine bağlanmıştır (Şekil E.159). Ayrıca kubbeyi taşıyan ST3-ST3', ST4-ST4', ST5-ST5', ST6-ST6' sütunları,

gövde boylarının yarısına gelen bir yükseklikte, demir kenetler ile taşıyıcılara sabitlenmiştir. Naos bölümündeki avizeleri tavana sabitleyen halatlar ve vaftiz bölümü önündeki süslemeli korkuluk demirden yapılmıştır (Şekil E.160). Kilisenin ön ve arka bahçe duvarına ait korkuluklar, ön ve arka bahçe duvarında yer alan bahçe kapıları demir malzeme ile yapılmıştır. Apartman yapısının iki adet giriş kapısı, zemin kat pencere korkulukları demirden yapılmıştır. A Z04 merdiven korkuluk ve küpeşte malzemesi demirdir (Şekil E.161). Apartman yapısının batısında yer alan ve otopark alanı olarak kullanılan iç avluya ulaşımı sağlayan kapı malzemesi demirdir. Kilisenin batı cephesinde yer alan ve sonradan yapılmış olan sundurma çatı ve ona ait taşıyıcılar da demirden yapılmıştır (Şekil E.162) Bahçede yer alan merdiven korkulukları ise ferforjeden yapılmıştır.

Kilise içinde yer alan sütun ve pilastrların gövdeleri ve kaideleri, ana ve yan sunaklarda yer alan pilastr gövdeleri ve kaideleri, sunakların çevresinde yer alan renkli yüzeyler, dekoratif bir kaplama malzemesi olan stucco malzemesi ile kaplıdır (Şekil E.163)

Kilisede, rüzgarlık, naos ve presbiterium mekanlarının zeminleri karo mozaik ile kaplıdır. Bu mekanlar dışında karo mozaik kaplı herhangi bir mekân bulunmamaktadır. Apartman yapısında, A Z01 giriş hol zemini, A Z03 oda zemini ve de bir ve ikinci kattaki ıslak hacim zeminleri seramik ile kaplıdır. Müştemilat yapısında ise zemin kattaki M Z04 salon mekânı ile bodrum kattaki mekân zeminleri seramik ile kaplıdır.

Kilise, kagir apartman ve müştemilat yapılarının cephe yüzeyleri sıvalıdır. Çatılarına bakıldığında, kilise ve kagir apartman yapısı çatısı Marsilya kiremit ile kaplı, müştemilat yapısı çatısı ise kumlu membran çatı kaplaması ile kaplıdır (Şekil E.164).

Yapıda sonradan eklenen, niteliksiz malzemeler de bulunmaktadır. Bu malzemelere bakıldığında; kilisenin zemin katında doğu ve batı beden duvarında yer alan pencerelere ait ahşap görünümlü pvc doğramaların, galeri katındaki K 101, K 102 ve K 103 balkon mekanlarında yer alan pencerelere ait ahşap görünümlü pvc doğramaların, K 104 oda mekânının iç kısmında yer alan iki adet pencereye ait pvc doğramaların ve mekân zeminindeki ahşap parkenin, K M03 merdiven holünün zeminindeki laminant parkenin, sonradan eklenen niteliksiz malzeme olduğu görülmektedir. Apartman yapısında da aynı şekilde pencerelere ait pvc doğramaların,

mekân zeminlerindeki ahşap parke ile seramik zemin kaplamalarının, özgün malzemeler yerine yapılmış olduğu düşünülmektedir. Kilise parselinde yer alan ve betonarme yapım sistemiyle sonradan inşa edilmiş olan müstemilat yapısındaki malzemeler de özgün herhangi bir nitelik taşımamaktadır.

4.5.7 Mimari elemanlar

4.5.7.1 Kapılar

Kilise yapısının ana giriş kapısı, güney cephesinde yer alan K 11 kodlu çift kanatlı demir doğramalı kapısıdır. Kilise yapısının diğer giriş kapısı ise yapının iç avluya bakan batı beden duvarındaki art arda konumlanan iki adet K 06 kodlu çift kanatlı demir doğramalı kapılarıdır (Şekil E.165). K 11 kodlu kapıdan geçildiğinde K Z01 rüzgarlık mekanına, K 06 kodlu kapılardan geçildiğinde ise K Z05 hol mekanına ulaşılır. Kilisenin zemin katında, giriş kapıları dışında toplamda 12 adet ahşap doğramalı kapı yer almaktadır. Söz konusu kapılar, K 02, K 05, K 07, K 08, K 09 ve K 10 kodlu kapılardır. Bu kapılardan K 07, K 09 ve K 02 kodlu kapılar tek kanatlı, K 05, K 08 ve K 10 kodlu kapılar ise çift kanatlıdır. K 09 ve K 10 kodlu kapılar K Z01 rüzgarlık mekânından K Z02 narteks mekanına ulaşımı sağlamaktadır. K 08 kodlu kapılar, K Z02 narteks mekânından K M01 ve K M02 merdiven hollerine ve de K Z09 oda mekânından K Z03 naos mekanına ulaşımı sağlamaktadır (Şekil E.166). K07 kodlu kapılar, K Z03 naos mekânından K Z05 hol ve K Z07 sakristi mekanına, K Z07 sakristi ve K Z05 hol mekanlarından ise K Z04 presbiterium mekanına ulaşımı sağlamaktadır (Şekil E.167). K 05 kodlu kapı, K Z05 hol mekânından K Z06 şapel mekanına ulaşımı sağlamaktadır (Şekil E.168). K 02 kodlu kapılar, K Z08 hol mekânından K Z06 şapel mekânı ve de K Z08 hol mekânından apartman yapısına ait A Z01 giriş hol mekanına ulaşımı sağlamaktadır (Şekil E.169).

Kilisenin galeri katında, toplamda 5 adet ahşap doğramalı kapı yer alır. Söz konusu kapılar K 02 ve K 21 kodlu kapılardır. K 21 kodlu kapılar çift kanatlıdır (Şekil E.170). K 02 kodlu kapı, zemin katta da yer almakta olup tek kanatlı kapıdır. K M02 merdiven holünün doğu duvarında yer alan K 21 kodlu çift kanatlı kapı ile K 101 galeri (balkon) mekanına, K M02 merdiven holünün kuzey duvarında yer alan aynı kodlu kapı ile de K 102 galeri (balkon) mekanına ulaşılır. Aynı şekilde K M01 merdiven holünün batı beden duvarında yer alan K 21 kodlu çift kanatlı kapı ile K 101 galeri (balkon) mekanına, K M01 merdiven holünün kuzey duvarında yer alan

aynı kodlu kapı ile de K 103 galeri (balkon) mekanına ulaşılmaktadır. K M03 merdiven holünün doğu duvarında yer alan K 02 kodlu tek kanatlı kapı ile K 104 oda mekanına ulaşılır.

Apartman yapısının ana giriş kapısı, doğu beden duvarında yer alan K 04 kodlu çift kanatlı demir doğramalı kapıdır (Şekil E.171). Apartman yapısının diğer giriş kapısı ise yapının iç avlusuna bakan batı beden duvarındaki K 01 kodlu tek kanatlı demir kapısıdır (Şekil E.172). K 01 kodlu kapı ile iç avludan A Z03 oda mekanına, K 04 kodlu kapı ile de beton saçaklı yapı girişinden A Z01 giriş hol mekanına ulaşılmaktadır. Apartman yapısının zemin katında, giriş kapıları dışında toplamda dört adet ahşap doğramalı tek kanatlı kapı yer almaktadır. Bu kapılar K 02 ve K 03 kodlu kapılardır (Şekil E.173). A Z03 oda mekanının doğu duvarındaki K 02 kodlu kapı ile A Z01 giriş holüne, A Z01 giriş hol mekanının güney duvarındaki K 03 kodlu kapı ile A Z02 oda mekanına, A Z01 giriş hol mekanının kuzeyindeki K 02 kodlu kapı ile de bodrum kata inen A Z04 merdivene ulaşılmaktadır. Apartman yapısının birinci katında, toplamda yedi adet tek kanatlı ahşap doğramalı kapı yer alır. Bu kapılardan altı tanesi K 02 kodlu, bir tanesi K 19 kodlu ahşap doğramalı tek kanatlı kapıdır (Şekil E.174). Yapının ikinci katında da toplamda yedi adet tek kanatlı kapı yer alır. Bu kapılardan altı tanesi K 02 kodlu tek kanatlı ahşap doğramalı, bir tanesi A 204 ıslak hacim mekanına ait K 18 kodlu tek kanatlı pvc doğramalı kapıdır.

Müştemilat yapısının ana giriş kapısı olan K 16 kodlu tek kanatlı, ahşap doğramalı kapısına, M Z01 rüzgarlık mekanındaki K15 kodlu çift kanatlı kapıdan geçilerek ulaşılmaktadır (Şekil E.175). Müştemilat yapısının diğer dış kapısı ise kilise yapısının arka bahçesinden ulaşılan K 19 kodlu, tek kanatlı demir doğramalı kapıdır. K 16 kodlu kapıdan girildiğinde M Z02 fuaye mekanına, K 19 kodlu kapıdan girildiğinde M Z06 sahne odası mekanına ulaşılmaktadır. Yapının zemin katında, giriş kapıları dışında toplamda iki adet ahşap doğramalı kapı yer alır. Bu kapılar, K 17 kodlu tek kanatlı kapı ile K 20 kodlu sürgülü kapıdır. M Z02 fuaye mekanının kuzeyinde yer alan K 17 kodlu kapı ile M Z03 teknik oda mekanına, M Z02 fuaye mekanının doğusundaki K 20 kodlu kapı ile de M Z04 salon mekanına ulaşılır. Yapının bodrum katında toplamda 17 adet tek kanatlı kapı yer alır. Bu kapılardan 16'sı K 17 kodlu ahşap doğramalı, bir tanesi ise K 18 kodlu tek kanatlı pvc doğramalı kapı yer alır.

4.5.7.2 Pencereleler

Kilisenin zemin katında, 8 adet pencere yer alır. Bu pencerelerden P 03 kodlu ahşap doğramalı iki pencere kuzey cephe duvarında yer almaktadır (Şekil E.176). P 04 kodlu ahşap görünümlü PVC pencerelerden iki tanesi doğu, iki tanesi ise batı cephe duvarında yer alır. P 05 kodlu demir doğramalı dairesel pencerelerden bir tanesi batı, bir tanesi ise doğu cephe duvarında yer almaktadır (Şekil E.177).

Kilisenin galeri katında, 16 adet pencere bulunmaktadır. Güney cephe duvarında yer alan 4 pencereden iki tanesi P 05 kodlu demir doğramalı dairesel penceredir. Diğer iki tanesi P 04 kodlu ahşap görünümlü PVC penceredir (Şekil E.178). Batı beden duvarında yer alan 4 pencereden iki tanesi P 04 kodlu ahşap görünümlü PVC pencere, biri P 05 kodlu demir doğramalı dairesel pencere, diğeri ise K 104 oda mekanına ait P 06 kodlu PVC ve ahşap doğramadan oluşan penceredir. Doğru cephe duvarında ikisi P 04 kodlu, biri P05 kodlu olmak üzere 3 pencere yer alır. Kuzey cephe duvarında ise P 06 kodlu PVC ve ahşap doğramadan oluşan bir adet pencere ile P 07 kodlu ahşap doğramalı bir adet pencere yer alır. (Şekil E.179). Ayrıca galeri katında kilisenin iç mekanına bakan 5 adet pencere yer almaktadır. Bu pencerelerden 4 tanesi K 104 oda mekânında, bir tanesi ise K 105 oda mekânında yer alır. Kilise arşivinden elde edilen ve 1913-1920 arasında tarihlendiğı düşünölen bir fotoğrafta kilisenin galeri katındaki K 104 oda ve K 105 oda mekanları yerinde balkon olduğı görölmektedir. Bu nedenle K 104 ve K 105 oda mekanları içinde yer alan ve kilisenin K Z03 naos ve de K Z04 presbiterium mekanlarına bakan P 08 kodlu PVC doğramalı pencereler ile P 09 kodlu ahşap doğramalı pencerelerin özgün olmadığı anlaşılmaktadır (Şekil E.180).

Yukarda bahsedilen pencereler dışında kilisede, güney, doğu ve batı cephede yer alan üçgen alınlıkların merkezlerinde, birer adet demir doğramalı dairesel pencere ile kubbe kasnağı seviyesinde 12 adet ahşap görünümlü PVC doğramalı pencere yer almaktadır. Kilisenin kuzey cephesindeki ahşap doğramalı pencereler ile merdiven holleri ve üçgen alınlıkların merkezlerinde yer alan demir doğramalı dairesel pencerelerin özgün olduğı, bu pencereler dışında kalan pencere doğramalarının ise PVC doğrama ile değıştirildiğı anlaşılmaktadır.

Kagir apartman yapısının zemin katında, 4 adet pencere ile demir parmaklığı olan bir adet pencere açıklığı yer almaktadır. 4 pencereden 3'ü P 01 kodlu pvc doğramalı

pencere, biri ise P02 kodlu ahşap doğramalı penceredir. Özgün olduğu düşünülen P 02 kodlu pencere A Z02 oda mekanının güney duvarında yer almaktadır (Şekil E.181). Apartman yapısının bir ve ikinci katındaki pencereler PVC doğramalı olup her katta 9 adet P 05 kodlu pencere bulunmaktadır.

Müştemilat yapısının güney cephe duvarındaki pvc doğramalı ve üç bölmeden oluşan bant şeklindeki pencere dışında cephe duvarlarında pencere açıklığı yer almaz. Cephe duvarları sağır duvardır.

4.5.8 Yapının dekoratif öğeleri

4.5.8.1 İç mekân

Kilisenin iç mekânı Neo-Barok tarzda düzenlenmiştir (Sevinç, 1997, s.185). Latin haç planına sahip kilisede, haç planının uzun ve kısa kolları kesişiminde yer alan kubbe, toplamda sekiz adet Korint başlıklı, yivli gövde boyları 5,55 m ve kaide yüksekliği 2,00 m olan sütunlar tarafından taşınmaktadır. Sütunların ikiz olarak tasarlanması, kaide ve gövde uzunlukları, kilisedeki yükseklik algısını vurgularken aynı zamanda iç mekânda zengin bir mimari görüntü oluşturmuştur. Kubbeyi taşıyan sekiz sütun dışında, kilisede dört sütun ve on iki adet pilastr yer alır. Sütun ve pilastr başlıkları Korint düzende olup malzemesi taştır. Kaide ve gövde yüzeyleri stucco kaplıdır. Korint başlıklar, stucco kaplı yüzeyler, sütun başlıkları üzerinde tüm kiliseyi çevreleyen frizli süslemeler ve kilisedeki farklı renkteki yüzeyler, kilisedeki süsleme öğelerinin ön plana çıkmasını sağlamıştır (Şekil E.182). Orta ve yan nefleri örten beşik tonozların iç yüzeylerinde, kare, dikdörtgen ve sekizgen yıldızlar şeklindeki geometrik formlar ve de bitkisel bezemeler tarzında, çeşitli renkler kullanılarak kalem işi uygulamaları yapılmıştır (Şekil E.183) Beşik kemerlerde, kalem işi uygulamaları üzerinde kabartmalı formlar da yer almaktadır (Şekil E.184).

Kilisede ana sunak (altar) dışında, “Sacr   Coeur de Jesus” ve “Saint Joseph”e adanmış iki yan sunağı (altar) bulunmaktadır (Sezer Darnault, 2010, s. 148). Ana sunak, presbiterium mekânında, yan sunaklar (altarlar) ise yan neflerin olduğu kısımda yer almaktadır. Sunaklar, iki basamakla ulaşılan mermer bir platform üzerinde yer alır. Sunak malzemesi de mermerdir. Ana sunağın sağ ve sol yanında, stucco kaplı kaide üzerine oturan yivli gövdeli, Korint başlıklı, birer adet pilastr yer alır. Bu pilastrlar basık kemer formundaki alınlık ile sonlanmaktadır. Ana sunak

diğer sunaklardan farklı olarak zafer kemeri olarak ifade edilen ve basık kemerin merkezinden pilastr gövdelerine kadar uzanan büyük bir kemer ile süslenmiş durumdadır (Şekil E.185). Karşılıklı konumlanan yan sunaklar ise yivli gövdeli, Korint başlıklı, kaidesi stucco kaplı olan iki adet pilastrın taşıdığı, üçgen alınlık ile sonlanır. Söz konusu alınlıkların en üst kotunda, birer adet demirden yapılmış küçük bir haç formu yer almaktadır (Şekil E.186). Doğu beden duvarında yer alan üçgen alınlığın ortasında “IHS” harfleri, batı duvarında ise çevresi bitkisel motif ile çevrilmiş olan “SJ” harfleri yer alır (Şekil E.187). Sunakların altında, yüzeyleri mermer olan bir adet dolap yer alır. Bu dolapların ön yüzeyinde 3 adet ahşap kapak ve bu kapakların yanlarında, birer adet Korint başlıklı küçük pilastr yer alır.

4.5.8.2 Tablolar

Ana sunakta Tespihli Meryem Anayı tasvir eden ahşap büyük dikdörtgen bir tablo bulunmaktadır. Meryem ana bir tahta oturmakta, kolu ile bebek İsa'yı tutmakta, elindeki tesbihi de sağ tarafındaki azize ile sol tarafındaki Dominiken tarikatı kurucusu olan Aziz Dominik'e sunmaktadır. Tahtın basamaklarında güller ve beyaz zambaklar yer alır. Bunlar Hz. Meryem'in sembolleridir (Şekil 4.35). İtalya'daki Rönesans eserlerine benzeyen söz konusu tablo Roma'da bulunan bir örneğe göre yapılmış olup 1886 tarihli ve Consoli Pinse imzasını taşımaktadır (Sevinç, 1997, s.187).

Şekil 4. 35 : Ana sunakta yer alan 1886 tarihli tablo.

Batı beden duvarında yer alan sunaktaki tabloda, Aziz Joseph ve Çocuk İsa tasvir edilmektedir. Tablo Consoli'nin imzasını taşımakta olup 1887 tarihlidir. Doğu beden duvarındaki sunakta, Sacre Coeur de Jesus tablosu yer almaktadır. İsa Mesih, arka planda melek başları ile oluşturulan bir kompozisyonda, mavi şalı ve kırmızı cübbesi içinde yer alır. Diğer tabloda olduğu gibi bu tablo da 1887 tarihli ve Consoli imzasını taşımaktadır (Sezer Darnault, 2010, s. 150). Yan sunaklardaki tabloların üzerinde sırası ile bitkisel motif şeklindeki kabartmalar, kabartmaların üzerinde birkaç sıra silme, silmelerin hemen üzerinde baş ve son kısmında birer adet motifi olan dikdörtgen formdaki alın kısmı, alın kısmı üzerinde belirli aralıklarla bir araya gelmiş olan furuşlar ve son olarak da üçgen alınlık yer alır (Şekil 4.36). Söz konusu üçgen alınlıklar, en üst kotunda demirden yapılmış küçük bir haç formu ile sonlanır. Doğu beden duvarında yer alan üçgen alınlığın ortasında “IHS” harfleri, batı duvarında ise çevresi bitkisel motifler ile çevrilmiş olan “SJ” harfleri yer alır. Sunakların altında, yüzeyleri mermer olan bir adet dolap yer alır. Bu dolapların ön yüzeyinde 3 adet ahşap kapak ve bu kapakların yanlarında, birer adet Korint başlıklı küçük pilastr yer alır.

Şekil 4. 36 : Soldan sağa doğru; batı beden duvarında yer alan sunak ile doğu beden duvarında yer alan sunak (Yalçınkaya, 2022).

4.5.8.3 Duvar resimleri

K Z04 presbiterium mekanını örten yarım kubbe yüzeyinde, kutsal üçlü tasvirine ait bir resim yer almaktadır. Yarım kubbe yüzeyinde, bir güvercin ile üçlü birliği temsil eden İsa Mesih, Hz. Meryem ve Kutsal Ruh tasvir edilir (Şekil 4.37). Tasvir gökyüzünde gerçekleşmektedir. Merkezde kutsal üçlü ve her iki yanında melek figürleri yer alır. Hz. İsa haçı taşır. Resim derinlik algısı ve detayların yer aldığı, ı ışık ve gölge oyunlarının ön plana çıktığı Barok sitilinin özelliklerine sahiptir. Bu anlatım tarzı çoğunlukla 17. ve 19. yüzyıla ait Katolik kiliselerinde kullanılmaktadır. Kubbeye geçişi sağlayan pendentif yüzeylerinde, Dominiken tarikatının üyesi olan dört azizin tasvirine ait duvar resimleri ve de her bir azizin ismi yer alır. Azizlerin isimleri; Aziz Hyacinthe, Thomas d'Aquinas, Albertus Magnus ve Saint Vincent de Ferrier'dir (Sezer Darnault, 2010, s. 150). Kubbenin merkezinde güvercin simgesi ve çevresinde çeşitli figürler ve yıldızların olduğu, içi mavi çevresi sarı renk ile boyalı, çapı 2,08 m olan dairesel bir motif yer alır (Şekil 4.38).

Şekil 4. 37 : Yarım kubbe yüzeyinde yer alan üçlü birliği temsil eden İsa Mesih, Hz. Meryem ve Kutsal Ruh tasvirine ait duvar resmi (Yalçınkaya, 2022).

Şekil 4. 38 : Kubbenin merkezindeki simge (Yalçınkaya, 2022).

4.5.8.4 Liturjik öğeler

Liturjik öğeler, kilise içinde ibadet ve dini törenlerin gerçekleştirilmesine yardımcı olan çeşitli nesneleri ve alanları ifade eder. Meryem Ana Rosario Kilisesindeki liturjik öğelere bakıldığında, ibadet merkezinin noktası kabul edilen ve vaftiz, evlilik ve ayin gibi dini törenlerin gerçekleştirildiği ana sunak bu öğelerin başında gelmektedir. Ayrıca ana sunak üzerinde yer alan İsa Mesih' in yer aldığı çarmıh, sunağın merkezinde yer alan ve içinde efkarestiyanın (kutsalmış ekmek) yer aldığı kutsal sandık, ibadet sırasında yakılan ve dua etmek için kullanılan mumlar ve bu mumların yer aldığı mumluklar ana sunak üzerinde yer alan liturjik eşyalardandır (Şekil E.188). Ana sunağın sağ yanında yer alan ve töreni yöneten din adamlarının oturduğu özel bir taht da bu öğeler arasındadır (Şekil E.189). Ana sunak dışında yan sunaklarda da artık kullanılmayan kutsal sandık bulunmaktadır. Bu öğeler dışında, giriş kapısının solunda kutsal su olarak ifade edilen ve vaftiz törenlerinde kullanılan özel bir kapta bulunan su, vaftiz, kutsama ve diğer dini törenlerde kullanılan kutsal edilmiş yağlar,

Ana sunağın önünde yer alan kutsal kitabın bulunduğu ve presbiteriumda yer alan dua kürsüsü olan ambo (latin kiliselerde ambo ana sunağın sağında yer alırken Rosario Kilisesinde ise Süryanilerin liturjiye uyması ile ambo sunağın önünde

bulunmaktadır), rahiplerin ve diğer dini görevlilerin giydiği özel elbiseler ve kilise içinde kullanılan örtüler, ana sunağın her iki yanında yer alan Süryani aletleri ve mumluklar, Hristiyanların dualarını ve dini törenlerini gerçekleştirirken takip ettiği kutsal haç yolu, kutsal ekmeğin sunulduğu ve alındığı kap ve tepsi, ibadet sırasında özellikle ayin sırasında kullanılan çanlar, önemli liturjik öğeler arasında yer almaktadır.

Söz konusu öğelerin bir kısmı K Z07 sakristi mekânında tutulurken bir kısmı da ana sunak ve yan sunakların altında yer alan dolaplar ile sunakların üzerinde yer alan kutsal kaplarda (ekmek, kâse vb.) saklanmaktadır.

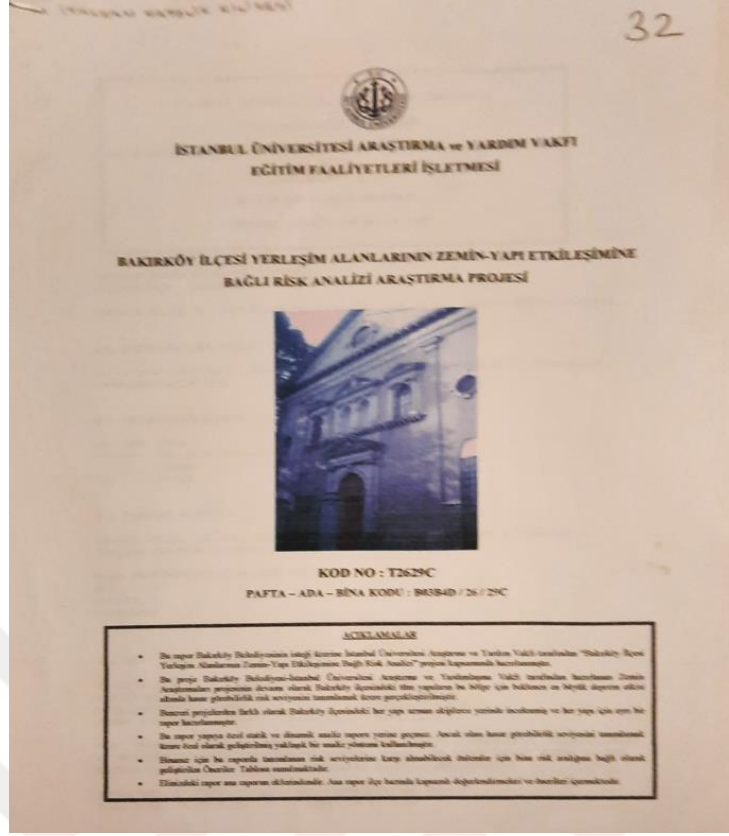
4.6 Hasar Analizi

Yapının mevcut durumunda yer alan hasarlar, gözleme dayalı incelemelerimiz sonucunda tespit edilmiştir. Söz konusu hasarlar, analiz paftalarında, plan kesit ve görünüşlerin ilgili kısımlarına tarama ve renk farklılıkları kullanılarak işlenmiştir. Yapıdaki hasarlar; strüktürel, insan kaynaklı ve de malzeme bozulmaları ana başlıkları altında, aşağıda detaylı olarak ele alınmıştır.

4.6.1 Strüktürel bozulmalar

Gözlemsel olarak yapılan incelemeler sonucunda; yapılarda tehlike yaratacak ve acil müdahale gerektiren bir strüktürel hasara (çökme, oturma, yarık vb.) rastlanılmamıştır. Yapıların cephelerinde ve iç mekân bölücü duvarlarında, kilisenin beşik tonozla örtülü ve kalem işi kaplı olan tavan yüzeylerinde, kilisenin naos mekanındaki karo mozaik kaplı zemin yüzeylerinin bazı kısımlarında, kilisenin ön bahçesindeki kesme taş kaplı zemin yüzeylerinin bazı kısımlarında tespit edilen çatlaklar hasar analiz paftalarında ilgili kısımlarda gösterilmiştir (Şekil E.190).

Kilise arşivinde yapılan incelemede, 19.05.2003 tarihli, Bakırköy İlçesi Yerleşim Alanlarının Zemin -Yapı Etkileşimine Bağlı Risk Analizi Araştırma Projesi, başlıklı Kilise yapısı için düzenlendiğini düşündüğümüz bir rapora ulaşılmıştır (Şekil 4.39).

Şekil 4. 39 : Risk Analizi Araştırma Raporu (SPPKA).

Söz konusu raporun “Sonuç Yorumlar” başlığı altında, Durtes programına göre sonuçların alındığı, yapı önem kat sayısının 1,2 olduğu, yapının şartnamelerde ön görülen deprem yüklerine karşı yeterli emniyete sahip olmadığı bu nedenle yapının kesin çözüm yöntemleri ile analizinin yapılmasında büyük yararın olduğu ve analiz sonuçlarına göre onarım ve/veya güçlendirmesinin gerekebileceği, söz konusu yapının orta risk seviyesine sahip olan yapılar arasında yer aldığı, hususlarına yer verilmiştir. Koruma kurulu ve kilise arşivinde yapılan incelemelerimiz neticesinde 19.05.2003 tarihli rapor dışında yapıların taşıyıcı sistemine yönelik başka bir rapora rastlanılmamıştır.

4.6.2 İnsan kaynaklı bozulmalar

Yapıda tespit edilen insan kaynaklı bozulmalar; niteliksiz müdahaleler ve niteliksiz ekler alt başlıkları altında ele alınıp incelenmiştir.

4.6.2.1 Niteliksiz müdahaleler

Niteliksiz müdahaleler, özgün elemanların değiştirilmesi ya da bu elemanların değiştirilmeden yeni malzeme ile kapatılmasıyla gerçekleştirilen uygulamalar olarak

ele alınmıştır. Bu bozulmaların temel nedenleri bazı kısımlarda; çimento esaslı sıva kullanılması, malzeme kayıpları olan kısımların çimento esaslı harç ile tamamlanması, özgün pencere açıklıklarının kapatılması, özgün doğramaların kaldırılarak yerlerine pvc doğramaların kullanılması, özgün zemin döşeme kaplamasının muşamba ile kapatılması ya da zemin döşeme kaplamalarının kaldırılarak yerlerine ahşap parke, seramik gibi uygulamalar yapılması, bahçe zeminlerindeki beton parke ve beton uygulamaları, özgün tavanların asma tavan ile kapatılması, yalıtım folyosu ile çatı yüzeylerinin kimi kısımlarının kaplanması, şeklinde görülmektedir.

Kilise incelendiğinde; cephelerde kimi yerlerde çimento esaslı sıva uygulamalarının yapılmış olduğu görülmektedir (Şekil E.191). Ön bahçesinde yer alan kesme taş basamaklarda ve bahçe duvarlarında yüzey kayıpları olan kısımlarda çimento esaslı malzeme ile tamamlamalar yapılmıştır (Şekil E.192).

Yapının cephelerindeki dairesel pencereler demir doğramalı, kuzey cephede galeri katının en batısında yer alan pencerenin ise sadece üst kısmı ahşap doğramadır. Bu pencereler dışında kalan diğer tüm pencere doğramaları ahşap görünümlü pvc doğrama ile değiştirilmiştir (Şekil E.193). Ayrıca kilisenin naosunda, doğu beden duvarındaki iki adet pencere ile kilisenin güneydoğu köşesinde yer alan merdiven holündeki dairesel pencereler sonradan yapılan müstemilat yapısı nedeniyle kapatılmış durumdadır (Şekil E.194). Galeri katında, presbiterium mekanının doğusunda kalan K 105 nolu oda mekanının zemini özgün ahşap kaplı, tavanı sıvalı ve boyalı olup boya altından volta döşemeye ait putrel izleri gözükmemektedir. Presbiterium mekanının batısında kalan K 104 mekanının zemini ahşap parke kaplı, tavanı asma tavadır. Söz konusu iki mekân karşılaştırıldığında, K 104 mekanındaki zemin ve tavan kaplamalarının kullanıcı müdahalesi sonucunda özgün olmayan elemanlar ile değiştirilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

İstanbul 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu arşivinden elde edilen 15.09.2010 yılına ait fotoğraflara bakıldığında, çan kulesinin özgün ahşap kaplaması görülmektedir (Şekil C.6). Bu tarihten sonra söz konusu ahşap kaplama mevcut durumdaki muhdes ahşap elemanlar ile değiştirilmiştir. Kilisenin avlusu, mevcut durumda otopark olarak kullanılmaktadır. Bu alanın zemini beton parke taşı ile kaplıdır. Harita Genel Müdürlüğü'nden elde edilen 1937 tarihli hava fotoğrafı incelendiğinde; otopark alanının o tarihte ağaçlarla kaplı olduğu görülmektedir (Şekil

D.1). Dolayısıyla, avlunun kullanıcı müdahalesi sonucunda araçların park edebileceği bir park alanına dönüştürüldüğü anlaşılmaktadır. Kilisenin güney cephe duvarı ile bahçe duvarı arasında kalan ön bahçe zemini kesme taşla kaplı iken müştemilat girişinin olduğu bölümde ön bahçe zemini mermer zemin kaplamasına dönüşmüştür. Benzer şekilde kilisenin batı cephesinde yer alan giriş kapısı önündeki zemin de müştemilat girişindeki aynı mermer kaplama ile kaplıdır (Şekil E.195). Tüm bu veriler girişleri vurgulamak için kullanıcı müdahalesi ile farklı bir malzeme kullanımına gidilmiş olduğunu göstermektedir.

Apartman yapısında da benzer şekilde bir takım niteliksiz uygulamalar olduğu görülmektedir. Söz konusu uygulamalara bakıldığında; cephelerdeki pvc pencere doğramaları, ikinci katta A 205 mekanının batı duvarında kapatılmış pencere açıklığı ile birinci katta A 105 mekanının batı duvarında benzer biçimde kapatılmış pencere açıklığı dikkati çeker. A Z01 giriş hol mekânı ile A Z02 mekânı dışındaki mekanlarda asma tavan, ahşap parke, muşamba, fayans ve seramik kullanılarak gerçekleştirilen müdahaleler de bu uygulamalar arasında yer almaktadır.

4.6.2.2 Niteliksiz ekler

Yapının özgün durumunda var olmayan ve kullanıcı müdahaleleriyle yapıya bir dönem eklenen imalatlar/uygulamalar bu başlık altında ele alınmıştır.

Kilise arşivinden elde edilen ve kilisenin eski Pederi Luca Refatti tarafından 1920-1930'lu yıllara ait olduğu belirtilen kilisenin iç mekanına ait bir fotoğraf incelendiğinde; K 104 ve K 105 mekanlarının olduğu kısımların balkon olduğu ve söz konusu balkonların naos mekânı tarafına bakan duvarlarının, parapet duvarı olduğu görülmektedir (Şekil B.15). Söz konusu balkonlar, kullanıcı müdahalesi sonucu tespit edilemeyen bir tarihte iç mekân duvarlarına dönüştürülmüş ve bu duvarların naos ve presbiterium mekanları tarafına ikişer adet pencere açılmıştır. Bu nedenle, söz konusu pencereler ve naos mekânı tarafındaki duvarlar niteliksiz ek olarak ele alınmıştır. Bu uygulamalar dışında, kilise avlusunda yer alan sundurma çatı, otopark kapısı, kilise cephelerdeki klima üniteleri, kilise ve apartman yapısı cephelerindeki kablolar, apartman yapısının özgününde teras olan mevcut durumdaki kırma çatısı bu uygulamalar arasında yer almaktadır. Bu uygulamalar dışında, apartman yapısının birinci katında yer alan A 101 merdiven holünün batı duvarının sonradan yapılmış olduğu tespit edilmiştir. Holün tavanına bakıldığında, söz konusu

duvarın tavana bitişik olmadığı, tavan ile duvar arasında yaklaşık 10 cm genişliğinde bir boşluğun yer aldığı ve holdeki volta döşemeye ait putrel izlerinin bu boşluk altında da devam ettiği görülmektedir (Şekil E.196). Ayrıca kagir apartman çatısındaki anten, uydu gibi elemanlar, müstemilat yapısı ile müstemilat yapısı girişindeki basamaklar ve yapıya ait rüzgarlığın da niteliksiz eklerden olduğu görülmektedir.

4.6.2.3 Malzeme bozulmaları

Yapıda tespit edilen malzeme bozulmaları hasar analiz paftalarında; malzeme kaybı, yüzey kirliliği, lekelenme, sıva dökülmesi, boya dökülmesi, bitkilenme, biyolojik oluşum, korozyon, korozyona bağlı pas izi, nem-rutubet, ahşap malzemede bozulma başlıklarında ele alınmıştır.

Kilise yapısının cephelerindeki taş silmelerde, üçgen alınlıklardaki taş frizlerde ve saçak altındaki taş frizlerde, ön cephedeki papalık simgesinde, kilisenin ön bahçesindeki kesme taş basamaklarda, kilisenin arka cephesinde zemin katta yer alan taş denizliklerde, bahçe duvarlarında, kimi yerlerinde görülen özgün malzemede hacimsel azalmaya neden olan eksilmeler malzeme kaybı olarak tanımlanmıştır (Şekil E.197)

Yüzey kirliliği, özellikle taş yüzeylerde, hava kirliliğine bağlı gri-siyah renkte ve ince bir tabaka şeklinde görülen ve süreksiz olan bozulmalardır. Kilise cephelerindeki taş silmelerde, cephelerin bitiminde yer alan büyük üçgen alınlıklarda, güney cephede galeri kat pencerelerinin üzerinde yer alan üçgen ve basık kemer formundaki alınlıklarda, kilisedeki ve yapı girişlerindeki mermer zemin kaplamaları ve mermer basamaklarda, saçaklarda ve saçak altındaki taş frizlerde, kilisenin kuzey cephesindeki taş denizliklerde, yer yer yüzey kirliliği meydana gelmiş olduğu görülmektedir (Şekil E.198).

Yapıların cephe duvarları, iç bölücü duvarları ve döşeme kaplamalarında, zemin ve çatıya yakın olan kısımlarda, su ve nemden kaynaklı olarak lekelenmeler, yine ahşap malzemede ve taş yüzeylerde iklim ve suyun etkisi ile biyolojik bozulmalar, nem ve rutubetlenmeler meydana gelmiştir (Şekil E.199).

Sıcaklık değişimleri ve yağışlar, cephe yüzeylerinde hasarlara neden olmuş; sıva ve boya tabakalarının tamamen veya kısmen dökülmesine yol açmıştır. Aynı şekilde iç

mekân duvarlarında da rutubet sebebiyle kimi yerlerde sıva ve boya dökülmeleri meydana gelmiştir. Bahçe duvarlarının, yapı cephelerinin, kilise cephelerindeki üçgen alınlıkların ve özellikle kilisenin ön cephesindeki cepheyi sonlandıran üçgen alınlığın, kilise cephelerindeki pilastırların kimi yerlerinde sıva ve boya dökülmeleri gerçekleşmiş ve alttaki duvar örgüsü açığa çıkmıştır (Şekil E.200)

Yapılardaki metal elemanlarda başlıca bozulma nedeninin korozyon olduğu tespit edilmiştir. Kilise cephelerini sonlandıran üçgen alınlıklardaki büyük dairesel pencerelere ait demir doğrama yüzeylerinde, kilisenin güneydoğu ve güneybatısında yer alan merdiven hollerindeki küçük dairesel pencerelere ait demir doğrama yüzeylerinde, yapının kubbe eteğinde, yağmur oluklarında, kâğır apartman (lojman) ve kilisedeki pencere korkuluklarında, kubbeyi taşıyan ST3-ST3', ST4-ST4', ST5-ST5', ST6-ST6' sütunlarını beden duvarlarına bağlayan demir kenetlerde ve beşik tonozların üzengi kotundaki demir gergilerde, kubbedeki haçta korozyon meydana geldiği görülmektedir. Ayrıca bakır kubbede, demir doğramalı dairesel pencerelerin çevrelerinde, kubbe eteğinin kimi yerlerinde, yağmur oluklarının cephe duvarlarıyla bağlantılı olduğu bazı yerlerde, klima, tesisat borusu gibi muhtes ekleri cephe duvarları ve iç mekandaki bölücü duvarlara bağlayan metal elemanlarda ve duvar yüzeylerinin kimi yerlerinde korozyona bağlı pas izi tespit edilmiştir (Şekil E.201)

Ahşap elemanlarda zaman içinde meydana gelmiş olan renk değişimi, çürüme, form değişikliği gibi hasarlar ahşap malzemede bozulma şeklinde ele alınmıştır. Kilisenin kuzey cephesinde yer alan ahşap pencere doğramalarında, çürümeler ve renk değişimlerinin olduğu, kilisedeki K Z07 mekânı ile K 105 mekânı arasındaki geçişi sağlayan döner merdivenin ahşap basamaklarında bozulmalar ve çürümelerin olduğu, K 105 mekanının ahşap zemin kaplamasında yer yer renk değişimlerinin, çürümelerin ve malzeme kayıplarının olduğu görülmektedir Benzer şekilde kâğır apartman yapısının çatı arasında yer alan ahşap elemanlarda, yapının zemin katında yer alan A Z02 mekanının ahşap zemin kaplamasında, aynı mekandaki ahşap pencere doğramasında benzer şekilde çürümeler, renk değişimleri ve malzeme kayıplarının meydana gelmiş olduğu görülmektedir (Şekil E.202).

5. RESTİTÜSYON

Bakırköy Meryem Ana Rosario Kilisesi ve kilise ile aynı parselde yer alan kagir apartman (lojman) ve müstemilat yapısına ilişkin yapılan restitüsyon çalışmasında, mevcut durum tespitine yönelik hazırlanan rölöve çizimleri ile restitüsyona kaynak olan bilgiler karşılaştırılarak ilk yapım döneminde parselde var olan yapılar tespit edilmiştir. Bu bulgulara yönelik yapıların vaziyet planı, parseldeki açık alan kullanımı ve mekânsal bazda 1/100 ölçekli restitüsyon önerisi hazırlanmıştır.

5.1 Restitüsyona Temel Oluşturan Kaynaklar

Restitüsyona esas olan veriler; Dominiken Tarikatı'nın Galata'daki Saint Pierre ve Paolo Kilisesi Arşivi, İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğü arşivi, hava fotoğrafları, Necip Bey Haritası ve kilisenin eski pederi Luca Refatti ve kagir apartman yapısının eski sakinlerinden olan Jak Sak ile yapılan kişisel görüşmeler başlığı altında ele alınmıştır.

Kilise ve kagir apartman yapısına yönelik herhangi bir bilgiye ulaşabileceği düşünülerek kilise ile aynı parselde yer alan ahşap yapıya ilişkin eski tarihli bilgi ve belgelerde restitüsyona temel oluşturan kaynaklar içinde incelenmiştir.

5.1.1 Kilise arşivi

Dominiken Tarikatı'nın Galata'daki Saint Pierre ve Paolo Kilisesi Arşivi belgeleri araştırılırken kilise ve kilise parselinde yer alan diğer yapılar (ahşap lojman, kagir apartman, müstemilat) bir bütün olarak ele alınmış ve bu doğrultuda arşiv araştırması yapılmıştır.

Kilise arşivinden elde edilen bilgiler; defterler, zarfların içinde yer alan belgeler, eski tarihli fotoğraflar ve diğer belgeler (30 Mayıs 1866 tarihli çizim, el yazısı ile Osmanlıca yazılan 1866 tarihli belge) şeklinde dört alt başlıkta ele alınmıştır. Defterler ve zarfların içinde yer alan belgeler el yazısı ile İtalyanca olarak yazılmış olup kilisenin eski pederi olan Luca Refatti tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

5.1.1.1 Defterler

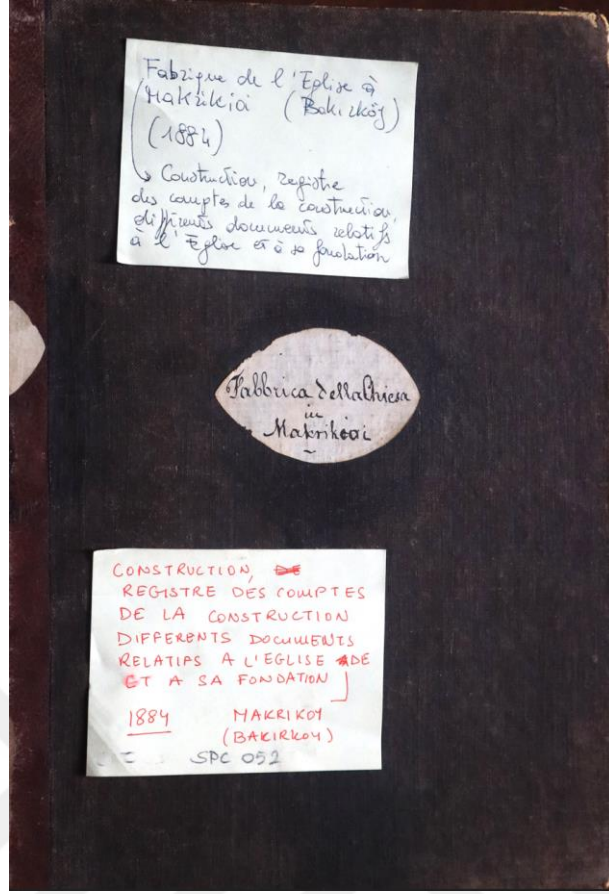
Kilise arşivinden elde edilen ilk defter, kapağında herhangi bir başlık bulunmayan, 1884 ile 1888 tarihleri arasında kilise inşaatında kullanılan malzemelerin cinsleri, miktarları ve tutarlarının gün ve ay bilgisi ile kaydedilmiş olduğu, el yazısı ile İtalyanca olarak yazılmış olan yapım faaliyeti hakkında bilgiler sunan inşaat günlüğü ya da defteridir (Şekil 5.1). Defterin ilgili kısımları kilisenin eski pederi Luca Refatti tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

Şekil 5.1 : İnşaat defterinin cildi.

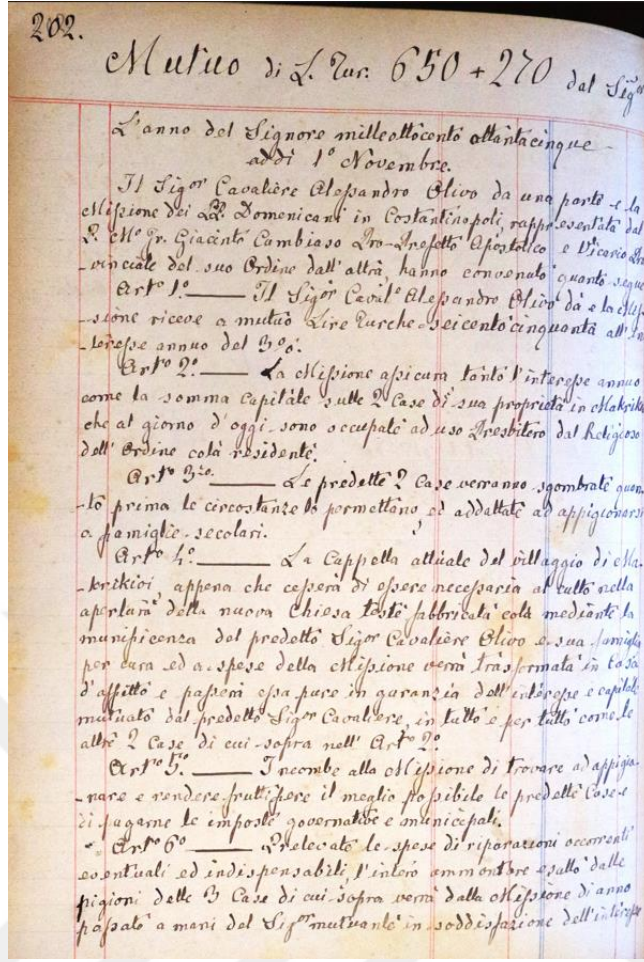
Defterin ikinci ve üçüncü sayfalarına bakıldığında, nisan ve mayıs aylarına ait kullanılan malzemelerin listelenmiş olduğu, örneğin 24 Nisan tarihinde 1 adet anahtar, 25 Nisan’da 1 ve 27 Nisan’da 2 birim çimento, 28 Nisan’da 4 adet kahve, 21 Mayıs’ta ise 2 adet kahve yazdığı görülmektedir.

Dominiken Tarikatı’nın Galata’daki Saint Pierre ve Paolo Kilisesi Arşivi’nden elde edilen ikinci defter, üzerinde “Fabbrica Della Chiesa in Makriköy” yazan ve ilk defterde olduğu gibi el yazısı ile İtalyanca olarak yazılmış olan bir inşaat defteridir (Şekil 5.2). Defterin ilgili kısımları kilisenin eski pederi Luca Refatti tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

Şekil 5.2 : İnşaat defterinin kapağı (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884-1887).

Bu defterden 1884 ile 1887 tarihleri arasındaki kilise ve kagir apartman yapısı inşaatına dair bilgilere, usta isimlerine, çalışma günlüklerine ve kilise yapısının kuruluşuna ilişkin bilgi ve antlaşmalara ulaşılmaktadır. Defterde, “Makriköy’deki Kutsal Tesbih Hanımefendisinin Yeni Kilisesi” olarak ifade edilen kiliseye ait 3 maddeden oluşan ve 19 Mart 1884 tarihli, Dominiken rahipler ile Olivo Ailesi arasında düzenlenen kuruluşuna ilişkin metin yer almaktadır (Şekil B.5, Şekil B.6). 1 Kasım 1885 tarihli, Dominiken rahipler ile Olivo ailesi arasında düzenlenen diğer bir metinde, kilisenin kuruluşu için Olivo Ailesi’nden alınan borçtan, tadilat masraflarından, borç karşılığında ipotek edilen evden, giderlerin Dominikenler tarafından karşılanacağı bir eve dönüştürülecek olan ve Olivo Ailesi’ne olan borçların karşılığında kiralanacak eski şapelden, vergileri Dominikenlerin ödeyeceğinden, borç ödendikçe faiz miktarının azalacağından bahsedildiği görülmektedir (Şekil 5.3).

Şekil 5.3 : Kilise inşası için Olivo ailesi ile Dominikenler arasında düzenlenen antlaşma (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884-1887, s.202).

Defterin 203. sayfasında, kilise tamiratının Haziran 1887 tarihinde bitirilmek istendiği ve bunu için masraflara 200 tl daha ilave edildiği, 27 Mart 1889 tarihinde, Dominikenlerin 500 tl nakit ödemesi sonrasında Olivo Ailesi'nden Alessandro Olivo'nun Dominikenlerin borçlarını düşürdüğü ve Olivo Ailesi'nin Dominikenlere 420 tl hediye ettiği, kilise tamiratını bitirmek için İtalyan Dominiken başrahip Sebastiano Gramondo'nun ödettiği 187,88 tl borcun geri verildiği ve Dominikenlerin kasasında 232 tl kaldığı ifade edilmiştir (Şekil 5.4).

203.

Alessandro Olivo per la fabbrica della Chiesa nuova.

onus ed il di più in ammortizzazione del capitale mutuo l'apporto alla sua totale estinzione.

Art. 7. — Resta inteso che l'importo dell'interesse annuo si diminuirà gradatamente in proporzione della diminuzione dell'importo della cifra del debito residuo.

Così convenuto e stipulato dalle due parti che si sono sotto-

scritte in doppio originale.

(loco sigilli) — Fra Giac. Cambiaso de' R. R. — Mro Andrea

Aplio Mro L. Mille

Alessandro D. Olivo.

Giugno 1887. — Aggiunto altre Lire Duecento settanta per ultimare la Chiesa e nelle stesse condizioni degli Articoli come sopra.

(loco sigilli) Fr. Giac. M. Cambiaso qui sopra.

Alessandro D. Olivo.

Nota — Il Sig. Aless. D. Olivo addi 24 Marzo 1889, mi cedeva l'obbligazione del suo credito dalla Missione di S. L. Novantotto/920/ contro lo sborso in contante di L. 500/ — e così rego- lava alla Missione Lire 2. Quattrocentoventi e 420 — onde il deficit di Lire 2. Centosettantasette e ottantotto P^{re} che erano ri- masti nell'ultimare la Chiesa a perfezione, e fatto pagare per ordine del M. R. P. Provinciale Fr. Sebastiano Gramma, fu restituito con avanzo ancora di Lire Cinque Duecentotrenta due in favore della Missione.

Così è: P. M. Marenco. Vic. Loc. Pano

Salmo de facto pag. 64. 1889

Libro di Consiglio 1 sett 1889 — pag. 8. (1889)

Şekil 5.4 : Kilise tamiratını bitirmek için Olivo ailesinden alınan ve ödenen borç miktarları (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884-1887, s.203).

1 Mart 1886 tarihinde, P. Cambiaso tarafından 200 tl sunulduğu, manastırın çok fazla borcu olduğu, Marengo tarafından inşa defterinde yer verilmeden Mart 1887 ödeme günü faizlerin hepsinin ödediği ancak Mart 1888'den sonraki ödeme gününde borçların ödenemediği, inşa kasasının iflasının ilan edildiği, P. Cambiaso'nun kefil olması nedeniyle manastırın o seneki Şubat hesaplarında görülebildiği gibi borcun manastırın kasasından ödendiği, defterin 204'üncü sayfasında ifade edilmiştir (Şekil 5.5).

Mutuo di L. Lir. 200 - ridotto a L. Lir. 150.

Addi 1° Marzo 1886 il L. M. D. Cambiaso mi presentava Lir. Lir. 200 con dirmi essergli state portate da Mgr. Dacus Larroco dello Spirito Santo a mutuo e che dovevo accettarlo. Io le rifiutava operando non averne bisogno il Convento di già oborato di troppo. Furono da lui passate le mani del L. M. Marengo per la sua fabbrica. Quest'ultimo ne pagò gli interessi (L. 10) in scadenza del Marzo 1887 senza veruna scorta. All'altra scadenza del Marzo 1888 si trovò in mora e dopo varie tergiversazioni dichiarò fallita la causa della fabbrica: con che portandosi la Carta d'Obbligo la firma del L. M. D. Cambiaso in onore di quella si pagò il Convento e figurano nei Conti di Febbrajo di quest'anno.

In tali circostanze avendo io trovato a migliori condizioni sommo da Rosa Caspar la somma di L. Lir. 150, con queste e più coll'aggiunta di L. Lir. 50 fatta dal Convento, fu estinto il predetto debito Dacus restituendone il Capitale e vi fu sostituito l'altro minore con Rosa Caspar di L. Lir. 150 al 5% a partire dal 1° Aprile 1888 con Carta d'Obbligo scritta dal L. M. D. cario Cambiaso.

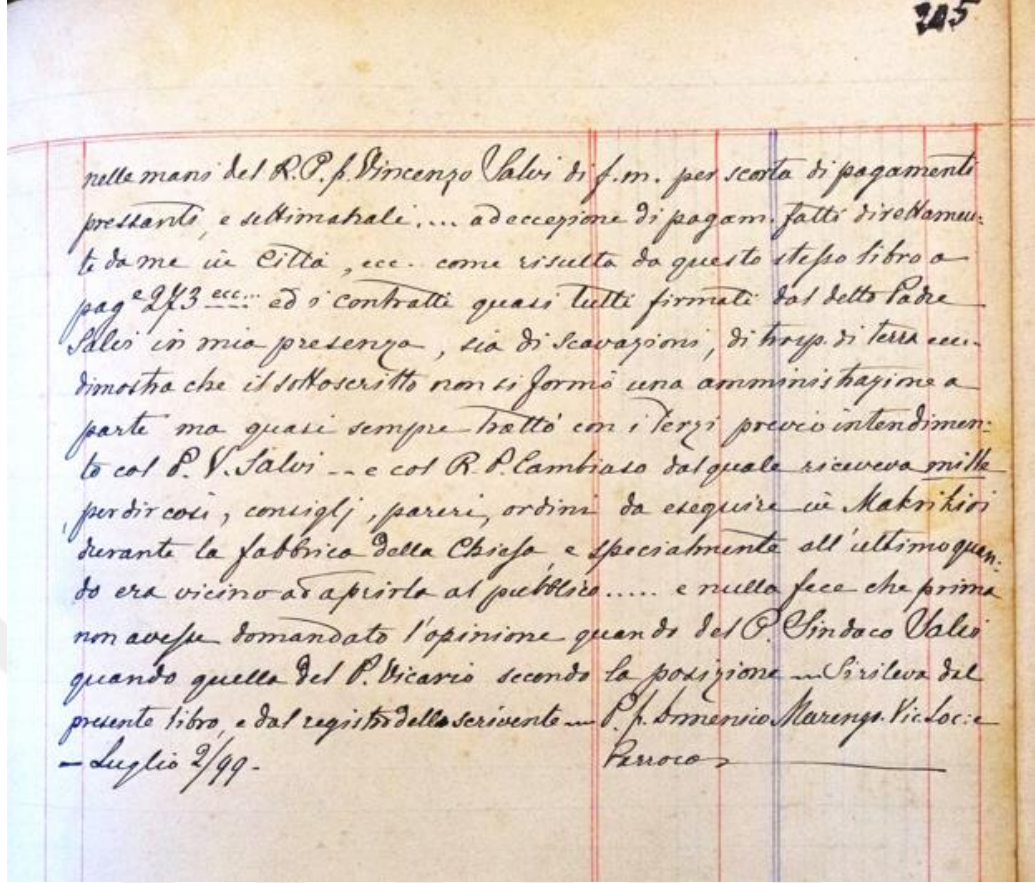
X falso - e figurano a Pag. 34 del mio registro - e segue l'Esito - P. M. Marengo. biduo - Pauso -

Luglio 2/1899.

XX come pure è falso quanto Egli scrisse nel libro dei Vicarij fli. "a Pag. 418-19 - Altrimenti non li verso nella Cassa della Misericordia, ma li ritenne presso di se creandosi una propria amministrazione di fabbrica, a parte senza verun controllo....." Le somme si ricevevano in dettaglio..... e avendole bisogno ogni giorno, ed ogni settimana..... al sabato princip. le passava in gran parte.

Şekil 5.5 : Kilise inşasına ait ödenen borç ve faizler ile inşaa kasasının iflas ettiğine dair bilgiler (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884-1887, s.204).

Defterin 205. sayfasında, P. Domenico Marengo Parochus tarafından, defterin 273. sayfasında da görülebildiği gibi hafta içinde şehir içinde yapılan ödemelerden hariç, sözleşmelerin hemen hepsinin huzurunda P. Salvi tarafından imzalandığı, hem kazanmak hem de toprak taşımak için vb. her zaman P. Salvi ile anlaştıktan sonra başka kişiler ile pazarlık yaptığı, P. Cambiaso'dan Makriköyde inşaa zamanında, özellikle açılıştan hemen önce nasihat, öğüt ve emir aldığı, manastırın saymanı olan P. Salvi ve manastırın başrahibi olan P. Cambiaso'ya sormadan hiçbir şey yapmadığı, ifade edilmiştir (Şekil 5.6).

Şekil 5.6 : Kilisenin inşası için yapılan pazarlıklar (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884-1887, s.205).

Defterin 273. sayfasında, kilisenin inşasında kullanılan malzemeler ve tamiratlar için Parochus tarafından verilen altın ve gümüş miktarlarına ve tarihlerine yer verilmiştir. Örneğin 7 Nisan 1884 tarihinde “Al Moagir in acconto della pietra” denildiği ve karşısında altın ve gümüş miktarlarının yer aldığı, Moagir adlı kişiye taş ön ödemesi olarak 1210 altın, 1080 adet gümüş verildiği anlaşılmaktadır. Aynı sayfada, Nisan 1884 tarihlerinde; kurşun için 227 adet gümüş verildiği, Tenekeci Antonio'ya, kanal için 48 altın, 52 gümüş verildiği, Parochus'tan Zerifis'e kireç için 1 adet altın 108 adet gümüş verildiği, Kereste için Parochus kalfaya 30 altın, 3240 gümüş verildiği, 1 Mayıs 1884 tarihinde, Antonio Gavranich'e Rahibelerin kanalı için 165 gümüş verildiği, görülmektedir (Şekil 5.7).

273.

Dato dal P. Parroco.

1884		Oro.	Argento.
Aprile	7	Al Moagir in acconto della pietra. L. 2.10	1080.
"	"	Al Croato Nico in acconto degli scavi " 5.	540.
"	"	A me per scorta " 25.	2300.
"	8	Piombo: Lista Ferrini " 2.10	227.
"	"	id. a Raffino per porto a Makri " 27.	29.
"	"	Registri n° 6 " 44	47. 20.
"	"	Bilancia a bilico " 5.	540.
"	"	id. - ferrovia L. 1.20 - Camalo Makri " 04.	4.
"	"	Ad Antonio Veneky per canale fiamm. " 48.	32.
"	15	Dato dal P. al Croato per calce L. 1.	108.
"	"	Pergamena per la 1 ^a pietra " 03.	3.
"	16	A me per scorta Lir. var. " 100.	10800.
"	"	A Nicola Kanello acconto sabbia. " 10.	1080.
"	"	Mastrapi piccoli n° 2 " 05.	5.
"	19	A Dertotti per Lokris per firmano " 1.	108.
"	28	Aggiunto dal P. al Croato per la 2 ^a pietra " 5.	540.
"	26	Dato dal P. al Caffa per legname " 30	3240.
"	30	A Tricon in acconto lista " 50	5400.
Mag.	2	A me per scorta " 50	5400.
"	7	Ad Antonio Gavranich per canale-Tuore " 1.53.	162.
Aprile	24	Cordelle in filo per la prima pietra " 1.50.	162.
"	"	Pioocchi per ut sup. L. 40 - Commissioni 20 " 56.	60.
"	"	Cerkere n° 5 per Logana calce legolice " 28	30.
"	"	Lista Ferrini rubi galo. Canale-Tuore " 2.24.	328. 20.
Mag.	6	A me per scorta " 40.	4320.
"	9	Dato dal P. al Caffa per p. " 60.	6480.
"	12	id. - id. per listelli rivestimento " 100	10800.
"	16	A me per scorta " 40	4320.
"	17	A me per scorta " 15	1620.
"	19	A me per scorta " 40	4320.
		a report: L. 2.597. 25 =	L. 6450. 4
* Differenza in più di L. 4 dai celli nel cambio - onde nell'oro si riportano L. 27 invece di L. 26.			

Şekil 5.7 : Kilisenin inşasında kullanılan malzemeler ve tamiratlar için Parochus tarafından verilen altın ve gümüş miktarları (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884-1887, s.273).

Defterin 274. sayfasında, Haziran 1884 tarihlerinde; Eynaud'a Malta taşları ve tuğla son ödemesi için 30 adet altın, 3409 adet gümüş verildiği, Canello'ya demirler için 110 adet altın, 11880 adet gümüş verildiği, Temmuz 1884 tarihlerinde; Tricon'a 130 çimento varili için 94 adet altın, 30 Portland çimento varili için 22 adet altın, 2466 adet gümüş verildiği ifade edilmektedir. Defterin 276. sayfasında, Mart 1885 tarihinde Canello'ya demir ve kapı için son ödeme yapıldığı, Nisan 1885 tarihinde Ethem'e taş sözleşmesinin ön ödemesi yapıldığı, 20 Nisan 1885 tarihinde 13740 adet tuğla ve 300 boru için 59 adet altın, 2950 adet gümüş verildiği, 7 Mayıs 1885 tarihinde 28555 adet tuğla için 5620 adet gümüş verildiği, 2 Haziran 1885 tarihinde 2

cm delikli tuğla için 3940 adet gümüş ödendiği vb. ilişkin bilgiler yer almaktadır (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884, s.274-276).

Capanjan adındaki demirciye ön ödeme yapıldığı, Callarco adındaki heykeltıraşçıya ön ödeme yapıldığı, haç modeli için tornacıya ödeme yapıldığı, pencere için ön ödeme yapıldığı, kapı ve parmaklıklar için ödeme yapıldığı, heykeltıraşçıya tören masaları için ön ödeme yapıldığı, ressam ve boyacı Boroe'ye ön ödeme yapıldığı, kubbenin hacı için ödeme yapıldığı, beyaz kurşun için ödeme yapıldığı, Makriköy'e haç getirilmesi için ödeme yapıldığı, 24 adet küçük çerçeve ve 11 adet sütun başı için ödeme yapıldığı, tuvaletteki pencereler için ödeme yapıldığı, kilise ön cephesindeki haç için ödeme yapıldığı bilgilerine aynı defterin 278. sayfasından ulaşılmaktadır.

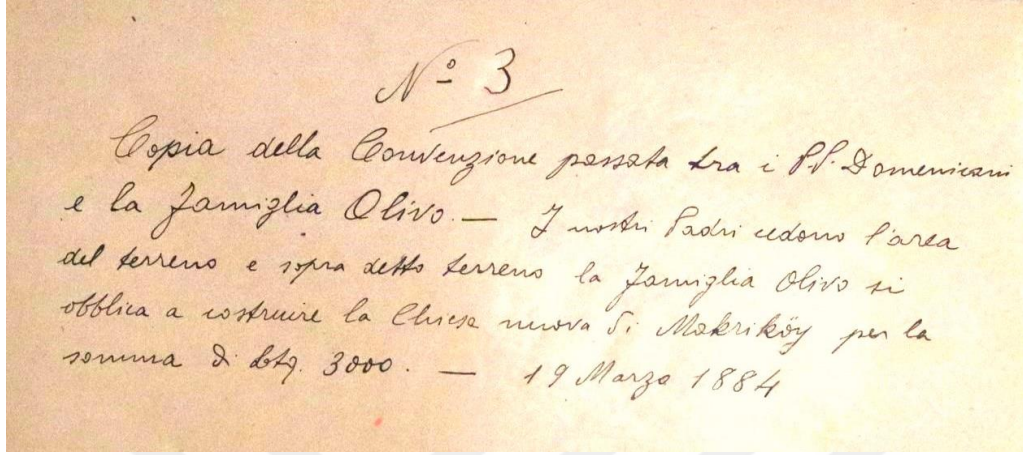
Defterin 283. sayfasında, 10 Mayıs 1886 tarihinde, kilisenin sıvasına başlandığı, 11 Mayıs 1886 tarihi karşısında, 2,80 x 1,65 ölçülerindeki tesbih tablosunun ressamının Consoli olduğu, kilisenin sıvası için ön ödeme olarak Lorenzo Gobio'ya ve Giuseppe Echer'e ödeme yapıldığı, 16 Mayıs 1886 tarihinde, 70 tl ressam Boroe'ya verildiği ve çizilemediği için de kubbe ve kubbedeki dört azizin ressamına 20 tl verilmediği, ifade edilmiştir.

Defterin 290. sayfasında, 25 Haziran 1886 tarihi karşısında, Ressam Williams'a Yedikule'deki işinin ödemesinin yapıldığı, 26 Haziran 1886 tarihi karşısında, keresteciye kilise ve konut için eşya listesi verildiği, 10 Temmuz 1886 tarihi karşısında, Charalambo'ya konutun tuvaleti, giriş zemini ve konuşma odasının hizmet odasıyla arasında iki kutsal su kabı için ödeme yapıldığı, 19 Ağustos 1886 tarihi karşısında, konut ve kilisenin temizlenmesi için ödeme yapıldığı, 20 Ağustos 1886 tarihi karşısında, konutun zemin kattaki kapısının, merdiven ile cephe korkuluğunun boyası için ödeme yapıldığı, görülmektedir.

5.1.1.2 Zarflar

Dominiken Tarikatı'nın Galata'daki Saint Pierre ve Paolo Kilisesi Arşivi'nden üzerinde 39-3, 39-4 ve 39-6 numaralı ve içinde kilise ve diğer yapılara ait çeşitli bilgi ve belgelerin yer aldığı zarflara ulaşılmıştır. Zarfların üzerinde ve içindeki sayfalarda yer alan el yazısı ile İtalyanca olarak yazılmış metinler, kilisenin eski pederi Luca Refatti tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

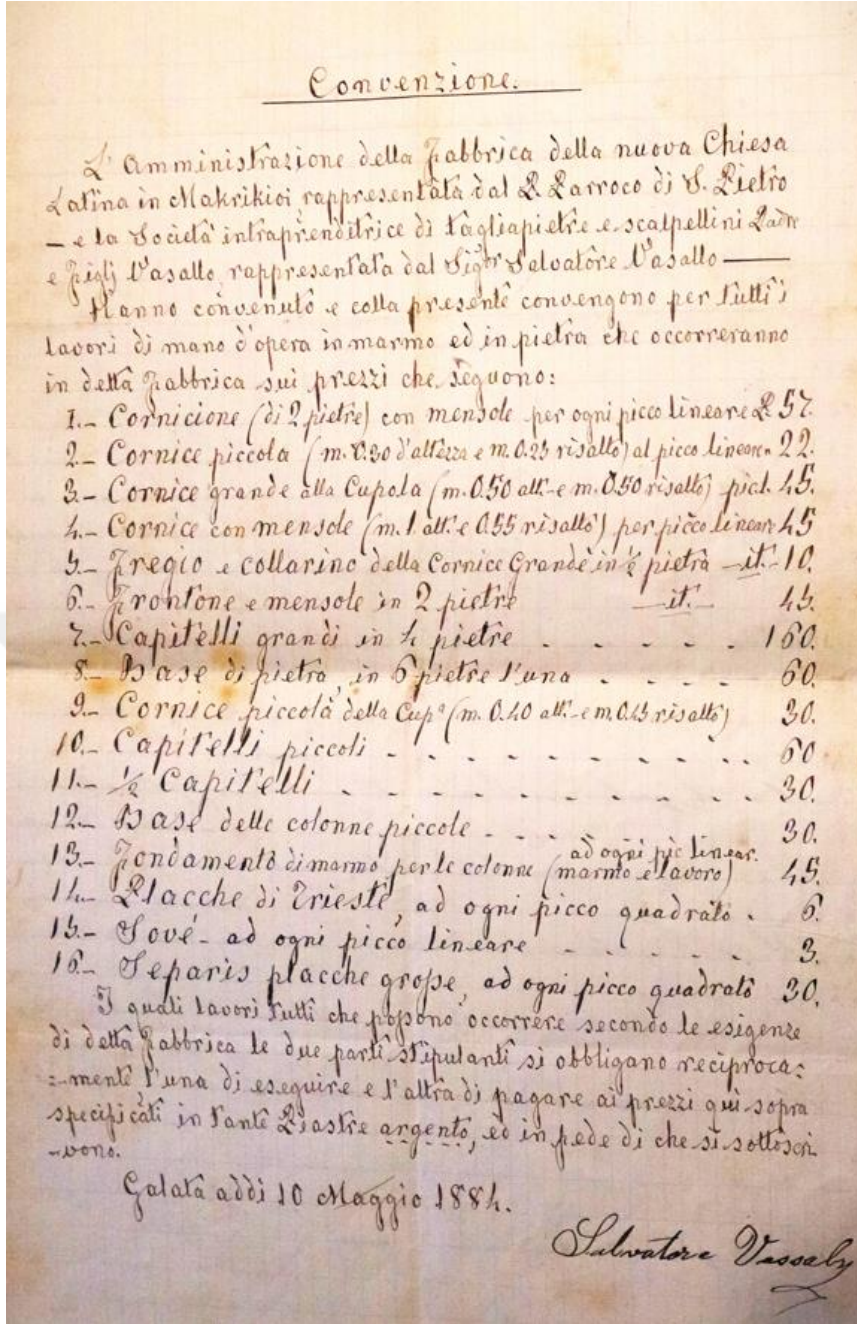
39-3 olarak numaralandırılan zarfın üzerinde, Olivo ailesinin Dominiken Rahipleri arasındaki anlaşma olduğu, rahiplerin arsa verdiği, Olivo ailesi bu arsada 3000 TL bedeli ile Makriköy’de yeni kilisesini inşa etmesini taahhüt ettiği ve zarfın en altında 19 Mart 1884 tarihinin yazdığı görülmektedir (Şekil 5.8).

Şekil 5.8 : 39-3 nolu zarf (SPPKA).

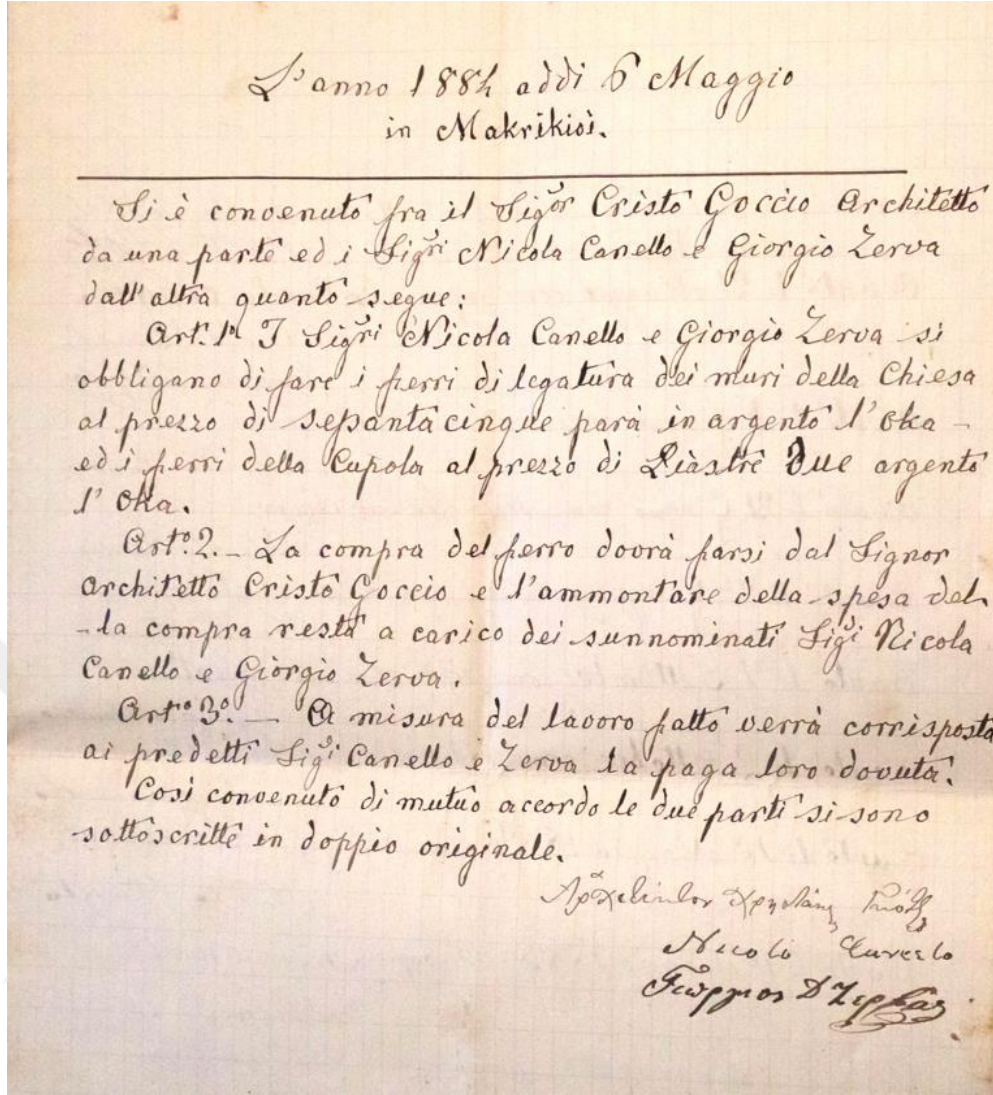
39-3 numaralı zarfın içerisinde, Olivo ailesi ile Dominiken rahipleri arasında yapılan Makriköy’deki Kutsal Tesbih Hanımefendisi’nin yeni kilisesinin iki sayfadan oluşan 19.03.1884 tarihli kuruluş belgesi yer almaktadır (Şekil 5.9). Anlaşmanın ikinci maddesinde, Olivo ailesi tarafından, merhum Dr. Aristide Olivo’nun vasiyetinin yerine getirilerek söz edilen arsada, boyutları ve şekli iki tarafın da kabul ettiği plana göre 3000 Osmanlı lirası tutarında bir taş kiliseyi eviyle beraber inşa ettirmeye söz verildiği ifade edilmiştir. Bu maddede sözü edilen ev mevcut durumdaki kagir bina olup söz konusu binanın inşasına kilise ile 1884 yılında başlanmış olduğu anlaşılmaktadır.

39-4 numaralı zarfın üzerinde, Makriköy’deki yeni kilise için anlaşmalar ile çeşitli faturalar görülmektedir (Şekil 5.10). Belgelerin 1884-1886 yıllarına ait olduğu anlaşılmaktadır. Bu zarfın içinde, üzerinde anlaşma yazan bir belge yer almaktadır. Belgenin, yeni kilisenin inşa yönetimine ilişkin S. Piyer başrahibi ile taş ustalarının şirketi “Salvatore Vassallo e Figli” arasındaki 16 maddeden oluşan bir anlaşma metni olduğu görülmektedir. Anlaşma metninde, imalatla kullanılacak malzemelerin cinsleri, miktarları ve fiyatları konusunda bilgiler bulunur. Taş kornişler, kubbenin büyük kornişleri, raflı kornişler, büyük kornişin yarım taşlı friz ve yakası, alınlık, küçük ve büyük sütun başlıkları, taş temeller, sütun temelleri ve sövelerden bahsedildiği görülür (Şekil 5.11).

Şekil 5.11 : 39-4 nolu zarf içinde yer alan anlaşma başlıklı sayfa (SPPKA).

39-4 numaralı zarfın içerisinde, “6 Mayıs 1884 Makrikoy” yazan bir sayfa yer almaktadır. Bu belgede kilisenin mimarının Cristo Goccio olduğu anlaşılmaktadır. Mimar Cristo Goccio’nun Nicola Canello ve Giorgio Zorva Bey ile kilisede kullanılan demirlerle ilgili üç maddede mutabık kaldığı, birinci maddede Nicola Zanello ve Giorgio Zerva’nın kilisenin demirleri için 75 gümüş para ve kubbenin demirleri için 2 gümüş para karşılığında işi yapacakları, ikinci maddede mimar Cristo Goccio’nun demirleri alacağı, Canello ve Zerva’ya yaptıkları işe göre ödeme yapılacağı ifade edilmiştir (Şekil 5.12).

Şekil 5.12 : 39-4 nolu zarf içinde yer alan 6 Mayıs 1884 Makrikoy başlıklı sayfa (SPPKA).

39-4 numaralı zarfın içerisinde yer alan başka bir belgeden ise Makriköy'deki yeni kilise inşası için kullanılacak Malta taşları ve ilişkili tasarıma Paolo Bugeja ve oğlu Salvatore Vassallo tarafından başlandığı, mimar Cristo Goccio ile beraber ölçüldüğü ve iki tarafın da mutabık kaldığı ifade edilmiştir. Belgenin devamında, stil ve tasarımına göre alınlık ve kornişten, büyük korniş ve küçük korniş ve evin kornişinden, pencerelerin pervazından, kubbenin dış kornişinden, astardan, arşitravdan, mermer temellerden, sütun başlarından, temellerden, küçük sütun başlarından, yarın sütun başlarından, küçük ve yarım temellerden vb. bahsedilmiş olduğu görülmektedir.

39-4 numaralı zarfın içerisinde yer alan diğer bir sayfada, Paolo Bugeja ve oğlu Salvatore Vassallo'nun Dominiken Tarikatı'nın armasını ve kilisenin büyük kapısını

el işçiliğiyle imal yederek yerine koyacağı ve bu işin karşılığının 13 Osmanlı lirası olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, pencereler, Papanın arması, nişler, alınlık ve bugüne dek yapılmış her iş için ödeme yapıldığı ifade edilmiştir.

39-4 numaralı zarfın içerisinde yer alan başka bir sayfada, 4 Mayıs 1885'ten önceki tüm hesapların ödendiği, Makriköy'ün Latin kilisesi için taşınacak taşlar için ön ödeme olarak 20 Mart 1884 tarihli sözleşmeye göre 6 lira ödendiği, 4 Mayıs 1885 tarihinde, o zamana dek taşınan 603 taş çeki için 1010 lira ödendiği ifade edilmiştir.

39-6 olarak numaralandırılan zarfın üzerinde üç maddenin yer aldığı, ilk maddede Makrikoy'deki kilise ve binalarda depremin neden olduğu hasarlar hakkında mimar Emile Gruet'in hazırladığı 25 Ağustos 1894 tarihli raporun, ikinci maddede Makriköy'deki üç ahşap ev inşaatı için 1 Ekim 1894 tarihli sözleşmenin, üçüncü maddede ise ahşap evin inşaatı ve deprem nedeniyle Makriköy'deki diğer binaların tamirâtı için masfarlara yönelik genel hesabın yazdığı görülmektedir.

39-6 nolu zarfın içinde, yapı maliki olan Dominiken Rahip ile ve Makriköy'deki müteahhit olarak ifade edilen Nicephore Kalfa arasında gerçekleştirilen üç sayfadan oluşan bir anlaşma yer almaktadır. Bu anlaşmanın kilise parselinde yer alan ahşap lojman yapısı için düzenlenmiş olduğu anlaşılmaktadır. Belgede Dominiken rahip tarafından üç ev yaptırıldığı, bodrum kat yüksekliğinin 2.30 m olduğu ve bu yüksekliğin 1.20 m'sinin toprak üzerinde kaldığı, zemin kat yüksekliğinin 3.20 m olduğu, anlaşma kapsamına giren işlerin duvarcılık, marangozluk, alçı işleri, tesisat işleri, cam vb. olduğu, her işin ustalıkla yapılmasının istendiği, mimarın beğenmediği iş olması durumunda her işin tekrar yapılması gerektiği, inşaatın 01.12.1894 tarihinde bitirilmesi gerektiği, ödemenin dört taksitle yapılacağı, yıkılan evden gelen her malzemenin tekrar kullanılması gerektiği ifade edilmiştir. Söz konusu belgeden ahşap lojman yapısı yerinde daha önce başka bir yapı olduğu ve yıkıldığı, yerine üç ahşap evden oluşan 19. yüzyılın ikinci yarısında yapılan ve günümüze kadar ayakta kalmış olan yapının yapıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca aynı zarfın içinde ahşap evin bütçesine ilişkin eski tarihli bir belgeye ulaşılmıştır.

5.1.1.3 Eski tarihli fotoğraflar

Dominiken Tarikatı'nın Galata'daki Saint Pierre ve Paolo Kilisesi Arşivi'nde çalışma konusuna ilişkin dört adet fotoğrafa ulaşılmıştır. Bu fotoğrafların 1913-1920 yıllarına

ait olduğu kilisenin eski pederi tarafından ifade edilmiştir (Refatti, kişisel görüşme, 10 Haziran 2023).

   fotoğrafin kagir apartman yapısının teras çatısından çekildiği görülmektedir. (şekil 5.13). Söz konusu fotoğraflar incelendiğinde, günümüzdeki çatı ile fotoğraftaki çatının çok farklı olduğu görülmektedir. Günümüzde, kagir apartman yapısının çatısı kırma çatı olup çatının çevresi parapet duvarı ile çevrilidir. Fotoğraflarda ise kırma çatının olmadığı ve çatının, çevresi parapet duvarları ile çevrili, üzerinde gezilebilen teras bir çatıdan oluştuğu, zemin kaplamasının dikdörtgen formdaki kaplama malzemesinden meydana geldiği, parapet duvarının boyalı olduğu ve parapet duvarında, dikdörtgen formundaki kaplama malzemelerinden oluşan s p rgeliğin çatı çevresi boyunca devam ettiği görülmektedir.

şekil 5.13 : Kagir lojman yapısının teras çatısından çekilen 1913-1920 arası tarihlenen fotoğraflar (SPPKA).

Ayrıca söz konusu fotoğraflarda, kilisenin kubbesi ve yakın çevresindeki kırma çatının da bir kısmı görülmektedir. Fotoğraflarda, pencerelerde günümüzden farklı olarak kafeslerin bulunduğu görülür.  an kulesinin de mevcut durumundan farklı olarak teras zeminine oturan bir kaide üzerinde yer aldığı görülmektedir.

Kilise arşivinden elde edilen bir diğer fotoğraf, Küçük Yalı Sokak'tan çekilen ve kilisenin güney cephesi, doğu cephesi ve kubbesinin görüldüğü bir fotoğraftır (Şekil 5.14). İlgili fotoğraftan kilisenin bahçe duvarları, kubbesi, güney ve doğu cephesine ilişkin bilgilere ulaşılmıştır. Bu bilgilere, cephe restitüsyonu başlığı altında detaylı bir şekilde yer verilmiştir.

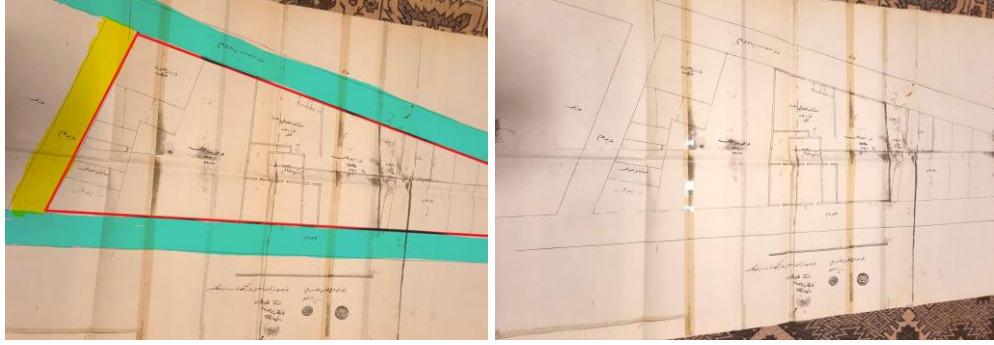
Şekil 5.14 : Kilisenin güney ve doğu cephesinin yer aldığı 1913-1920 yılları arasında tarihlenen fotoğraf (SPPKA).

5.1.1.4 Diğer belgeler

Dominiken Tarikatı'nın Galata'daki Saint Pierre ve Paolo Kilisesi Arşivi'nden elde edilen 30 Mayıs 1866 tarihli çizim ve el yazısı ile Osmanlıca yazılan bir adet belge bu başlık altında ele alınmıştır.

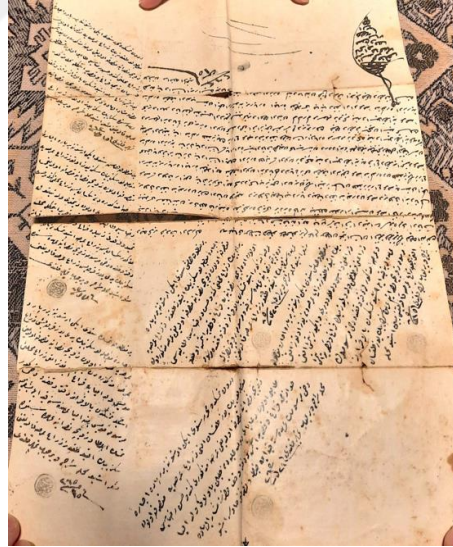
1866 tarihli çizim ile kilisenin yer aldığı parselin yakın çevresine ait halihazır harita karşılaştırıldığında, 1866 tarihli çizimde yer verilen ve birden fazla parsel konturlarının yer aldığı adanın (kırmızı çerçeve ile gösterilen), kilisenin yer aldığı 26 adanın hemen altında (güneyinde) yer alan 31 adaya ait bir halihazır harita örneği (çizim) olduğu tespit edilmiştir (Şekil 5.15). 1866 tarihli çizimde, çizimin doğusunda

(en solunda yer alan sarı ile boyalı) yer alan ve ada boyunca devam eden sokağın günümüzdeki Revnaklı Sokak olduğu tespit edilmiştir. Aynı çizimde, adanın Kuzeyinde yer alan (mavi ile boyalı) sokağın günümüzdeki Küçük Yalı Sokak, güneyinde yer alan sokağın da Asmalı Sakız Sokağı olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 5.15 : 30 Mayıs 1866 tarihli çizim, soldaki çizimde sokaklar renklendirilmiştir. (SPPKA).

Kilise arşivinden elde edilen bir diğer belge ise 1866 tarihli el yazısı ile Osmanlıca yazılan belgedir (Şekil 5.16). Bu belgede, yukarda bahsetmiş olduğumuz çizimin ne amaçlı hazırlanmış olduğu ifade edilmiştir.

Şekil 5.16 : 1866 tarihli belge (SPPKA).

Belgenin ilk satırında “Fransa Devleti İstanbul’da yaşayan fakir ve garib vatandaşları için Halili Pavlaki isimli kişinin Küçükçekmece’ye bağlı Makrihora (Bakırköy)’de bulunan rahmetli Bezmialem Valide Sultan vakfından satın almış olduğu 2197 metre iki adet ev arsasıyla diğer bir başka arsa üzerine bir hastane ile erkek ve kızlar için bir okul ve bu okulda papaz ve hoca odaları yapmak istemektedir...” denmiş olup yazının devamında “...Toplantıda Pavlaki daha önce ve bu kere tasarrufunda

bulunan 1196 metre 18 parmaktan ibaret olan bir adet ve 881 metre 6 parmaktan ibaret olan ayrılmış bir adet olmak üzere toplam iki kıta arsalarına Fransa Devleti vatandaşları için hastahane, kız ve erkekler için okul ve papaz ve hocalar için odalar yapılmak üzere 70.000 kuruş makbuz bedeli karşılığında Fransa Elçiliğine terk ettiğini ifade etmiştir. Bundan sonra kendi el yazısıyla yazılmış Fransızca bir adet senet de vermiştir. Bu bilgiler mahkeme kâtibi tarafından kayıt altına alınmıştır. Yabancı devlet vatandaşlarına ait hastahane, okul vesair bina yapılacak vakıf arazilerin satış ve intikal sebebiyle kira gelirleri kesileceğinden bu kiralарının gereken miktara çıkarılarak mukataa şekline çevrilmesi daha önce de örneği görülmüş uygulamalardır. Dolayısıyla söz konusu edilen bu iki arsanın yıllık 23,5 kuruş kiralарının yıllık 200 kuruşa çıkarılarak mukataaya çevrilmesi örneklerine uygun olacaktır. Adı geçen Adalabiçe'nin sattığı 881 metre 6 parmak arsasından ayırıp sattığı arsa Pavlaki'ye geçtiğine dair vakıf defterine kayd olunmak ve daha sonra ayrılmış yer ile 1906 metre 18 parmak diğer bir adet arsanın kayıt edildikleri yerler incelenerek Padişahın iradesine uygun olarak Pavlaki'nin okul için bırakmış olduğu iki arsanın yıllık 23,5 kuruş kirası benzerlerine uygun olarak yıllık 200 kuruşa çıkarılarak mukataa şekline çevrilmek suretiyle bu mukataa yıl yıl belirtilen Fransa Sefareti tarafından belirtilen vakıf adına Evkaf Hazinesi'ne teslim edilecektir. Bu kiralар teslim edilmek şartıyla bu iki arsanın üzerine Fransız Sefareti tarafından yukarıda belirtildiği gibi hastane, okul ve papaz ve hoca odaları yapılabilecektir. Bunun için bu iki arsanın mukataaya çevrilerek sınır ve metre kareleri yazılmak üzere Evkaf (Vakıflar) Muhasebesine kayıtlarının yapılması gerekmektedir. ...” ifadelerine yer verilmiştir. Söz konusu belgede, kilisenin hemen karşısında yer alan adada belirtilen parseller kiralanarak bu kiralар karşılığında, Fransız Sefareti tarafından söz konusu parsellerde hastane, okul ve papaz ve hoca odaları yapılabileceği ifade edilmiştir. Yani 1866 tarihinde, çalışma konumuz olan Bakırköy Meryem Ana Rosairo kilisenin inşasından on sekiz yıl önce, kilisenin yer aldığı parselin karşısında günümüzde “31” ada olarak ifade edilen adada, Franzılara ait olan hastane, okul ve papaz ve hoca odaları için izin çıktığı anlaşılmaktadır.

5.1.2 Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu arşivi

İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü arşivinde yapılan incelemede; yapıların tescil kararlarına, koruma grubu kararlarına, kilise ve yakın çevresine ilişkin alınan koruma alanı kararına, kilise yapısına, kagir apartman

(lojman) ve de ahşap lojman yapılarına ait tescil fişlerine, yapıların 2010 yılına ait fotoğraflarına, ahşap lojman yapısına ilişkin alınan 2022 tarihli kurul kararına, kilisenin çan kulesi ve kagir lojman yapısının cephelerine yönelik 23.03.2018 tarihli İBB KUDEB tarafından düzenlenen basit onarım talebine ve ön izin belgesine ulaşılmıştır. Bu çalışmada, 4.3 Kilisenin Mülkiyet Durumu ve Kurul Kararları başlığı altında, İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü arşivinden elde edilen bilgilere detaylı bir şekilde yer verilmiştir. Bu başlık altında, alınan kurul kararlarından genel olarak bahsedilmiş, basit onarım talebi ve onarım ön izin belgesi detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Meryem Ana Rosairo Kilisesi, İtalyan kilisesi olarak 31.01.1986 tarih ve 1775 sayılı kararı ile tescil edilmiştir (Şekil C.1). Tescil fişinde, gözlemler kısmında, kilise yapısının genel olarak özgünlüğünü korumasına karşın yakın bir dönemde içindeki kalem işlerinin elden geçilerek onarım gördüğünün anlaşıldığı, iç mekânlarda bulunan tablolardan mihrap ve yan neflerdeki tabloların özel olarak tasarlandığının anlaşıldığı ve yapı ile bir bütünlük arz ettiğinin anlaşıldığı, kilise yapısının aktif olarak dini hizmetlerde kullanıldığı ifade edilmiştir. 09.11.2010 tarih ve 359 sayılı kurul kararı ile kilise yapısının koruma grubu “1. Grup” olarak belirlenmiş, kagir apartman (lojman) ve ahşap lojman yapıları korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiş, ahşap lojman yapısının koruma grubu “1. Grup” olarak, kagir apartman (lojman) yapısının koruma grubu ise “2. Grup” olarak belirlenmiş, bakımsız halde bulunan ahşap lojman yapısına ilişkin rölöve, restitüsyon ve restorasyon projesinin iletilmesine karar verilmiştir (Şekil C.2).

2021 yılına gelindiğinde, 12.03.2021 tarih ve 5905 sayılı kurul kararı ile Bakırköy İlçesi, Sakızağacı Mahallesi, 26 ada, 29 parselde yer alan kilise yapısının koruma alanının 31 ada, 1-3-4-5-20-21-33 ve de 26 ada 28-34-44-46-49-51-52-55-62-77-83 parselleri kapsayacak şekilde belirlenmesine, söz konusu parsellerde kuruldan izin alınmadan inşai ve fiziki müdahalede bulunulmamasına karar verildiği görülmektedir (Şekil C.3). Bu karar ile kilisenin komşuluğunda kalan söz konusu parsellerde Koruma Kurulu izni alınmadan herhangi bir uygulama yapılamayacağı anlaşılmaktadır.

2022 yılında, Meryem Ana Rosairo Kilisesi ile aynı parselde yer alan “1. Grup” korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiş olan ahşap lojman yapısına ilişkin 28.07.2022 tarih ve 7410 sayılı kurul kararı ile ahşap yapı ve çevresinin çelik

konstrüksiyonlu saç malzeme ile kapatılmasının uygun olduğuna, ahşap yapının çatısından 3.00 m yüksekliğe koruma iskelesi ile bağlantılı koruma çatı yapılmasına, yapıya ait rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerin koruma kuruluna iletilmesine karar verilmiştir (Şekil C.4).

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı Koruma Uygulama Denetim Müdürlüğü'nün 23.03.2018 tarih ve 71439 sayılı yazısı ile 21.02.2018 tarihli ilgililerin dilekçesi ile kiliseye ait çan kulesinin ahşap elemanlarında zamana bağlı deformasyonlar meydana geldiği ve bu şekliyle tehlike arz ettiği, kilisede lojman şeklinde kullanılan yığma yapının cephe sıvalarında neme bağlı irili ufaklı kabarmaların ve yer yer dökülmelerin olduğu, bu sebeple özgününe sadık kalmak şartıyla cephelerdeki sıvaların kazınarak benzer biçim ve yoğunlukta, yalıtım malzemelerine sahip bir sıva ile sıvanması, çan kulesinin de aslına uygun bir malzeme ile onarılacak güvenli bir duruma taşınması için gereken izinlerin verilmesi istendiği ifade edilmiştir. Aynı yazıda kagir yapı için taraflarınca 01.03.2018 tarihli yerinde inceleme yaptıkları ve lojman yapısının cephelerinde yer yer deformasyonlar meydana gelmiş olduğu, kimi yerlerde sıvalarda, kimi yerlerde cephe elemanları olan silme ve pencere sövelerinde dökülmeler olduğu, kagir lojmandan ulaşımı sağlanan çan kulesinin ahşap strüktüründe de deformasyonlar ve yer yer çürümeler olduğu, bu nedenle taraflarınca hazırlanan “Onarım Ön İzin Belgesi” doğrultusunda gerekli basit onarım izninin verilmesi, basit onarımı aşan uygulamaların tespit edilmesi durumunda 2863 sayılı yasa gereğince yasal işlem başlatılacağı ifade edilmiştir. Söz konusu yazı ekinde kayıtlı gelen “Onarım Ön İzin Belgesi” incelendiğinde, belgede mülkiyet sahibine ait bilgiler ile basit onarımı yapacak teknik uygulama sorumlusuna ait bilgileri verilmiştir. Ayrıca 2863 sayılı Kültür Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 10. maddesi ile KUDEB yönetmeliğinde ifade edilen basit onarımlardan sıva yenilenmesi, cephedeki deformasyonların giderilmesi, boya yenilenmesi ile çan kulesine ait çürümüş durumdaki ahşapların değiştirilmesine yönelik rapor doğrultusunda izin verildiği ifade edilmiştir. Rapor ekinde kagir yapı ile kiliseye ait çan kulesine ilişkin 01.03.2018 tarihli yer incelemesine ait fotoğraflara yer verilmiştir (İstanbul 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi). Söz konusu fotoğraflardan kilise ve kagir yapının cephelerinin 01.03.2018 tarihindeki durumu görülmektedir (Şekil 5.17).

LOJMAN YAPISI KİLİSE BAHÇESİ ve YOL CEPHESİ

Şekil 5.17 : Kilise ve kagir apartman (lojman) yapısının cephelerine ait 01.03.2018 tarihli fotoğraflar (İstanbul I Numaralı K.V.K.B.K.M arşivi).

Aynı şekilde çan kulesinin yakından ve uzaktan çekilmiş fotoğrafına baktığımızda ahşap elemanlardaki deformasyonlar (çürüme, malzeme kaybı, kopma, vb.) görülmektedir (Şekil 5.18).

Şekil 5.18 : Ahşap çan kulesine ait 01.03.2018 tarihli fotoğraf (İstanbul I Numaralı K.V.K.B.K.M arşivi).

2023 yılında, Meryem Ana Rosairo Kilisesi ile aynı parselde yer alan tescilli ahşap lojman yapısına ait ilgililerince rölöve hazırlandığı ve söz konusu rölövenin İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünün 28.04.2023 tarih ve 8179 sayılı kurul kararı ile uygun olduğuna karar verildiği görülmektedir (Şekil C.5).

5.1.3 Hava fotoğrafları

T.C Millî Savunma Bakanlığı, Harita Genel Müdürlüğü ile yapılan yazışmalar neticesinde, Meryem Ana Rosario Kilisesi'nin bulunduğu alana ait yedi adet hava fotoğrafına ulaşılmıştır. Fotoğraflar 1937, 1942, 1954, 1959, 1966, 1976 ve 1982 yıllarına aittir.

Hava fotoğrafları karşılaştırıldığında, günümüzdeki müstemilat yapısının 1937, 1942, 1954, 1959, 1966 ve 1976 tarihli hava fotoğraflarında yer almadığı, 1982 tarihli hava fotoğrafında ise günümüzdeki ile aynı konum, boyut ve form ile yer aldığı görülmektedir (Şekil 5.19) Söz konusu hava fotoğrafı ile günümüzdeki müstemilat yapısının 20. yüzyılın ikinci yarısında inşa edilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 5.19 : 1982 tarihli hava fotoğrafı (HGM).

1937 tarihli fotoğrafı incelendiğinde, günümüzdekinden farklı olarak kilisenin doğusundaki alanın büyük bölümünün ağaçlar ile kaplı olduğu görülmektedir. Ağaç bulunmayan kısımda, müştemilat yapısından daha küçük bir alana oturan, kiliseye paralel olarak kuzey-güney doğrultuda konumlanan, batı cephesi kiliseye bitişik olmayan ve bu cephesinde, kilise ile arasında bahçesi olan, doğu cephesi bahçe duvarına bitişik konumda olan bir yapının olduğu görülmektedir (Şekil 5.20).

Şekil 5.20 : 1937 tarihli hava fotoğrafı (HGM).

Günümüzde müstemilat yapısının kuzey ve doğu cephe duvarları parsel sınırında yer almaktayken 1937 yılında, kilisenin doğusunda kalan parselin kuzey sınırı ve doğu sınırının bir bölümünde, bahçe duvarı görülür. Günümüzde otopark giriş kapsının bulunduğu bahçe duvarı yerinde, o tarihte herhangi bir duvarın yer almadığı ve otopark olarak kullanılan iç avlunun ağaç ile kaplı bir bahçe olduğu görülmektedir.

Ayrıca, 1937 ve 1942 tarihli hava fotoğraflarında, kagir apartman (lojman) yapısı çatısının günümüzdekinden farklı olarak üzerinde yürünebilen teras çatı olduğu görülmektedir. 1954 ve 1959 tarihli hava fotoğraflarında söz konusu yapının çatısı, fotoğrafların çözünürlüğünden dolayı net anlaşılmamakla birlikte, 1966, 1976 ve 1982 tarihli hava fotoğraflarında, kagir apartman yapısı çatısının günümüzdeki şekilde, parapet duvarları içerisinde yer alan kırma çatı olduğu görülmektedir. Hava fotoğraflarının tamamına Ek-D’de yer verilmiştir.

5.1.4 Necip bey haritası

Dominiken Tarikatı’nın Galata’daki Saint Pierre ve Paolo Kilisesi Arşivi’nden elde edilen 1866 tarihli çizim dışında, alana ilişkin ulaşılabilen en eski harita Necip Bey’in 1918 tarihli 1/5000 ölçekli haritasıdır (Şekil 5.21).

Şekil 5.21 : Necip Bey’in 1918 tarihli 1/5000 ölçekli haritası (İBB Atatürk Kitaplığı).

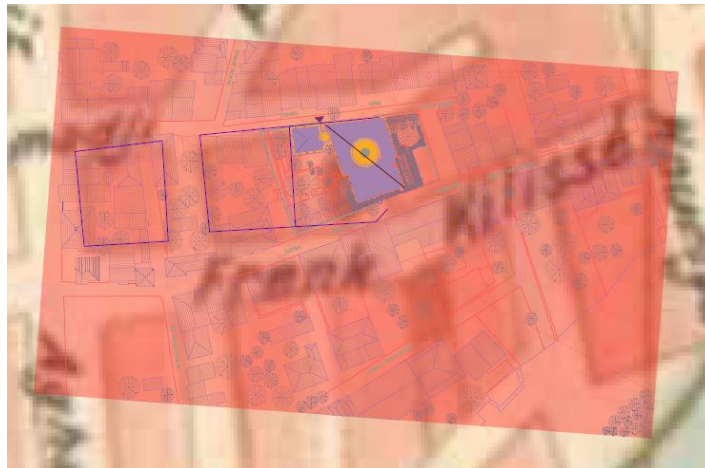
Söz konusu haritada, kilisenin güney cephesinin baktığı sokak Frenk Kilisesi Sokak’tır. Haritada, kilisenin yer aldığı 29 numaralı parselin sınırları dışında, kilise ve kilise parselindeki diğer yapılara ait herhangi bir iz ve detay görülmemektedir. Necip Bey Haritası’nda, kilise parselinin içinde bulunduğu 26 numaralı yapı adasının

şeklinin ve çevresindeki sokak ve caddelerle olan bağlantısının günümüzdeki ile aynı olmadığı görülmektedir. Ayrıca, sokak ve cadde isimlerinde farklılıklar vardır.

Günümüzde, kilisenin yer aldığı 26 ada 29 parselin kuzeyinde, Rüya Sokak yer almaktadır. Bu sokak, Heyet Sokak ile dik kesişir. 26 ada, Rüya Sokak'ın kuzeyinde ve güneyinde yer alan birbirinden farklı boyuttaki iki parçadan oluşmaktadır. 1918 tarihli haritada, Rüya Sokak'ın "Rue Kapemadji" olarak ifade edildiği, doğusunda yer alan cadde ile kesişmediği, çıkmaz bir sokak olduğu ve ada içinde sonlandığı görülmektedir. 26 numaralı yapı adasının çevresinde yer alan diğer adaların, boyut ve yerleşim açısından 1918 tarihli harita ile uyumlu olduğu görülmektedir. Söz konusu benzerliklerin ve farklılıkların görülebilmesi için günümüzdeki hali hazır harita ile Necip Bey Haritası karşılaştırılmıştır. (Şekil 5.22, Şekil 5.23).

Şekil 5.22 : 1918 ile günümüz haritasının karşılaştırılmış hali (Yalçinkaya, 2024)

Şekil 5.23 : 1918 ile günümüz haritasının karşılaştırılmış hali (Yalçinkaya, 2024)

5.1.5 Kişisel görüşmeler

Meryem Ana Rosario Kilisesi ve kâgir apartman (lojman) yapısı hakkında bilgi edinmemizi sağlayan diğer önemli kaynak, kilisenin eski pederi olan Luca Refatti ve kâgir apartman yapısı eski kullanıcısı Jack Sak ile yapılan görüşmelerdir.

Kilisenin güney cephesinde, zemin ve galeri katında nişler yer almaktadır. Söz konusu nişlerde herhangi bir heykel bulunmamaktadır. Meryem Ana Rosario Kilisesi'nin güney cephesinin mimarisi ve haç kollarının kesişiminde yer alan kubbesi ile Andrea Palladio'nun İtalya'daki San Giorgio Maggiore Kilisesi arasında benzerlikler bulunur. San Giorgio Maggiore Kilisesi'nin giriş cephesi incelendiğinde, giriş kapısının yanındaki nişlerde, heykeller yer almaktadır. Luca Refatti ile yapılan görüşmelerde, Meryem Ana Rosario Kilisesi'nin ilk yapıldığı dönemde, ön cephesindeki nişlerde, San Giorgio Maggiore Kilisesi'nde olduğu gibi heykellerin bulunduğu ifade edilmiştir (Refatti, kişisel görüşme, 10 Aralık 2022).

Kilisede, naos mekânında dört adet mezar taşı yer alır. Bu mezar taşlarından ikisi doğu beden duvarındaki yan sunağın güneyinde, diğer ikisi ise batı beden duvarındaki yan sunağın güneyinde yer almaktadır. Luca Refatti ile yapılan görüşmede, doğu beden duvarı önünde yer alan iki mezar taşının kilisede çalışmış olan rahiplere, batı beden duvarı önünde yer alan iki adet mezar taşının ise Olivo Ailesi'ne ait olduğu, mezar yerlerinin boş olduğu ve herhangi bir definin yer almadığı ifade etmiştir. Mezarlara inen bir merdivenin olmadığı, mermer mezar taşlarını kaldırarak söz konusu alanlara inildiği, mezarların normal bir insan boyunun sığabileceği bir yükseklikte olduğu, söz konusu mezar odaları dışında zemin kat altında herhangi bir mekânın bulunmadığı ifade edilmiştir. Söz konusu görüşmede kilisenin inşasıyla ilişkili Latince kitabenin ilk olarak yapının cephesinde yer aldığı, sonradan şapel kapısına taşındığı aktarılmıştır. Kitabede, kilisenin 1887 yılında Peder Cambiaso tarafından yaptırıldığına ilişkin bilgilerin yer aldığı ifade edilmiştir (Refatti, kişisel görüşme, 20 Ocak 2023).

Kilise ve kâgir apartman yapısının yer aldığı, dört adet eski tarihli fotoğrafa kilise arşivinden ulaşılmıştır. Söz konusu fotoğraflar siyaz ve beyaz olup üzerlerinde herhangi bir tarih bulunmamaktadır. Luca Refatti, söz konusu fotoğrafların 1912-1920 arasında tarihlendiğini, bu fotoğraflar dışında başka bir fotoğrafın bulunmadığını ifade etmiştir (Refatti, Kişisel görüşme, 10 Haziran 2023).

Kilisenin mekanlarına ilişkin uygun terminoloji konusunda araştırma yapılırken, Rum Ortodoks kiliselerinde kullanılan bazı mekân tanımlarının/isimlerinin Latin Katolik kiliselerinde de kullanıldığı tespit edilmiştir. Kilisenin eski pederi olan Luca Refatti ile yapılan görüşmede, bazı kullanımların doğru olmadığı, bazılarının da farklı mezheplere ait kiliselerde kullanılabileceği bilgisine ulaşılmıştır. Ana sunağın yer aldığı ve rahiplerin oturduğu yeri betimlemek için kullanılan bema teriminin Latin Katolik kiliselerinde de kullanıldığı tespit edilmiştir. Ancak bu terimin kürsü anlamına geldiği ve Ortodoks kiliselerinde vaiz veren kişinin bulunduğu yeri belirtmek için kullanıldığı ifade edilmiştir. Doğru kullanımın rahiplerin oturduğu yeri betimleyen, koro yeri ile eş anlamlı, presbiterium olduğu söylenmiştir. Bu kullanım dışında, büyük kiliselerde giriş bölümünü ifade eden ve Türkçeye de son cemaat yeri olarak çevrilen mekânın Latin Katolik kiliselerinde narteks olarak adlandırılabilceği, ifade edilmiştir. Kilisenin her tarafından kolayca görülebilen bir yerde bulunan ve ilk asırlarda basit bir masa iken sonrasında çok süslenen ve genellikle kilisenin ön tarafında ve diğer bölümlerden biraz daha yüksekte bulunan, Türkçe metinlerde mihrap, mabet veya mezba gibi terimlerde kullanılan mekânın Latin Katolik kiliselerinde sunak ya da altar olarak ifade edilebileceği söylenmiştir. Ayrıca, kiliseye bitişik olan ve ayinler için gerekli kıyafetler, mobilya, dua kitapları gibi dini eşyaların yer aldığı özel oda, sakristi olarak ifade edilmiştir (Refatti, Kişisel görüşme, 13 Ocak 2024).

Kilise içindeki ibadetin ve dini törenlerin gerçekleştirilmesine yardımcı olan çeşitli nesneleri ve alanları ifade eden liturjik öğelerin neler olduğu hakkında da Luca Refatti'den bilgiler edinilmiştir. Söz konusu bilgiler Liturjik öğeler başlığı altında detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Presbiterium mekânında, töreni yöneten pedere ait basit tarzda olmayan gösterişli iki adet oturma biriminin yer aldığı, İncil'in okunduğu özel bir kürsünün bulunduğu, sunağın üzerinde efkarestiya dolabının, sunağın altında ise kutsal yağların olduğu bir dolabın yer aldığı, II. Vatikan Konsili reformundan önceki ve sonraki ana sunağın bir arada yer aldığı ifade edilmiştir (Refatti, Kişisel görüşme, 15 Nisan 2024).

Kağır apartman yapısının eski kullanıcılardan olan Jak Sak ile yapılan görüşmede; yapının 1999 depreminde zarar gördüğü, bu tarihten sonra yapıda güçlendirme yapıldığı ve bu kapsamda yapının çelik kolon ve kirişler ile güçlendirildiği ifade

edilmiştir. Ayrıca kâgir apartman yapısının batı cephesinde, bir ve ikinci katta kapatılmış olan birer adet pencere olduğu iletilmiştir (Sak, 14 Ekim 2023).

5.2 Restitüsyon Sorunları

Yapının ilk yapıldığı dönem olan 1884-1887 tarihlerine ait herhangi bir haritaya, çizime ya da görsel belgeye ulaşılamamıştır. Ulaşılan en erken tarihli harita 1918 tarihli olup bu haritada parsel sınırları belirlenebilmektedir.

Kilise ve kâgir apartmanın, kütlesi, gabarisi, cephe özellikleri, iç plan kurgusunun genel anlamda korunmuş olduğu ancak bazı kullanıcı müdahaleleri ve niteliksiz ekler ile parselin vaziyet ölçeğinde yeniden kurgulanmış olduğu görülmektedir. Örneğin, 1937 tarihli hava fotoğrafında kilisenin doğu ve batısında parsel sınırları içerisinde kalan alanlar, sık bir ağaç ve bitki dokusuna sahip iken günümüzde kilisenin batısındaki alan, zemini beton parke ile kaplı olan otopark alanına dönüştürülmüştür. Kilisenin doğusundaki yeşil alanın tamamında ise kilisenin zemin kat cephesi boyunca devam eden ve kiliseye bitişik olan bodrum ve zemin katlı müstemilat yapısı yapılmıştır.

Müstemilat yapısının kilise ve kâgir apartman yapısı ile bütünlük kurmadığı, kütlesi, konumu ve cephe mimarisi açısından diğer yapılardan ayrıldığı görülmektedir. Kilisenin doğusundaki tüm parsel alanını kaplayan bir yapı oturumuna sahip müstemilat yapısı ile kilise kullanıcıları ve yakın çevresi için mevcut durumda ihtiyaca dönüşen yeşil doku tamamen kaldırılmıştır.

Restitüsyonla ilgili vaziyet ölçeğindeki önerilerden biri yeşil alanların 1937 tarihli hava fotoğrafına göre yeniden değerlendirilmesi, bir diğeri ise günümüzdeki müstemilat yapısının yerine, 1937 tarihli hava fotoğrafına uygun biçimde, söz konusu yapıdan daha küçük bir yapı oturumuna sahip olan çok amaçlı bir mekân olarak kullanılabilecek bir yapının hayat geçirilmesidir.

Yapı ölçeğindeki restitüsyon sorunlarına gelindiğinde, kilisenin iç mekânına ait 1913-1920 yılları arasına tarihlenen bir adet fotoğrafa ulaşılmıştır. Söz konusu fotoğrafın, kilisenin girişinden presbiterium mekanına bakacak şekilde çekildiği anlaşılmaktadır (Şekil B.15). Günümüzde galeri katında, presbiterium mekanının doğusunda ve batısında oda olarak kullanılan iki mekânın o tarihlerde, önünde parapet duvarı olan ve naos mekanına bakan birer adet balkon olduğu görülmektedir.

Balkonları kapalı mekanlara dönüştüren söz konusu müdahalelerin hangi tarihte gerçekleştirildiğine dair bir bilgiye ulaşılamamıştır. Presbiterium mekanının doğusunda yer alan galeri katındaki mekâna, günümüzde sakristi mekanının batı duvarına bitişik konumdaki ahşap döner merdiven ile ulaşılırken batısında yer alan mekâna ise kilisenin zemin katında yer alan K M03 kodlu dairesel formdaki merdiven ile ulaşılmaktadır. Kilisenin ilk yapıldığı tarihlerde, galeri katında yer alan söz konusu balkonlara olan ulaşımının günümüzdeki gibi olup olmadığına ilişkin herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Kagir apartman yapısında, zemin kattaki K Z 02 kodlu oda mekânın dışında, zemin, bir ve ikinci kattaki mekanların tavanları asma tavan olup özgün döşeme kotu bilinmemektedir. Benzer şekilde mevcut durumdaki zemin döşemeleri, oda mekanlarında ahşap parke, zemin kattaki hol mekânında seramik, ıslak hacimlerde fayans kaplı olup özgün zemin kaplamalarına ilişkin bir veriye ulaşılamamıştır.

5.3 Restitüsyon önerisi

Kilise ve kâgir apartman yapısı özgün mimarilerini korumuş olmaları nedeniyle yapıların mevcut durumları ve restitüsyona esas olan kaynaklar başlığı altında anlatılmış olan tüm bilgi ve belgeler esas alınarak restitüsyon önerisi hazırlanmıştır.

Restitüsyon önerisi hazırlanmadan önce yapıların inşa tarihlerine ilişkin dönem analizi çalışması yapılmıştır. Bu çalışma, restitüsyona esas olan kaynaklar başlığı altında tek tek sıralanan, kilise arşivinden, Koruma Kurulu arşivinden, hava fotoğraflarından, eski haritalardan ve kişisel görüşmelerden elde edilen tüm bilgi ve belgeler esas alınarak hazırlanmıştır. Dönem analizi çalışmasında üç dönem tanımlanmıştır. İlk dönem, 1884-1887 tarihleri olarak belirlenmiş olup söz konusu tarih aralığı, üç yılda tamamlanan kilise ve kâgir apartman yapılarının inşa tarihleridir. İkinci dönem ise ahşap lojman yapısının inşa edildiği tarih olan 1894 yılı olarak belirlenmiştir. Üçüncü dönem ise günümüzdeki müstemilat yapısının eklendiği 1982 yılı olarak ele alınmıştır.

Restitüsyon önerisi, kilise, kâgir apartman (lojman) ve ahşap lojman yapılarının bir arada yer aldığı 19. yy. sonu olan ikinci dönem için yapılmıştır.

5.3.1 Vaziyet planı restitüsyonu

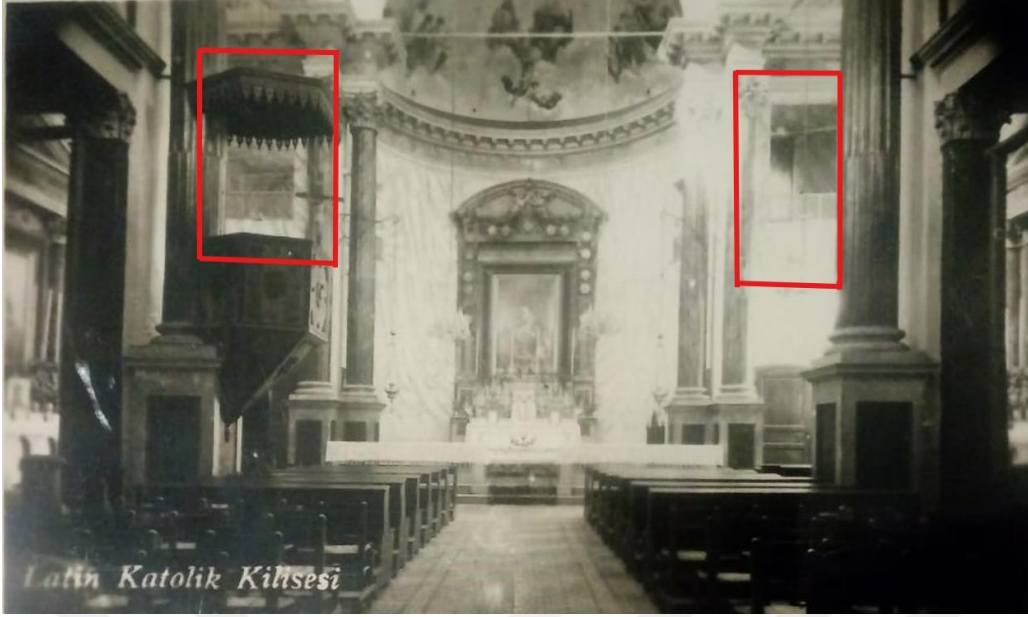
Vaziyet planı restitüsyonu hazırlanırken 1937 tarihli hava fotoğrafı esas alınmıştır. Hava fotoğrafında, kilise yapısı, kâgir apartman (lojman) yapısı ve ahşap lojman yapılarının bugünkü konum ve boyutlarında parsel içinde konumlandıkları görülmektedir. Müştemilat yapısının yer aldığı alanın bir kısmında yani kilise yapısının doğusunda kalan alanda o tarihte ağaçların olduğu, kilisenin güneydoğusunda ise mevcuttaki müştemilat yapısından daha küçük bir oturma alanına sahip olan doğu ve güney cepheleri parsel sınırlarına oturan müştemilat olarak kullanılan dikdörtgen formda bir yapının yer aldığı görülmektedir. Hava fotoğrafındaki bir diğer detay ise bahçe duvarlarıdır. Mevcut durumda kilisenin doğusu ve kuzeydoğusunda bahçe duvarı yer almazken 1937 tarihli fotoğrafta söz konusu kısımlar ile kilisenin güneydoğusunda bahçe duvarlarının olduğu görülmektedir. Günümüzde kilise ve kâgir apartman yapıları 26 ada 29 parsel sınırları içerisinde yer almaktadır. 29 parselin doğusunda kalan ve 29 parsel ile bitişik konumlanan 28 parselde, bodrum+zemin+4 normal katlı bir yapı yer almaktadır. Söz konusu yapı, kendi parselinde bırakılan çekme mesafesi ile müştemilat yapısına bitişik olarak yapılmamıştır. Ancak, 28 parseldeki yapının doğusunda yer alan 27, 26, 25, 82, 80, 22, 21 ve 20 parseldeki yapıların bitişik nizamda yapıldığı ve 26 adanın Heyet Sokak'ta sonlandığı görülmektedir. 1937 tarihli hava fotoğrafına bakıldığında, müştemilat yapısının hemen doğusunda bir ara sokağın olduğu ve bu sokağın günümüzdeki Küçük Yalı Sokak'ı ile Rüya Sokak'a bağladığı görülmektedir. Ayrıca, kilisenin batısında kalan günümüzde beton parke kaplı ve otopark olarak kullanılan alanın 1937 tarihinde ağaçlar ile kaplı olduğu, günümüzde otopark kapısının olduğu duvarın ise o tarihte yer almadığı görülmektedir. Günümüzde Rüya Sokak tarafında yer alan kâgir apartman yapısının girişinin olduğu, üzeri beton saçak ile kaplı olan ve kilisenin arka cephe hattından içeride kalan dikdörtgen formdaki yarı açık alan, 1937 tarihli hava fotoğrafında da yer almaktadır. Bununla birlikte kâgir apartman yapısı ile kilise yapısı arasındaki bağlantının günümüzde olduğu gibi 1937 tarihinde de çan kulesi ile sonlanan dikdörtgen formdaki yapı kütleleri ile sağlandığı görülmektedir. Bu tespitlerimiz dışında 1937 tarihli hava fotoğrafında, kilisenin batısında yer alan ağaçlık alan içerisinde toprak ya da sert zemin olduğunu düşündüğümüz, kiliseye paralel ve dik olarak konumlanan farklı kotta birden fazla zemin olduğu gözükmemektedir. Söz

konusu zeminlerin varlığı, kilise ve kâgir apartman yapısının batı cephelerinde mevcut durumda yer alan giriş kapılarının o tarihte de var olduğu ihtimalini güçlendirmektedir. Kâgir apartman yapısının çatısına bakıldığında, yapının son kat tavan döşemesi üzerinde yer alan günümüzdeki parapet duvarlarının o tarihte de olduğu fakat mevcuttaki kırma çatının o tarihte yer almadığı görülmektedir. Günümüzde, kilisenin kuzeybatısında yer alan içinde bir mutfak ve wc'nin yer aldığı tek katlı dikdörtgen formdaki muhdes yapı, kilisenin batı cephesinde yer alan sundurma çatı, kilisenin doğu cephesine bitişik olan mevcut durumdaki müştemilat yapısı ile ona bitişik olan rüzgarlık mekânı ve rüzgarlık mekânı önünde yer alan muhdes basamaklar, restitüsyon önerisinde kaldırılmıştır.

5.3.2 Plan restitüsyonu

Kilise ve kâgir apartman (lojman) yapılarının büyük ölçüde korunarak günümüze ulaşmış olması, planların restitüsyonu için büyük kolaylık sağlamıştır. Yapıların plan şemaları günümüzdeki şekliyle aynı olacak şekilde restitüsyonda önerilmiştir.

Kilise arşivinden, kilisenin giriş kısmından presbiterium mekanına bakılarak çekilen ve 1912- 1920 yılları arasına tarihlendiği kilisenin eski pederi tarafından ifade edilen bir adet fotoğrafa ulaşılmıştır. (Şekil 5.24). Fotoğraf incelendiğinde, günümüzde galeri katında presbiteriumun doğu ve batısında yer alan mekanlar yerinde, naos mekanına bakan duvarları parapet olan ve üzerinde korkuluğu olan birer adet balkonun yer aldığı bilgisine ulaşılmaktadır. Ayrıca söz konusu fotoğrafta, kilisenin batı beden duvarı önünde, zeminden yüksekte konumlanmış olan bir vaaz kürsüsünün, diğer bir adıyla ambonun yer aldığı görülmektedir.

Şekil 5.24 : Kilisenin iç mekanına ait fotoğraf (SPPKA).

Kâgir apartman yapısının çatı planı ise vaziyet planında olduğu gibi 1937 tarihli hava fotoğrafı esas alınarak teras çatı olarak önerilmiştir.

5.3.3 Cephe restitüsyonu

Kilise ve kâgir apartman (lojman) yapılarının özgünlüklerini genel anlamda koruyarak günümüze ulaşmış olması, cephe restitüsyonu açısından da büyük kolaylık sağlamıştır. Günümüzde, kilisenin doğu cephesine bitişik olan ve zemin katta bu cepheyi kapatan müstemilat yapısının kaldırılması ile kilisenin doğu cephesi zemin katta açığa çıkmıştır. Bu cephenin yeniden düzenlenmesi, kilise arşivinden elde edilen ve kilisenin eski pederi Luca Refatti tarafından 1912-1920 arası tarihlendiği ifade edilen cephe fotoğrafı esas alınarak yapılmıştır. Söz konusu fotoğraf incelendiğinde, mevcut durumunda kilise yapısının doğu cephesine bitişik olan müstemilat yapısının o tarihte mevcut olmadığı, kilisenin güneydoğusunda, müstemilat yapısından daha küçük bir alan kaplayan yığma sistemde, tek katlı, sundurma çatılı ve yine müstemilat olarak kullanıldığı düşündüğümüz bir yapının yer aldığı görülmektedir (Şekil B.12). Günümüzde ön cephe duvarında iki adet bahçe giriş kapısı yer almaktadır. Söz konusu fotoğraftan kilisenin ön bahçe duvarında üçüncü bir bahçe kapısı olduğu anlaşılmaktadır.

Fotoğrafta, kilisenin zemin ve galeri katında ikişer adet ahşap doğramalı pencerelerin yer aldığı, pencerelerin sol yanında zemin ve galeri katında merdiven holüne ait olan birer adet dairesel formda pencerenin olduğu, bu pencerelerin sağ ve sol yanında

galeri katında başlayan ve zemin katta parapet seviyesine kadar devam eden birer adet pilastrın olduğu görülmektedir. Pencere formlarının günümüzdekinden farklı olduğu, üst kısımları kemer formunda, birisi tam ikisi yarım daire şeklindeki sabit üç bölmeden oluştuğu, alt kısımlarının ise çift kanatlı ve kanatların düşeyde ikiye bölünmüş olduğu görülmektedir. Galeri katındaki pencerelerin hemen altında, yatay yönde devam eden bir kat silmesi yer almaktadır. Fotoğrafta cephenin tamamı yer almadığı için silmenin nereye kadar devam ettiği tespit edilememiştir. Mevcut durumda, aynı silmelerin kilisenin batı cephesinde de yer aldığı ve cephe başlangıcından başlayıp yan sunağın olduğu cephe duvarına kadar devam ettiği görülmektedir. Batı cephesi esas alınarak doğu cephesinde de yan sunağa kadar devam eden kat silmesi düzenlenmiştir.

Fotoğrafta ön bahçe duvarının günümüzdeki gibi sıvalı olmadığı, taş duvar örgüsünün açıkta olduğu görülmektedir. Ayrıca, ön cepheye ait üçgen alınlığın hemen arkasındaki çatı üzerinde, günümüzde dikdörtgen bir kaide üzerinde demir haç formu yer alırken söz konusu fotoğrafta ise farklı formdaki bir kaidenin üzerinde haçın formunun yer aldığı görülmektedir. Ahşap lojman yapısının ön cephesi ise ağaç nedeniyle fotoğraftan seçilememiştir.

Kilise ve kâgir apartman yapılarının ceplerinde ve kilisenin kubbesinde yer alan pvc doğramalı pencereler özgün ahşap doğramalı pencereler olarak düzenlenmiştir. Yapıların cephelerindeki tüm muhdes ekler; kablolar, klima üniteleri, çatı seviyesindeki çanak antenler ve yapıların çatılarında yer alan yalıtım folyoları kaldırılmıştır. Kilisenin doğu, batı ve güney cephelerindeki pencere formları, kilise arşivinden elde edilen cephe fotoğrafına göre düzenlenmiştir. Kilisenin kuzey cephesinde zemin katta yer alan pencereler özgün formda olduğu için herhangi bir düzenlemeye gidilmeden aynı form ve boyutta olacak şekilde önerilmiştir. Kuzey cephede galeri katında yer alan pencerelerden cephenin sağındaki pencere, cephenin solundaki özgün pencere formuna göre düzenlenmiştir. Müştemilat yapısının kaldırılması ile parsel sınırlarında yeniden düzenlenen bahçe duvarları, arka bahçe ve ön bahçe duvarları esas alınarak önerilmiştir. Kilisenin ana bahçe kapısının sağında yer aldığı tespit edilen bahçe kapısı, ahşap yapının sağında yer alan bahçe kapısına benzemesi nedeniyle söz konusu demir kapı ile aynı form ve boyutta olacak şekilde düzenlenmiştir.

6. RESTORASYON

Meryem Ana Rosario Kilisesi ve kâgir apartman (lojman) yapısı inşaatların bitirildiği 1887 yılından bu yana özgün fonksiyonları ile kullanılmaktadır. 1894 yılından itibaren ahşap lojman yapısı, 1982 tarihinden itibaren de müştemilat yapısı aktif olarak kullanılmaya devam etmiştir. Bakırköy İlçesi'nin farklılaşan sosyal yapısı nedeniyle yapıların kullanım yoğunlukları geçmişten günümüze değişmiştir. Zaman içinde küçülen Dominiken Cemaati, kilise, kâgir apartman ve müştemilat yapılarını aktif biçimde kullanamamaktadır, bu nedenle kilise Süryaniler tarafından kullanılmaktadır. Faaliyetine devam eden yapılar geçmişte sürekli bakım görmüş olmaları nedeniyle mimari ve strüktürel açıdan genel anlamda özgünlüğünü korumuştur.

Çalışma kapsamında hazırlanan restorasyon önerileri, yapıların özgünlüklerini koruyarak yaşamlarına devam etmesini hedeflemektedir. Bu kapsamda, restorasyon önerileri iki başlık altında; kullanım ve müdahale önerileri biçiminde ele alınmıştır. Kullanım önerileri, yapılara yönelik farklı bir işlev önerilmediği için tek başlık altında açıklanmıştır. Müdahale önerileri ise kendi içinde dokuz alt başlık altında incelenmiştir.

6.1 Kullanım Önerisi

Yapıların ilk yapıldığı tarihten bu yana özgün işlevleri ile kullanılmış oldukları görülmektedir. Bu yaklaşımın devam ettirilerek, kilisenin ve kâgir apartman yapısının özgün fonksiyonlarında kullanılması önerilmiştir. Günümüzde oldukça büyük bir oturma alanına sahip olan ve zemin katta kilisenin doğu cephesine bitişik olan müştemilat yapısının kaldırılması, 1937 tarihli hava fotoğrafındaki boyut ve konuma sahip, günümüzdeki gibi bodrum ve zemin kattan oluşan, içinde sergi, toplantı, tören, kurslar vb. etkinliklerin gerçekleştirileceği çok amaçlı salon olarak kullanılabilecek yeni bir yapının inşa edilmesi önerilmiştir.

Tez kapsamı dışında kalan ve mevcut durumda kullanılmayan ahşap lojman yapısının rölövesi İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 28.04.2024 tarih ve 8179 sayılı kararı ile uygun bulunmuştur. Yapının mevcut durumda çatısı, beden duvarları ve döşemeleri oldukça hasarlı durumdadır. Yapının yaşamına devam edebilmesi adına restorasyon projesinin onaylanması sonrasında

esaslı onarımının gerçekleştirilerek özgün fonksiyonu olan lojman yapısı kullanımı ile kiralanması ve bu şekilde kiliseye gelir sağlayarak kilise ve kâgir apartman yapısının ihtiyaçlarını karşılayacak bir bütçe oluşturması hedeflenmiştir.

6.2 Müdahale Önerisi

Müdahale önerilerinde, kullanım önerisinde olduğu gibi kilise ve kâgir apartman (lojman) yapıların özgünlüklerini muhafaza ederek yaşamlarına devam etmesi amaçlanmıştır. Müdahale önerileri; nemin giderilmesi, ahşap elemanların onarımı, yüzey temizliği, korozyona yönelik müdahale, niteliksiz ek ve uygulamaların kaldırılması, bitki temizliği, bütünleme, sağlamlaştırma ve basit onarım şeklinde dokuz alt başlıkta ele alınmıştır.

6.2.1 Nemin giderilmesi

Nem ve rutubet, çatıda, çatıya yakın cephe yüzeylerinde, saçak altlarında, zemine yakın olan duvar yüzeylerinde gözlenmiştir. Gözlemsel tespitler dışında, nem sorununun sıva ve boya dökülmesine neden olduğu üst örtü ve tüm duvar yüzeylerinde raspa çalışması yapılarak sıva altında kalan ve neme maruz kalmış olan kısımlar tespit edilmelidir. Zemine yakın kısımlardaki nem sorunu için yapıdaki drenaj sistemi gözden geçirilmelidir. Çatıda biriken ve cepheye etki eden nem sorununa yönelik olarak yapıların çatılarına doğal bir onarım malzemesi ile kaplama yapılmalı ve cephelerdeki çatlaklar enjeksiyon yöntemi ile kapatılmalıdır. Yağmur iniş borularının çevresindeki nem sorunu ilişkin borular kontrol edilerek hasarlı kısımları yenilenmelidir.

6.2.2 Ahşap elemanların onarımı

Kilisenin; kuzey cephesinde zemin ve galeri katında yer alan ahşap pencere doğramalarında, K Z07 sakristi mekanı ile K 105 oda mekanı arasındaki ulaşımı sağlayan döner merdivenin ahşap basamaklarında, K 105 oda mekanının ahşap zemin kaplamasında, galeri katının mevcut durumda halı ile kaplı olan ahşap zemin döşemelerinde, çatı arasında yer alan ahşap elemanlar ile kâgir apartman yapısının; çatı arasında yer alan ahşap elemanlarında, zemin katında yer alan A Z02 oda mekanının ahşap zemin kaplaması ve aynı mekandaki ahşap pencere doğramasında, yer yer çürümeler, böceklenmeler ve kimi yerlerde ahşap elemanlarda malzeme

kayıplarının olduğu tespit edilmiştir. Neme maruz kalan ahşap elemanlarda böceklenme ve çürüme şeklinde sorunlar meydana gelmiştir. Basit bakım ve onarım müdahaleleriyle (uygun kimyasalların kullanımı) bu elemanların korunmaları esastır. İlgili müdahalelerin yetersiz olduğu ve malzeme kayıplarının yoğun olduğu kısımlarda aynı özellikteki ahşap elemanlarla tamamlama-bütünleme yapılması önerilmiştir. Tamamlama-bütünleme ile üstesinden gelinemeyecek durumlarda ilgili mimari/yapısal elemanların yenilenmesi gerekebilir. Yenilenen ahşaplar çürüme ve böceklerle karşı emprenye edilmelidir. Emprenye edilen ahşaplar daha sonra su bazlı şeffaf ahşap koruyucu bir boya ile boyanacaktır. Kilisede galeri katında yer alan ve beyaza boyanmış durumdaki ahşap kapılar raspalanarak yağlı boya tabakasının temizliğinin yapılması ardından, malzemenin ömrünü uzatmak adına benzer emprenye ve su bazlı şeffaf boya işlemlerinden geçirilecektir. Bu kapsamda, mevcut boya katmalarının altındaki tabakaların incelenmesi gerekmektedir.

6.2.3 Yüzey temizliği

Hasar analizlerinde, malzeme bozulmaları alt başlığında, kilise cephelerinde yüzey kirliliği ve lekelenmeye sahip olan kısımlar ifade edilmiş ve çizimlerde ilgili kısımlar söz konusu lejantlar ile işaretlenmiştir. Kilisenin cepheleri, iç mekân ve dış mekân zeminlerindeki mermer kaplamalarda yer alan kirlenme ve lekelenmelerin, taşın cinsi, kirin niteliği göz önüne alınarak konunun uzmanı tarafından seçilen mekanik ya da kimyasal temizleme yöntemi ile kontrollü biçimde temizlenmesi önerilmektedir.

6.2.4 Korozyona yönelik müdahale

Yapılarda tespit edilen bir diğer bozulma türü ise metal elemanlardaki korozyondur. Kilise cephelerindeki dairesel pencere doğramalarında, bakır kubbe ve çinko kubbe eteğinde, yağmur oluklarında, pencere korkuluklarında, kubbeyi taşıyan sütunları beden duvarlarına bağlayan demir kenetler ve beşik tonozların üzengi kotunda yer alan demir gergilerde, yağmur oluklarının duvar ile bağlantısını sağlayan metal elemanlarda korozyon meydana gelmiş olduğu görülmektedir. Ayrıca kimi yerlerde, korozyona bağlı pas izleri de görülmektedir. Korozyona uğrayan ve pas izine sahip yüzeyler, konunun uzmanı tarafından seçilen mekanik ve kimyasal temizleme yöntemleri ile uzman denetiminde temizlenmelidir. Temizlik uygulamaları sonrasında ilgili elemanlar uygun kimyasal malzemeler kullanılarak korunmalıdır.

6.2.5 Niteliksiz ek ve uygulamaların kaldırılması

Yapıların özgün durumlarında yer almayan ve sonradan yapılmış olan ekler ile çimento esaslı sıva ve harç gibi özgün olmayan malzemelerle gerçekleştirilen uygulamaların kaldırılması bu başlık altında ele alınmıştır.

Kilise ve kagir apartman yapısının dış ve iç mekân duvar yüzeylerinde görülen çimento esaslı malzemeler kullanılarak gerçekleştirilen müdahaleler, kilisenin çatı arasında yer alan yarım kubbe yüzeyindeki çimento esaslı sıva ile aynı mekânda yer alan tuğla duvar örgüsüne ait çimento esaslı harçlar temizlenerek derz boşalması olan kısımlarda özgün harca uygun şekilde derzleme ile cephelerdeki dökülmüş durumdaki sıva ve boya yerlerine özgün sıva ve boya uygulaması yapılacaktır. Ayrıca kilisenin iç mekânlarında, özgünlüğü ile ilgili soru işaretleri barındıran kalem işi kaplı tavan yüzeyleri ile bezemeli olan yüzeylerde araştırma raspası yapılması önerilmektedir. Bu alanlarda, konunun uzmanı sanat tarihçiler ve konservatörler ile müdahale kararlarının alınması gerekmektedir.

Kilisenin galeri katında yer alan K 104 ve K 105 mekanlarının naos mekânı yönündeki duvarlarının, kilise avlusundaki sundurma çatı ve içinde wc ve mutfak olan tek katlı yapının, otopark kapısının, kilise cephelerdeki klima ünitelerinin, kilise ve apartman yapısı cephelerindeki kabloların, apartman yapısının kırma çatısının, apartman yapısının birinci katında yer alan A 101 merdiven holünün batı duvarının, kagir apartman yapısı çatısındaki anten ve uydu gibi elemanların, müştemilat yapısının, müştemilat yapısının ön cephesine bitişik olan rüzgârlığın, rüzgarlık önündeki mermer basamakların, yapılara bir dönem kullanıcı müdahalesi ile yapılmış olan niteliksiz eklerden olduğu görülmektedir. Özgün olmayan tüm bu eklerin kaldırılması önerilmektedir.

6.2.6 Bitki temizliği

Kilise yapısının kuzey cephesindeki bahçe duvarı ile kagir apartman yapısının kuzey cephe duvarında, zemine yakın seviyede bitkilenmeler olduğu görülmektedir. Söz konusu yapraklı bitlikler ilerleyen zamanda gelişerek duvar yüzeylerine nüfuz edeceği için kimyasal ilaçlama ya da fiziksel yöntemler ile cepheden uzaklaştırılmalıdırlar. Ayrıca kilisenin ve kâgir apartman yapısının dış beden duvarlarında su basman seviyesinde ve saçak seviyesindeki kısımlarda, kilise yapısının arka cephesindeki taş denizliklerde, iklim ve suyun etkisi ile biyolojik

bozulmaların meydana geldiği görülmektedir. Söz konusu biyolojik bozulmalar ile ilgili öncelikle bilimsel tespitlerin yapılması sonrasında uygun koruma müdahalelerinin belirlenmesi gerekmektedir.

6.2.7 Bütünleme

Bütünleme, yüzey veya parça kaybı olan kısımlardaki onarımları tanımlamaktadır. Bütünlemeler özgün yapım tekniği ile özgün malzeme kullanılarak yapılmalıdır. Kilise yapısının cephelerindeki taş silmelerde, üçgen alınlıklardaki taş frizlerde ve saçak altındaki taş frizlerde, ön cephedeki papalık simgesinde, kilisenin ön bahçesindeki kesme taş basamaklarda, kilisenin arka cephesinde zemin katta yer alan taş denizliklerde, kilise avlusunda yer alan zemin kaplamaları gibi kimi yerlerde, malzeme kaybı olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu hasarlı kısımlar özgün malzemeye uygun bir malzeme ile bütünlenmelidir.

6.2.7.1 Yenileme ve yeniden yapım

Bu başlık altında “yenileme”, kilise ve kâgir apartman yapılarında gerçekleştirilmiş olan özgün dokuya aykırı niteliksiz uygulamaların kaldırılması sonrasında, yerinde bulunmayan veya ileri derecede bozulan ve işlevini yerine getiremeyen mimari-yapısal elemanların özgün yapım malzemesi ve tekniğine uygun olarak yenilenmesi biçiminde ele alınmıştır. Yeniden yapım ise yapı elemanı ölçeğini aşan durumlardaki kütleli-mekansal imalatları ifade etmektedir. Müştemilat yapısı yerine 1937 tarihli hava fotoğrafındaki boyut ve konuma sahip, bodrum ve zemin kattan oluşan, cephelerinde mevcut durumdaki gibi herhangi bir açıklığın yer almadığı, içinde sergi, toplantı, tören, kurslar vb. etkinliklerin gerçekleştirileceği çok amaçlı salon olarak kullanılan yapının inşası bu kapsamda değerlendirilebilir.

Kagir apartman yapısının batı beden duvarında, bir ve ikinci katta kapatılmış olan birer adet pencere açıklığı yer almaktadır. Aynı şekilde kilisede, doğu beden duvarında, zemin katta yer alan üç adet pencere, müştemilat yapısının kiliseye bitişik olarak inşa edilmesi nedeniyle zemin katta dıştan kapanmış durumdadır. Kilisedeki kapatılmış durumdaki pencereler müştemilat yapısının kaldırılması ile açığa çıkarılacak, kagir apartman yapısındaki kapatılmış pencereler ise muhdes duvar örgüsü kaldırılarak aslına uygun form ve malzeme ile yeniden yapılacaktır. Kilise ve kagir apartman yapısındaki tüm muhdes pvc doğramalı pencere doğramaları

kaldırılarak ahşap doğramalı pencereler yerleştirilecektir. Kâgir apartman yapısının; zemin katındaki A Z02 mekânındaki, özgün ahşap zemin döşeme kaplaması üzerinde yer alan muşamba kaldırılacak, diğer mekanlarındaki muhdes zemin kaplamaları özgün zemin kaplamaları ile değiştirilecek, A Z01 giriş hol mekânı ile A Z02 mekan tavanları özgün olup bu mekanlar dışındaki mekanlarda yer alan asma tavanlar kaldırılarak yenilenmesi ya da onarılması gereken özgün tavan kaplama malzemeleri olup olmadığı kontrol edilip gerekli müdahaleler gerçekleştirilecektir. 1937 tarihli hava fotoğrafında kilisenin doğusu ve batısında yer alan ağaçlık olan alanlar günümüzdeki otopark kullanımından ve müştemilat yapısından arındırılarak bu fotoğrafa göre toprak zemin kullanılarak ağaçlandırılacaktır. Ayrıca yine bu fotoğrafa göre müştemilat yapısı yerine, yukarda bahsetmiş olduğumuz gibi konumu ve boyutu 1937 tarihli hava fotoğrafa göre belirlenen çok amaçlı salon olarak kullanacak olan bir yapı önerilmiştir. Yapıların zeminlerinde yer alan ve özgün olmadığı anlaşılan ahşap parke, seramik, fayans gibi zemin kaplamalarının özgün halinde ne olduğuna yönelik herhangi bir veriye rastlanılmamıştır. Muhdes zemin kaplamaları yapıların mevcut durumlarındaki özgün zeminler esas alınarak kaldırılmalı ve benzer özellikteki malzemeler ile aynı yapı tekniği kullanarak kaplanmalıdır. Çatı yüzeylerinin kimi kısımları yalıtım folyosu ile kaplanmış olup çatı örtüsünde Marsilya kiremitlerinin bir kısmının hasarlı olduğu görülmektedir. Kiremitlerden hasarlı olanlar basit bakım onarım kapsamında özgün malzeme ile değiştirilirken kiremit altında yalıtıma yönelik herhangi bir katman olup olmadığı varsa hasarlı olup olmadığı kontrol edilmelidir. Kontrol neticesinde, çatıdaki muhdes yalıtım folyoları kaldırılmalı, özgün malzeme ve teknik ile çatının ilgili kısımlarında yalıtım gerçekleştirilmelidir.

6.2.8 Sağlamaştırma (çatlak onarımı)

Hasarlar başlığı altında bahsedildiği gibi yapıların mevcut durumunda, acil onarım gerektiren strüktürel bir hasar yer almamaktadır. Yapıların kullanımlarına devam edebilmesi adına geleceğe yönelik olarak strüktürel müdahalelere de değinilmiştir.

Kilise ve kagir apartman yapılarında gözlemsel olarak yapılan analizler neticesinde, yapılarda ivedilikle müdahale gerektiren bir hasara rastlanılmamıştır. Yapıların mevcut durumunda cephelerinde ve iç mekanlarında bazı kısımlarda çatlaklar tespit edilmiştir. Strüktürel bozulmalar başlığı altında, yapılardaki çatlakların yerleri ifade

edilmiştir. Söz konusu çatlaklar incelenerek uygun yapı malzemesi kullanılarak enjeksiyon yöntemi ile doldurulmalıdır.

Ayrıca, kilise yapısı için düzenlendiğini düşündüğümüz ve kilise arşivinden elde ettiğimiz 19.05.2003 tarihli “Bakırköy İlçesi Yerleşim Alanlarının Zemin -Yapı Etkileşimine Bağlı Risk Analizi Araştırma Projesi” başlıklı raporun sonuç kısmında, analiz sonuçlarına göre yapıda onarım ve/veya güçlendirme gerekebileceği, orta risk seviyesine sahip olan yapılar arasında yer aldığı, ifade edilmiştir. Bu rapora esasen kilise ve kagir apartman yapılarında, deprem yüklerine karşı yeterli emniyet düzeyine sahip olup olmadıklarına yönelik analizlerin yapılması gerekmektedir. Bu çalışmalara göre yapıların taşıyıcı sistemlerinde güçlendirmeye yönelik onarımların yapılıp yapılmayacağına karar verilmelidir.

Kilise yapısı ile aynı parselde yer alan ve tez kapsamı dışında kalan ahşap lojman yapısının strüktürel durumu kötü durumdadır. Bu yapı için gerekli incelemeler yapılmalıdır. Yapının restorasyon projesi onaylanıncaya kadar İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 28.07.2022 tarih ve 7410 sayılı kararında ifade edilen, mevcut durumdaki hasarlı çatısı üzerine, çatısından 3,00 m yüksekliğe koruma iskelesi ile bağlantılı koruma çatısı, Koruma Uygulama ve Denetim Müdürlüğü’nün ve de yapı sahiplerinin denetiminde yapılmalıdır.

6.2.9 Basit onarım

Yapılarda esaslı onarım gerektirmeyen basit bakım kapsamında onarımı gerçekleştirilebilecek olan uygulamalar bu başlık altında ele alınmıştır. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 05.11.1999 tarih ve 660 sayılı ilke kararında basit bakım onarım; yapıların, ahşap, madeni, pişmiş toprak, taş vb. çürüyen ya da bozularak eksilen mimari öğelerinin, özgün biçimlerine uygun olarak aynı malzeme ile değiştirilmesi, bozulan iç ve dış sıvaların, kaplamaların, renk ve malzeme uyumu sağlanarak, özgün biçimlerine uygun olarak yenilenmesi şeklinde tanımlanmıştır. Bu kapsamda, yapıların çatısındaki kötü durumdaki ahşaplar, eksilmiş ya da hasarlı durumdaki kiremit, oluk ve yağmur iniş boruları aslına uygun şekilde değiştirilmeli, yapıların dış beden duvarları ile iç bölücü duvarlarında bozulmuş durumdaki sıvalar özgününe uygun olarak yenilenmelidir.

7. SONUÇ

İstanbul'un en eski yerleşimlerinden biri olan Bakırköy aynı zamanda İstanbul'daki en büyük ve en kalabalık ilçelerden biridir. Tarihi Yarımada'dan uzak olmasına rağmen İstanbul'un köklü tarihine tanıklık etmiştir. Bizans döneminde olduğu gibi diğer dönemlerde de önemli bir merkez olmuştur. Bu bölge Bizans döneminde Hebdoman ismiyle ifade edilmiş, coğrafi sınırları içinde barındırdığı Magnaura ve Jucundianae saray yapıları, hamamları, köşkleri, sarnıçları, çok sayıdaki kiliseleri ve konutları ile köklü ve zengin bir kültüre sahip renkli bir yerleşim yeri olmuştur. Ancak, Hebdoman sosyal, kültürel ve ekonomik öğeleriyle bozularak fakirleşmiş ve bu dönüşümle birlikte ismi uzak köy anlamına gelen Makriköy olmuştur. Bölgede yaşayanların çoğunluğunu Rum ve Ermeni aileler oluştursa da yaz aylarında çok sayıdaki Latin ailesi bu bölgeyi yazlık olarak kullanmıştır. 1925 yılından sonra yabancı isimlerin Türkçeleştirme sürecinde, Makriköy ismi Bakırköy'e dönüştürülmüştür. Bakırköy'de birbirinden çok uzakta olamayan üç adet Hristiyan kilisesi yer almaktadır. Bu kiliseler Grek-Ortodoks Kilisesi, Ermeni Apostolik Kilisesi ve de çalışma konusu olan Latin Katolik Kilisesidir. Söz konusu Latin Katolik Kilisesi, Tesbihli (Rosaryo) Meryem Ana isimine ve onuruna atfedilmiştir.

1883 tarihinde, kilise cemaatına mensup Latin kökenli bir aile büyük bir miktarda mirasa konması ile elde ettikleri mirasın önemli bir bölümünü Makriköydeki yeni ve büyük bir kilise olan ve çalışmamıza konu olan Meryem Ana Rosario Kilisesinin inşası için bağışlamışlardır (Şekil B.4). Yeni kilise binasının ilk temel taşı 25 Nisan 1884 tarihine atılmıştır. İnşaatın durmasına neden olan pürüzlerin giderilmesi ile 13 Nisan 1885 tarihli imparatorluk fermanı ile çalışmalara tekrar başlanılmış ve inşaat çalışmaları üç sene sürmüştür. Açılış için gerçekleştirilen tören 3,4 ve 5 Haziran 1887 tarihlerinde üç gün boyunca devam etmiştir (De Obaldia, 2022, s. 149-151).

Kilisenin inşasını gösteren kitabesi şapel kapısında yer almaktadır. Bu kitabe şu şekildedir: "P.M. hyacinthus Cambiaso... Anno XI Sui Præsulatus... Hebdomiæ Domus Ord. Prædicatorum. Auctor ædicule Templum hoc anno M.D. Kitabede,

kilisenin 1887 yılında Peder Cambiaso tarafından yapıldığı anlatılmaktadır (Refatti, kişisel görüşme, 20 Ocak 2023).

Tesbihli Meryem Ana adına adanmış olan kilisenin Küçük Yalı Sokağı'ndan ulaşılan kapısında “Meryem Ana Rosario Kilisesi Parrocchia N.S.del Rosario PP. Domenicani Rosary Catholic Church” yazmaktadır. Kilisenin ismine ilişkin olarak Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı arşivinde yapılan incelemede, kiliseden genel olarak “Fransız kilisesi” olarak bahsedildiği ve kilisenin Fransız elçiliğinin himayesinde olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Dominik rahipleri İtalyan olmasına rağmen, kiliseye Fransızca, Norte Dame Du Rosaire'ye ismi verilmiştir. Kilise Sakızağacı Mahallesinde, 26 ada 29 parselde yer almaktadır. Parselde kilise ile birlikte toplamda dört yapı bulunmaktadır. Bu yapılardan biri kilisenin güneybatısında yer alan bodrum, zemin ve bir normal kattan oluşan tez kapsamı dışında kalan ahşap lojman yapısıdır. Diğer yapı kilise yapısı ile bağlantılı olan bodrum, zemin ve iki normal kattan oluşan kagir apartman (lojman) yapısıdır. Son yapı ise kilisenin doğu cephesine zemin katta bitişik olarak inşa edilen bodrum ve zemin kattan oluşan betonarme sistemli müstemilat yapısıdır.

Bakırköy İlçesi'ndeki hızlı değişimlerle birlikte Hristiyan nüfus giderek azalmış ve öteki semtlere taşınmıştır. Bu durum Sakızağacı Mahallesi'nde Latin Katoliklere ait bir cemaat olan Dominiken sayısının azalmasına neden olmuştur. Bu nedenle kilise, kâgir apartman ve müstemilat yapılarının kullanım hakları Süryanilerine verilmiştir. Kullanıcı profilinin değişmesine rağmen kilise ve kâgir apartman (lojman) yapıları, özgün işlevleri ile aktif bir şekilde kullanılmaya devam etmiş, ahşap lojman yapısı ise metruk bir durumda bırakılmıştır.

Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 31.01.1986 tarih ve 1775 sayılı kararı ile kilise yapısı tescil edilmiştir. İstanbul VII Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 09.11.2010 tarih ve 359 sayılı kararı ile kilisesinin koruma gurubunun “I” olarak güncellenmesine, ahşap lojman yapısının korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine ve koruma gurubu “I” olarak belirlenmesine, kagir lojman yapısının da korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine ve koruma gurubu “II” olarak belirlenmesine karar verilmiştir. İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 28.04.2024 tarih ve 8179 sayılı kararı ile ahşap lojman yapısına ilişkin iletilen rölövenin uygun olduğuna karar verilmiştir. Ahşap yapının rölövesinin

onaylanmasına rağmen ekonomik sebeplerden dolayı restorasyon aşamasına geçilemediği görülmektedir.

Yapıların özgün durumlarını koruyarak yaşamlarına devam etmeleri adına söz konusu kilise ile kâgır lojman ve müştemilat yapılarına ilişkin öncelikle belgeleme çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma kapsamında kilise ve kiliseye bağlı diğer iki yapı fotoğraflanmış olup sonrasında binaların tamamı lazer tarayıcı ile üç boyutlu olarak taranmıştır. Yapıların üst kotlarındaki ulaşılabilen noktalar drone ile fotoğraflanmıştır. Drondan elde edilen fotoğraflar ile ortofotolar oluşturulmuştur. Ortofotolar ile lazer taramasında elde edilen altlıklar karşılaştırılarak yapılarda ulaşılabilen bazı kısımların (kilisenin kubbesi, çan kulesi, kilise ve diğer iki yapının çatısı, cephelerde lazer tarama ile ulaşılabilen alanlar) rölöve çizimleri için veri oluşturulmuştur. Belgeleme çalışması sonucunda, yapıların kütleleri, konumları, gabarileri, cepheleri, iç plan şemaları ve malzemeleri açısından özgünlüklerini büyük oranda koruduğu, tespit edilmiştir. Ayrıca yapılarda yapılan gözlemsel incelemeler neticesinde, strüktürel ve malzeme açısından büyük bir hasara sahip olmadığı görülmüştür.

Yazılı, sözlü ve görsel kaynaklardan faydalanılarak yapıların restitüsyonlarına esas tespitler gerçekleştirilmiştir. Bu tespitler sonucunda restitüsyon önerisi; vaziyet restitüsyonu, plan restitüsyonu ve cephe restitüsyonu alt başlıklarında değerlendirilmiştir. Restorasyon çalışması ile yapıların özgünlüklerini koruyarak yaşamlarına devam etmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda, kilise yapısı ile kâgır apartman yapısının kendi fonksiyonlarında kullanılmaya devam etmesi, müştemilat yapısının kaldırılarak yerine 1937 tarihli hava fotoğrafına göre içinde sergi, toplantı, tören, kurslar vb. etkinliklerin gerçekleştirileceği çok amaçlı salon olarak kullanılan bir yapı önerilmiştir.

Söz konusu yapıların sürekli bakım ve onarımları ile özgün durumlarını koruyarak yaşamlarına devam etmeleri sadece yapı kullanıcıları değil aynı zamanda çevreyi de ekonomik ve sosyal açılardan olumlu yönde etkileyecektir. Alanda yapılan belgeleme çalışmalarına dayanan rölöve ve restitüsyon çizimleri ile restorasyon projesi dışında, koruma kavramının bir yaşam biçimi haline gelmesi ile yapılar gerçek anlamda korunabilecektir. Bu konuda toplumun bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi gerekmektedir. Bilinçli vatandaşlar ile anıtsal ya da sivil mimariye sahip tescilli ya da tescillenmeyi bekleyen birçok kültür varlığı yok olmadan yaşamlarına

devam edebilecektir. Köklü bir geçmişe sahip olan Bakırköy Meryem Ana Rosairo Kilisesi ve kilise parselinde yer alan diğer tescilli yapıların (kagir apartman ve ahşap lojman) içinde bulunduğu yapı adası ile bir bütün olarak korunarak, insanların dini, kültürel ve sosyal amaçlarla bir araya geldiği çekim noktası haline gelmesi ve Dominiken kültürünün gelecek nesillere aktarılarak yaşatılması hedeflenmiştir.

KAYNAKLAR

- Ahunbay, Z.** (2014). Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon. İstanbul: Yem Yayın.
- Belin, M. A.** (1894). Histoire de la Latinité de Constantinople. Paris: Alphonse Pıcard Et Fıls Edİteurs.
- De Obaldia, V.** (2022). Latin Catholicism in Ottoman Istanbul. İSTANBUL: The Isis Press.
- Demirci, K.** (1990). T.D.V. İslam Ansiklopedisi. Ankara: Türk Dİyanet Vakfı .
- Dominikenler, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi.** (1994). İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını.
- Doğaner, S.** (2012). Bakırköy'ün Mekânsals ve Kültürel Değişimi. Tarih ve Uygarlık İstanbul Dergisi.
- Eyice, S.** (1959). Arap Cami, İstanbul Ansiklopedisi, C:2. İstanbul: İstanbul Ansiklopedisi ve Neşriyat Kolektif Şirketi.
- Fabbrica Della Chiesa in Makriköy.** (1884). İstanbul.
- Gündoğar, H.** (2006). Galata Sn. Pierre Kilisesi'nin Tarihi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlahiyat Anabilim Dalı Felsefe Ve Din Bilimleri Bilim Dalı.
- Güngör, A. İ.** (2002). Cizvitler ve Katolik Kilisesi'ndeki Yeri. Ankara: Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları.
- İstanbul 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi.**
- Jacob, X.** (2004). Hristiyan Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Orhan Matbacılık.
- Kömürçüyan, E. ç.** (1988). İstanbul Tarihi: XVII. Asırda istanbul. İstanbul : Eren Yayıncılık.
- Kösebay, Y.** (1996). Galata St. Pierre Hanı ve Yeniden Değerlendirilmesi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Kuban, D.** (1998). Mimarlık ve Kent Üzerine İstanbul Yazıları . İstanbul: YEM.
- Oyhon, Etingü, E.** (1999). Churches in Istanbul. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Palazzo, P. B., & Raineri, P. A.** (1943). La Chiesa di S. Pietro in Galata. İstanbul.
- Prifti, İ. G.** (2017). Galata Santi Pietro ve Paolo (Saint Pierre) Kilisesi. İstanbul: (Yüksek Linsan Tezi) İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Refatti, Lucca.**(2022) Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi Rahibi ile yapılan görüşmeler, Kasım 2022, İstanbul.

- Refatti, Lucca.**(2023) Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi Rahibi ile yapılan görüşmeler, Ocak 2023, İstanbul.
- Refatti, Lucca.**(2023) Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi Rahibi ile yapılan görüşmeler, Haziran 2023, İstanbul.
- Refatti, Lucca.**(2023) Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi Rahibi ile yapılan görüşmeler, Kasım 2023, İstanbul.
- Roth, L. M.** (2000). Mimarlığın Öyküsü. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Sak, J.** (2023, Ekim 14). kişisel görüşme.
- Sezer Darnault, S.** (2010). Latin Catholic Buildings in Istanbul A Historical (1839-1923). İstanbul: The Isis Press.
- Sevinç, S.** (1997). Tanzimat'tan Cumhuriyet'e İstanbulda Latin Katolik Yapıları. İstanbul: (Doktora Tezi) İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Sezer, H.** (1996). 1894 İstanbul Depremi Hakkında Bir Rapor Üzerine İnceleme. *Tarih Araştırmaları Dergisi*.
- Tarakçı, B.** (2005). Bir Katolik Tarikatı Olarak Dominikenler. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tuna, T.** (1996). Bir Zamanlar Bakırköy. İstanbul: İletişim Yayınları.

EKLER

- EK A:** Eski ve Yeni Haritalar, görseller ve belgeler
- EK B:** Santi Pietro ve Paolo Kilise arşivi, eski bilgi ve belgeler
- EK C:** İstanbul Koruma Kurullarından alınan belge örnekleri
- EK D:** Harita Genel Müdürlüğünden alınan hava fotoğrafları
- EK E:** Yapının güncel durumuna ait fotoğraflar
- EK F:** Rölöve, restitüsyon ve restorasyon çizimleri

EK A: Eski ve Yeni Haritalar Görseller ve Belgeler

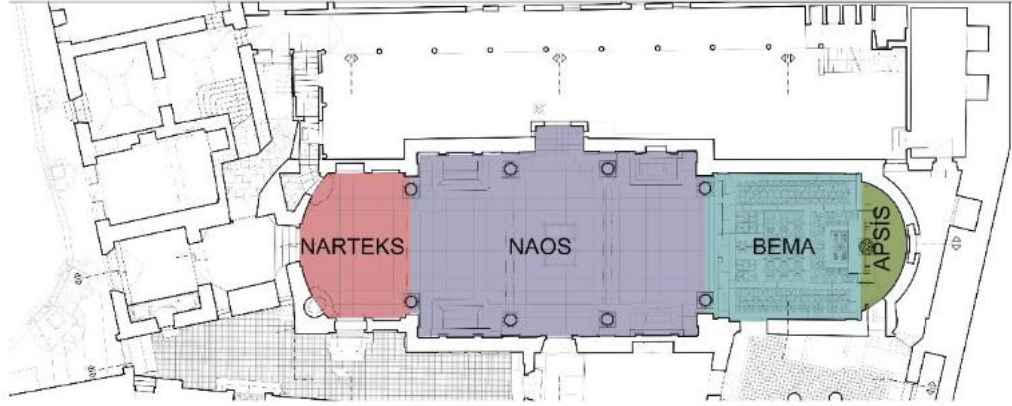

Şekil A.1 : Sakızağacı Mahallesi ve çevresine ait hava fotoğrafı.
(Bakırköy Kentrehberi)

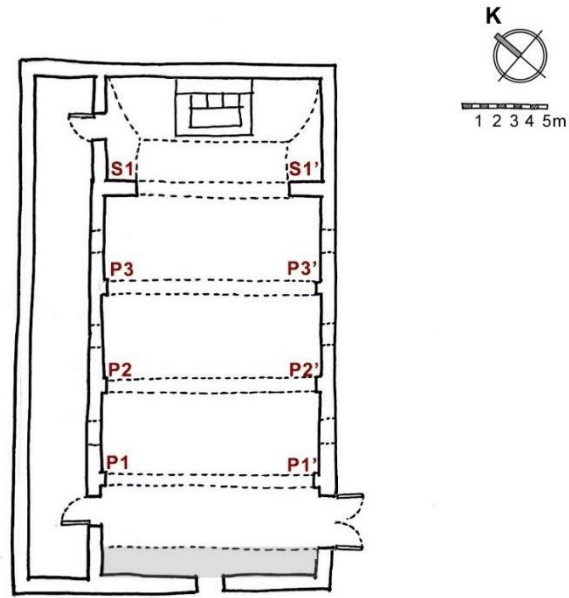

Şekil A.2 : İstanbul Şehir Haritası üzerinde İstanbul'daki Dominikenlere ait kiliseler, 3 nolu kilise Yedikule'de bulunan Notre Dame Du L'Assomption Kilisesi , 2 nolu kilise Meryem Ana Rosario

Kilisesi,1 nolu kilise Galata Santi Pietro ve Paolo Kilisesi (Prifti, 2017, s.11).

Şekil A.3 : Plan ve kesit üzerinde yapının bölümleri (Prifti, 2017, s.50).

Şekil A.4 : Yedikule Notre Dame de L'Assomption Kilisesi plan krokisi (Prifti, 2017, s.12).

Şekil A.5 : Kilisenin naosundan bemasına bakış (Prıfıtı, 2017, s.13).

Şekil A.6 : Galeri katından bahçe giriş kapısına bakış (Prıfıtı, 2017, s.13).

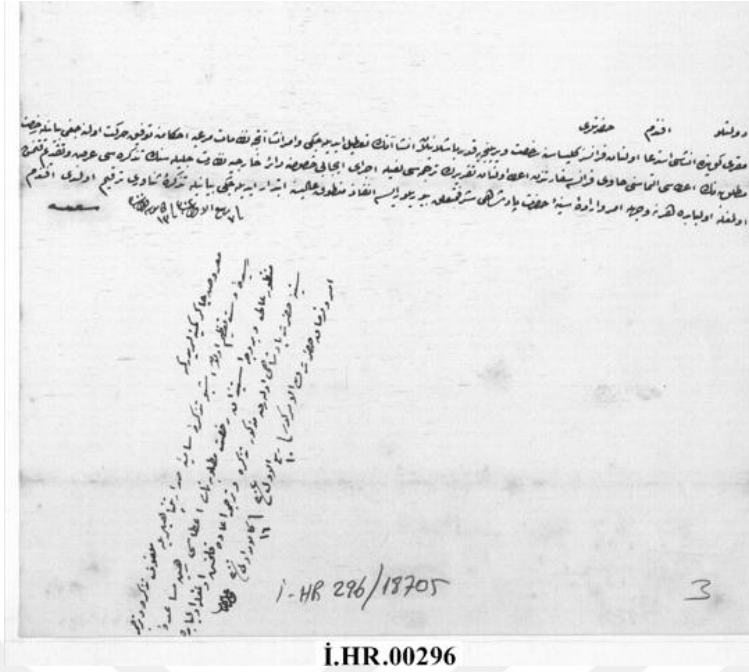
EK B: Santi Pietro ve Paolo Kilise Arşivi, Eski Bilgi ve Belgeler

Chiesa nuova in Makriheut

Lavoro delle pietre di Malta, da farsi ultimato in tutta regola dell'arte e disegno: intrapreso dal Sig. Paolo Bugeja e suo figlio Salvatore Vassallo, misurato dai medesimi con il Sig. Cristo Architetto, accettato dalle parti senza riforma e discussione.

Pietre.	Piastre.
183 di Cornice, con i frontoni, secondo lo stile e disegno. a. 45 =	8235.
126 di Cornice grande all'esterno a. 57 =	7182.
84 di Cornice piccola, e della casa a. 22 =	1848.
43 di Davanzali delle fenestre a. 7 =	301.
37 di Cornice esterna della Cupola a. 30 =	1110.
34 di Cornice interna a. 45 =	1530.
119 di Cordone di Criste a. 3 =	357.
144 Pedratura a. 6 =	864.
24 Separis a. 30 =	720.
106 di Architrave a. 10 =	1060.
38 Basi di Marmo a. 45 =	1710.
8 Capitelli grandi a. 160 =	1280.
8 Basi a. 60 =	480.
2 Capitelli piccoli a. 60 =	240.
14 Capitelli mezz a. 30 =	420.
4 Basi piccole a. 30 =	120.
14 Mezz basi a. 20 =	280.
	27737
20 Capitelli esterni a. 30 =	600.
20 Basi esterne a. 15 =	300.
64 Gradini di scale per le tribune, e casa a. 10 =	640.
	tot. Piastre 29277

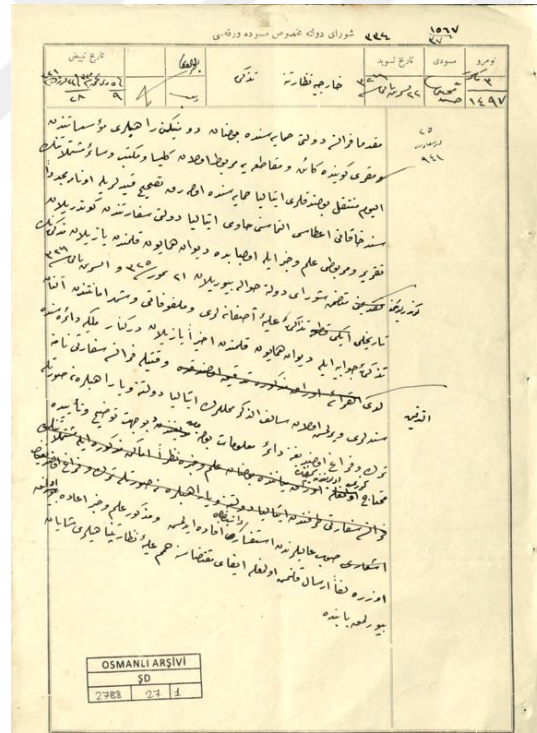
Şekil B.1 : Yeni kilise inşası için Mimar Cristo Goccio, Paolo Bugeja ve oğlu Salvatore Vassallo tarafından Malta taşlarının tasarım ve ölçüm çalışmaları ile yapıda kullanılan malzemelere ilişkin bilgiler (SPPKA No. 39. 4).

İ.HR.00296

Şekil B.2 : Makriköy'de inşa olunacak Fransız kilisesine ruhsat verilmesi.

(B.O.A, İrade, Hariciye, 296-18705)

Şekil B.3 : Makriköy'de Dominiken rahiplerine ait olup Fransa himayesinden İtalya himayesine geçen kilise ve mekteb ile sair müstemilatın tashih-i kayıtları (B.O.A., Şura-yı Devlet, 2788-27)

N° 3

Copia della Convenzione passata tra i P.^{ri} Domenicani
e la famiglia Olivo. — I nostri Padri cedono l'area
del terreno e sopra detto terreno la famiglia Olivo si
obbliga a costruire la Chiesa nuova S. Makriköy per la
somma d. L. 3000. — 19 Marzo 1884

Şekil B.4 : Olivo ailesinin Dominiken Rahipleri ile anlaşma (SPPKA No. 39. 3).

Atto di fondazione della Chiesa Nuova
Nel nome di Dio. Amen

L'anno del Signore milleottocento ottanta quattro
ed ai 19 del mese di Marzo giorno dedicato alla festa di
S. Giuseppe Patrono della Chiesa Universale, la famiglia
Olivo proveniente dall'Isola di Lino avente domicilio qui
in Makriköy, rappresentata dalle persone del Signor Alf-
vando e dalle Signore Teresa, Maria, Emilia Olivo da
una parte
e la ellipione dei P.^{ri} Domenicani in Costanti-
noli rappresentata dal M. R. A. Fr. Giacinto M. Cambiaso
Prefetto Apostolico e Vicario Provinciale e dal R. A. Fr. Do-
menico Marengo Porroco di Catata e Bisantio dell'altra
parte (e con autorizzazione del Revo M. Generale, il che
è non vero, mentre alla domanda fatta per telegrafo fu risposto l'at-
to).

Hanno convenuto come convengono in presenza di S. Revo
M. R. Luigi Rotelli Vicario Patriarcale di Costan-
tinopoli e Delegato della S.^a Sede.

Art. 1°
La ellipione dei P.^{ri} Domenicani dedica un terreno di
picchi quadrati mille ad uso di area per la costruzione di una nuo-
va Chiesa sotto il titolo di M. S. del S. Rosario, da ser-
vire di Parrocchia Succorale nel paese invece dell'attuale, riu-
conosciuta insufficiente al bisogno.

Art. 2°
La famiglia Olivo ad oggetto di secondare la sua
intenzione manifestata avanti la sua morte dall'ora
defunto Signor Dottore Aristide Giovanni Olivo fratello

Şekil B.5 : Markriköy'deki Kutsal Tesbih Hanımefendisi'nin Yeni Kilisesinin
Kuruluş Belgesi (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884, s. 200).

N. S. del S^{mo} Rosario in Makrikioi

nipoti dei prenommati Signori si obbliga di costruire sull'area predetta una Chiesa in pietra coll' Ospizio attinente per la somma di Lire Ottomane tremila, nelle dimensioni e forma come nel Piano qui annesso che viene approvato dalle due parti.

Art. 1° 3°.

La elezione de' R^{li} Domenicani in persone attestate di gratitudine alla famiglia Olivo, mentre la riconosce fondatrice e benefattrice della stessa Chiesa, concede alla medesima il diritto in perpetuo:

1° - Di una Tribuna sufficiente per la famiglia riservata nella medesima Chiesa, oltre la Tribuna riservata alle chionache.

2° - Di una Sepollara gentilizia (distinta da quella dei Religiosi e Religiose Domenicane) nella quale avranno il diritto di essere sepolti e trasportati, oltre delli fondatori e loro discendenti di tale cognome, il loro zio fu Sig^{or} Marco Olivo, ed il testè defunto Sig^{or} Fr^{ate} Aristide Giovanni Olivo, i cui resti mortali sono provvisoriamente depositati nel Cimitero Latino di Ferikeui.

3° - Di due Messe Cantate in tercio de Requiem con Catafalco. La prima addì 16 febbrajo, giorno anniversario della morte del fu Sig^{or} Fr^{ate} Aristide Giovanni Olivo. La seconda addì 4 maggio, giorno anniversario della morte del fu Sig^{or} Marco Olivo.

4° - Di una Messa letta voluta Privilegiata del S^{mo} Rosario ogni primo Sabbato d'ogni mese, in suffragio delle Anime di tutti i Defunti della famiglia Olivo.

Alessandro S. Olivo.

fr^{ate} A. S. O. - Teresa Olivo.

Maria Olivo.

fr. Giacinto V^{ic} Mª Cambiasso Vicario

R. fr. Dom. Marengo Parroco

fr. Luigi Arcivescovo Rotelli
Vic. e Del. Ap^{osto}l. in Cospoli.

Şekil B.6 : Markriköy'deki Kutsal Tesbih Hanımefendisi'nin Yeni Kilisesinin Kuruluş Belgesi (Fabbrica Della Chiesa in Makriköy, 1884, s. 201).

Convenzione.

L'Amministrazione della fabbrica della nuova Chiesa
Latina in Makrikioi rappresentata dal R. Larroco di S. Pietro
— e la Società intraprenditrice di tagliapietre e scalpellini Ladri
e figli Vassallo, rappresentata dal Signor Salvatore Vassallo —

Hanno convenuto e colla presente convengono per tutti i
lavori di mano d'opera in marmo ed in pietra che occorreranno
in detta fabbrica sui prezzi che seguono:

- 1.- Cornicione (di 2 pietre) con mensole per ogni picco lineare L. 57.
- 2.- Cornice piccola (m. 0.20 d'altezza e m. 0.25 risalto) al picco lineare 22.
- 3.- Cornice grande alla Cupola (m. 0.50 alt. e m. 0.50 risalto) picc. 45.
- 4.- Cornice con mensole (m. 1. alt. e 0.55 risalto) per picco lineare 45.
- 5.- Fregio e collarino della Cornice Grande in 2 pietre — it. — 10.
- 6.- Frontone e mensole in 2 pietre — it. — 45.
- 7.- Capitelli grandi in 4 pietre 160.
- 8.- Base di pietra, in 6 pietre l'una 60.
- 9.- Cornice piccola della Cupola (m. 0.40 alt. e m. 0.45 risalto) 30.
- 10.- Capitelli piccoli 60.
- 11.- $\frac{1}{2}$ Capitelli 30.
- 12.- Base delle colonne piccole 30.
- 13.- Fondamento di marmo per le colonne (ad ogni picco lineare marmo e lavoro) 45.
- 14.- Placche di Trieste, ad ogni picco quadrato . 6.
- 15.- Sovre - ad ogni picco lineare 3.
- 16.- Separis placche grosse, ad ogni picco quadrato 30.

I quali lavori tutti che possono occorrere secondo le esigenze
di detta fabbrica le due parti stipulanti si obbligano reciproca-
mente l'una di eseguire e l'altra di pagare ai prezzi qui sopra
specificati in tante Lire d'argento, ed in fede di che si sottoscri-
vono.

Galata addì 10 Maggio 1884.

Salvatore Vassallo

Şekil B.7 : Saint Piyer baş rahibi ile tas ustalarının şirketi olan Salvatore Vassallo e
figli arasında 10 Mayıs 1884 tarihinde yapılan anlaşma (SPPKA, NO: 39.6).

Contrat

Entre les sous signés :

Les R. P. Dominicains propriétaires de
Makri keui et M. Nicéphore kalfa sujet et
toman Dominicain à Makri keui enhyemenes il
a été convenu et arrêté ce qui suit :

Les R. P. Pères faisant élever à Makri keui
3 maisons en bois d'une surface de 324 M² d'œuvre
à forfait à M. Nicéphore qui l'accepte sous la
main d'œuvre de ces 3 maisons à raison de
Fr 60 mudi l'archin carré mesuré au R^g de Chaux.

M. Emile Grut ayant donné les plans de
ces constructions M. Nicéphore, s'engage, à exécuter
ce travail d'après les ordres de M. Grut qui en a
la direction.

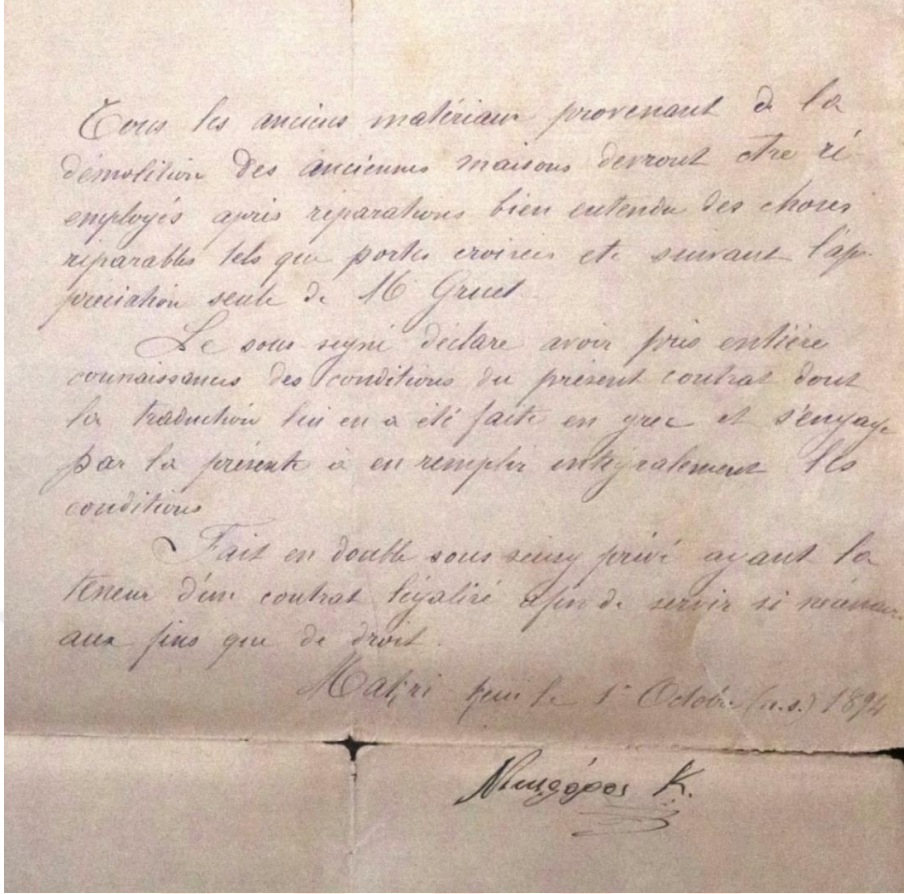
Ces maisons comprendront : Un bas officier entier
de 1re 20 en contre bas du niveau de la rue ayant une
h^{te} libre de plafond à plafond de 2^m 30. Un rez de
chaussée ayant une h^{te} libre de 3^m 30 de plancher
à plafond. Un premier étage d'une h^{te} libre de
3^m 20 de plancher à plafond et des combles mansardés
présentant la forme de la toiture ayant une h^{te} libre
de 1re 30 dans la partie la plus basse et 2^m 30 dans
la partie horizontale du plafond.

La main d'œuvre de ces constructions comprendra
tout travail de maçonnerie de charpente, de menuiserie
d'enduit, de zinguerie de vitrerie, de plomberie,
de quincaillerie etc. en un mot tout travail.

Şekil B.8 : Ahşap ev yapımı için Dominiken Rahip ile ve Makriköydeki müteahhit Nicephore kalfa arasında 01.10.1894 tarihinde yapılan anlaşma (SPPKA, NO: 39.6).

Art. Terzo.
 La Missione dei Padri Domenicani, in persona attestata
 di gratitudine alla Famiglia Olivo, mentre lo riconosce Fon-
 datrice e Benefattrice della stessa Chiesa, concede alla medesima
 il diritto in perpetuo,
 1° Di una Tribuna sufficiente per la Famiglia
 riservata nella medesima Chiesa, oltre la Tribuna riserva-
 ta alle Monache.
 2° Di una sepoltura gentilizia distinta da quella
 dei Religiosi e Religiose Domenicani, nella quale avranno
 il diritto di essere sepolti e trasportati oltre essi Fondatori
 e loro discendenti di tale cognome, il loro zio Sig. Marco
 Olivo, ed il testè defunto Sig. Dott. Aristide G. Olivo, i cui
 resti mortali sono provvisoriamente depositati nel cimitero
 latino di Perikeui.
 3° Di due Messe Cantate in terzo de Requiem
 con Catafalco. La prima addì 16 febbrajo, giorno Anniver-
 sario della morte del fu Sig. Dott. Aristide G. Olivo. La se-
 conda addì 4 maggio, giorno Anniversario della morte di fu Sig.
 Marco Olivo.
 4° Di una Messa letta Votiva Privilegiata del
 Santo Rosario, ogni primo Sabbato di ogni mese, in suf-
 fragio delle anime di tutti i defonti della Famiglia
 Olivo.
 Alessandro D. Olivo
 per p. A. G. O. Teresa Olivo
 Maria Olivo
 Emilia Olivo.
 per p. A. G. O. di S. Ambrogio del
 P. S. M. Marengo Parroco
 + Luigi Morosini Notaro
 Vice del Notaro di C. G. G. G.

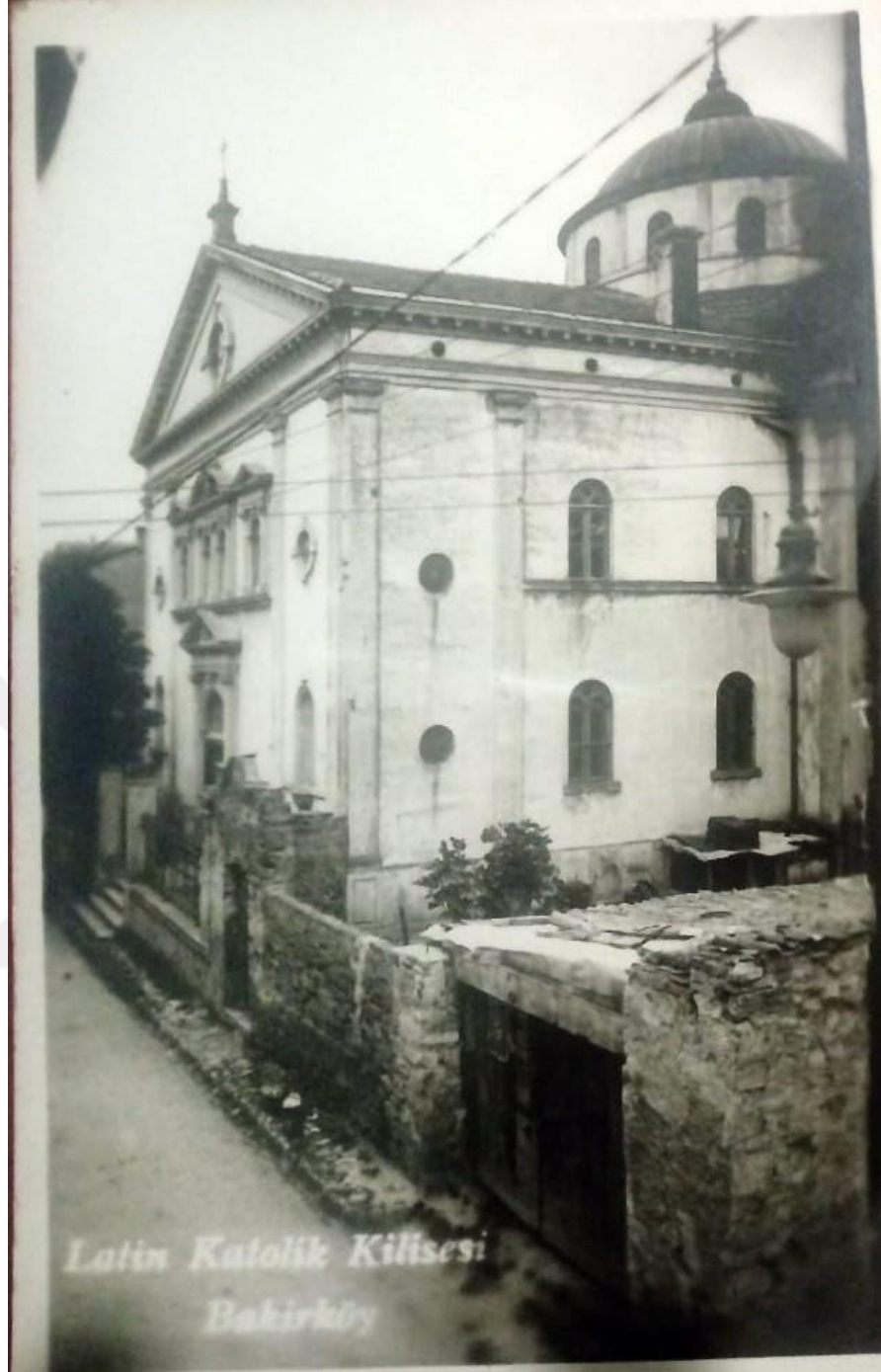
Şekil B.9 : Ahşap ev yapımı için Dominiken Rahip ile ve Makriköydeki müteahhit Nıcephore kalfa arasında 01.10.1894 tarihinde yapılan anlaşma (SPPKA, NO: 39.6).

Şekil B.10 : Ahşap ev yapımı için Dominiken Rahip ile ve Makriköydeki müteahhit Nıcephore kalfa arasında 01.10.1894 tarihinde yapılan anlaşma (SPPKA, NO: 39.6).

Şekil B.11 : Kagir lojman yapısının teras çatısından 1913-1920 tarihleri arasında çekildiği düşünülen fotoğraflardır (SPPKA).

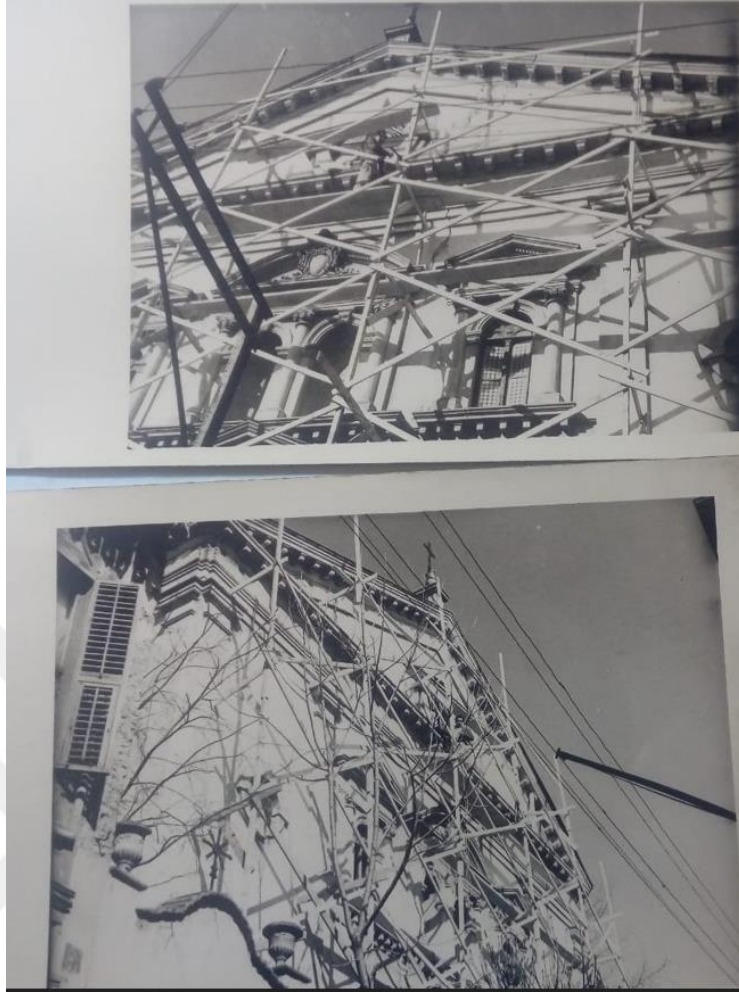
Şekil B.12 : 1913-1920 tarihleri arasında çekildiği düşünülen fotoğraf (SPPKA).

Chiesa nuova in Makrikoy

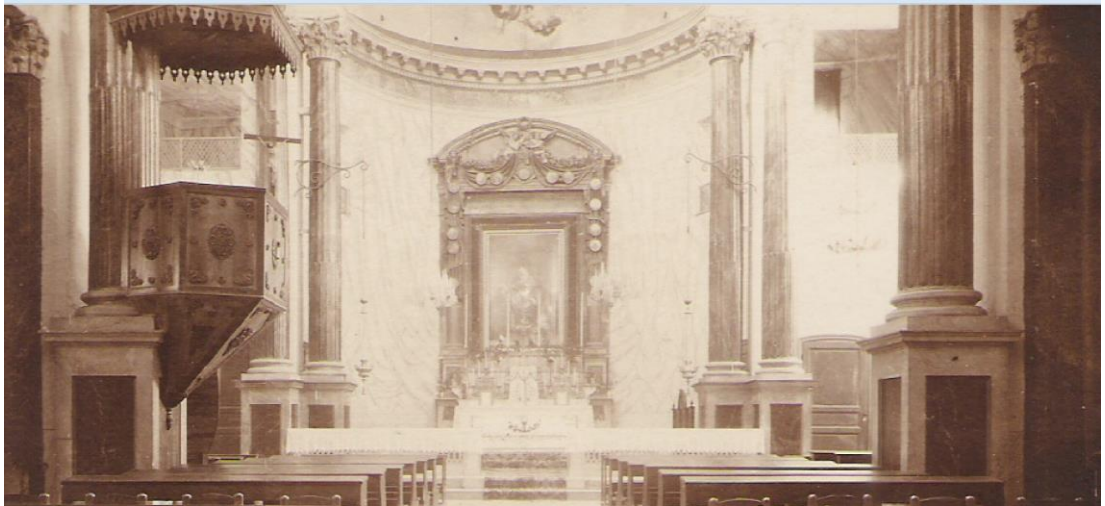
Lavoro delle pietre di Malta da darsi ultimato in tutta regola dell'arte, e disegno: intrapreso dal Sig. Paolo Bè: Geja e suo figlio Valvatore ^{casualt.} misurato dai medesimi con il Sig. Cristò Architetto, accettato dalle parti senza riforma e discussione.

Pichi.		Piastre.
183	di Cornice, con i frontoni, secondo lo stile e disegno. a. 45 =	8235.
126	di Cornice grande all'esterno a. 57 =	7182.
84	di Cornice piccola, e della casa a. 22 =	1848.
43	di Davanzali delle fenestre a. 7 =	301.
37	di Cornice esterna della Cupola a. 30 =	1110.
34	di Cornice interna a. 45 =	1530.
119	di Cordone di Trieste a. 3 =	357.
144	Podratura " a. 6 =	864.
24	Leparis a. 30 =	720.
106	di Architrave a. 10 =	1060.
38	Basi di Marmo a. 45 =	1710.
8	Capitelli grandi a. 160 =	1280.
8	Basi a. 60 =	480.
2	Capitelli piccoli a. 60 =	240.
14	Capitelli mezzì a. 30 =	420.
4	Basi piccole a. 30 =	120.
14	Mezzè basi a. 20 =	280.
		2773.
20	Capitelli esterni a. 30 =	600.
20	Basi esterne a. 15 =	300.
64	Gradini di scale p.le tribuna, e casa a. 10 =	640.
	tot. Piastre	2927.

Şekil B.13 : Makrikoydeki yeni kilise inşasına ilişkin Malta tasları ve tasarımı için yapılan antlaşma (SPPKA NO: 39.4)

Şekil B.14 : Ön cephe onarımına ait fotoğraf (SPPKA).

Şekil B.15 : Kilisenin iç mekanına ait 1912-1920 arası tarihlenen fotoğraf (SPPKA).

EK C: İstanbul Koruma Kurullarından Alınan Belge Örnekleri

T. C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
TAŞINMAZ KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI
YÜKSEK KURULU

KURUL KARARI

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 37 30-31/1/1986
Karar No. ve Tarihi : 1775 31/1/1986

Toplantı yeri :
ANKARA

KORUNMASI GEREKLİ TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI OLARAK TESCİL EDİLEN TAŞINMAZLAR:

Envanter No.	Adres	Koruma Grubu	Pafta	Ada	Parsel
1	Küçük Yalı Sok.No:31 (İtalyan Kilisesi)	2 A-II	7	26	29
2	Ebuziya Cad.No:30 (Kilise)	2 A-II	15	77	1
3	Ebuziya Cad.No:15	2 A-III	12	790	20
4	Darteluci Sok.No:2 (Ara derviraja Camii.)	2 A-II	11	95	2
5	Kartal tepe Mezarlığı		19	365	11
6	Yanıkkes Sokak.No:9-11	2 A-II	3	13	3
7	Fırın Sokakı.No:5 Tayyareci Fethi sok.No:33	2 A-II	3	15	1-24
8	Tayyareci Fethi Sok. No:35	2 A-III	3	15	21
9	Tayyareci Fethi Sok. No:37	2 A-III	3	15	20
10	Tayyareci Fethi Sok. No:39	2 A-III	3	15	19
11	Tayyareci Fethi Sok. No:41	2 A-III	3	15	18
12	Tayyareci Fethi Sok. No:40	2 A-II	3	12	15

./..

FUSUN ERSOY
Şube Müdürü

Şekil C.1 : Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Yüksek Kurulunun 31.01.1986 tarih ve 1775 sayılı kararı (İstanbul I Numaralı KVKBKM arşivi).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İSTANBUL VII NUMARALI KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No : 09.11.2010 / 78

Karar Tarihi ve No : 09.11.2010 / 359

Toplantı Yeri

İSTANBUL

İstanbul İli, Bakırköy İlçesi, Sakızağacı Mahallesi, Küçük Yalı-Rüya Sokak, 7 pafta, 26 ada, 29 sayılı parselde bulunan, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu'nun 31.01.1986 tarih 1775 sayılı genel kararı ile tescil edilen, koruma grubu 2A-II olarak belirlenen, Sen Piyer İtalyan Katolik Kilisesi ve İstanbul Dominiken Rahipleri Cemaati'ne ait olan, Meryem Ana Rosairo Kilisesi (İtalyan Katolik Kilisesi) ve eklentilerine ilişkin Kurulumuz tarafından alınan 12.10.2010 tarih 347 sayılı karar gereği, söz konusu parsel 05.11.2010 tarihinde Kurulumuz üyelerince yerinde incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Bakırköy İlçesi, Sakızağacı Mahallesi, Küçük Yalı-Rüya Sokak, 7 pafta, 26 ada, 29 sayılı parselde bulunan, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu'nun 31.01.1986 tarih 1775 sayılı genel kararı ile tescil edilen "Meryem Ana Rosairo Kilisesi"nin koruma grubunun "I" olarak güncellenmesine; aynı parselde bulunan, sıralı ev formundaki "Ahşap Konsrüksiyonlu Lojman" yapısının korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine ve koruma grubunun "I" olarak belirlenmesine; yine aynı parselde bulunan, kilise yapısına bitişik olarak inşa edilmiş olan "Kagir Lojman" yapısının da korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine ve koruma grubunun "II" olarak belirlenmesine; ayrıca bakımsız ve metruk halde bulunduğundan dolayı harabe haline geldiği anlaşılan Ahşap Konsrüksiyonlu Lojman yapısına ilişkin rölöve, retitüsyon ve restorasyon projelerinin ivedilikle Kurulumuza iletilmesine karar verildi.

Şekil C.2 : İstanbul VII Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 09.11.2010 tarih ve 359 sayılı kararı (İstanbul I Numaralı KVKBKM arşivi).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 12/03/2021 - 446
Karar Tarihi ve No : 12/03/2021 - 5905

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Bakırköy İlçesi, Sakızağacı Mahallesi, 31 ada 1 parsel sayılı, şahıs mülkiyetine ait, 349 m2 yüzölçümlü, Arsa vasıflı taşınmaza ilişkin imar durum belgesinde Koruma Bölge Kurulundan görüş alınması gerektiğine ilişkin ibarenin şerhin sehven konulmuş olabileceği, 6306 sayılı yasa kapsamında yıkılan yapının yerine yeni bina yapılacağı nedenle imar durum belgesindeki ibarenin kaldırılmasını istenen 24.02.2021 tarih ve 623519 sayı ile kayıtlı başvuru ve imar durumuna istinaden Koruma Bölge Kurulu görüşü gerekip gerekmediği sorulan Bakırköy Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Müdürlüğünün 16.02.2021 tarih ve 5589 sayılı yazısı, 11.03.2021 tarih ve 652790 sayılı uzman raporu 34.07.937 numaralı işlem dosyası eşliğinde okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Bakırköy İlçesi, Sakızağacı Mahallesi, 7 pafta, 26 ada, 29 parselde bulunan İstanbul VII Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 09.11.2010 tarih ve 359 sayılı Kurul kararı ile tescil edilerek koruma grubu I olarak belirlenen 26 ada 29 parseldeki İtalyan Katolik Kilisenin Lojmanlarına ait korunma alanının 2863 Sayılı Kanunun 8. Maddesi ve Taşınmaz Kültür Varlıkları Sitlerin Tespiti ve Tescili Hakkında Yönetmeliğin 7. Maddesi kapsamında, Küçükalya Sokak üzerinde daha önce Kurumuzca belirlenen korunma alanları ile ilişkisi ve meri imar planında sokak genişliği, ön cephe hattı ve çekme mesafeleri ile sokak silüetine etkisi dikkate alınarak 31 ada 1-3-4-5-20-21-33 parseller ile 26 ada 28-34-44-46-49-51-52-55-62-77-83 parselleri kapsayacak şekilde belirlenmesine, bu alanda Kurulumuzdan izin alınmadan inşai ve fiziki müdahalede bulunulmamasına, korunma alanında kalan parsellerin tapu ve fen klasörlerindeki ilgili hanelere ilgili tapu ve kadastro müdürlüğünce "Korunma Alanında Kalmaktadır" şerhi düşülmesine karar verildi

Şekil C.3 : İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 12.03.2021 tarih ve 5905 sayılı kararı (İstanbul I Numaralı KVKBKM arşivi).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No :28.07.2022/509
Karar Tarihi ve No :28.07.2022/7410

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Bakırköy İlçesi, Sakızağacı Mahallesi, 7 pafta 26 ada, 29 parselde yer alan özel mülkiyete ait 1606.31m2 yüzölçümlü "Kilise ve Müstemilat" vasıflı 14.05.2013/12.06.2014/13.09.2014/20.04.2015/13.05.2016/22.03.2021 tasdik tarihli Bakırköy Merkez Demiryolu Güneyine İlişkin Revizyon İmar Planı'nda Dini Tesis lejanında yer alan, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu'nun 31.08.1986 tarih ve 1775 sayılı genel kararı ile tescil edilen, İstanbul VII Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 09.11.2010 tarih ve 359 sayılı kararı ile Meryem Ana Rosairo Kilisesi'nin koruma gurubu I olarak güncellenen aynı parselde sıralı ev formundaki "Ahşap Konstrüksiyonlu Lojman" yapısının korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen ve koruma gurubu I olarak belirlenen yine aynı parselde bulunan kilise yapısına bitişik olarak inşa edilmiş olan "Kagir Lojman" yapısının da korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine ve koruma gurubunun "II" olarak belirlenmesine, ayrıca bakımsız ve metruk halde bulunduğundan dolayı harabe haline geldiği anlaşılan Ahşap Konstrüksiyonlu Lojman yapısına ilişkin röleve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin ivedilikle Kurula iletilmesine, İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 12.03.2021 tarih ve 5905 sayılı kurul kararı ile 26 ada 29 parseldeki İtalyan Katolik Kilisenin Lojmanlarına ait koruma alanının 2863 Sayılı Kanunun 8. Maddesi ve Taşınmaz Kültür Varlıkları Sitlerin Tespiti ve Tescili Hakkında Yönetmeliğin 7. maddesi kapsamında, Küçükyağlı Sokak üzerinde daha önce Kurulumuzca belirlenen Koruma alanları ile ilişkisi ve meri imar planında sokak genişliği, ön cephe hattı ve çekme mesafeleri ile sokak silüetine etkisi dikkate alınarak 31 ada 1-3-4-5-20-21-33 parseller ile 26 ada 28-34-44-46-49-51-52-55-62-77-83 parselleri kapsayacak şekilde belirlenmesine karar verilen taşınmaza ilişkin; ahşap konstrüksiyonlu lojman yapısına ait rölövenin taraflarınca hazırlandığı, çalışmalar esnasında çevre için güvenlik problemi oluşturacak, cephe kaplamaları, saçak tahtaları vb. elemanların düşme riski olduğu ve yapının mülk sahibi veya kiracısı olmayan kişilerce izinsiz olarak kullanıldığı tespit edildiği, yapının çevre, can, mal güvenlik tedbirlerinin sağlanması için 20x6m boyutlarında çelik konstrüksiyon ve sac malzeme ile çevresinin kapatılacağı, yapıya kontrolsüz giriş çıkışın önleneyeceği yalnızca çizimleri hazırlayan ekibin girebilmesi için koruma iskelesine kilitli kapı yapılacağı, yapının korunmasındaki devamlılığın sürdürülmesi ve oluşabilecek kazaların önlenebilmesi gerekçesiyle gerekli izinlerin verilmesi hususlarını konu alan ilgisinin 30.06.2022 tarih ve 1474803 kayıt sayılı başvurusu, 28.07.2022 tarih ve 1521006 kayıt nolu uzman raporu okundu, 34.07.518 nolu işlem dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Bakırköy İlçesi, Sakızağacı Mahallesi, 7 pafta 26 ada, 29 parselde yer alan özel mülkiyete ait ahşap lojman yapısı çevresinin 20x6 m boyutlarında çelik konstrüksiyonlu sac malzeme ile ilgilisi ve KUDEB denetiminde kapatılmasında 2863 sayılı yasa kapsamında sakınca olmadığına, ayrıca mevcut durumda ahşap lojman yapısı çatısının hasarlı olması nedeniyle yapının yaşamına devam edebilmesi adına çatısından 3 metre yükseltilerek çelik konstrüksiyonlu koruma iskelesi ile bağlantılı ilgilisi ve KUDEB denetiminde koruma çatısı altına iskelelerin sonrasına ilişkin rapor ve fotoğraflar ile 2863 sayılı yasanın 61. maddesi ile ilgili olarak 359 sayılı kurul kararının yerine getirilerek ahşap lojman yapısı korunması için gerekli onay ve iznlerin alınarak orasyon projelerinin Kurulumuza iletilmesine karar verildi.

Şekil C.4 : İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 28.07.2022 tarih ve 7410 sayılı kararı (İstanbul I Numaralı KVKBKM arşivi).

T.C
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No :28.04.2023-545
Karar Tarihi ve No : 28.04.2023-8179

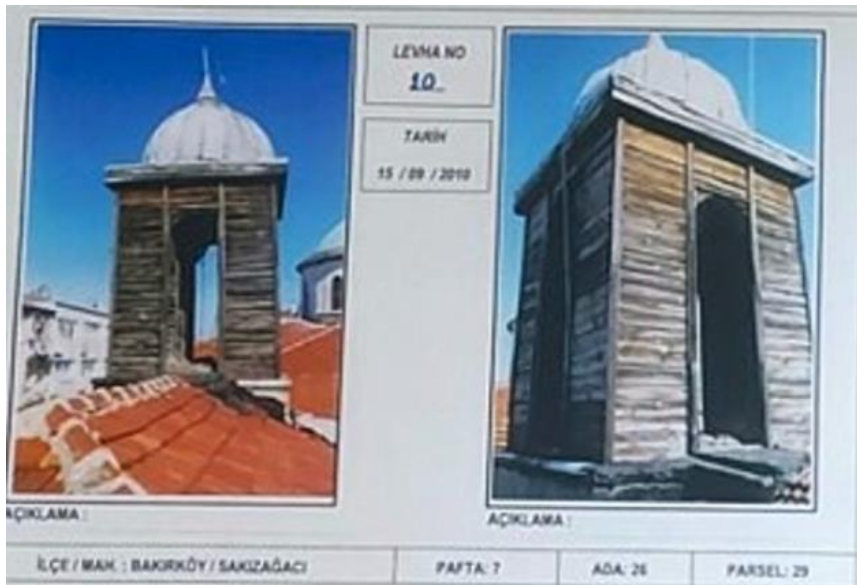
Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul ili, Bakırköy İlçesi, Sakızağacı Mah. 26 ada, 29 parselde yer alan, tapuda İstanbul Dominiken Rahipleri Cemaati mülkiyetinde ve 'kilise ve müstemilatı' niteliğinde kayıtlı olan, sit alanında kalmayan, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulunun 31.01.1986 tarih ve 1775 sayılı kararıyla parseldeki Meryem Ana Rosario Kilisesi, İstanbul VII Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 09.11.2010 tarih ve 359 sayılı kararıyla parseldeki kagir lojman binası ve ahşap lojman yapısı tescil edilen, koruma grubu I olarak belirlenen, İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Kurulunun 12.03.2021 tarih ve 5905 sayılı kararıyla lojmanlara ait koruma alanı belirlenen, 12.08.2021 tarih ve 6313 sayılı kararlar ahşap lojman yapısı ve çevresinde gerekli güvenlik önlemlerinin alınması, yapının rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerinin iletilmesi istenen, 28.07.2022 tarih ve 7410 sayılı kararlar ahşap yapının sac perdeyle kapatılması uygun bulunan, çatısı hasarlı olan yapının yaşamını devam ettirebilmesi için çatıdan 3 metre yükseltilerek çelik konstrüksiyonlu koruma iskelesiyle bağlantılı koruma çatısı yapılması istenen ahşap müstemilat yapısına ilişkin rölövenin değerlendirilmesinin talep edildiği 19.01.2023 tarih ve 1847557 kayıt numaralı başvuru, konuya ilişkin 12.04.2023 tarih ve 2000804 kayıt numaralı uzman raporu okundu, 34.19.1120 numaralı işlem dosyası incelendi, 13.04.2023 tarih ve 8111 sayılı karar gereği Kurulumuz üyelerince yerinde incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul ili, Bakırköy İlçesi, Sakızağacı Mah. 26 ada, 29 parselde ilişkin rölövenin uygun bulunduğuna, yapıdaki hasarları ayrıntılı olarak tanımlayacak hasar analiz paftasının iletilmesine, I. grup olarak tescilli yapının iklim koşullarından daha fazla zarar görmesinin önlenmesi için 28.07.2022 tarih ve 7410 sayılı kararda belirtildiği şekilde koruma çatısının ivedilikle yapılarak Kurulumuza bilgi verilmesine karar verildi.

Şekil C.5 : İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 28.04.2023 tarih ve 8179 sayılı kararı (İstanbul I Numaralı KVKBKM arşivi).

Şekil C.6 : Çan kulesinin 2010 yılına ait fotoğrafı (İstanbul I Numaralı KVKBKM arşivi)

EK D: Harita Genel M¼d¼rl¼g¼nden Alınan Hava Fotoğrafları.

Şekil D.1 : 1932 tarihli hava fotoğrafı (HGM).

Şekil D.2 : 1942 tarihli hava fotoğrafı (HGM).

Şekil D.3 : 1954 tarihli hava fotoğrafı (HGM).

Şekil D.4 : 1959 tarihli hava fotoğrafı (HGM).

Şekil D.5 : 1966 tarihli hava fotoğrafı (HGM).

Şekil D.6 : 1976 tarihli hava fotoğrafı (HGM).

Şekil D.7 : 1982 tarihli hava fotoğrafı (HGM).

EK E: Yapının Mevcut Durumuna Ait Fotoğraflar

Şekil E.1 : Rüzgarlık mahali.

Şekil E.2 : Narteks mahali.

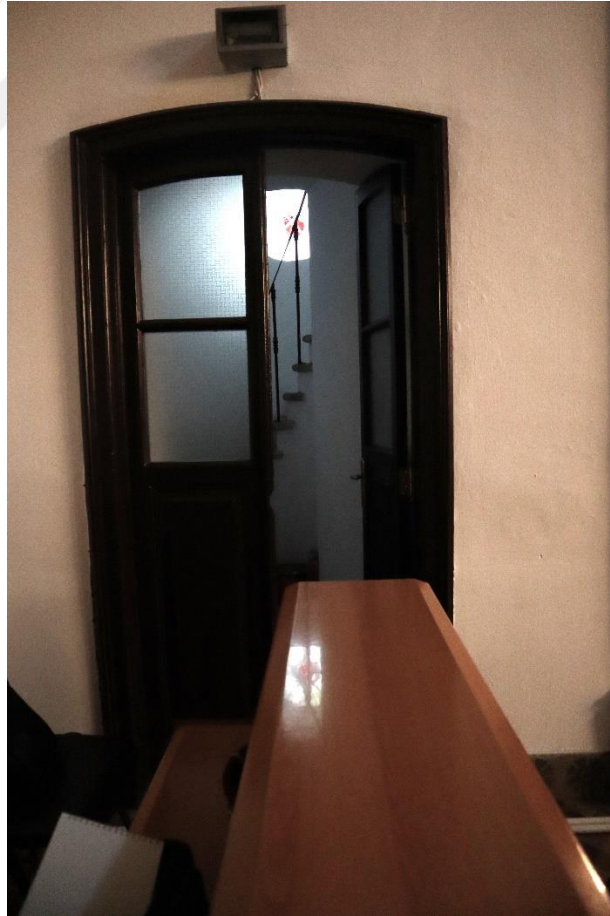
Şekil E.3 : Narteks mekanının doğu yönündeki duvarında yer alan kapı.

Şekil E.4 : Narteks mekanına açılan rüzgarlığın doğu yönündeki kapısı.

Şekil E.5 : Narteks mekanına açılan rüzgarlığın batı yönündeki kapısı.

Şekil E.6 : Narteksin batı duvarında yer alan ahşap kapı.

Şekil E.7 : K M01 merdiven.

Şekil E.8 : Galeri katına çıkan merdiven holü.

Şekil E.9 : Naos bölümünde doğu yönünde 1,44 m genişleyen kısım.

Şekil E.10 : Naos mekanında 1.44 m genişleyen batı yönündeki kısım

Şekil E.11 : Narteksin güneybatı köşesinden naos ve presbiterium mekanlarına bakış.

Şekil E.12 : Presbiterium önünden narteks ve naos mekanlarına bakış.

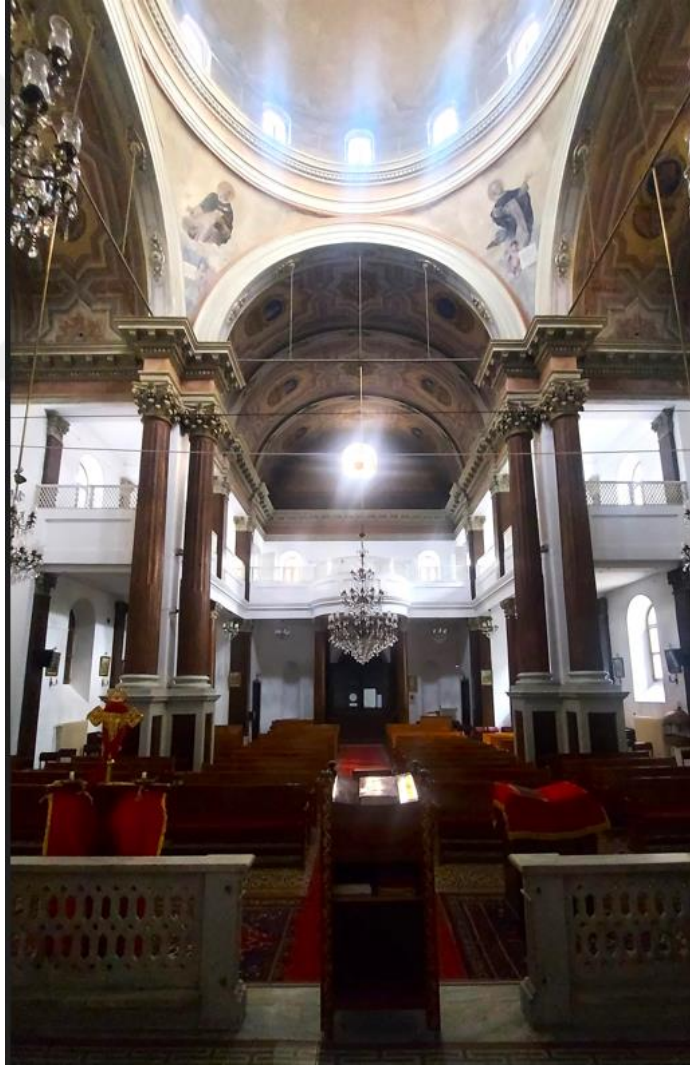
Şekil E.13 : Kubbe.

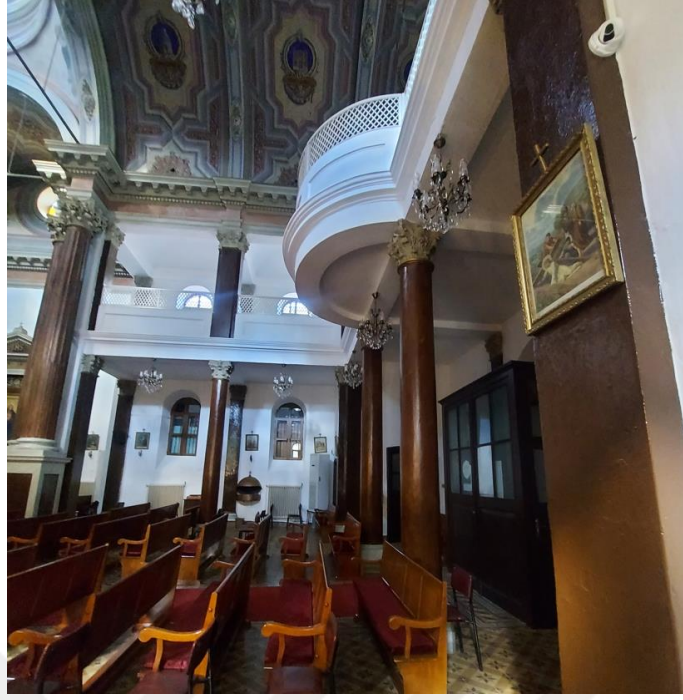
Şekil E.14 : Kubbede yer alan 11 adet ahşap görünümlü kemerli formda pvc pencere.

Şekil E.15 : Nartekste yer alan 4 adet pilastr.

Şekil E.16 : Naos mekanında yer alan 10 adet pilastr ve sütunlar.

Şekil E.17 : Naos mekanında yer alan pilastr ve sütunlar.

Şekil E.18 : Doğu beden duvarında yer alan yan sunak.

Şekil E.19 : Doğu beden duvarında yer alan yan sunak.

Şekil E.20 : Batı beden duvarındaki yan sunağın güneyinde yer alan kiliseye hizmet eden rahiplere ait dikdörtgen formdaki iki adet mermer mezar taşı.

Şekil E.21 : Doğu beden duvarındaki yan sunağın güneyinde yer alan Olivo ailesine ait dikdörtgen formdaki iki adet mermer mezar taşı.

Şekil E.22 : Presbiterium mekânının doğusu ve batısında yer alan kapı ve pencereler.

Şekil E.23 : Presbiterium mekanında yer alan yarım daire formundaki kubbe, beşik kemer ve demir gergi elemanı.

Şekil E.24 : Ana sunak.

Şekil E.25 : Naosun kuzey duvarında, presbiteriumun batısında yer alan ahşap kapı ve pencere.

Şekil E.26 : Naosun kuzey duvarında, presbiteriumun doğusunda yer alan ahşap kapı ve pencere.

Şekil E.27 : K Z05 hol mekânından şapele geçişi sağlayan K 05 kodlu çift kanatlı ahşap kapı.

Şekil E.28 : K Z05 hol mekânından presbiteriuma geçişi sağlayan K 07 kodlu ahşap tek kanatlı kapı.

Şekil E.29 : K Z05 hol mekân tavanındaki volta döşemeye ait putrel izleri.

Şekil E.30 : K Z05 hol mekanının kuzey duvarındaki mermer levha üzerine Latince yazılmış olan kitabe.

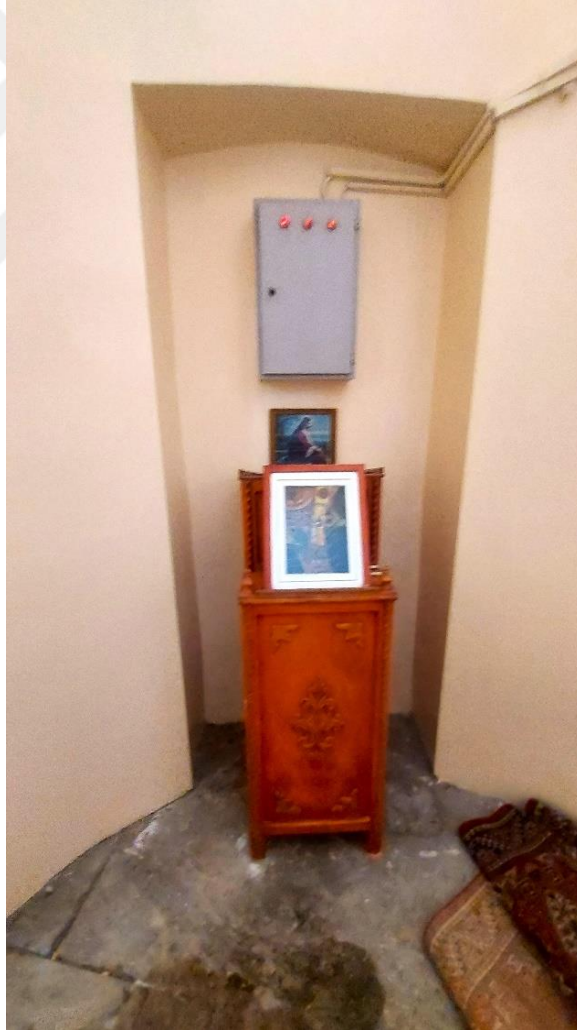
Şekil E.31 : K Z06 şapel mekanı içinde yer alan niş.

Şekil E.32 : K Z06 şapel mekanı içinde yer alan P 03 kodlu ahşap pencere.

Şekil E.33 : K Z07 sakristi mekanının tavanı.

Şekil E.34 : K Z08 hol mekânı.

Şekil E.35 : K Z09 mekan içinde yer alan heykeller.

Şekil E.36 : Galeri katı.

Şekil E.37 : Kilisedeki K M03 merdiven holünden kiliseye ait K 104 oda mekan girişine bakış.

Şekil E.38 : Kilisedeki K M03 merdiven holünden, apartman yapısının ikinci katında yer alan A 201 hol mekanına bakış.

Şekil E.39 : Çan kulesinden inen askı ipleri.

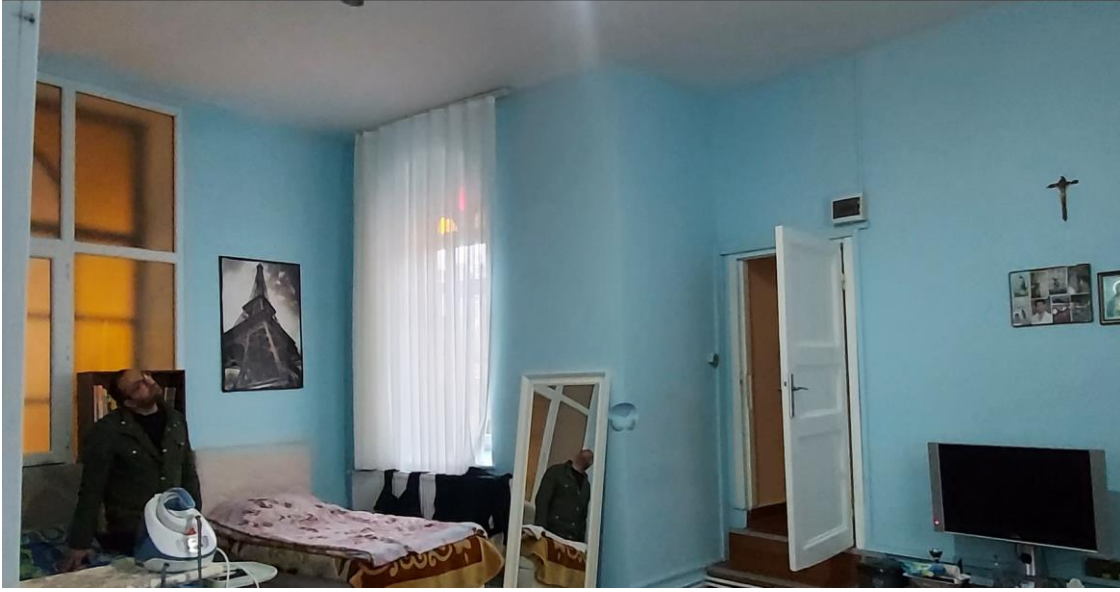
Şekil E.40 : Apartman yapısının çatısında yer alan metal çatı kapağı.

Şekil E.41 : K 104 oda mekanına açılan K02kodlu kapı.

Şekil E.42 : K 104 oda mekanı.

Şekil E.43 : K 104 oda mekanındaki iç avluya bakan P 06 kodlu pencere.

Şekil E.44 : K 104 oda mekanındaki P 06 kodlu pencere.

Şekil E.45 : K 104 oda mekanında, kilisenin naos bölümüne bakan ve ard arda konumlanan P 08 ve P 09 kodlu pencereler.

Şekil E.46 : K 104 oda mekanında, kilisenin presbiterium bölümüne bakan ve ard arda konumlanan P 08 ve P 09 kodlu pencereler

Şekil E.47 : K 105 oda mekanının doğu duvarında yer alan niş.

Şekil E.48 : K 105 oda mekanının kuzey duvarında yer alan P 07 kodlu pencere.

Şekil E.49 : K 105 oda mekanının güney duvarında yer alan P 09 kodlu pencere.

Şekil E.50 : K 105 oda mekanının batı duvarında yer alan P 09 kodlu pencere.

Şekil E.51 : Kagir apartman yapısının ikinci katına çıkan dairesel merdiven.

Şekil E.52 : Apartman yapısının bodrum katındaki kömürlük mekanı.

Şekil E.53 : Apartman yapısının bodrum katındaki depo mekanı.

Şekil E.54 : Apartman (kagir lojman) yapısının çift kanatlı demir doğramalı giriş kapısı.

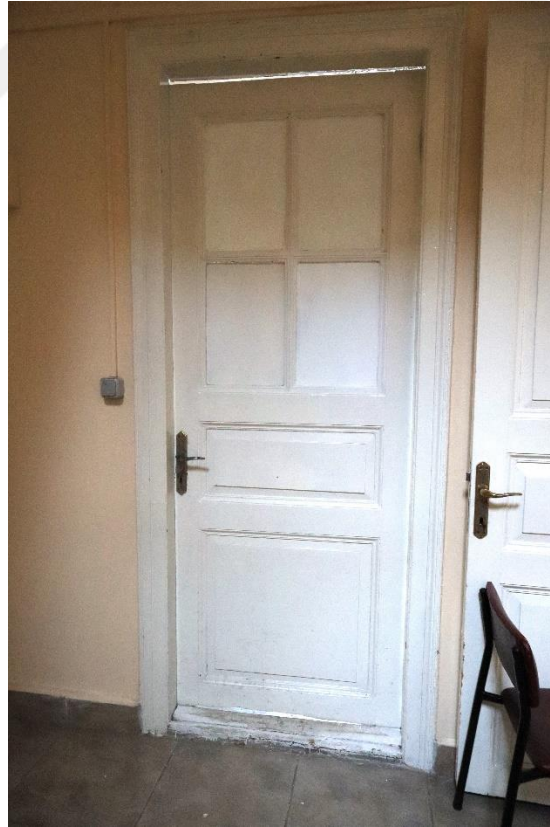
Şekil E.55 : Apartman (kagir lojman) yapısının giriş holü.

Şekil E.56 : Kilisenin K Z08 hol mekânından apartman yapısının giriş holüne açılan K 02 kodlu tek kanatlı ahşap doğramalı kapı.

Şekil E.57 : A Z03 oda mekanını giriş holüne bağlayan K 02 kodlu ahşap tek kanatlı kapı.

Şekil E.58 : Apartman yapısının giriş holünde yer alan ve A Z02 kodlu oda mekanına açılan K 03 kodlu tek kanatlı ahşap doğramalı kapı.

Şekil E.59 : Apartman yapısının zemin katında yer alan ve A Z02 kodlu oda mekanı.

Şekil E.60 : Apartman yapısının zemin katında yer alan ve A Z02 kodlu oda mekanındaki ahşap doğramalı pencere.

Şekil E.61 : Apartman yapısının zemin katında yer alan ve A Z03 oda mekanı.

Şekil E.62 : A Z03 oda mekânında yer alan ve avluya açılan demir kapı.

Şekil E.63 : A Z03 oda mekânının güney duvarında yer alan pvc doğramalı iki adet pencere.

Şekil E.64 : A Z03 oda mekânının batı duvarında yer alan iki adet gömme dolap.

Şekil E.65 : A Z03 oda mekânının doğu ve batı duvarında karşılıklı olarak yer alan çelik kolonlar.

Şekil E.66 : A Z04 merdiven.

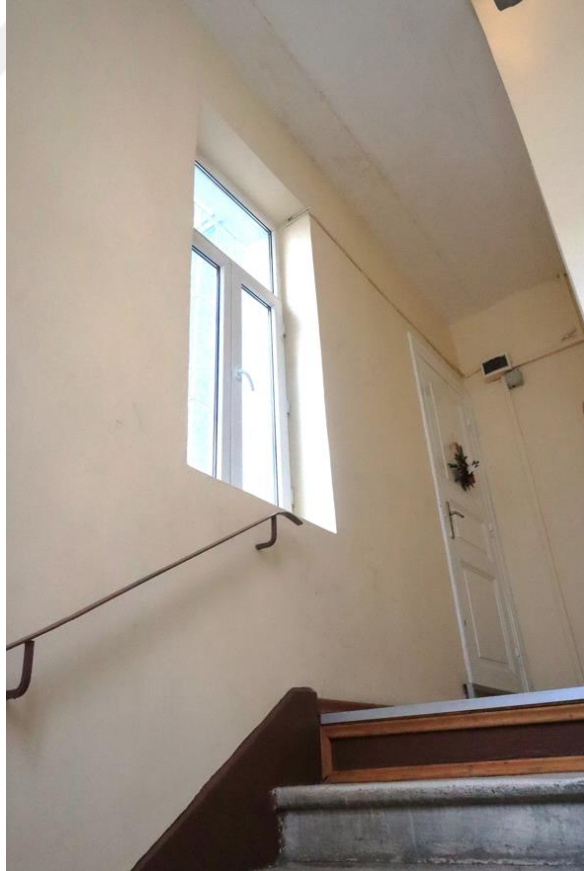
Şekil E.67 : Apartman yapısında bodrum kata inen merdiven önündeki kapı.

Şekil E.68 : A 101 hol mekanı.

Şekil E.69 : Bodrum katta yer alan kapatılmış durumdaki pencere açıklığı.

Şekil E.70 : A 101 hol mekanının doğu duvarında yer alan pvc doğramalı pencere.

Şekil E.71 : A Z04 kodlu merdivenin kuzey duvarında yer alan pvc doğramalı pencere.

Şekil E.72 : A 102 hol mekanı.

Şekil E.73 : A 103 mutfak mekanı.

Şekil E.74 : A 103 mutfak mekanının kuzey ve batı duvarındaki pvc doğramalı pencereler.

Şekil E.75 : A 104 ıslak hacim mekanı.

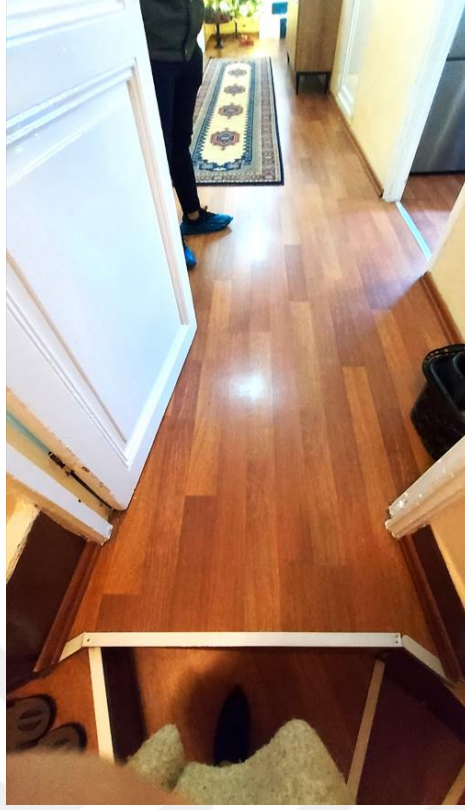
Şekil E.76 : A 105 oda mekanı.

Şekil E.77 : A 106 oda mekanı.

Şekil E.78 : A107 oda mekanı.

Şekil E.79 : A 201 hol mekanı.

Şekil E.80 : A 201 hol mekanı.

Şekil E.81 : A 202 mutfak mekanı.

Şekil E.82 : A 203 oda mekanı.

Şekil E.83 : A 204 ıslak hacim mekanı.

Şekil E.84 : A 204 ıslak hacim mekanındaki pvc doğramalı pencere.

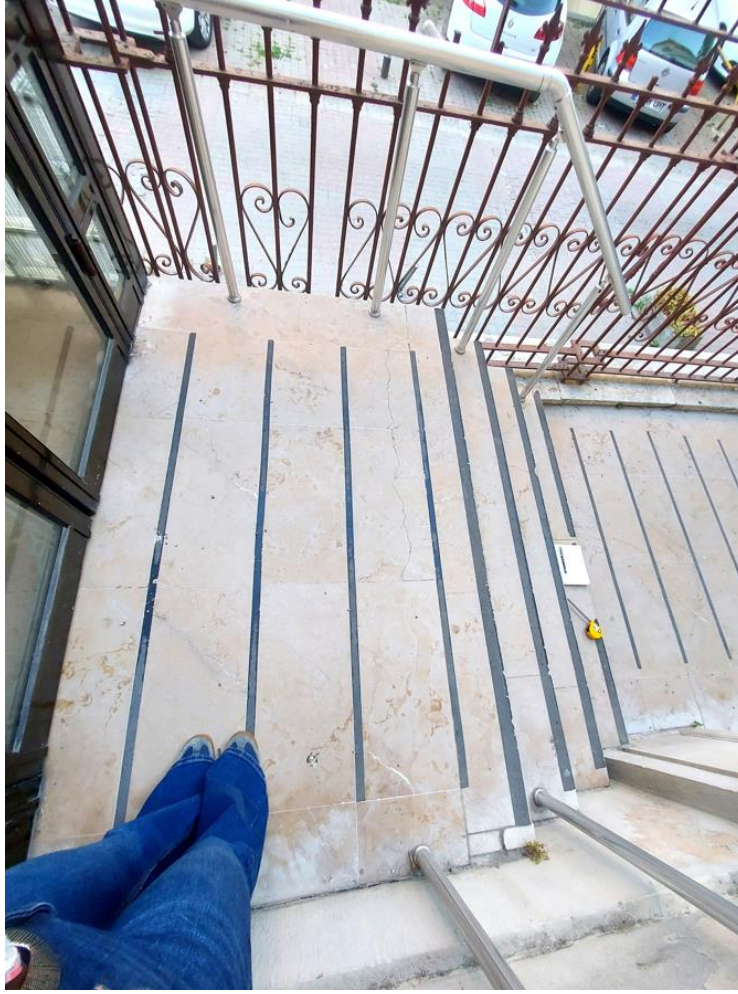
Şekil E.85 : A 205 oda mekanı.

Şekil E.86 : A 206 oda mekanı.

Şekil E.87 : A 207 oda mekanı.

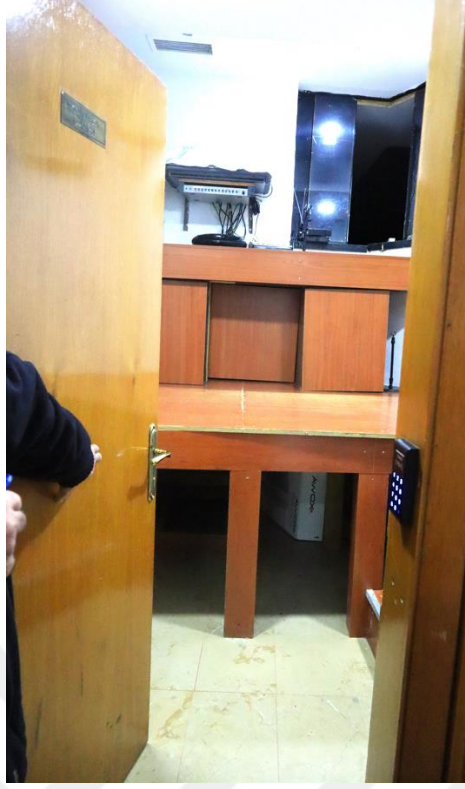
Şekil E.88 : Müştemilat yapısı önündeki mermer basamaklar.

Şekil E.89 : Müştemilat yapısının girişindeki rüzgarlık.

Şekil E.90 : Müştemilat yapısı zemin katındaki M Z02 fuaye mekanı.

Şekil E.91 : Müştemilat yapısı zemin katındaki M Z03 teknik oda mekanı.

Şekil E.92 : Müştemilat yapısı zemin katındaki M M01 merdiven holü.

Şekil E.93 : Müştemilat yapısı zemin katındaki M Z04 salon mekanı.

Şekil E.94 : Müştemilat yapısı zemin katındaki M Z09 mutfak mekanı.

Şekil E.95 : Müştemilat yapısı zemin katındaki M Z05 sahne mekanı.

Şekil E.96 : Müştemilat yapısı zemin katındaki M Z06 sahne odası.

Şekil E.97 : Kilisenin güney cephesi.

Şekil E.98 : Kilisenin güney cephesi.

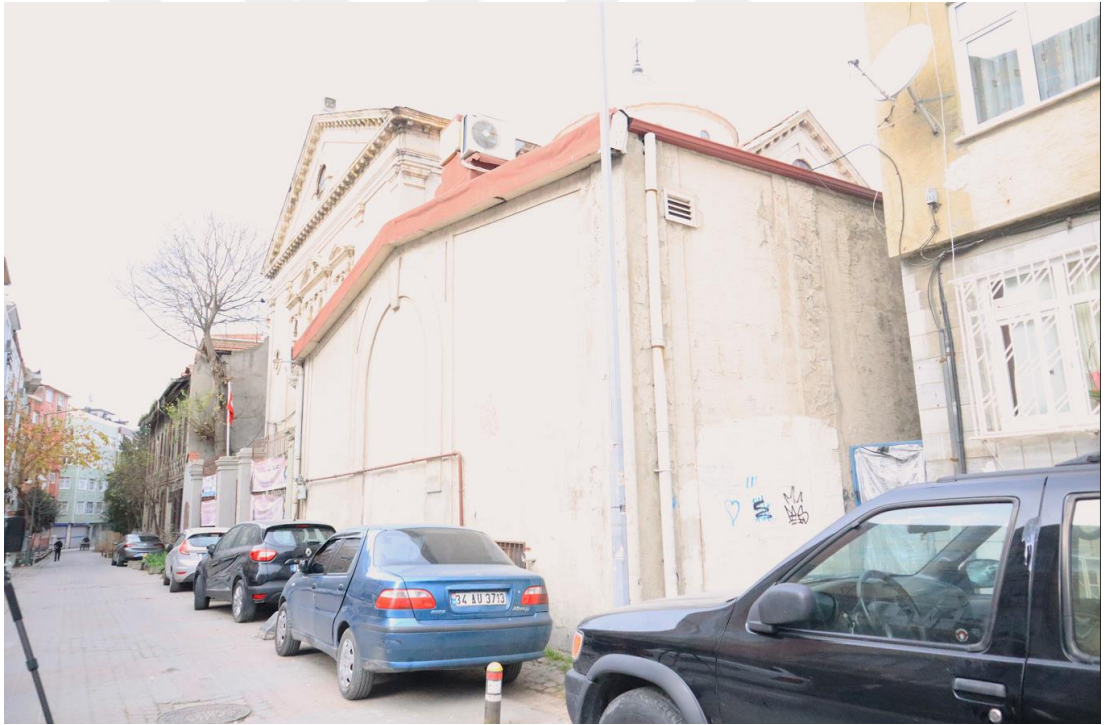
Şekil E.99 : Kilisenin giriş kapısı.

Şekil E.100 : Giriş kapısı üzerinde yer alan Dominiken simgesi.

Şekil E.101 : Güney cephede, zemin katta yer alan nişlerin altındaki süslemeli konsol.

Şekil E.102 : Küçük Yalı Sokaktan kiliseye bakış.

Şekil E.103 : Kagir apartman (lojman) yapısının güney cephesi.

Şekil E.104 : Kilisenin, müştemilat yapısının ve de kagir apartman yapısının kuzey cephesi.

Şekil E.105 : Müştemilat yapısının kuzey cephesi.

Şekil E.106 : Kilise yapısının kuzey cephesi.

Şekil E.107 : Kilisenin kuzey cephesinde zemin ve birinci katta yer alan pencereler.

Şekil E.108 : Kilisenin kuzey cephesinde zemin ve birinci katta yer alan pencereler.

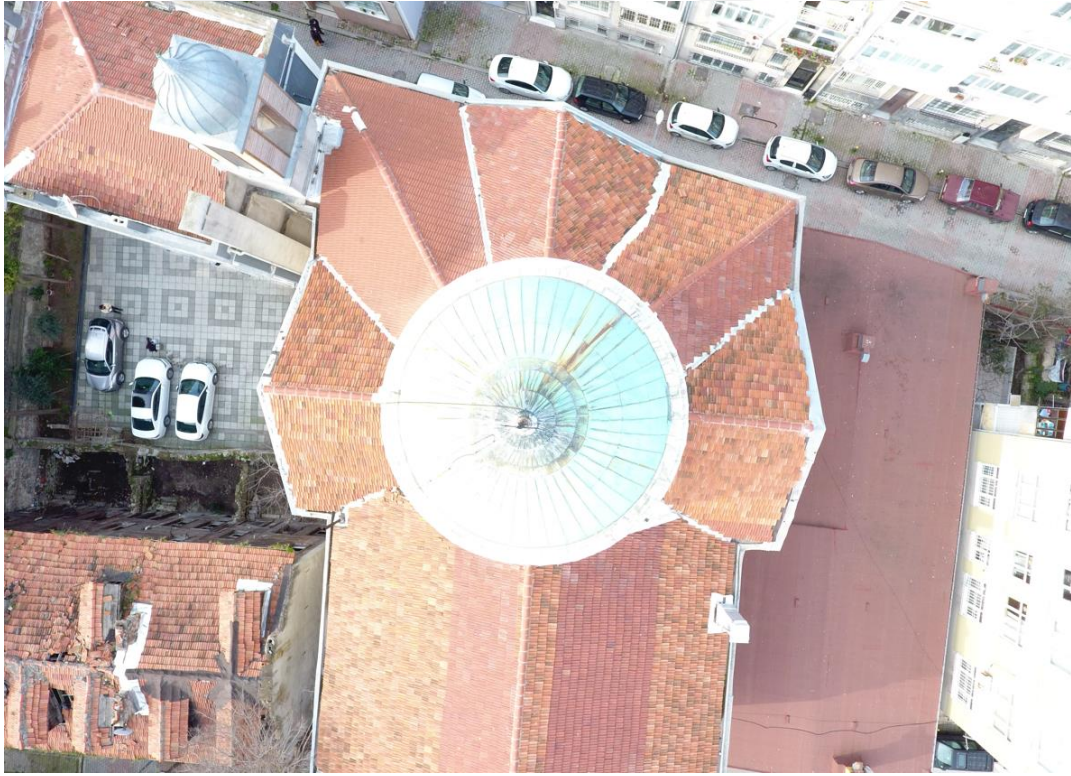
Şekil E.109 : Kilise ile Rüya Sokak arasında yer alan bahçe ve bahçe duvarı.

Şekil E.110 : Kilise ile kagir apartman (lojman) yapısı arasındaki bağlantıyı sağlayan kısım.

Şekil E.111 : Kagir apartman (lojman) yapısının kuzey cephesi.

Şekil E.112 : Yapıların çatıları. En soldaki yapı kagir apartman, ortadaki kilise, en sağdaki yapı ise müştemilat yapısı.

Şekil E.113 : Rüya Sokaktan kiliseye bakış.

Şekil E.114 : Kilisenin doğu cephesi.

Şekil E.115 : Kilisenin doğu cephesi (Rüya Sokak tarafı)

Şekil E.116 : Kilisenin doğu cephesi (Küçük Yalı Sokak tarafı).

Şekil E.117 : Kilisenin doğu cephesindeki çatı örtüsü.

Şekil E.118 : Kilisenin batı cephesi.

Şekil E.119 : Kilisenin batı cephesinde arkadan görünüşe giren kubbe ve çan kulesi.

Şekil E.120 : Kilisenin batı cephesi.

Şekil E.121 : Kilise doğu cephesi.

Şekil E.122 : Batı cephesine dahil olan kagir apartman (lojman) yapısı.

Şekil E.123 : Kilisenin beşik tonozlu tavanını taşıyan sütunlar.

Şekil E.124 : Galeri kat döşemesindeki kirişler.

Şekil E.125 : K Z07 sakristi mekanı tavanındaki demir putrel izleri

Şekil E.126 : K 104 oda mekan tavanı.

Şekil E.127 : K 105 oda mekan tavanı.

Şekil E.128 : K 102 galeri (balkon) mekanı tavan döşemesi

Şekil E.129 : Galerî katının yan kolları arasında kalan ve kubbeye kadar devam eden beşik tonoz ile geçilen ve üzeri kalem işi uygulaması ile kaplanmış tavan.

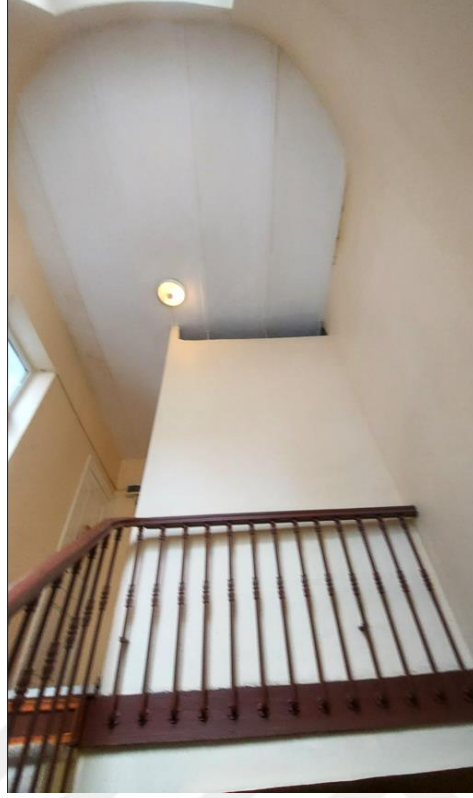
Şekil E.130 : Haç kollarının kesişimindeki kubbe, presbiterium mekânı üzerindeki yarım kubbe ile yan sunakların üzerindeki beşik tonozlu tavan.

Şekil E.131 : Tavandaki dökülmeler sonucunda açığa çıkan demir putreller.

Şekil E.132 : A Z02 oda mekan tavanı ve mekanda güçlendirme amacıyla yapılmış olan çelik kolonlar ve kiriş.

Şekil E.133 : A 101 hol mekan tavanındaki volta döşemeye ait putrel izleri.

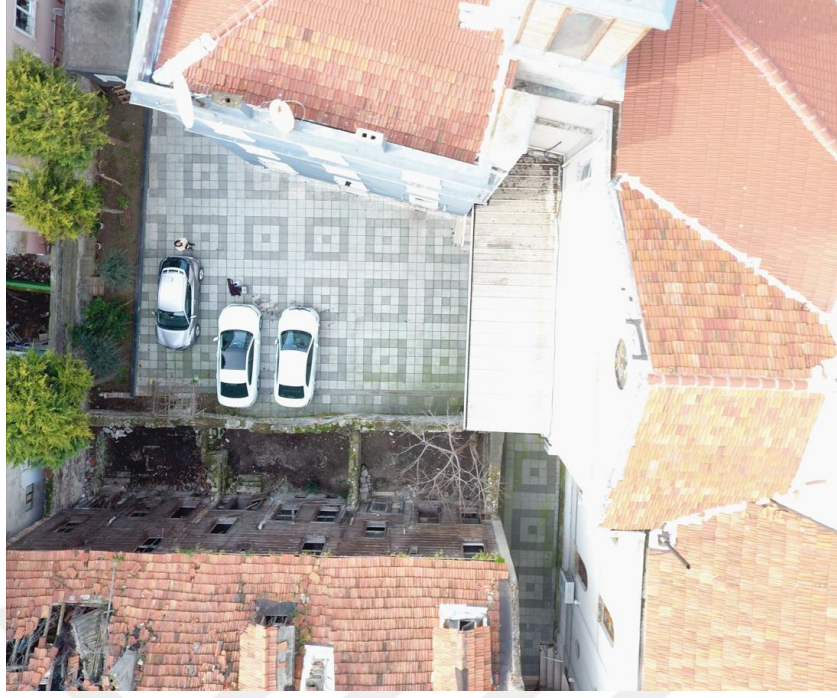
Şekil E.134 : Sıva dökülmesi sonucu açığa çıkan moloz taş örgü.

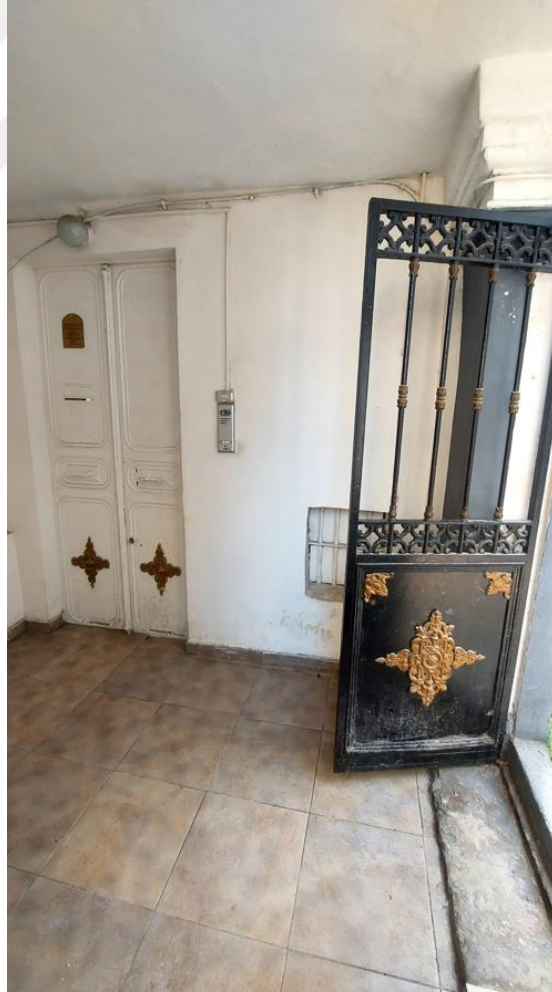
Şekil E.135 : K 104 oda mekanı üzerine denk gelen çatı arası mekanındaki tuğla duvar örgüsü ve sıvalı durumdaki yarım kubbe.

Şekil E.136 : Çan kulesi.

Şekil E.137 : Kilise iç avlusundaki beton parke zemin kaplaması.

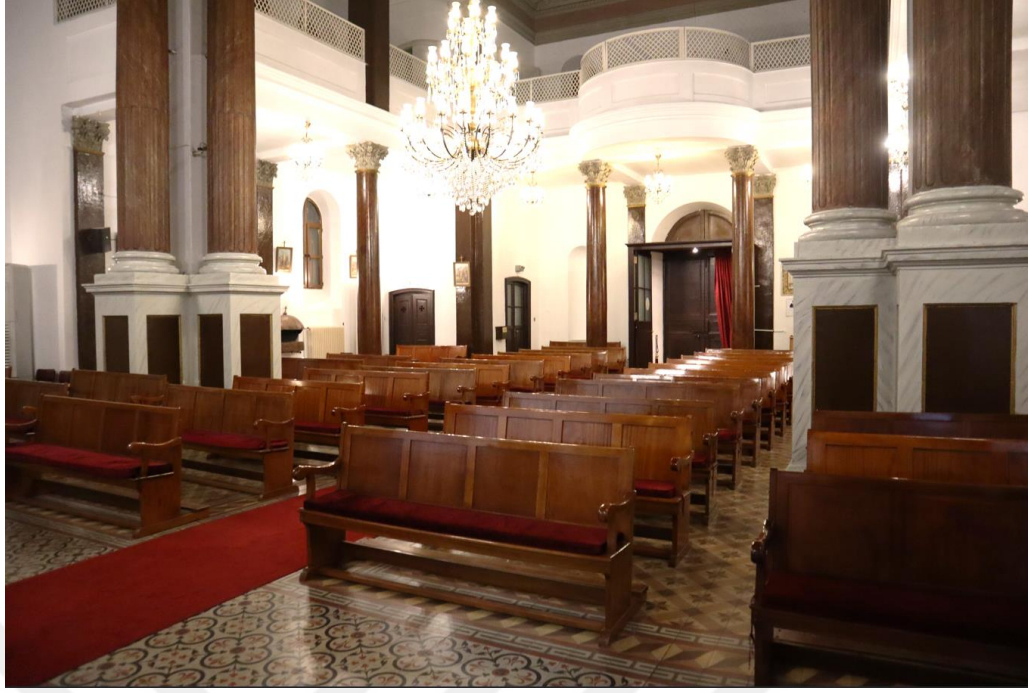
Şekil E.138 : Rüya Sokak tarafında yer alan beton saçaklı arka girişin seramik kaplı zemini.

Şekil E.139 : Kilisenin kuze cephe duvarı ile ba he duvarı arasında kalan beton kaplı zemini.

Şekil E.140 : K    k Yalı Sokaktan kilise bahçesine ge i i sağlayan kesme ta  basamaklar.

Şekil E.141 : Kilisenin karo mozaik kaplı zemini.

Şekil E.142 : K M01 merdiven holündeki kesme taş basamaklar.

Şekil E.143 : Vaftiz b6lm6n6n karo mozaik kaplı zemini.

Şekil E.144 : K 102 galeri (balkon) mekanının ahşap zemin kaplaması.

Şekil E.145 : K 105 oda mekanının ahşap zemin kaplaması.

Şekil E.146 : A Z04 merdivene ait kesme taş basamaklar.

Şekil E.147 : A B02 depo mekanına ait beton zemin.

Şekil E.148 : Kubbeyi taşıyan ST3 sütunu kenet şeklindeki bağlantı elamanı ile batı beden duvarına sabitlenmiştir.

Şekil E.149 : ST1 sütunu ile P1 pilastr.

Şekil E.150 : ST2' sütunu.

Şekil E.151 : ST3-ST4 ve ST3'-ST4' sütunları.

Şekil E.152 : Pandantiflerde yer alan Dominiken tarikatının üyesi olan dört azizin tasvirine ait duvar resimleri.

Şekil E.153 : ST4-ST5 sütunları ile ST4'-ST5' sütunları.

Şekil E.154 : ST5-ST6 sütunları ile ST5'-ST6' sütunları.

Şekil E.155 : Kubbe strüktürünü oluşturan 26 adet demir putrelin sıva altından görünüşü.

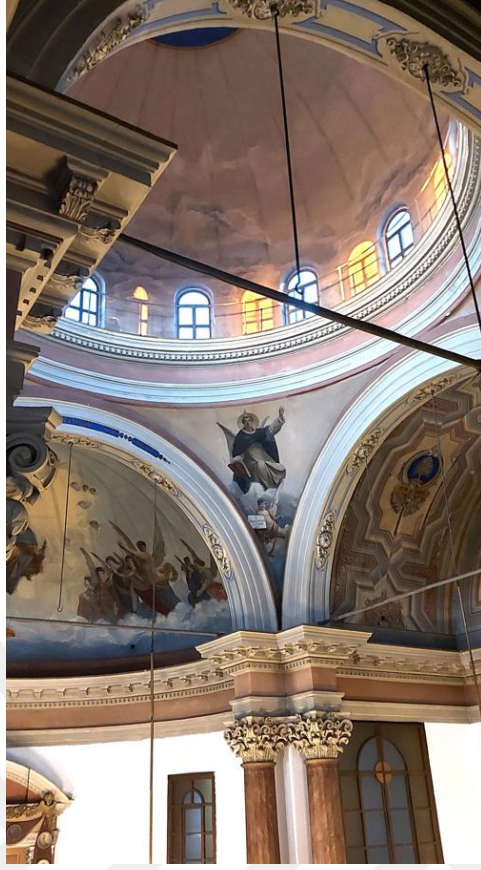
Şekil E.156 : Güney cephedeki taş malzemeden yapılmış olan; silmeler, üçgen alınlıklar, frizler, kapı ve pencerelerin yanlarındaki pilastrlar, pencere söveleri ve nişler.

Şekil E.157 : K 104 oda mekanının üzerine denk gelen çatı arasındaki ahşap çatı strüktürü.

Şekil E.158 : Kagir apartman yapısının çatı arasındaki ahşap çatı strüktürü.

Şekil E.159 : Beşik kemerlerin üzengi kotundaki demir gergi elemanları.

Şekil E.160 : Vaftiz bölümü önündeki süslemeli demir korkuluk.

Şekil E.161 : A Z04 merdiven holüne ait demir küpeşte ve korkuluk.

Şekil E.162 : Kilisenin batı cephesinde yer alan sundurma çatısı.

Şekil E.163 : Sütun ve pilastrların gövdeleri ve kaideleri, ana ve yan sunaklarda yer alan pilastr gövdeleri ve kaideleri, sunakların çevresinde yer alan renkli yüzeyler, stucco malzemesi ile kaplıdır.

Şekil E.164 : Marsilya kiremit ile kaplı olan kilise, kagir apartman ve ahşap lojman çatıları ile kumlu membran örtü ile kaplı olan müştemilat yapısı çatısı.

Şekil E.165 : K 06 kodlu ard arda konumlandırılmış olan iki adet çift kanatlı demir doğramalı kapılar.

Şekil E.166 : K 08 kodlu ahşap doğramalı kapı.

Şekil E.167 : K 07 kodlu ahşap doğramalı tek kanatlı kapı.

Şekil E.168 : K 05 kodlu çift kanatlı ahşap doğramalı kapı.

Şekil E.169 : K 02 kodlu tek kanatlı ahşap doğramalı kapı.

Şekil E.170 : K 21 kodlu çift kanatlı ahşap doğramalı kapı.

Şekil E.171 : K 04 kodlu çift kanatlı demir doğramalı giriş kapısı.

Şekil E.172 : K 01 kodlu tek kanatlı demir doğramalı kapı.

Şekil E.173 : K 03 kodlu tek kanatlı ahşap doğramalı kapı.

Şekil E.174 : K 19 kodlu tek kanatlı kapı.

Şekil E.175 : K 16 kodlu tek kanatlı ahşap doğramalı kapı.

Şekil E.176 : Kilisenin kuzey cephe duvarında zemin katta yer alan P03 kodlu ahşap doğramalı pencereler.

Şekil E.177 : P 05 kodlu dairesel demir doğramalı pencereler.

Şekil E.178 : P 04 kodlu ahşap görünümlü PVC doğramalı pencereler.

Şekil E.179 : Kilisenin kuzey cephe duvarında birinci katta yer alan sırası ile soldan sağa doğru P 07 ve P 06 kodlu pencereler.

Şekil E.180 : Galeri katında yer alan P 09 kodlu ahşap doğramalı pencereler.

Şekil E.181 : P 02 kodlu ahşap doğramalı pencere.

Şekil E.182 : Kilisedeki korint başlıklar, stucco kaplı yüzeyler, sütun başlıkları üzerinde tüm kiliseyi çevreleyen frizli süslemeler ve farklı renkteki yüzeyler.

Şekil E.183 : Beşik tonozların iç yüzeylerindeki çeşitli form ve motiflerden oluşan renkli kalem işi uygulamaları.

Şekil E.184 : Beşik kemer üzerindeki kabartmalı formlar.

Şekil E.185 : Zafer kemeri ile süslenen ana sunak.

Şekil E.186 : Batı beden duvarında yer alan yan sunak.

Şekil E.187 : Doğu beden duvarında yer alan yan sunak.

Şekil E.188 : Ana sunakta yer alan liturjik öğeler.

Şekil E.189 : Din adamlarının oturduğu özel bir taht.

Şekil E.190 : Kilisenin ön bahçesindeki kesme taş basamaklarda yer alan çatlak.

Şekil E.191 : Kilisenin batı cephesindeki çimento uygulamaları.

Şekil E.192 : Kilisenin ön bahçesindeki basamaklarda çimento esaslı malzeme ile yapılan tamamlamalar.

Şekil E.193 : Kubbedeki ve batı cephesindeki pvc doğramalı pencereler.

Şekil E.194 : Kilisenin doğu beden duvarında, zemin katta yer alan ve müştemilat yapısı nedeniyle dışardan kapanmış durumdaki pencereler.

Şekil E.195 : Kilisenin batı cephesinde yer alan mermer basamaklar.

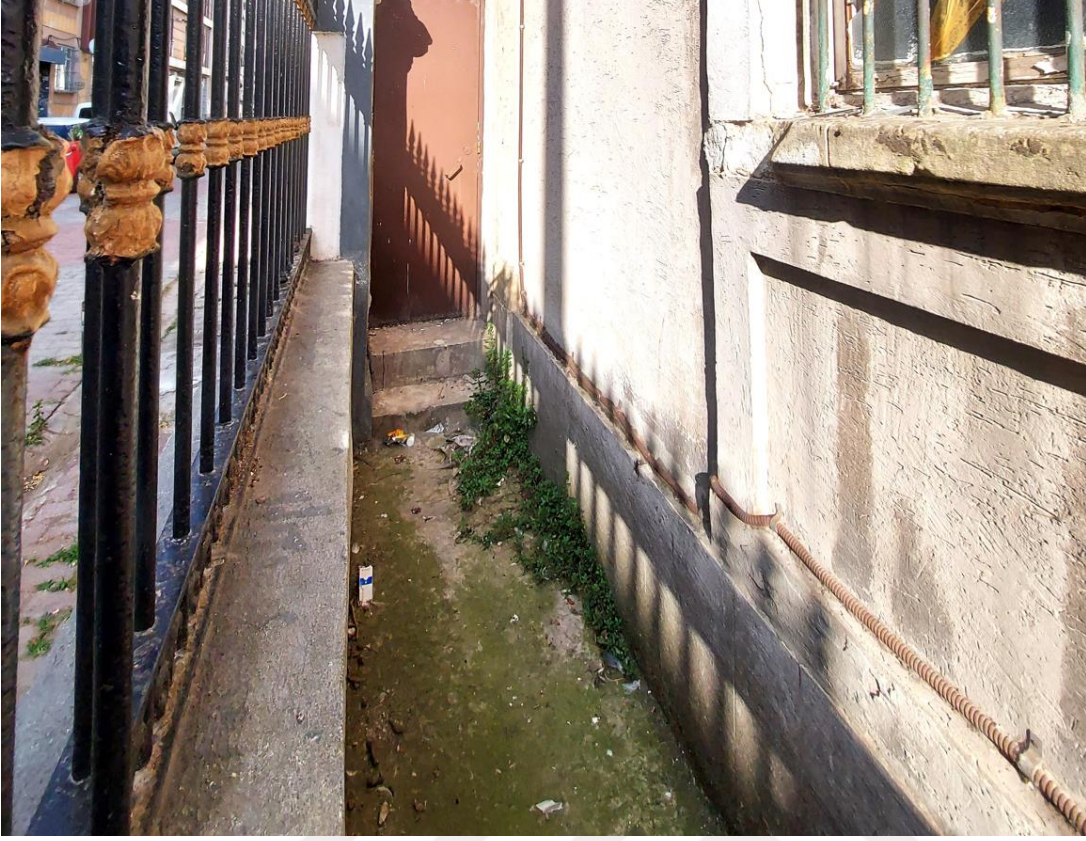
Şekil E.196 : A 101 hol mekanında yer alan muhdes duvar.

Şekil E.197 : Kilisenin bahçe duvarında meydana gelmiş olan malzeme kaybı.

Şekil E.198 : Batı cephesinde yer alan taş silmedeki ve cephedeki yüzey kirliliği.

Şekil E.199 : Kuzey cephe duvarı ve bahçe zemininde meydana gelmiş olan nem, rutubet ve yosunlanma.

Şekil E.200 : Kuzey cephe duvarındaki sıva dökülmeleri.

Şekil E.201 : Doğu cephe duvarında yer alan dairesel penceredeki ve pencere altındaki pas izi.

Şekil E.202 : A Z02 oda mekanının ahşap zemin kaplamasındaki çürüme ve renk değişimi.

EK E: Rölöve, Restitüsyon ve Restorasyon Çizimleri

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Kübra YALÇINKAYA

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** : 2010, Gazi Üniversitesi, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü
- **Yükseklisans** : 2019, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Anabilim Dalı, Restorasyon Programı

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

2010-2012 yılları arasında Ankara Alüminyum firmasında mimar olarak çalıştı.

- 2012 yılında Kültür Turizm Bakanlığına mimar olarak atandı.
- 2012 yılından günümüze;
- Karabük Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü,
- İstanbul IV Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü,
- İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunda Müdürlüğü,
- İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunda Müdürlüğünde mimar olarak çalışmış olup; 2023 yılının ağustos ayından günümüze İstanbul III Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünde mimar olarak çalışmaya devam ediyor.